

JAARVERSLAG 2020

www.cbvs.sr

CENTRALE BANK VAN SURINAME

JAARVERSLAG 2020

De door de Raad van Commissarissen vastgestelde Jaarrekening 2020 op 31 oktober 2023 is per 14 november 2023 voorzien van de controleverklaring van de onafhankelijke accountant. De afsluitdatum van de in dit Jaarverslag verwerkte macro-economische ontwikkelingen is 30 september 2022.

Dit jaarverslag is op 14 november 2023 op de website van de Bank geplaatst.

© 2023 CENTRALE BANK VAN SURINAME

Het openbaar maken en multipliceren van dit verslag voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan, mits met bronvermelding.

Waterkant 20

Paramaribo

Tel. +597 - 473741

Fax +597 - 476444

www.cbvs.sr

E-mail: info@cbvs.sr

Missie

Het bevorderen van monetaire en financiële stabiliteit in Suriname ter stimulering van de nationale sociaal-economische ontwikkeling.

Visie

De Bank is een autonome monetaire en financiële autoriteit die gerespecteerd wordt en op professionele wijze werkt aan een welvarend Suriname.

Kernwaarden

Om onze visie 2024 te behalen worden de volgende kernwaarden als essentieel beschouwd voor onze medewerkers en de organisatie als geheel.

Respect

Wij gaan op een vriendelijke en behulpzame manier om met zowel interne als externe stakeholders. Wij staan open voor alle groepen uitgaande van gelijkwaardigheid en waardering van ieders mening en kwaliteiten. Respect ontvangen wij door ons optreden en door de wijze waarop wij dienstbaar zijn aan het maatschappelijk belang.

Integriteit

Wij onthouden ons van misbruik van kennis en faciliteiten die ons vanwege onze betrokkenheid bij de Bank ter beschikking zijn. Integer handelen, professionele verantwoordelijkheid, ethisch besef, eerlijkheid en oprechtheid kenmerken de Bank en haar medewerkers.

Kostenbewust

Wij kijken uit naar kansen om onze inkomsten te verhogen en de kosten te verlagen. Wij gaan efficiënt om met de middelen van de Bank en met onze tijd bij het uitoefen van ons mandaat als centrale bank en toezichthouder.

Professionaliteit

Wij zijn een professionele en innovatieve organisatie met een dienstverlening die ononderbroken van hoge kwaliteit is. De Bank investeert in haar medewerkers, zodat wij over diepgaande kennis beschikken over ons vakgebied en door permanente educatie onze vaardigheden en competenties continue aanscherpen om relevant te blijven.

Samenwerken

Wij dragen als één team bij aan een gezamenlijk resultaat en delen graag kennis en informatie met anderen, binnen de perken van de geheimhoudingsplicht, ook wanneer de samenwerking een onderwerp betreft waarbij het eigen belang losgelaten moet worden.

Inhoudsopgave

1	DE INTERNATIONALE EN REGIONALE ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN EN BETREKKINGEN.	
I.1	Algemeen	1
I.2	De productie	1
I.3	Het prijspeil en de handel	2
I.3.1	Het prijspeil	2
I.3.2	De handel	3
I.3.3	De prijsontwikkeling van enkele exportproducten	4
I.4	Internationale financiële instellingen	5
I.5	De overige regionale en internationale betrekkingen	5
I.5.1	Child and Youth Finance International	5
I.5.2	Alliance for Financial Inclusion	6
I.6	De economische ontwikkelingen binnen de CARICOM	6
2	DE NATIONALE ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN	
II.1	Algemeen	9
II.2	De productie	10
II.3	Confrontatie van de middelen en bestedingen	13
II.4	De prijsontwikkelingen	14
3	DE MONETAIRE ONTWIKKELINGEN	
III.1	Algemeen	15
III.2	De ontwikkeling van de Centrale Bank-aggregaten	15
III.3	De ontwikkeling van de liquiditeitenmassa	17
III.4	Het dekkingspercentage van de geldhoeveelheid en de liquiditeitsconditie van de Bank	17
III.5	De kredietverlening en de deposito's der overige deposito-nemende instellingen	19
III.6	De dollariseringsgraad	22
III.7	De financiële soliditeit	23
4	DE ONTWIKKELING VAN DE STAATSFINANCIËN	
IV.1	Algemeen	25
IV.2	De ontvangsten en de uitgaven	25

IV.3	De financiering	28
IV.4	De Staatsschuld	28

5 DE ONTWIKKELING VAN DE BETALINGSBALANS

V.1	Algemeen	31
V.2	De lopende rekening	31
V.2.1	Het goederenverkeer	31
V.2.2	Het dienstenverkeer	34
V.2.3	De primaire inkomens	34
V.2.4	De inkomensoverdrachten	34
V.3	De financiële rekening	34
V.4	De goud- en deviezenvoorraad	35
V.5	De wisselkoersontwikkeling	36
V.6	De externe vermogenspositie	37
V.7	De externe schuldpositie	37

6 HET BEDRIJFSECONOMISCH TOEZICHT

VI.1	Algemeen	39
VI.2	De primaire banken	40
VI.2.1	Algemeen	40
VI.2.2	De financiële gegevens	41
VI.3	De geldtransactiekantoren	46
VI.3.1	Algemeen	46
VI.3.2	De financiële gegevens	47
VI.4	De verzekeringsmaatschappijen	47
VI.4.1	Algemeen	47
VI.4.2	De financiële gegevens	47
VI.4.2.1	De levensverzekeringsmaatschappijen	47
VI.4.2.2	De schadeverzekeringsmaatschappijen	49
VI.5	De Pensioenfondsen en de Voorzieningsfondsen	52
VI.5.1	Algemeen	52
VI.5.2	De pensioenfondsen	53
VI.5.3	De voorzieningsfondsen	56
VI.6	Kredietcoöperaties	56
VI.6.1	Algemeen	56
VI.6.2	De financiële gegevens	57

7 HET BEDRIJF VAN DE BANK

VII.1	Algemeen	59
VII.2	De ontwikkeling posten op de bankbalans	59
VII.3	De resultaatontwikkeling	60

VII.4	De baten en de lasten	60
VII.5	Het chartaal betalingsverkeer	61
VII.6	Het Suriname National Electronic Payment System	61
VII.7	De kasbeweging	63
	VII.7.1 De kasontvangsten en de kasuitgaven	63
	VII.7.2 De vervalsingen	64
VII.8	De goudcertificaten	64
VII.9	De na-verwisseling	65
VII.10	De verrekende cheques en giro's	65
VII.11	Verkochte herdenkingsmunten	66
VII.12	De ontwikkeling van de goudproductie en de goudexport	66
VII.13	Het Numismatisch Museum	66

DE JAARREKENING

71

Noot

1	Algemene informatie	75
1.1	Algemeen	75
1.2	Fiscaal agent	75
1.3	Verslagperiode	75
1.4	Functionele en presentatievaluta van de Bank	75
1.5	Fiscaal regime	75
2	Significante veronderstellingen bij en uitgangspunten van de jaarrekening	76
2.1	Continuïteit van de Bank	76
2.2	Herrubricering van de posten van de balans en resultatenrekening	79
2.3	Toelichting transitie naar IFRS	79
2.3.1	Herziene openingsbalans per 1 januari 2019 op basis van IFRS	80
2.3.2	Herziene eindbalans per 31 december 2019 op basis van IFRS	81
2.3.3	Voornaamste hermetingsverschillen 2019	82
2.3.4	Herziene resultatenrekening over 2019 op basis van IFRS	83
2.4	Verklaring van compliance met IFRS en Bankwet 1956	84
2.5	Toekomstige wijzigingen in IFRS	85
2.6	Hyperinflatie 2020	85
2.7	Informatie over verbonden partijen	86
2.8	Wisselkoersen bij omrekening van vreemde valuta	87
2.9	Nadere grondslagen en uitgangspunten voor het opstellen van de jaarrekening	87
	Algemeen	87
2.9.1	Significante grondslagen voor de financiële verslaggeving	88
2.9.2	Classificatie en waardering van financiële activa en passiva	88
2.9.3	Belangrijkste comptabele beoordelingen, schattingen en veronderstellingen	89
2.10	Financiële positie (balans)	92
2.10.1	Grondslagen financiële activa en passiva	92
2.10.2	Grondslagen niet- financiële activa en passiva	94
	2.10.2a Grondslagen niet-monetaire edelmetalen (voor verkoop), kunstwerken en andere voorraden	94
	2.10.2b Grondslagen materiële vaste activa	94
	2.10.2c Grondslagen drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten	96
	2.10.2d Grondslagen kapitaal en reserves conform Bankwet 1956	97
	2.10.2e Voorziening pensioenverplichting bankpresidenten en 'post employment benefits'	99
2.11	Grondslagen voor resultaatbepaling	99

2.11.1	Grondslagen voor financiële verslaggeving	99
2.11.2	Opbrengstbepaling	99
2.11.3	Provisiebat en overige baten	100
2.11.4	Beheerskosten	100
2.12	Voorzieningen juridische geschillen, voorwaardelijke verplichtingen en niet uit de balans blijkende verplichtingen en vorderingen	100
2.12.1	Juridische geschillen	100
2.12.2	Voorwaardelijke verplichtingen	100
2.12.3	Niet uit de balans blijkende verplichtingen en vorderingen	101
3	Risicobeheersing	101
3.1	Financieel risicokader	101
3.1.1	Kredietrisico	102
3.1.2	Kredietkwaliteitsanalyse	102
3.1.3	Concentratierisicoanalyse	107
3.1.4	Marktrisicoanalyse	108
3.1.5	Liquiditeitsrisicoanalyse	111
4	Financiële instrumenten	113
4.1	Financiële activa en passiva in vreemde valuta	113
4.1.1	Beleggingen en overige vorderingen op correspondentbanken	113
4.1.1.1	Ringfenced Portfolio	113
4.1.1.2	Non Ringfenced Portfolio	114
4.2	Internationaal Monetair Fonds	116
4.3	Vorderingen op en verplichtingen aan de Staat	119
4.3.1	Vorderingen op de Staat	119
4.3.2	Verplichtingen aan de Staat	125
4.4	Vorderingen op en verplichtingen aan commerciële banken	125
4.5	Overige financiële activa en passiva	127
5	Niet-financiële activa	130
5.1	Niet-monetaire edelmetalen en andere voorraden	130
5.2	Materiële vaste activa	130
5.3	Drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten	132
6	Bankbiljetten in omloop	132
7	Voorziening pensioenverplichtingen Bankpresidenten en 'post employment benefits'	133
8	Eigen vermogen	136
8.1	Kapitaal en reserves conform Bankwet 1956	136
8.2	Hermetingseffecten per 1 januari 2019	137
8.3	Overige reserves	138
8.4	Geaccumuleerde resultaten (verliezen)	139
9	Rentebaten en -lasten	140
10	Provisiebat en overige baten	140
11	Hermetingen ECL en FVTPL	141
12	Personeelsbeloningen	142
13	Beheerskosten	143
13.1	Beheerskosten goud, deviezen en bankbiljetten	143
13.2	Overige beheerskosten	143
14	Informatie over verbonden partijen	144
15	Reële waarde van activa en passiva	145
16	Voorzieningen juridische geschillen, voorwaardelijke verplichtingen en niet uit de balans blijkende verplichtingen	146
17	Resultaatbestemming boekjaar	146
18	Gebeurtenissen na balansdatum	147
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	153

Overzicht van de tabellen en de figuren

1 DE INTERNATIONALE EN REGIONALE ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN EN BETREKKINGEN

Tabel I.1	De groei van de wereldproductie	2
Tabel I.2	De inflatie	3
Tabel I.3	De ontwikkeling van de wereldhandel	3
Figuur I.1	De ontwikkeling op de grondstoffenmarkt	4
Figuur I.2 tot en met I.5	De internationale prijsontwikkeling van de belangrijke exportproducten.	5
Tabel I.4	De reële bbb-groei van de Caricom-lidstaten	7

2 DE NATIONALE ECONOMISCHE ONTWIKKELINGEN

Tabel II.1	De bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen per bedrijfstak in constante prijzen (2015=100).	9
Tabel II.2	De goudproductie van de grootschalige en de kleinschalige goudmijnbouw.	10
Tabel II.3	De ruwe aardolie- en raffinaderijproductie	11
Tabel II.4	De padieproductie, het rijstexportvolume en de rijstexportwaarde	12
Tabel II.5	De bananenproductie, het exportvolume en de exportwaarde	12
Tabel II.6	De rondhoutproductie en het houtexport	13
Tabel II.7	Het visexportvolume en de visexportwaarden	13
Tabel II.8	Confrontatie van de middelen en bestedingen	14
Tabel II.9	De consumentenprijsindex- en inflatiecijfers.	14

3 DE MONETAIRE ONTWIKKELINGEN

Figuur III.1	De ontwikkeling van de Bank-aggregaten vanuit de activazijde	16
Figuur III.2	De ontwikkeling van de Bank-aggregaten vanuit de passivazijde	16
Tabel III.1	De ontwikkeling van de geldaggregaten	17
Figuur III.3	De oorzaken en de veranderingen in de liquiditeitenmassa in ruime zin	18
Figuur III.4	De ontwikkeling van de nationale liquiditeitsquote	18
Figuur III.5	Het dekkingspercentage van de geldhoeveelheid	18
Figuur III.6	Het dekkingspercentage van de Bank	19
Tabel III.2	De kredieten, de reservebasis en de rentetarieven van de algemene banken	19
Tabel III.3	Sectorale kredietverlening in SRD.	20
Figuur III.7	De sectorale kredietverlening in SRD in 2020	20
Tabel III.4	De sectorale kredietverlening in US-dollar	21
Figuur III.8	De sectorale kredietverlening in US-dollar	21
Tabel III.5	De sectorale kredietverlening in euro	22
Figuur III.9	De sectorale kredietverlening in euro	22
Tabel III.6	De financiële dollariseringsgraad.	22
Tabel III.7	De financiële soliditeit van de algemene banken	23

4 DE ONTWIKKELING VAN DE STAATSFINANCIËN

Tabel IV.1	De overheidsfinanciën op aangepaste kasbasis	26
Figuur IV.1a	De overheidsontvangsten naar categorie	27
Figuur IV.1b	De overheidsontvangsten naar sector	27
Tabel IV.2	De staatsuitgaven naar categorie	28
Tabel IV.3	De Staatsschuld naar crediteur (volgens de Wet op de Staatsschuld)	29
Figuur IV.2	Verklarende factoren voor de veranderingen van de totale Staatsschuld	29
Figuur IV.3	De overheidstrekkings en de overheidsdebt service	30

5 DE ONTWIKKELING VAN DE BETALINGSBALANS

Tabel V.1	De betalingsbalans	32
Figuur V.1	Het saldo van de lopende rekening naar de deelrekening	33
Figuur V.2	Het saldo van de lopende rekening naar sector	33
Figuur V.3	Het aandeel van de importen (bovenpaneel) en de exporten (benedenpaneel) naar sector van respectievelijk de totale importwaarde en de totale exportwaarde	33
Figuur V.4	Het saldo van de financiële rekening naar de deelrekening	34
Figuur V.5	Het saldo van de financiële rekening naar sector	35
Figuur V.6	De internationale reserves en de importdekking	35
Tabel V.2	De wisselkoersen*	36
Tabel V.3	De externe vermogenspositie	37
Tabel V.4	De externe schuldpositie	38

6 HET BEDRIJFSECONOMISCH TOEZICHT

Tabel VI.1	De instellingen onder toezicht van het Directoraat Toezicht Kredietwezen	39
Tabel VI.2	De gecombineerde balans van de primaire banken	42
Tabel VI.3	De gecombineerde winst- en verliesrekening van de primaire banken	42
Figuur VI.1	De ontwikkeling van de rentemarge, de totale baten, de overige lasten en het brutoresultaat van de primaire banken	42
Tabel VI.4	De kredietverlening door de primaire banken naar sectoren	43
Tabel VI.5	De kredietdebiteuren	43
Tabel VI.6	De kredietverlening ten opzichte van de toevertrouwde middelen van de primaire banken	43
Figuur VI.2	De toevertrouwde middelen versus de kredietverlening van de primaire banken	44
Tabel VI.7	De liquiditeit en de solvabiliteit van de primaire banken	44
Figuur VI.3	De solvabiliteitstoetsing van de primaire banken	45
Figuur VI.4	De liquiditeitsverhouding van de primaire banken	45
Tabel VI.8	Immobilien van de primaire banken	45
Tabel VI.9	De grote posten van de primaire banken	45
Tabel VI.10	De gecombineerde balansen der levensverzekeringsmaatschappijen	48
Figuur VI.5	De totale baten t.o.v. de lasten der levensverzekeringsmaatschappijen	48
Tabel VI.11	De gecombineerde winst- en verliesrekeningen der levensverzekeringsmaatschappijen	49
Figuur VI.6	Het nettoresultaat der levensverzekeringsmaatschappijen	49
Tabel VI.12	De solvabiliteitstoetsing der levensverzekeringsmaatschappijen	49
Tabel VI.13	De rentabiliteitstoetsing der levensverzekeringsmaatschappijen	50
Tabel VI.14	De gecombineerde balansen der schadeverzekeringsmaatschappijen	50
Figuur VI.7	De totale baten ten opzichte van de lasten der schade-verzekeringsmaatschappijen	50
Tabel VI.15	De gecombineerde winst- en verliesrekeningen der schadeverzekeringsmaatschappijen	51
Tabel VI.16	De solvabiliteitstoetsing der schadeverzekeringsmaatschappijen	51
Tabel VI.17	De rentabiliteit der schadeverzekeringsmaatschappijen	51

Figuur VI.8	Het nettoresultaat der schadeverzekeringsmaatschappijen	52
Tabel VI.18	De gecombineerde WAM-staten	52
Tabel VI.19	Enige financiële gegevens van de pensioenfondsen	54
Tabel VI.20	Specificatie van de beleggingen van de pensioenfondsen	54
Figuur VI.9	Het balanstotaal van de pensioenfondsen	55
Figuur VI.10	De totale inkomsten van de pensioenfondsen.	55
Tabel VI.21	De solvabiliteit.	55
Tabel VI.22	Het overzicht van kredietcoöperaties die aan de rapportageverplichting voldoen	56
Figuur VI.11	Het balanstotaal	57
Figuur VI.12	Het nettoresultaat	57
Tabel VI.23	De gecombineerde balans van de kredietcoöperaties.	57
Tabel VI.24	De gecombineerde resultatenrekening van de kredietcoöperaties.	58
Figuur VI.13	De liquiditeitsratio van de kredietcoöperaties	58
Figuur VI.14	De solvabiliteitsratio van de kredietcoöperaties	58

7 HET BEDRIJF VAN DE BANK

Tabel VII.1	De omvang van de bankbiljettencirculatie per jaar ultimo 2020	61
Tabel VII.2	De samenstelling van de bankbiljettencirculatie per kwartaal ultimo 2020	61
Tabel VII.3	De samenstelling van de bankbiljettencirculatie naar coupures per kwartaal ultimo 2020.	61
Tabel VII.4a	De verwerkte SRD-cheques in SNEPS in 2020	62
Tabel VII.4b	De verwerkte USD-cheques in SNEPS in 2020	62
Tabel VII.5	De SRD SNEPS-transacties in aantallen en volumes in 2020	62
Figuur VII.1	De SRD SNEPS-transacties in aantallen en volumes in 2020	62
Tabel VII.6	De US\$ SNEPS-transacties in aantallen en volumes in 2020	62
Figuur VII.2	De US\$ SNEPS-transacties in aantallen en volumes in 2020	63
Tabel VII.7	De kasbeweging in 2020	63
Tabel VII.8	De kasontvangsten in 2020.	64
Tabel VII.9	De kasuitgaven in 2020	64
Tabel VII.10	Valse bankbiljetten onderschept bij de banken en bij de Centrale Bank van Suriname in 2020	64
Tabel VII.11	De wederinkoop van goudcertificaten.	64
Tabel VII.12	De na-verwisseling van de Sf-biljetten.	65
Tabel VII.13	Het aantal verrekende cheques en giro's in 2020	65
Tabel VII.14	De verkochte herdenkings-munten en gedenkpenningen in 2020.	66
Figuur VII.3	Museum bezoekersaantal in 2016-2020.	66

LIJST VAN AFKORTINGEN

ABS	-	Algemeen Bureau voor de Statistiek
AFI	-	Alliance for Financial Inclusion
APEC	-	Asia-Pacific Economic Cooperation
AML/CFT	-	Anti-Money Laundering/Combating the Financing of Terrorism
A.V.K.C.	-	Koöperatieve Centrale voor Krediet Koöperaties
bbp	-	bruto binnenlands product
bbpmp	-	bruto binnenlands product tegen marktprijzen
BIO	-	Bankbiljetten in omloop
BOP	-	Balance of Payments
CAR	-	Capital Adequacy Ratio
CARICOM	-	Caribbean Community and Common Market
CYFI	-	Child and Youth Finance International
CFC	-	Covid-19 Financieel Crisisteam
CPI	-	Consumentenprijsindexcijfer
DCSX	-	Dutch Caribbean Securities Exchange
ECB	-	Europese Centrale Bank
EOR	-	Enhanced Oil Recovery
EPA	-	Economic Partnership Agreement
EWS	-	Early warning system
FAI	-	Food and Agricultural Industries
FI	-	Financial Inclusion
FIU-Suriname	-	Financial Intelligence Unit Suriname
FO	-	Fuel Oil
G20	-	Groep van 20
GMW	-	Global Money Week
IOR	-	Improved Oil Recovery
IR	-	Internationale Reserves
ML	-	Money Laundering
MOT	-	Meldpunt Ongebruikelijke Transacties van Suriname
MTH	-	Money Transfer Houses
NAMLAC	-	Nationale Anti-Money Laundering Commissie
NBiA	-	Netto Binnenlands Actief
NBuA	-	Netto Buitenlands Actief
NFES	-	National Financial Education Strategy
NFIS	-	National Financial Inclusion Strategy
NLQ	-	Nationale liquiditeitsquote
NPL	-	Non-Performing Loan
NRA	-	National Risk Assessment
OECD	-	Organization for Economic Cooperation and Development
OECD/INFE	-	OECD International Network on Financial Education
ODI's	-	Verplichtingen aan Overige Depositonemende Instellingen
OPEC+	-	Organisatie van olie-exporterende landen
P(p)andemie	-	Covid-19 pandemie
Pp (pp)	-	procentpunt
POS	-	Point of Sale
R/C-tegoeden	-	Rekening-courant-tegoeden
RGM	-	Rosebel Gold Mines
ROA	-	Return on Assets
ROE	-	Return on Equity
SBA	-	Stand By Arrangement

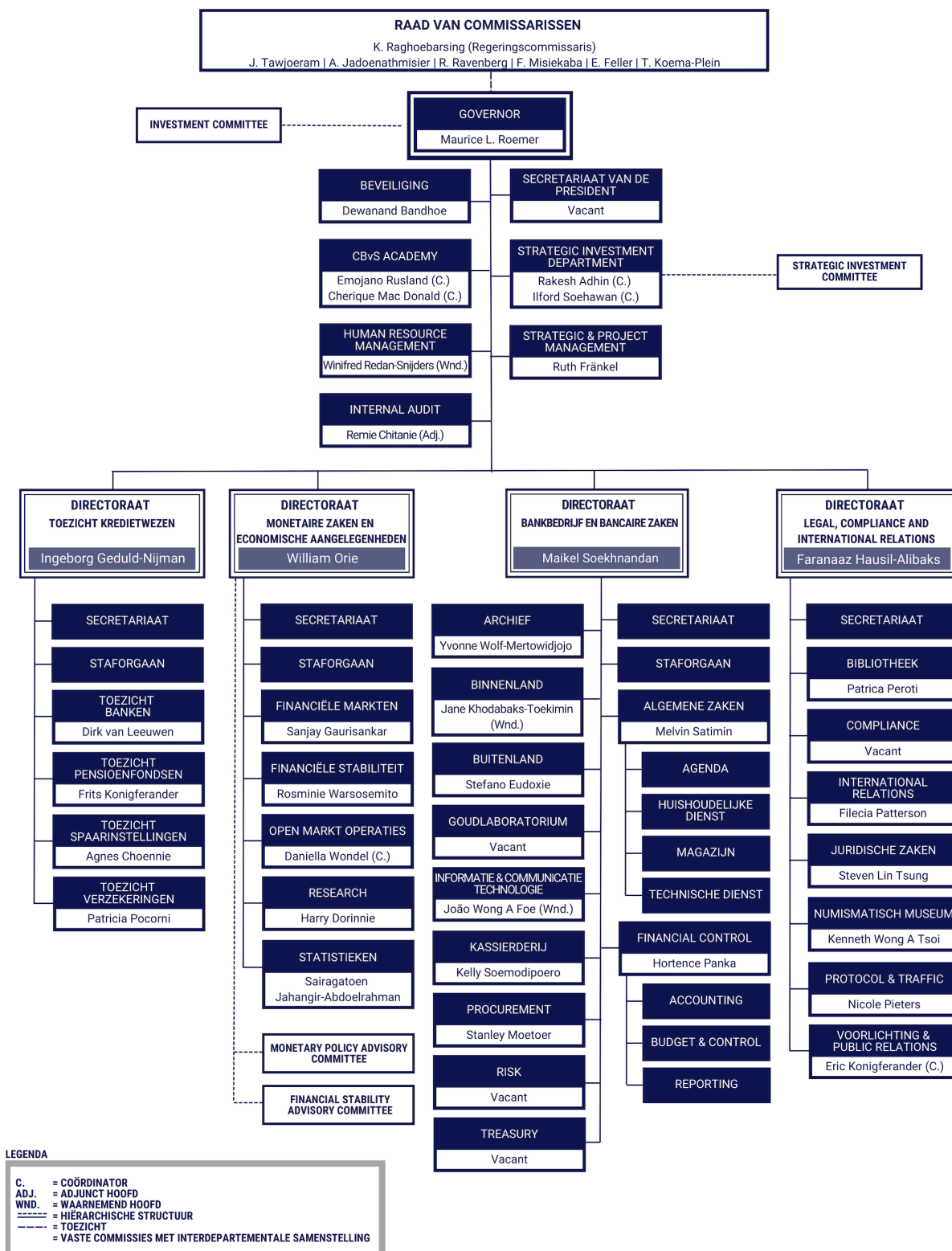
SBV	-	Surinaamse Bankiersvereniging
SDMO	-	Suriname Debt Management Office
SDR	-	Special Drawing Rights
SURVAM	-	Surinaamse Vereniging van Assurantie Maatschappijen
SRD	-	Surinaamse dollar
TA	-	Turn Around
TAGA	-	Technical Assistance Grant Agreement
TF	-	Terrorisme financiering
TPF	-	Toezicht Pensioenfondsen
ULSD	-	Ultra Low Sulfur Diesel
USD	-	United States dollar
VSA	-	Verenigde Staten van Amerika
WAM	-	Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorrijtuigen

LIJST VAN AFKORTINGEN Jaarrekening

AC	-	Amortized Cost /geamortiseerde kostprijs
Bank	-	Centrale Bank van Suriname/CBvS
BLADEX	-	Banco Latinoamericano de Comercio Exterior
CariCRIS	-	Caribbean information and credit rating services
EAD	-	Exposure at Default
ECL	-	Expected Credit Loss
FVTOCI	-	Fair Value through Other Comprehensive Income
FVTPL	-	Fair Value through Profit or Loss
GSS	-	Geconsolideerde Staatsschuld
IAS	-	International Accounting Standards
IFRS	-	International Financial Reporting Standards/Internationale Financiële Rapporteringsstandaarden
IMF	-	International Monetary Fund/ Internationaal Monetair Fonds
LGD	-	Loss Given Default
OCI	-	Other Comprehensive Income
PD	-	Probability of Default
SDR	-	Special Drawing Rights
SPPI	-	Solely Payments of Principal and Interest
SWIFT	-	Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication
VV	-	Vreemde Valuta
Bankwet 1956	-	Bankwet 1956 -zoals gewijzigd in 2005-

Het organogram

per 31 december 2020

De Raad van Commissarissen

D. Parohi
Commissaris

J. Bousaid
Regerings-
Commissaris

A. Jadoenathmisier
Commissaris

R. Ravenberg
Commissaris

T. Koema-Plein
Commissaris

F. Misiekaba
Commissaris

E. Feller
Commissaris

Het directieteam

R. Adhin
Directeur
Toezicht
Kredietwezen

M.L. Roemer
Bankpresident

H. Dorinnie
Directeur
Monetaire Zaken & Econo-
mische Aangelegenheden

Verslag van de Raad van Commissarissen

Algemeen

Dit verslag geeft een uiteenzetting van de uitgevoerde werkzaamheden van de Raad van Commissarissen (RvC/Raad) over het boekjaar 2020. In september 2020 is een nieuwe Raad benoemd zodat de huidige RvC het toezicht op het uitgevoerde beleid en de realisatie daarvan grotendeels achteraf heeft kunnen beoordelen.

Samenstelling

Overeenkomstig de Bankwet 1956 bestaat de Raad uit ten minste drie en ten hoogste zeven leden. In het verslagjaar 2020 zijn er wisselingen geweest in de samenstelling van de Raad zoals blijkt uit het onderstaand overzicht:

- **ingaaende 18 september 2020 -tot aan datering van de jaarrekening 2020**

Functie	Naam	Periode
Regeringscommissaris	K. Raghoebarsing	Ingaande 18 september 2020 tot 13 december 2022
Regeringscommissaris	J. Bousaid	Ingaande 1 januari 2023
Directeur van Financiën (en Planning)	J. Tawjoeram	Ingaande 1 juni 2016 tot en met 12 mei 2021
Directeur van Financiën en Planning	D. Parohi	Ingaande 1 oktober 2021
Directeur van Economische Zaken Ondernemerschap en Technologische Innovatie	A. Jadoenathmisier	Ingaande 18 september 2020
Commissaris	R. Ravenberg	Ingaande 18 september 2020
Commissaris	F. Misiekaba	Ingaande 18 september 2020
Commissaris	E. Feller	Ingaande 18 september 2020
Commissaris	T. Koema-Plein	Ingaande 18 september 2020

- **tot 18 september 2020**

Regeringscommissaris	V. Kirpalani	Vanaf 25 maart 2019 tot 19 april 2020
Regeringscommissaris	L. Winter	Vanaf 19 april 2020 tot 18 september 2020
Directeur van Handel en Industrie	Y. Rokadji	Vanaf 1 oktober 2019 tot 18 september 2020
Commissaris	C. Linger-van der Ziel †	Vanaf 1 februari 2016 tot 18 september 2020
Commissaris	S. Proeve	Vanaf 21 januari 2019 tot 18 september 2020
Commissaris	A. Misiekaba Sr.	Vanaf 15 juli 2019 tot 18 september 2020

Bestuur 2020

De RvC heeft toezicht gehouden op het beleid van het onderstaand bestuur in 2020. Uit de weergave blijkt dat op het bestuurlijk vlak in 2020 en 2021 eveneens sprake is geweest van enige veranderingen.

Functie	Naam	Periode
President van de Bank	R. van Trikt	Ingaande 1 maart 2019 tot 21 januari 2020
President van de Bank	M.L. Roemer	Ingaande 22 februari 2020
Directeur Directoraat Toezicht Kredietwezen	I. Geduld-Nijman	Ingaande 1 maart 2013 tot 15 januari 2021
Directoraat Monetaire Zaken en Economische Aangelegenheden	W. Orie	Ingaande 1 maart 2019 tot 1 juli 2021
Directoraat Bankbedrijf en Bancaire Zaken	M. Soekhnandan	Ingaande 1 maart 2019 tot 1 juli 2021

Toeziethoudende en andere taken van de Raad

De Raad onder vorige presidentschap richtte in 2020 haar toezichthoudende en andere taken met name op:

- de monitoring van de oplossing van de diverse slepende bancaire en monetaire kwesties uit 2019;
- de monitoring van de nieuwe uitdagingen ingegeven door de Covid-19 pandemie in 2020;
- de macro-economische vraagstukken al dan niet als gevolg van het bovenstaande en de precare positie van de Staatsfinanciën en de impact daarvan op de economische en monetaire omgeving.
- het instellen van commissies van de RvC, zijnde de commissies voor 'risk and compliance' en 'audit';
- de inzet om de jaarverslagen van de Bank, inclusief de jaarrekeningen, 2015 - 2019 publiekelijk te maken binnen afzienbare tijd.

De Raad heeft in het verslagjaar 2020 niet alle doelstellingen kunnen realiseren.

Honorarium en overige vergoedingen

De RvC heeft in 2020 op basis van de missive van de Raad van Ministers SRD 149.222 aan honorarium en onkostenvergoeding ontvangen.

Kwaliteitsborging en onafhankelijkheid

De leden van de (huidige) RvC zijn over het algemeen tevreden over hun eigen functioneren en over de Raad als toezichthoudend orgaan. Er is transparantie en de Raadsleden vullen elkaar aan met hun diverse competenties. Naar het oordeel van de RvC is er voldaan aan de vereisten van het onafhankelijk functioneren zoals vastgelegd in het RvC-reglement.

Resultaatbestemming

Met referte aan art. 30 lid 1 van de Bankwet 1956 maakt de President van de Bank jaarlijks binnen zes maanden na afloop van het boekjaar de jaarrekening van de Bank op, terwijl de RvC de jaarrekening vaststelt. De vastgestelde jaarrekening strekt de President van de Bank tot volledige kwijting, behoudens de bevoegdheid van de RvC een voorbehoud te maken.

De Bank heeft door bijzondere omstandigheden, veelal buiten haar invloedssfeer, te maken gehad met een achterstand in de vaststellingen c.q. in het uitbrengen van de jaarrekeningen vanaf 2015.

De jaarrekeningen 2015 tot en met 2019 zijn inmiddels uitgebracht in de periode 30 oktober 2020 tot en met 1 juni 2022.

De Bank heeft met referte aan de 'Wet op de Jaarrekening' haar jaarrekening 2020, en de daarin opgenomen vergelijkende cijfers 2019, op basis van de International Financial Reporting Standards (IFRS) opgemaakt. Het eerste jaar van adoptie van de IFRS is 31 december 2018 (lees 1 januari 2019), waarbij de hermetingseffecten groot SRD 2.781.562.973 in het eigen vermogen zijn verwerkt. Na de hermeting -restatement- van de cijfers van 2019, als zou in 2019 reeds IFRS van toepassing zijn, bedraagt het resultaat over 2019 negatief SRD 2.233.004.125. Het resultaat over 2020 bedraagt positief SRD 2.223.437.835.

De jaarrekening 2020 bestaande uit de financiële positie per 31 december 2020, de resultatenrekening over 2020, het kasstroomoverzicht 2020 en de toelichting daarop is gecontroleerd door BDO Assurance NV, die zich echter van een opinie omtrent de jaarrekening heeft onthouden.

De RvC stelt de door de Bank opgemaakte jaarrekening 2020 vast, rekening houdende met de daarbij verstrekte controleverklaring van de onafhankelijke accountant. De vaststelling van de jaarrekening 2020 strekt tot decharge van de President voor het gevoerde beleid over 2020, tenzij er achteraf nog onbehoorlijk bestuur wordt vastgesteld.

De saldi van bovengenoemde resultaten over 2020 en 2019 na aftrek van het ongerealiseerde deel van de herwaarderings van de monetaire activa en passiva in vreemde valuta zullen vervolgens als niet-uitkeerbare resultaten worden bestemd en in het eigen vermogen zichtbaar als 'geaccumuleerde resultaten (verliezen)' worden gepresenteerd. Dit is totdat er andere noodzakelijke ontwikkelingen en/of externe financiële impulsen volgen die deze verliezen alsook het negatieve saldo van de eerdergenoemde hermetingseffecten per 1 januari 2019 absorberen.

Met referte aan art 35 van de Bankwet 1956 wordt jaarlijks van de winsten van de Bank, zoals die blijken uit de door de RvC vastgestelde jaarlijkse winst- en verliesrekening, vijftientig procent toegevoegd aan het reservefonds, totdat dit fonds het bedrag van het kapitaal heeft bereikt. Hetgeen overblijft, na het treffen van voorzieningen uit prudentie tegen niet-gerealiseerde winsten en voorzieningen zoals neergelegd in de Bankwet, komt de Staat toe.

De RvC is zich van bewust dat vanwege de geleden verliezen en de volledige aanwending van het saldo van het reservefonds ultimo 2017, ter gedeeltelijke compensatie van het verliessaldo over 2016, er nadien geen toevoegingen aan het reservefonds hebben kunnen plaatsvinden.

Woord van dank

De (zittende) RvC dankt de Governor en de directeurs en alle overige personeelsleden en stakeholders van de Bank voor hun betrokkenheid en inzet bij het uitvoeren van hun taken. Tenslotte, een bijzonder woord van dank aan alle actoren die hebben bijgedragen aan de totstandkoming en de publicatie van het jaarverslag 2020 met daarin de eerste IFRS-jaarrekening.

Paramaribo, 31 oktober 2023

De Raad van Commissarissen:

J. Bousaid (Regeringscommissaris)

E. Feller

A. Jadoenathmisier

T. Koema-Plein

F. Misiekaba

D. Parohi

R. Ravenberg

Verslag van de President

Terugblik op 2020

De sociaaleconomische ontwikkelingen

Het jaar 2020 is voor de Bank, qua beleid en economische omstandigheden, een zeer bewogen en uitdagend verslagjaar geweest.

Het jaar 2020 kan worden getypeerd als een jaar van aanzet tot het maatschappelijke herstel van het vertrouwen in de Bank en van het herstel van de geleden reputatieschade door de Bank als gevolg van het gevoerde Bankbeleid in 2019. In april 2020 is een halt toegeroepen aan de wildgroei van de monetaire financiering aan de Staat, -aan de voorfinanciering van andere kosten van de Staat en aan opgelopen achterstanden in betaling van aflossingen en rente op de in 2015 afgesloten overeenkomst van geldlening, zijnde de Geconsolideerde Staatsschuld III (GSS-III), en evenzo van de opgenomen werkvoorschotten 2019.

Er is op 28 april 2020 een nieuwe overeenkomst van geldlening, de Geconsolideerde Staatsschuld IV (GSS-IV), afgesloten tussen de Bank en de Staat, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de op dat moment in functie zijnde President van de Bank en Minister van Financiën en Planning. De nieuwe overeenkomst omvat een consolidatie van de trekkingen van de Staat en alle vorderingen op de Staat op dat moment inclusief de 'slappende' vordering GSS-III, met uitzondering van de toelaatbare debetstand van bepaalde werkrekeningen van de Staat. Voorafgaande aan de totstandkoming van GSS-IV is met betrekking tot GSS-III consensus bereikt met de Staat over de verhoging van de niet-marktconforme rente van de GSS-III van 3,5%. Dit percentage was vanuit de optiek van de markt en van de externe accountant een heikel punt bij de waardering van deze vordering op de Staat in de nog uit te brengen jaarrekening 2015 en die van de daaropvolgende verslagperiodes. De gewijzigde rentevoet van GSS-III is terugwerkend naar 18 september 2015 bijgesteld naar 9% per jaar en is ook de rentevoet voor GSS-IV.

In mei 2020 is er met de commerciële banken een lening afgesloten, over de in 2019 door de Bank aangewende vreemdevalutakasreservemiddelen en termijndeposito's van de banken, van in totaal US\$ 140,7 miljoen en € 40,2 miljoen (exclusief de aankoop van de grond bekend als Blauwmeer). Deze bedragen zijn voor andere doeleinden gebruikt dan wederzijds was afgesproken. De Bank dient deze lening in acht jaar tegen een rentevoet van 6,76% per jaar af te lossen en draagt daarnaast het valutarisico van deze schuld. Een voorname conditie van de commerciële banken was tevens de 'ringfencing' van de resterende kasreservemiddelen van de banken als deel van de internationale reserves.

Naast de bovenstaande interne uitdagingen vormde de uitbraak van de Covid-19-pandemie in 2020 en beheersing van de effecten ervan een grote uitdaging met een karakter van force majeure. De pandemie had in 2020 de wereld in zijn greep en wereldwijd waren preventieve maatregelen van toepassing ter indamming van de verspreiding van dit virus. Deze maatregelen, waaronder het in quarantaine plaatsen van personen die in aanraking kwamen met het Covid-19-virus en personen die positief getest waren, reisrestricties, de afkondiging van noodtoestanden en gedwongen sluiting van bedrijfsactiviteiten en scholen, hadden een negatieve weerslag op de wereldeconomie. De wereldeconomie daalde als gevolg hiervan met 3,1% in 2020. De ontwikkelde economieën krompen in met 4,5%, terwijl de contractie voor de opkomende economieën 2,6% bedroeg. In de regio zijn de economieën in het Caribisch gebied en in Latijns-Amerika, met uitzondering van Guyana, het zwaarst getroffen door de pandemie en de daaruit voortvloeiende maatregelen. De gezamenlijke economische activiteiten in deze regio verminderden met 7%, een hoger percentage dan in de andere continenten.

De Surinaamse economie kampte vóór de uitbraak van de Covid-19-pandemie al met macro-economische onevenwichtigheden die een grote uitdaging vormden voor duurzame macro-economische stabiliteit. De gezondheidscrisis en de economische crisis vergden enorme inspanningen van de Surinaamse autoriteiten om de negatieve effecten op de bevolking en het land op alle niveaus zoveel als mogelijk te beperken. De uitdagingen op macro-economisch niveau deden zich voor in de vorm van onhoudbare overheidsfinanciën, een overgewaardeerde wisselkoers, oplopende overheidsschulden, knelpunten in het internationale betalingsverkeer van Suriname en stagnerende economische groei. Door de pandemie is de onevenwichtigheid in dimensie toegenomen.

De economie kromp in 2020 met 15,9% in. De overheidsfinanciën eindigden met een tekort van 13,2% van het bruto binnenlands product (bbp), de wisselkoers op de parallelmarkt voor vreemde valuta was ruim 100% hoger dan de officiële wisselkoers. De (binnen- en buitenlandse) schuldpositie van de Staat bedroeg 120,9% van het bbp en lag hiermee ruim boven de in de Wet op de Staatsschuld gestelde norm van 60%. Hierdoor is de schuldpositie in feite onhoudbaar geworden.

Teneinde de aanpak van de precaire economische omstandigheden op gang te brengen, heeft de Bank in maart 2020 de Minister van Financiën en Planning geadviseerd om over te stappen van een flexibel wisselkoerssysteem naar een beheerst-zwevend wisselkoerssysteem. Dit advies is opgevolgd door de Staat en is weergegeven in de Resolutie van 15 april 2020 no.10.527/20 houdende wijziging van de Resolutie Wisselkoersarrangementen 1994 (S.B. 1994 no 64).

De monetaire ontwikkelingen 2020 in een notendop

In de monetaire sfeer is er sprake geweest van overtollige liquiditeiten binnen het bankwezen. Dit werd onder andere veroorzaakt door de kredietopname van de Staat bij de Bank uit het noodfonds voor Covid-19-gerelateerde uitgaven, die zijn grondslag had in de Wet Burgerlijke Uitzonderingstoestand Covid-19. Ook voor andere lopende uitgaven zag de Staat zich genooddaakt kredieten op te nemen. Daarnaast had de Bank de mogelijkheid gecreëerd voor de commerciële banken om middels de zogenaamde kasreservevrijval in de SRD-sfeer kredieten te verstrekken onder minder stringente voorwaarden aan huishoudens en bedrijven die waren getroffen door de Covid-19-pandemie. Deze kredietmogelijkheden waren noodzakelijk vanwege de ernstige negatieve effecten van de 'lockdown'-maatregelen op de economische bedrijvigheid. De omvang van de overtollige liquiditeiten was evenwel aanleiding om eind december 2020 het kasreservepercentage in de SRD-sfeer te verhogen met 4 procentpunt (pp) tot 39%.

De wisseling van de regeermacht

De verkiezingen van mei 2020 resulteerden in de installatie van een nieuwe regering in juli 2020 die werd geconfronteerd met ernstige cashflow-problemen binnen de Staatsfinanciën. Meteen bij het aantreden van de nieuwe regering heeft de Bank uit de SRD-kasreserve in overleg met de Staat en de algemene banken kredieten tot stand gebracht, teneinde de Staat in staat te stellen de noodzakelijke uitgaven te doen zonder een beroep te doen op de Bank. De macro-economische omstandigheden bleken van dien aard te zijn dat Suriname niet in staat was om op eigen kracht uit de crisis te geraken. In het laatste kwartaal van 2020 is de regering aftastende gesprekken begonnen met het Internationaal Monetair Fonds (IMF) over de stabilisatie en het herstel van de Surinaamse economie. Alhoewel de diepte c.q. de omvang van de crisis nog niet duidelijk was, was het wel evident dat de Surinaamse bevolking voor de derde keer na haar onafhankelijkheid hoge maatschappelijke offers zou moeten brengen om de economie weer op een gezond en duurzaam economisch groeipad te krijgen. Die hoge maatschappelijke offers kwamen vooral tot uitdrukking in afname van de koopkracht van de burgers in de economie door de opgelopen inflatie en dus een toename van de kosten van levensonderhoud.

Vooruitblik in perspectief

Het wisselkoersbeleid

In de jaren na 2020 bleef de wisselkoers stijgen en de Bank heeft al dan niet in het kader van afspraken van Suriname met het IMF (zie volgende sectie) diverse stappen ondernomen om de wisselkoersstijging en de economische onrust in 2021 en erna te beperken. In 2021 is het wisselkoersregime op twee momenten aangepast:

1 maart 2021: teneinde de afwijkende wisselkoersen, die in de economie van toepassing waren, terug te brengen naar een evenwichtsniveau heeft de Bank met inachtneming van artikel 10 lid f van de Bankwet 1956, een tijdelijke minimum- en maximumverkoopkoers voor de US-dollar vastgesteld met een bandbreedte voor de verkoopkoers

van de US-dollar, zijnde: een minimum- en maximumverkoopkoers van respectievelijk SRD 14,290 en SRD 16,300 per US-dollar.

20 mei 2021: teneinde de aanhoudende afwijkende wisselkoersen in de economie terug te brengen naar een evenwichtsniveau moest de Bank, na evaluatie van de koersontwikkelingen en in aanloop naar de overgang op volledig flexibele wisselkoersen, de bandbreedte voor de US-dollar per 20 mei 2021 aanpassen. Deze aanpassing hield in dat de minimum- en maximumverkoopkoers respectievelijk SRD 14,290 en SRD 21,000 per US-dollar bedroegen.

7 juni 2021: in het kader van een nieuw monetair raamwerk heeft de Bank per 7 juni 2021 ingevolge de Resolutie van 3 juni 2021 No. 6778/21 (S.B. 2021 No. 76) het beheerst zwevend wisselkoerssysteem verlaten en een flexibel wisselkoerssysteem geadopteerd. Het nieuw monetair beleid houdt in dat de Bank voortaan de SRD-liquiditeiten in de economie tracht te beïnvloeden via openmarktoperaties, zulks ter bewerkstelling van prijsstabiliteit in de economie. De wisselkoers en de rente worden in deze benadering beïnvloed door de SRD-basisgeldhoeveelheid.

Op basis van de transactievolumes en de koersnoteringen der algemene banken en wisselkantoren worden driemaal per dag de gewogen gemiddelde aan- en verkoopkoersen berekend en gepubliceerd, namelijk omstreeks 10:00u, 12:30u en 15:00u. Met de adoptie van dit monetair beleid is de per 1 maart 2021 ingestelde bandbreedte voor de US-dollar-wisselkoers komen te vervallen.

Ondanks de inspanningen van de Bank om de koersstijgingen beleidsmatig te beteugelen hebben krachten en ontwikkelingen buiten de invloedssfeer van de Bank geleid tot hoge inflatie in de jaren 2021 en 2022. Genoemd kunnen worden voortzetting van de pandemie in 2021 en oorlog in Oekraïne vanaf februari 2022. De Bank concludeert dat de wisselkoersontwikkeling in de achter ons liggende maanden minder grote afwijkingen vertoonde.

Het monetaire beleid

Het monetaire beleid van de Bank geschiedt binnen een door het IMF vastgesteld macro-economisch raamwerk. Binnen dit raamwerk is een inflatie- en basisgeldhoeveelheidsdoelstelling aangegeven die door de Bank moet worden behaald. In dit kader heeft de Bank naast de kasreserveregeling, nieuwe beleidsinstrumenten geïntroduceerd:

- in juli 2021 start van de openmarktoperaties. Via de veilingen van termijndeposito's, heeft de Bank het 'reserve money targeting'-regime marktconform geoperationaliseerd. De veilingen van termijndeposito's worden wekelijks (elke woensdag) gehouden door de afdeling Open Markt Operaties van de Bank en hebben tot doel het afkomen van overtollige Surinaamse dollars;
- op 9 mei 2022 de introductie van de Centrale Bank Certificaten (CBCs) als aanvullend instrument geïntroduceerd. De CBCs worden via een veilingplatform aangeboden aan de algemene banken, de niet-bancaire financiële instellingen en andere personen (ook bekend als deelnemers aan de CBC-veiling) of rechtspersonen en natuurlijke personen.
- per 5 april 2023 verhoging kasreservepercentage en instelling kredietgroei cap voor banken. Het SRD-kasreservepercentage werd verhoogd met 5pp tot 44%. Tevens werd er een 20% cap ingevoerd op de SRD-kredietgroei van de banken. Dit houdt in dat gedurende 1 april 2023 tot en met 31 maart 2024, de SRD-kredietverlening van de banken aan de private sector maximaal met 20% mag groeien. Met dit verkrappend beleid wordt beoogd om de meer dan normale kredietgroei in te dammen die in 2022 en het 1^e kwartaal van 2023 te constateren was en zo versturende invloeden van een excessieve vraag op de wisselkoers- en inflatieontwikkeling te mitigeren.

Internationaal Monetair Fonds

Na een vroegtijdige eenzijdige beëindiging door Suriname van de in 2016 aangegane samenwerking met het IMF in het kader van herstel van de Surinaamse economie hebben er in 2020 aftastende gesprekken plaatsgevonden. Dit heeft per eind april 2021 geresulteerd in een Staff Level Agreement (SLA) met het IMF betreffende een Extended Fund Facility (EFF) ten bedrage van SDR 472,8 miljoen of te wel US\$ 688 miljoen. Voorafgaand aan de goedkeuring van de SLA door de Board van het IMF, diende Suriname alvast te starten met de doorvoering van enkele hervormingen die als prior actions waren aangemerkt op onder andere fiscaal en monetair gebied.

Op 28 december 2021 is de eerste tranche van deze leningsfaciliteit van SDR 39,4 miljoen (US\$ 55,1 miljoen) overgemaakt aan de Bank en dezelfde dag bijgeschreven op de rekening van het Ministerie van Financiën en Planning. Op 25 maart 2022 is de tweede tranche van SDR 39,4 miljoen (US\$ 54,3 miljoen) overgemaakt aan de Bank, waarvan SDR 14,5 miljoen (US\$ 20,0 miljoen) is bijgeschreven op de rekening van het Ministerie van Financiën en Planning. In juni 2023 heeft, na goedvinding van de aanbevelingen van de evaluatiemissie in mei 2023 door de IMF Executive Board, de uitkering van de derde tranche ad SDR 39,4 miljoen (ongeveer US\$ 52,6 miljoen) plaatsgevonden. Hiervan is SDR 25,6 miljoen (US\$ 34,2 miljoen) bijgeschreven op de rekening van het Ministerie van Financiën en Planning en het verschil is bestemd als betalingsbalanssteun voor de Bank. Na voltooiing van de derde evaluatiemissie van het IMF in september 2023 vond de uitbetaling van de vierde tranche van SDR 39,4 miljoen plaats (US\$ 51,8 miljoen), waarvan SDR 25,6 miljoen (US\$33,7 miljoen) bestemd is voor begrotingssteun en het resterende deel voor betalingsbalanssteun.

De afkondiging van de nieuwe Bankwet 2022

Een belangrijke structurele mijlpaal die is bereikt, met referte aan bovenbedoelde prior actions, is de aanname van een nieuwe Bankwet door DNA in 2022. De aanname van de nieuwe Bankwet 2022 was een van de 'prior actions' van het IMF programma. De bekrachtiging hiervan door de President van Suriname vond plaats door de afkondiging in het Staatsblad van 17 april 2023.

De Geconsolideerde Staatsschuld IV

Mede vanwege de nijpende perikelen waaraan de Staat het hoofd moest bieden, ingegeven door lokale en meer nog door de wereldmarktomstandigheden, heeft de Staat betreffende GSS-IV niet kunnen voldoen aan haar terugbetalingsverplichtingen vanaf 28 april 2021. In juli 2023 is tussen de Staat Suriname en de Bank een addendum opgemaakt dat aanpassingen impliceert van de hoofdsom -verlaging hiervan door omissies in de initiële omvang van de hoofdsom- en verlenging van de aflossingsvrije periode tot 28 mei 2025. Door de registratie van dit addendum op 14 september jl. door de Rekenkamer van Suriname is de aanpassing van de hoofdovereenkomst geformaliseerd.

De introductie van de nieuwe coupures van de Surinaamse dollar

Op 17 augustus jl. heeft de Bank aangekondigd twee nieuwe coupures toe te voegen aan de vanaf 2004 bestaande vijf coupures van de Surinaamse dollar (SRD). Deze zullen volgens planning in het eerste kwartaal van 2024 in roulatie worden gebracht. Naast de bestaande coupures van SRD 5, SRD 10, SRD 20, SRD 50 en SRD 100 zullen de coupures van SRD 200 en SRD 500 worden uitgegeven. De grote vraag naar chartaal geldverkeer zal voorlopig blijven prevaleren. Door de geldontwaarding is het onder andere een arbeidsintensieve inspanning om de kleinere coupures te tellen en te verwerken en de ATM's te bevoorraden, hetgeen resulteert in ongerief bij het publiek. Met het in omloop brengen van de grotere coupures wordt enkel het doel van efficiëntie en betalingsgemak nagestreefd.

De bewustwording en de vergroting van de infrastructuur van het digitaal bankverkeer

Binnen het betalingsverkeer van Suriname worden nog steeds veel transacties contant afgewikkeld. Tevens kampt Suriname met een grote informele sector waarbij actoren geen toegang hebben tot het formele bancaire systeem of tot het betalingsverkeer. De Bank onderkent deze problematiek en heeft stappen ondernomen om de deelname van meer burgers in het formele bancaire systeem en het digitale betalingsverkeer te verhogen. Via een landelijk onderzoek naar financiële inclusie en educatie heeft de Bank meer inzicht verworven in de hiaten en de knelpunten van financiële inclusie en financiële educatie onder de beroepsbevolking. De focus was hierbij vooral gericht op de jeugd, de ondernemers en de vrouwen. Uit dit onderzoek blijkt onder andere dat het gebruik van contant geld de voorkeur geniet boven digitaal betalen. Deze uitkomst noopt de Bank tot het uitzetten van beleid ter realisatie van de financiële geletterdheid van de belanghebbenden. Door seminars en workshops op diverse platforms, overleg met de banken- en de verzekeringssector, toelichting via de media en in persoon zal de Bank trachten de bewustwording van de noodzaak van de transitie van chartaal naar giraal geldverkeer te vergroten bij het publiek.

De jaarrekening 2020

Met ingang van 2020 wordt de jaarrekening van de Bank met referte aan de Wet op de jaarrekening uit 2017 op basis van de Internationale Financiële Rapportering Standaarden (IFRS) opgemaakt, waarbij het boekjaar 2018 het jaar van adoptie van deze standaarden is geweest. De uit de transitie naar IFRS voortvloeiende hermetingseffecten -negatief SRD 2,8 miljard- verricht per 31 december 2018 zijn in de beginbalans 2019 verantwoord onder het eigen vermogen. Het resultaat van het reeds gecontroleerde boekjaar 2019 is na toepassing van de IFRS door de diverse afwaarderingen van financiële activa, met name van de Staatsvorderingen, omgeslagen naar een verlies van SRD 2,2 miljard.

In financieel opzicht leed de Bank vanwege onder meer het kasreservedebacle en de opwaartse bijstelling van de wisselkoers enorme verliezen in 2020. Deze verliezen zijn in 2020 voornamelijk geabsorbeerd door het terugdraaien van de gepleegde afwaardering in 2019 op de Staatsvorderingen per 31 december 2019 van SRD 3,4 miljard. Hierdoor is het boekjaar 2020 uiteindelijk afgesloten met een operationele winst van SRD 2,2 miljard.

Dankwoord

Ik spreek vol trots mijn welgemeende erkentelijkheid uit aan de directeuren, de stafmedewerkers en de overige personeelsleden van de Bank voor hun trouwe inzet in 2020 -en daarvoor en tot nog toe- alsook voor hun bereidwilligheid om de Bank en alles waarvoor de Bank staat waardig en vol vertrouwen uit te dragen op weg naar morgen.

Paramaribo, 31 oktober 2023

De President van de Bank,
Maurice L. Roemer.

1

De internationale en regionale economische ontwikkelingen en betrekkingen

I.1 Algemeen¹

De wereldeconomie is in 2020 zwaar getroffen door de Covid-19-pandemie (pandemie). De Covid-19-uitbraak en de wereldwijd opgelegde Covid-19-maatregelen zorgden voor vraag- en aanbodschokken, waardoor de mondiale economische bedrijvigheid afnam, wat resulteerde in een contractie van de wereldeconomie van -3,1% in 2020 (Tabel I.1). De expansieve fiscale en monetaire beleidsmaatregelen, in vooral de ontwikkelde economieën, hebben een voortgezette contractie van de wereldeconomie afgevlakt.

De pandemie verstoorde ook de internationale handel, waardoor het volume van de wereldhandel in 2020 ten opzichte van 2019 met 5,2 procentpunt (pp) is gedaald tot -4,9% (Tabel I.3). Vele landen sloten hun luchtruim en legden reisbeperkingen op om verdere verspreiding van het Covid-19-virus te voorkomen waardoor vooral de toerismesector hard is getroffen. De Covid-19-maatregelen veroorzaakten voorts een vertraging in de verschepping van belangrijke importgoederen waardoor ontwrichting van de wereldwijde toeleveringsketen plaatsvond². Ook op de grondstoffenmarkt, met name de oliemarkt, zijn de negatieve effecten van de pandemie niet uitgebleven. De opgelegde reisrestricties en lockdowns hebben de vraag naar brandstof sterk teruggedrongen met als gevolg dat de olieprijs sterk daalde gedurende 2020. Het inflatieniveau is in 2020, in voornamelijk de ontwikkelde economieën, afgenomen. Dit is onder meer het gevolg van een wereldwijd afgenomen vraag naar goederen en diensten tezamen met lage olieprijsen.

I.2 De productie

Over de gehele wereld hebben overheden maatregelen (waaronder lockdowns, quarantaines en avondklok) geïmplementeerd om verdere verspreiding van het Covid-19-virus tegen te gaan. Deze maatregelen hebben enerzijds zowel het aantal infecties vertraagd alsook het dodental teruggedrongen en anderzijds geresulteerd in vraag- en aanbodschokken. Aan de vraagzijde hebben de Covid-19-maatregelen in combinatie met de toen heersende onzekerheid, gezorgd voor een afname van de consumptie en investeringen wereldwijd. Voorts leidde de verhoogde risico-aversie van beleggers tot strengere kredietvoorwaarden voor de kredietnemers. Aan de aanbodzijde trad vermindering in productie op, doordat de bedrijvigheid veelal stil kwam te liggen vanwege onder andere de lockdowns. De werkloosheid is in 2020 toegenomen door de afvloeiing van personeel vanwege noodgewongen bedrijfssluitingen. Ondanks in sommige landen in de tweede helft van 2020 de economie herleefde en de consumptie toenam, bleef vanwege de heersende onzekerheid het productieniveau van voornamelijk de industriële sector onder het niveau van 2019. De groei van de wereldproductie daalde in 2020 ten opzichte van 2019 met 5,9pp naar -3,1% (Tabel I.1). De gezamenlijke economische groei van de landengroep van ontwikkelde economieën en die van de opkomende economieën en ontwikkelingseconomieën zwakte in 2020 verder af als gevolg van de pandemie. De landengroep van de ontwikkelde economieën kende in 2020 een relatieve grotere terugval van de economie (-4,5%) dan de landengroep van opkomende economieën en ontwikkelingseconomieën (-2,0%) (Tabel I.1).

¹ In de paragrafen I.1 tot en met I.3 zijn de data met betrekking tot de internationale economische ontwikkelingen ontleend aan de 'World Economic Outlook database' van oktober 2021 en januari 2022 en de 'Primary Commodity Price System' van het IMF. Hierbij is de notatie voor decimaalteken van komma in plaats van punt (0,1 in plaats van 0.1) gebruikt en is de notatie voor 1.000-voud met een punt in plaats van een komma aangeduid (1.000 in plaats van 1,000). De analyse van de internationale economische ontwikkelingen is gehaald uit het 'World Economic Outlook' van oktober 2020 en januari 2021 van het IMF. Indien anders, zal de bron worden vermeld in een voetnoot.

² Bron: Wereldbank, 'Global Economic Prospects' van 2020, de juni-editie.

De productiegroei van de Verenigde Staten van Amerika (VSA) daalde in 2020 naar -3,4% ten opzichte van een groei in 2019 van 2,3% (Tabel I.1). De pandemie en de daaruit voortvloeiende maatregelen veroorzaakten een economische neergang, met recordhoog banenverlies (en stijgend werkloosheidsniveau als gevolg), lage consumentenbesteding, inkrimping van de dienstensector en daling van de internationale handel. Ter stimulering van de Amerikaanse economie is een expansief fiscaal en monetair beleid uitgevoerd. Kleine bedrijven, huishoudens en specifieke sectoren (zoals de luchtvaartsector en de gezondheidszorg) ontvingen een financiële injectie.

In het eurogebied daalde de productiegroei in 2020 tot -6,4%, hetgeen ten opzichte van 2019 een daling van 7,9pp inhield (Tabel I.1). Het eurogebied is één van de regio's die het zwaarst is getroffen door de pandemie en onderging strenge beperkingen zoals landelijke lockdowns, schoolsluitingen en grensbeperkingen. De liquiditeitsmaatregelen, uitgevoerd door de Europese Centrale Bank (ECB), en de fiscale stimuleringspakketten binnen de verschillende landen in de Eurozone hebben verdere inkrimping van de economie in dit gebied afgevlakt.

De productie in Japan daalde in 2020 met -4,5%. De Japanse economie, de op twee na grootste economie ter wereld, kwam in recessie doordat haar consumptie en exporten (de twee belangrijke 'drivers' van de economie) ernstig zijn getroffen door de pandemie. China noteerde in 2020 in tegenstelling tot de andere landen uit zijn landengroep een positieve economische

groei van 2,3%. Hoewel deze groei 3,7pp lager is dan in 2019, kwam China niet terecht in een recessie. In tegenstelling tot andere landen heropende China zijn economie reeds in het tweede kwartaal van 2020, waardoor zijn economische bedrijvigheid al vroeg weer op gang kwam. Daarnaast hebben de strenge beleidsmaatregelen van de overheid in 2020 bijgedragen tot de groei van de productie van 2,3%.

India noteerde in 2020, als gevolg van de pandemie, een zware economische inkrimping van 11,3pp tot -7,3% ten opzichte van 2019 (4,0%).

I.3 Het prijspeil en de handel

I.3.1 Het prijspeil

In de ontwikkelde economieën nam het inflatieniveau in 2020 verder af van 1,4% in 2019 naar 0,7% in 2020. De inflatie in de opkomende economieën en in de ontwikkelingslanden in 2020 bleef daarentegen met 5,1% op hetzelfde niveau van 2019.

De lage inflatie in voornamelijk de landen binnen de ontwikkelde economieën is het gevolg van lage energieprijzen en afname van de vraag naar goederen en diensten. De inflatie in de VSA en het eurogebied lagen in 2020 met respectievelijk 0,6pp en 0,9pp lager dan in 2019. Japan noteerde een daling van de inflatie van 0,5pp in 2020 ten opzichte van 2019.

Met uitzondering van India is de inflatie in alle opkomende economieën en ontwikkelingslanden in 2020 ten opzichte van 2019 gedaald. Een stijging van de voedselprijzen en een verstoring in de toeleveringsketen brachten het inflatieniveau in India van 4,8% in 2019 naar 6,2% in 2020.

Tabel I.1 De groei van de wereldproductie¹
(in procenten)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020*
Wereld	3,3	3,8	3,6	2,8	-3,1
Ontwikkelde economieën	1,8	2,5	2,3	1,7	-4,5
waaronder:					
Verenigde Staten van Amerika	1,7	2,3	2,9	2,3	-3,4
Eurogebied	1,9	2,6	1,9	1,5	-6,4
Japan	0,8	1,7	0,6	0,0	-4,5
Opkomende economieën en ontwikkelingslanden	4,5	4,8	4,6	3,7	-2,0
waaronder:					
Brazilië	-3,3	1,3	1,8	1,4	-3,9
Rusland	0,2	1,8	2,8	2,0	-2,7
India	8,3	6,8	6,5	4,0	-7,3
China	6,9	6,9	6,8	6,0	2,3
Zuid-Afrika	0,7	1,2	1,5	0,1	-6,4

Bron: IMF, World Economic Outlook database van oktober 2021 (geselecteerd 2016-2019), <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/October>.

*Bron: IMF, World Economic Outlook van januari 2022, <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/01/25/world-economic-outlook-update-january-2022>.

¹Reële bbp-groei.

Tabel I.2 De inflatie¹

(in procenten)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Consumptieprijsen:					
Ontwikkelde economieën	0,7	1,7	2,0	1,4	0,7
waaronder:					
Verenigde Staten van Amerika	1,3	2,1	2,4	1,8	1,2
Eurogebied	0,2	1,5	1,8	1,2	0,3
Japan	-0,1	0,5	1,0	0,5	0,0
Opkomende economieën en ontwikkelingslanden	4,3	4,4	4,9	5,1	5,1
waaronder:					
Brazilië	8,7	3,4	3,7	3,7	3,2
Rusland	7,0	3,7	2,9	4,5	3,4
India	4,5	3,6	3,4	4,8	6,2
China	2,0	1,6	2,1	2,9	2,4
Zuid-Afrika	6,3	5,3	4,6	4,1	3,3

Bron: IMF, World Economic Outlook database van oktober 2021 (geselecteerd 2016-2020), <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/October>.

¹Gemiddelde inflatie.

I.3.2 De handel

Door de afgenomen economische en toeristische activiteiten daalde de groei van het wereldhandelsvolume in 2020 ten opzichte van 2019 met 5,2pp tot -4,9% (Tabel I.3). De daling van de groei van de wereldhandel is merkbaar geweest in zowel de ontwikkelde economieën alsook in de opkomende economieën en ontwikkelingslanden. De prijzen van industriële

producten daalden in 2020 naar een niveau van -3,2%. Door de daling van de energieprijzen op de wereldmarkt zijn de prijzen van oliegerelateerde producten in 2020 ten opzichte van 2019 afgenomen met 22,5pp. Daarentegen zijn de prijzen van niet-oliegerelateerde primaire producten gestegen tot 6,7% in 2020 door onder andere gestegen voedselprijzen en verstoring in de toeleveringsketen.

Tabel I.3 De ontwikkeling van de wereldhandel

(Jaarlijkse procentuele mutatie)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Handel in goederen					
Wereldhandel					
Volume	2,1	5,6	3,8	0,3	-4,9
Prijsexpander in US-dollars	-4,8	4,9	5,8	-3,1	-2,8
Wereldhandelsprijzen in US-dollars					
Industriële producten	-5,1	0,1	2,0	0,5	-3,2
Olieproducten	-15,7	23,3	29,4	-10,2	-32,7
Niet-olie primaire producten	-0,4	6,4	1,3	0,8	6,7
Wereldhandelsvolume					
Ontwikkelde economieën:					
Export	1,6	4,8	3,0	0,5	-6,4
Import	2,2	4,7	3,8	0,6	-5,8
Opkomende economieën en ontwikkelingslanden:					
Export	2,7	6,5	3,8	-0,5	-2,0
Import	2,1	7,4	5,2	0,1	-4,3
Ruilvoetverhouding					
Ontwikkelde economieën	1,4	-0,2	-0,6	0,2	1,1
Opkomende economieën en ontwikkelingslanden	-1,7	1,2	1,3	-0,2	-0,6

Bron: IMF, World Economic Outlook database van oktober 2021 (geselecteerd 2016-2020), <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/October>.

1.3.3 De prijsontwikkeling van enkele exportproducten

De effecten van de pandemie op de grondstoffenmarkt zijn niet uitgebleven. De groei van de totale grondstoffenindex daalde in 2020 met 1,1pp ten opzichte van 2019 (Figuur I.1). Deze daling is voornamelijk bepaald door een afname van de energie-index vanwege daling van de olieprijsen door de afgenomen vraag. Hoewel de prijzen van de meeste grondstoffen na een daling in de eerste helft zich herstelden in de tweede helft van 2020, is deze gunstige ontwikkeling niet voldoende geweest om de negatieve gevolgen van de dalende olieprijsen op de totale grondstoffenindex op te vangen.

Binnen de totale grondstoffenindex is de energie-index, vanwege de lage notering van de olieprijs, het hardst getroffen en dit resulteerde in een negatieve groei van -29,1% in 2020 ten opzichte van 2019 (Figuur I.1). Daarentegen is de subgroep niet-brandstofindex in 2020 ten opzichte van 2019 met 5,9pp tot 6,5% gegroeid (Figuur I.1).

De gemiddelde prijs van ruwe olie in 2020 bedroeg US\$ 41,8 per vat, hetgeen 32,0% lager is dan in 2019 (US\$ 61,4 per vat) (Figuur I.2). Als gevolg van de Covid-19-mitigerende maatregelen die het reizen en de transportindustrie sterk hebben beperkt, daalde

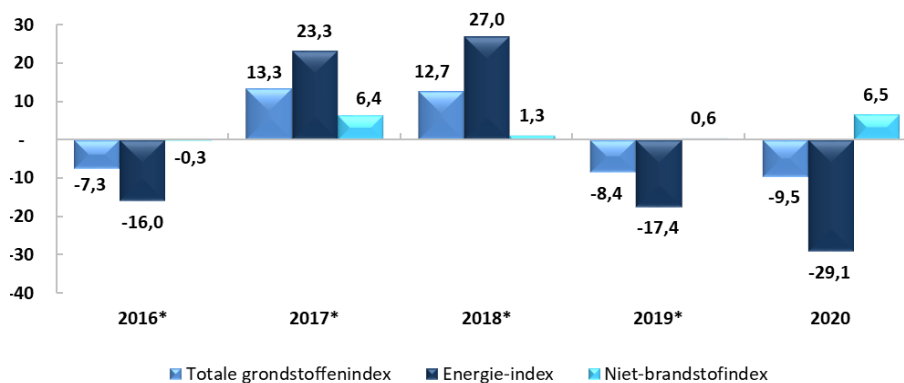
de vraag naar olie in 2020 met 9,0%³. Ondanks de productieverlaging door de Organisatie van olie-exporterende landen (OPEC) en andere niet-OPEC-landen, met als doel verdere prijsverlaging te voorkomen, bleef het aanbod hoger dan de vraag naar olie. Daarentegen is de gemiddelde goudprijs gedurende de pandemie gestegen. De gemiddelde goudprijs steeg mede door de toegenomen vraag in 2020 tot US\$ 1.769,5 per troy ounce, een stijging van 27,1% vergeleken met 2019 (Figuur I.3). De prijsstijging is mede het resultaat van speculerende beleggers die vanwege de onzekerheden rond de pandemie veilige beleggingsobjecten zochten om in te investeren.

Doordat vele ontwikkelde landen, zoals de VSA, in het kader van economische stimuleringsmaatregelen hun beleidsrente verlaagden, hebben investeerders hun heil gezocht in goud⁴.

De gemiddelde prijs van rijst steeg onder andere door het hamsteren -door consumenten- met 20,5% tot US\$ 477,8 in 2020 ten opzichte van 2019 (Figuur I.4).

De gemiddelde prijs van hout nam in 2020 ten opzichte van 2019 toe met 7,5% tot US\$ 199,8 (Figuur I.5) vanwege een toegenomen vraag⁵.

Figuur I.1 De ontwikkeling op de grondstoffenmarkt
(in procenten)

Bron: IMF, Primary Commodity Price System (geselecteerd 2016-2020), <https://data.imf.org/?sk=471DDDF8-D8A7-499A-81BA-5B332C01F8B9>.

*Herzien ten opzichte van Centrale Bank Jaarverslag 2019.

3 Bron: Wereldbank, 'Global Economic Prospects' van 2021, de januari-editie.

4 Goud wordt beschouwd als een activum dat bescherming biedt tegen waardeverminderingen van munteenheden

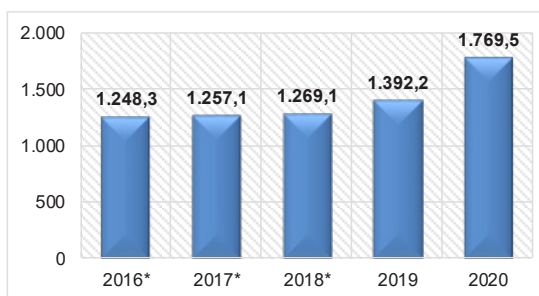
5 Bron: International Tropical Timber Organization, 'Tropical Timber Market Report, Volume 25 Number 10 16th' van 31 mei 2021. 'Malaysian Investment Development Authority (MIDA); 'Malaysian timber sector continued to grow during pandemic', exports up 3.1% in 2021 van 10 februari 2022.

Figuur I.2 tot en met I.5 De internationale prijsontwikkeling van de belangrijke exportproducten

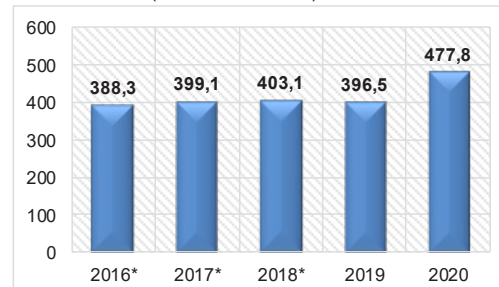
Figuur I.2 Gemiddelde Olieprijs¹
(USD/barrel)

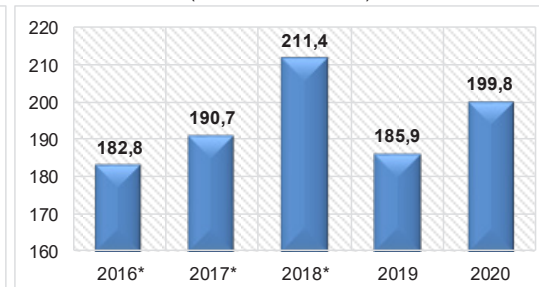
Figuur I.3 Gemiddelde Goudprijs²
(USD/Troy OZ)

Figuur I.4 Gemiddelde Rijsprijs³
(USD/metriske ton)

Figuur I.5 Gemiddelde Houtprijs⁴
(USD/kubieke meter)

Bron: IMF, Primary Commodity Price System (geselecteerd 2016–2020), <https://data.imf.org/?sk=471DDDF8-D8A7-499A-81BA-5B332C01F8B9>.

¹ Gemiddelde olieprijs. Gemiddelde van U.K. Brent, Dubai en West Texas Intermediate, gelijk gewogen.

² Fixing Committee van de London Bullion Market Association.

³ Thailand 5% gebroken witte rijst.

⁴ Soft Logs, gemiddelde exportprijs uit de VSA voor Douglas Fir. Herzien ten opzichte van Centrale Bank Jaarverslag 2019.

I.4 De internationale financiële instellingen

I.4.1 Islamic Development Bank (IsDB)

De in 2019 voortgezette selectieprocedure voor consultants voor de 'Technical Assistance Grant Agreement' (TAGA) leidde in 2020 tot de selectie van een consultancybedrijf uit een groep van dertien geïnteresseerden.

Op 20 april 2021 en op 17 november 2021 zijn respectievelijk het eerste rapport, zijnde het 'Inception report', en het tweede rapport, het Wet- en Regelgeving framework, ingediend.

Het tweede rapport betreft een weergave van interviews met alle relevante stakeholders teneinde inzicht te krijgen in het Surinaamse landschap van de financiële sector en in de gehanteerde wetten bij de Bank. Vanwege de pandemie ondervond de oplevering van 'deliverables' in het kader van de TAGA stagnatie en vond de uitvoering in 2020 virtueel plaats in plaats van fysiek. Het volgende product dat is opgeleverd, is de 'Impact Study of Monetary Policy and Statistics Contents'. Dit product omvat een studie over het effect van het 'Islamic Finance Framework' gericht op het monetaire beleid. De resultaten zijn in een rapport verwerkt en aangeboden aan de Bank. Het project is nog gaande. Volgens planning zal het juli 2023 opgeleverd worden.

I.5 De overige regionale en internationale betrekkingen

I.5.1 Child and Youth Finance International (CYFI)

Child and Youth Finance International (CYFI), de internationale organisatie die voorheen bekend stond om onder andere het organiseren van de Global Money Week (GMW), sloot haar deuren in 2019. Haar taken zijn destijds overgedragen aan het Organization for Economic Cooperation and Development (OECD). De GMW, gecoördineerd door het OECD International Network on Financial Education (OECD/INFE), biedt de mogelijkheid voor financiële instellingen om met elkaar en met anderen buiten de financiële sector samen te werken met als doel jongeren over geldzaken te leren.

Het OECD/INFE dat zich bezighoudt met de financiële geletterdheid van met name jongeren, heeft aanbevelingen inzake financiële geletterdheid beschreven, welke onder andere erkend zijn door De Groep van 20 (G20) en de 'Asia-Pacific Economic Cooperation' (APEC).

De aanbevelingen bestrijken drie hoofdgebieden, namelijk:

- Nationale strategieën voor financiële geletterdheid;

- Financiële geletterdheid en de verschillende sectoren van het financiële landschap;
- Effectieve uitvoering van programma's voor financiële geletterdheid.

Er wordt ook aandacht besteed aan de manier waarop kan worden ingespeeld op de behoeften van kwetsbare groepen, de toegenomen digitalisering van de financiële sector, het recente onderzoek en bewijsmateriaal.

Volgens het OECD moet financiële educatie reeds vroeg op de scholen beginnen en zich richten op belangrijke financiële planning en capaciteitsopbouw. De Bank is vanaf februari 2018 een 'regular member' van het OECD. Als 'regular member' wordt de Bank op de hoogte gehouden van de OECD/INFE-activiteiten en wordt zij in de meeste gevallen ook in de gelegenheid gesteld hieraan deel te nemen.

De GMW 2020 zou in de week van 23 tot en met 29 maart 2020 plaatsvinden, echter is deze vanwege de pandemie afgelast.

1.5.2 Alliance for Financial Inclusion (AFI)

AFI is een internationale organisatie die lidmaatschap verschaft aan centrale banken en regelgevende financiële instellingen die het beleid op het gebied van onder andere financiële inclusie bepalen. Het gemeenschappelijk doel van AFI is het bevorderen van financiële inclusie op nationaal, regionaal en internationaal niveau. De Bank werkt sinds haar lidmaatschap van AFI in 2015 aan het bewerkstelligen van de doelstelling van deze organisatie en heeft zich in dat kader gecommitteerd aan de volgende 'Maya Declarations'.

De tweede 'Maya Declaration'

In 2018 is de tweede *'Maya Declaration Commitment', 'Conduct a financial inclusion and financial education baseline survey across the financial landscape in Suriname in order to improve the provision of financial services making them more accessible and appropriate to better serve the Surinamese community'*, afgekondigd. In dit kader is in januari 2019 een aanvang gemaakt met een deskresearch gericht op de aanbodzijde van financiële inclusie met als doel de reeds beschikbare data op het gebied van Financial Inclusion (FI) binnen de Bank te inventariseren.

Teneinde meer data te verzamelen voor het formuleren van het beleid op het gebied van FI en Financial Education (FE) was het noodzakelijk een landelijke survey c.q. nulmeting voor de vraagzijde van FI en FE uit te voeren, met de focus op kwetsbare groepen zoals vrouwen, jongeren, consumenten en ondernemers.

Voor de uitvoering van deze nulmeting is in 2020 een

projectmanager aangesteld en is een werkgroep binnen de Bank geïnstalleerd. Voorts is dit project in het Strategisch Plan 2021-2024 van de Bank, als projectnummer 27 opgenomen onder de noemer *'Het uitvoeren van een Financial Inclusion en Education nulmeting in samenwerking met AFI en andere stakeholders'*.

Voor de financiering van deze nulmeting is in december 2021 door AFI een 'grant' van US\$109.360 goedgekeurd en toegekend aan de Bank. Daarnaast voorziet AFI in technische assistentie bij de uitvoering. De resultaten van deze landelijke survey, welke door het Instituut voor Maatschappij Wetenschappelijk Onderzoek (IMWO) zijn vanaf januari 2023 beschikbaar. Op basis van deze resultaten zal de Bank een National Financial Inclusion Strategy (NFIS) en National Financial Education Strategy (NFES) formuleren, waarna een nulmeting aan de aanbodzijde van financiële inclusie en educatie in Suriname zal worden uitgevoerd.

De derde 'Maya Declaration'

In augustus 2019 is de derde Maya Declaration Commitment met als titel *'Reduce cash usage of the Surinamese dollar by 30% in 2 years by promoting digital payments/transactions'* aanvaard door de Bank.

De 'commitment' wordt als volgt omschreven:

- Het verbeteren van het gemak bij het uitvoeren van pinpastransacties en digitale transacties voor individuen;
- Het verkleinen van risico's en kosten bij het gebruik van contant geld op individueel niveau;
- Het reduceren van de kosten voor het beheer van chartaal geld in de economie.

In 2021 is dit project, dat onder andere als doel heeft de girale betalingen te stimuleren binnen de Surinaamse samenleving, herschreven en is de projectduur verlengd naar december 2023. De bovengenoemde aanpassingen zijn zowel door de Governor van de Bank als door de Directeur van AFI goedgekeurd.

1.6 De economische ontwikkelingen binnen de CARICOM

Op 11 maart 2020 heeft de Wereldgezondheidsorganisatie de Covid-19 uitbraak officieel tot pandemie uitgeroepen. In dezelfde maand is het COVID-19-virus voor het eerst ontdekt in het Caribisch gebied. Een daaruit voortvloeiende gezondheidscrisis zorgde voor economische onrust in de regio. De effecten van de pandemie hebben in het Caribisch gebied geleid tot een sterke daling van de economische activiteiten met name bij de van toerisme afhankelijke economieën. De daling van de toeristische activiteit heeft verder effect gehad op de industrie en op de transport- en distribu-

tiediensten. Ook de grondstoffenproducenten, vooral in olieproducerende landen als Guyana, Suriname en Trinidad en Tobago, zijn getroffen. Halverwege 2020 werden de eerder opgelegde reisbeperkingen versoepeld en was internationaal reizen weer mogelijk. Volgens de Caribbean Development Bank daalde in 2020 het regionaal bruto binnenlands product (bbp) met 7,2pp. Van de zeven CARICOM-lidstaten toon-

den zes een daling aan van hun bbp (Tabel I.4). Alleen Guyana toonde een economische groei vanwege de start van de olieproductie in 2020.

Een dalende trend in de internationale olieprijs resulteerde in een daling van de wereldwijde vraag naar brandstof. Dit heeft invloed gehad op de exportopbrengsten binnen de CARICOM.

Tabel I.4 De reële bbp-groei van de Caricom-lidstaten
(in procenten)

	2019	2020
De Bahama's	0,7	-16,2
Barbados	-0,1	-18,0
Belize	1,8	-14,1
Guyana	4,5	43,5
Jamaica	0,9	-10,2
Suriname	2,0	-12,3
Trinidad & Tobago	-1,2	-5,6

Bron: Caribbean Development Bank Annual Report 2020.

2

De nationale economische ontwikkelingen

II.1 Algemeen

De Surinaamse economie vertoonde in reële termen in 2020 een contractie van 16,0%. De economische bedrijvigheid liet een neerwaartse trend zien vanaf maart 2020 mede als gevolg van de negatieve effecten van de pandemie. Andere aspecten die de macro-economische ontwikkeling mede hebben beïnvloed zijn de verhoogde druk op de vrijemarktwisselkoers als gevolg van de toename van de geldhoeveelheid door voornamelijk financiering van overheidstekorten via het bankwezen en het verminderde aanbod van deviezen vanwege de lage instroom van toeristen.

Het binnenlandse spaarsaldo¹ alsook het nationale spaarsaldo² namen in 2020 toe. Het nationale spaarsaldo,

zijnde 6,4% van het bruto binnenlands product tegen marktprijzen (bbp_{mp}) in 2020, is een resultante van het relatief hoog binnenlandse spaaroverschot als gevolg van de lagere binnenlandse absorptie. Daarnaast heeft de doorwerking van de unificatie van de officiële wisselkoersen op 22 september 2020 het nationale spaarsaldo positief beïnvloed.

De jaareinde inflatie steeg in 2020 naar 60,8% (2019: 4,2%). Aan deze toename lagen voornamelijk de stijging van de wisselkoersen gedurende het gehele jaar ten grondslag. Dientengevolge stegen de prijzen van alle goederen en diensten die in het consumptiepakket voorkomen, vooral in de categorie Voeding en Niet Alcoholische Dranken.

Tabel II.1 De bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen per bedrijfstak in constante prijzen (2015=100)
(in duizenden SRD)

Bedrijfstakken	2016	2017	2018*	2019*	2020*
Landbouw, jacht, bosbouw & visserij	1.823.821	1.706.858	1.561.865	1.268.001	1.137.257
Mijnbouw	578.478	659.187	694.889	554.044	390.624
Industrie & Fabricage	2.104.166	2.563.872	2.713.866	2.528.616	2.566.891
Electriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	23.553	292.278	289.681	307.744	246.226
Watervoorziening: riolering, afvalbeheer en sanering	18.741	18.595	18.571	18.225	18.216
Constructie	1.229.798	1.457.940	1.454.390	1.510.806	838.335
Groot- & Kleinhandel en markten (Handel)	2.965.107	2.497.015	2.752.394	2.749.649	2.602.279
Transport & opslag	534.023	647.500	717.115	694.693	497.571
Accommodatie & voedingsdiensten en gerelateerde zaken	799.009	900.321	998.843	1.170.110	321.815
Informatie en communicatie	1.222.285	999.252	1.086.396	1.158.441	1.392.786
Verzekerings- en andere financiële instellingen	865.807	645.232	845.861	925.188	921.053
Woon- en commerciële diensten en hieraan gerelateerde diensten	812.215	848.850	896.963	922.440	924.387
Professionele, wetenschappelijke en technische activiteiten	194.133	228.022	248.292	243.156	188.240
Administratieve en ondersteunende diensten	-	-	-	-	-
Overheid (exclusief onderwijs en gezondheidszorg)	914.702	1107359	1153592	1.622.133	1.077.870
Onderwijs	439.575	409.267	348.719	272.416	175.955
Gezondheidszorg en sociale activiteiten	421.538	417.522	401.176	420.256	384.065
Kunst, entertainment en recreatie	-	-	-	-	-
Overige diensten	190.539	181.798	178.683	186.411	224.492
Privé huishoudens met vaste krachten	-	-	-	-	-
Activities of extraterritorial organizations and bodies	-	-	-	-	-
Onbekend	-	-	-	-	-
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen (2015 prijzen)	16.654.387	16.915.201	17.752.211	17.959.484	15.090.422
Groei in %	-4,9	1,6	4,9	1,2	-16,0
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen (lopend)	20.662.992	26.893.278	29.821.678	31.732.343	38.719.469

Bron: Algemeen Bureau voor de Statistiek, Bruto Binnenlands product (2015-2020); <https://statistics-suriname.org/wp-content/uploads/2022/09/BBP-SCHATTINGEN-2015-2021.pdf> (30 september 2022).

Noot: Met de overgang van International Standard Industrial Classification on (ISIC) 3 naar ISIC 4 van het systeem van de nationale rekeningen zijn er wijzigingen opgetreden in de classificatie. In ISIC 4 is onder andere de sector Visserij samengevoegd met de sectoren 'Landbouw, jacht en bosbouw', in tegenstelling tot ISIC 3 waarin deze sector apart geïnclassificeerd is. De rekeningen vanaf 2015 zijn conform ISIC 4 opgesteld.

*Voorlopige cijfers.

- 1 Het binnenlands spaarsaldo is het verschil tussen het bbp tegen lopende prijzen en de binnenlandse consumptie en investeringen.
- 2 Het nationale spaarsaldo is de som van het binnenlands spaarsaldo en de primaire en secundaire inkomens uit het buitenland.

II.2 De productie

De economie noteerde in 2020 een negatieve groei van 16,0% (2019: 1,1%). In de meeste sectoren nam de economische bedrijvigheid vanaf de maand maart af, vanwege de pandemie en de maatregelen die zijn genomen om verspreiding van het COVID-virus tegen te gaan. De sectoren die het meest hebben bijgedragen aan de contractie van het bbp-groecijfer zijn Constructie (-2,7pp), Overheid (exclusief onderwijs en gezondheidszorg) (-2,6pp), Accommodatie & Voedingsdiensten en gerelateerde zaken (-1,7pp), gevolgd door Groot- en kleinhandel en markten (Handel) (-1,0pp) (Tabel II.1). De sectoren Informatie en Communicatie (2,0pp), Overige diensten (0,3pp) en Industrie en Fabricage (0,3pp) daarentegen, noteerden in 2020 een groei ten opzichte van 2019.

De sectorale bijdrage aan het bbp A. Mijnbouwsector

De ontwikkelingen in de mijnbouwsector daalden in 2020 ten opzichte van 2019 met 29,5%. (Tabel II.1). De afname van de economische activiteit in de mijnbouwsector was voornamelijk waar te nemen in de goudsector, terwijl de aardoliesector stabiel bleef op het niveau van 2019.

Het nationale goudproductievolumen toonde een daling van 10,9%, deels vanwege de productieafname van de grootschalige goudmijnbouwsector. De economische situatie, mede beïnvloed door de uitdagende omstandigheden verband houdende met de pandemie, is onder andere van invloed geweest op de ontwikkelingen in de mijnbouwsector.

Goud

De totale goudproductie daalde in 2020 ten opzichte van 2019 bij zowel de grootschalige alsook bij de kleinschalige goudmijnbouw, met respectievelijk 13,3% en 7,2% (Tabel II.2). Binnen de grootschalige goudmijnbouw is de lagere productie bij Rosebel Gold Mines (RGM) het gevolg van de pandemie, waarbij het bedrijf genoodzaakt was gedurende zes weken haar mijnbouwactiviteiten stop te zetten. De terugval in productie bij Newmont Suriname hield verband met de verwerking van lagere kwaliteit erts en uitval van mankracht door de vele Covid-19-gevallen. De productie in de kleinschalige goudmijnbouw daalde vanwege de implementatie van de Covid-19-maatregelen.

Tabel II.2 De goudproductie van de grootschalige en de kleinschalige goudmijnbouw
(Volume in kg, waarden in US\$ x 1.000)

	2016*	2017*	2018*	2019*	2020
Productievolumen GG ¹	12.939,3	25.840,7	26.011,6	24.513,5	21.251,4
Productievolumen KG ²	14.475,1	15.479,9	15.617,9	15.869,9	14.729,6
Totaal	27.414,4	41.320,6	41.629,5	40.383,4	35.981,0
Aandeel GG in productie (in %)	47,2	62,5	62,5	60,7	59,1
Aandeel KG in productie (in %)	52,8	37,5	37,5	39,3	40,9
Importwaarde GG	196.365,0	182.014,9	225.047,7	188.753,3	187.542,7
Exportvolumen GG	12.349,8	25.323,4	26.180,0	24.257,8	21.227,6
Exportvolumen KG	13.785,8	14.742,8	14.874,2	15.114,2	14.028,2
Exportvolumen Overige ³	-	-	-	250,7	198,9
Totaal	26.135,6	40.066,1	41.054,2	39.622,8	35.454,7
Exportwaarde GG	486.576,6	1.028.756,3	1.062.622,9	1.086.498,6	1.202.117,6
Exportwaarde KG	509.177,4	550.409,7	562.527,7	635.057,4	746.823,6
Exportwaarde Overige	-	-	-	10.681,0	10.587,8
Totaal	995.754,0	1.579.166,0	1.625.150,6	1.732.236,9	1.959.529,0
Jaarlijkse mutaties (in %)					
Productievolumen GG	37,8	99,7	0,7	-5,8	-13,3
Productievolumen KG	-15,4	6,9	0,9	1,6	-7,2
Totaal	3,5	50,7	0,7	-3,0	-10,9
Exportvolumen GG	33,7	105,1	3,4	-7,3	-12,5
Exportvolumen KG	-15,4	6,9	0,9	1,6	-7,2
Exportvolumen Overige	-	-	-	-	-20,7
Totaal	2,4	53,3	2,5	-3,5	-10,5
Exportwaarde GG	40,9	111,4	3,3	2,2	10,6
Exportwaarde KG	-10,8	8,1	2,2	12,9	17,6
Exportwaarde Overige	-	-	-	-	-0,9
Totaal	8,6	58,6	2,9	6,6	13,1
Gemiddelde internationale goudprijs in US\$ per troy ounce	1.248,3	1.257,1	1.269,1	1.392,2	1.769,5

Bron: Centrale Bank van Suriname, Rosebel Gold Mines, Newmont Suriname en het IMF.

¹GG = Grootschalige goudmijnbouw (Rosebel Gold Mines en Newmont Suriname).

²KG = Kleinschalige goudmijnbouw (Surinaamse exporteurs van goud).

³Overige = 'Incidentele' goudverkoop Centrale Bank van Suriname en Grassalco N.V.

Noot: De productie van kleinschalige goudmijnbouw is herleid uit het exportvolumen van de kleinschalige goudsector.

Aardolie

De productie van ruwe olie

Het productievolume van ruwe olie is in 2020 ten opzichte van 2019 vrij stabiel gebleven. Staatsolie Maatschappij Suriname NV produceerde gemiddeld 16.367 vaten per dag (2019: 16.382 vaten per dag) en behaalde daarmee haar jaarlijkse productiedoelstelling van 6,0 miljoen vaten (Tabel II.3). Aan het behalen van de productiedoelstelling lagen onder andere de toepassing van alternatieve productiemethoden ten grondslag zoals Enhanced Oil Recovery (EOR) en Improved Oil Recovery (IOR), die vanwege de uitdagende omstandigheden in 2020 niet geheel volgens planning zijn toegepast. De uitdagende omstandigheden hielden verband met de economische situatie in Suriname, de pandemie en de lage internationale olieprijsen. Uit het Staatsolie Jaarverslag 2020 blijkt dat er ondanks deze omstandigheden 21 nieuwe bronnen zijn geboord, waarvan 5 horizontale bronnen een beduidend hoger productievolume hebben aangetoond dan aanvankelijk werd verwacht. Door de nieuwe bronnen is de omvang van de bewezen oliereserves aan het einde van 2020 toegenomen naar een niveau van 89,4 miljoen vaten (2019: 89,0 miljoen vaten).

De raffinaderijproductie en de afzet

Het productievolume van de raffinaderij in 2020 lag met 4,3 miljoen vaten 0,2 miljoen vaten lager dan 2019 (Tabel II.3). De productie in 2020 bestond uit 2,1 miljoen vaten Ultra Low Sulfur Diesel (ULSD), 1,7 miljoen vaten Fuel Oil (FO) en 0,5 miljoen vaten gasoline. De daling van het raffinaderijproductievolume ten opzichte van 2019 kan worden toegeschreven aan de grote onderhoudsbeurt 'Turn Around' (TA)³ van de raffinaderij van 12 februari tot 15 april 2020, waarbij het productieproces stilstond. De pandemie, kort na de aanvang van de TA, bracht het vroegtijdige vertrek van de extern ingehuurd specialisten met zich mee. Voorts waren de Covid-19-protocollen, met name 'social distancing' van kracht. Beide factoren hebben geleid tot afname van de productiviteit en tot uitloop van de geplande TA van 30 naar 70 dagen⁴.

Uit Staatsolies productie zijn in 2020 ruim 6,3 miljoen vaten derivaten verkocht, waarvan 3,3 miljoen voor de lokale markt en 3,0 miljoen voor de exportmarkt.

De 'High End'-productie (diesel en gasoline) bedroeg ruim 2,6 miljoen vaten, waarvan 2,0 miljoen vaten lokaal zijn afgezet en de rest geëxporteerd is. Van de Staatsolie Fuel Oil-productie (3,6 miljoen vaten) is ruim 79,2% geëxporteerd. Hoewel het exportvolume in 2020 met 23,0% toenam, daalde de exportwaarde ten opzichte van 2019 met 9,7% naar een niveau van US\$ 153,5 miljoen in 2020. Deze daling in 2020 is onder andere het gevolg van de lage internationale olieprijs van US\$ 41,8 per vat (2019: US\$ 61,4 per vat).

De overige ontwikkelingen

In 2020 zijn er een aantal belangrijke olievondsten geweest. De internationale oliemaatschappijen Apache Corporation en Total Energies SE, waarmee Staatsolie productiedelingscontracten heeft getekend, hebben drie opeenvolgende offshore olievondsten in Blok 58 gedaan: de Maka Central-1-boorput in januari, de Sapakara West-1 in april en de Kwasikwasi-1 in juli. Naar verwachting zullen deze bronnen ongeveer 1,4 miljard vaten olie produceren. Verder hebben de internationale oliemaatschappijen Petronas en Exxon-Mobil in december 2020 een olievondst gedaan in de boorput Sloanea-1 in Blok 52 en in januari 2021 hebben Total Energies SE en Apache Corporation een olievondst gedaan bij de Keskesi East-1-put in Blok 58⁵.

Staatsolie heeft op 23 maart 2020 een internationale obligatielening van US\$ 150 miljoen uitgegeven in Suriname en op Curaçao. De obligatie is internationaal genoteerd op Dutch Caribbean Securities Exchange (DCSX) en bracht ongeveer US\$ 195,0 miljoen op. Het doel van deze obligatielening 2020-2025/2027 was de vernieuwing van de Staatsolie obligatielening 2015-2020 alsook de financiering van de uitvoering van Staatsolies investeringsprogramma 2020-2027⁶.

Tabel II.3 De ruwe aardolie- en raffinaderijproductie

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Ruwe aardolie (in mln. vaten)	6,0	6,0	6,0	6,1	6,0
Raffinaderijproductie (in mln. vaten)*	3,8	4,8	4,7	4,5	4,3
Exportvolume* (in mln vaten)	3,4	2,4	2,8	2,4	3,0
Exportwaarde* (in mln US\$)	147,8	163,0	200,7	169,9	153,5

Bron: Annual Report Staatsolie Maatschappij Suriname NV (2015-2020).

*Exportvolume en exportwaarde eigen productie Staatsolie.

3 De TA is bedoeld om de betrouwbaarheid en een veilige exploitatie van de raffinaderij voor de komende vier jaar te garanderen.

4 Bron: Staatsolie 2020 Annual Report.

5 Bron: Staatsolie 2020 Annual Report.

6 Bron: Staatsolie 2020 Annual Report.

B. De sector landbouw, jacht, bosbouw en visserij

De ontwikkelingen in de sector 'Landbouw, jacht, bosbouw en visserij' toonden in 2020 evenals in 2019 een somber beeld. De economische activiteiten in deze sector -de vierde grootste sector in de economie- daalden in 2020, met 1,5% ten opzichte van de activiteiten in 2019, naar het niveau van SRD 1.249,3 miljoen (Tabel II.1).

Rijst

In 2020 toonden de productieontwikkelingen in de rijstsector een minder gunstig beeld. De padieproductie daalde in 2020 ten opzichte van 2019 met 8,9% naar een niveau van 249.836 ton (Tabel II.4). Deze daling is enerzijds het gevolg geweest van een afname van de beplante padie-arealen met 3,9%, waardoor de opbrengst per hectare daalde tot ca 4,3 ton (2019: ca 4,6 ton). Anderzijds was de daling het gevolg van een aantal belangrijke uitdagingen binnen de rijstsector, zoals ongunstige weersomstandigheden, slechte irrigatie-infrastructuur vanwege het niet optimaal functioneren van de sluizen en pompgemalen, alsook de insectenplaag (delphaciden, bibietvlieg, trips, kevers en rupsaantasting) die zorgde voor aantasting van de 4 tot 6 weken oude aanplant.

De daling van het exportvolume van rijst met 11,6% naar een niveau van 104,097 ton kan worden toegeschreven aan onder andere de daling van de padieproductie. Hoewel het rijst-exportvolume daalde, nam de exportwaarde in 2020 ten opzichte van 2019 toe met 41,5% naar het niveau van SRD 399,9 miljoen als gevolg van de hoge wereldmarktprijs voor rijst. De

gemiddelde internationale prijs bedroeg in 2020 US\$ 477,8 per metrieke ton (2019: US\$ 396,5 per metrieke ton).

Bananen

De bananensector maakte in 2020 geen positieve ontwikkeling door. De bananenproductie daalde met 74,9% in 2020 ten opzichte van 2019 tot het niveau van 6.241 ton (Tabel II.5). Als gevolg hiervan namen zowel het exportvolume alsook de exportwaarde van bananen significant af. Met name het vertrek van The Fruit Farm Group, de grootste aandeelhouder van Food and Agricultural Industries (FAI), uit Suriname in februari 2020 lag hieraan ten grondslag. Onder meer de financiële problemen van FAI, de afname van zowel het productie- en exportvolume van bananen alsook het niet ratificeren van de Economic Partnership Agreement (EPA) met de Europese Unie door Suriname in 2018, zorgden voor het vertrek van dit bedrijf. De Staat heeft 90% van de aandelen in november 2020 van FAI overgenomen en is daardoor opnieuw de enige aandeelhouder geworden. Vanwege bovengenoemde ontwikkelingen is deze belangrijke deviezengenererende sector in moeilijk vaarwater terechtgekomen.

Hout

De ontwikkelingen in de houtsector zijn minder positief geweest in 2020. De totale rondhoutproductie nam ten opzichte van 2019 af met 51,3% tot een niveau van 523.862m³ (Tabel II.6). Deze afname is voornamelijk toe te schrijven aan de Pandemie en de verhogingen van de brandstofprijs. Uit de bosbouwstatistieken van 2020 valt af te lezen dat het productievolume van industrieel

Tabel II.4 De padieproductie, het rijstexportvolume en de rijstexportwaarde

Omschrijving	Eenheid	2016	2017	2018	2019	2020
Beplante padie-arealen	ha	62,713	59,304	59,248	60,185	57,838
Padieproductie	ton	278,077	289,431	273,916	274,266	249,836
Exportvolume rijst	ton	121,609	78,43	91,925	117,774	104,097
Exportwaarde rijst	x SRD 1.000	237,198	229,219	267,071	282,732	399,981

Bron: Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij, Agrarische statistieken (2015-2020).

Tabel II.5 De bananenproductie, het exportvolume en de exportwaarde

Omschrijving	Eenheid	2016	2017	2018	2019	2020
Beplante arealen	ha	1.993	1.953	1.730	1.051	1.073
Bananenproductie	ton	61.073	62.887	48.835	24.820	6.241
Exportvolume bananen*	ton	56.099	54.993	43.755	21.644	3.127
Exportwaarde bananen*	xSRD 1.000	111.867	155.039	28.725	60.191	10.011

Bron: Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij, Agrarische statistieken (2015-2020).

* Vanwege het vertrek van FAI N.V. zijn de exportgegevens van dit bedrijf niet beschikbaar over 2020. Derhalve zijn de exportcijfers van 2020 (FAI N.V. + bevolkingslandbouw) gehaald uit de Agrarische statistieken 2015-2020 van Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij. Dienovereenkomstig zijn de exportgegevens van de voorgaande jaren ook aangepast, waardoor vergelijking mogelijk wordt.

Tabel II.6 De rondhoutproductie en het houtexport

Jaar	Productie			Export	
	Industrieel (m ³)	Niet-industrieel (m ³)	Totaal (m ³)	Volume (m ³)	Waarde (US\$)
2016*	583.376	142	583.518	293.148	40.528.700
2017*	862.907	575	863.482	499.888	63.620.600
2018*	1.083.350	408	1.083.758	550.681	69.848.000
2019*	1.074.710	28	1.074.738	339.677	52.023.300
2020	523.820	42	523.862	350.312	59.239.200

Bron: Stichting Bosbeheer en Bostoezicht (SBB), Bosbouwstatistieken 2020.

hout met 51,3% afnam naar het niveau van 523.820m³. Ondanks de afname van de rondhoutproductie, nam het rondhoutexportvolume in 2020 toe met 3,1% naar het niveau van 350.312m³. Mede als gevolg van de stijging van de internationale houtprijs met 8,5% naar het niveau van US\$ 201,7 per kubieke meter nam de exportwaarde toe met 13,9% van US\$ 52,0 miljoen naar US\$ 59,2 miljoen (Tabel II.6). Het hogere exportvolume kan worden toegeschreven aan de toegenomen vraag vanuit voornamelijk Azië, Europa, het Caribisch gebied en Noord-Amerika. Uit de bosbouwstatistieken is ook af te leiden dat rondhout hoofdzakelijk geëxporteerd is naar China en India, terwijl de afzetgebieden voor het verwerkte hout voornamelijk Europa, het Caribische gebied en Noord-Amerika betroffen.

Visserij

De visserijsector vertoonde in 2020 een daling van het exportvolume. Het exportvolume van vis en schaal- en weekdieren nam ten opzichte van 2019 af met respectievelijk 8,9% en 6,7% (Tabel II.7). Deze daling kan onder meer worden toegeschreven aan de afname van de activiteiten in de visserijsector, wellicht mede als gevolg van de effecten van de pandemie.

Niettegenstaande de daling van het exportvolume, nam in 2020 de exportwaarde van vis en schaal- en weekdieren met respectievelijk 14,3% en 9,4% in 2020 toe ten opzichte van 2019. Aan deze toename ligt voornamelijk de stijging van de gemiddelde douanekoers ten grond-

slag, die in oktober 2020 is aangepast naar SRD 14,26 per US\$ 1 (2019: SRD 7,520 per US\$ 1). De gemiddelde internationale visprijs per metrieke ton daalde in 2020 met 0,6% tot US\$ 12,6 per metrieke ton (2019: US\$ 12,7 per metrieke ton).

II.3 Confrontatie van de middelen en bestedingen

Suriname beschikte in 2020 over een totaal aan middelen ter waarde van SRD 56.048,3 miljoen, samengesteld uit het bbpmp en de totale importen van goederen en diensten (Tabel II.8). De groei van de beschikbare middelen met circa 12,4% kwam voornamelijk door de toename van het bbpmp in 2020 naar een niveau van SRD 38.719,5, een stijging van 22,0% ten opzichte van 2019. De middelen zijn aangewend voor financiering van de bestedingen bestaande uit de binnenlandse consumptie en investeringen en exporten. De export van goederen en diensten nam in 2020 met 33,6% toe en de binnenlandse absorptie (consumptie en investeringen) steeg met 1,2% ten opzichte van 2019. Doordat de binnenlandse productie hoger lag dan de binnenlandse absorptie, ontstond er een binnenlands spaaroverschot, in tegenstelling tot het spaartekort welke in 2019 geregistreerd werd. Daarbij meegerekend het negatief saldo van de primaire en secundaire inkomens uit het buitenland van circa SRD 3.207,3 miljoen, resulteerde dit in een nationaal spaaroverschot van SRD 2.440,4 miljoen in 2020.

Tabel II.7 Het visexportvolume en de visexportwaarden

Omschrijving	Eenheid	2016	2017	2018	2019	2020
Exportvolume	in ton	28.044	33.556	35.447	34.016	31.039
Vis	in ton	24.433	29.381	31.033	31.049	28.271
Schaal- en weekdieren	in ton	3.611	4.175	4.414	2.967	2.768
Exportwaarde	x SRD 1.000	168.711	295.663	313.386	282.376	318.868
Vis	x SRD 1.000	111.501	190.079	197.052	203.382	232.455
Schaal- en weekdieren	x SRD 1.000	57.210	105.584	116.334	78.994	86.413

Bron: Ministerie van Landbouw, Veeteelt en Visserij, Agrarische statistieken (2015-2020).

Tabel II.8 Confrontatie van de middelen en bestedingen
(in miljoenen SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019*	2020*
MIDDELEN					
Totale middelen	31.479,1	40.331,2	45.395,9	49.875,9	56.048,3
BBP tegen lopende marktprijzen	20.663,0	26.893,3	29.821,7	31.732,3	38.719,5
Import van goederen en diensten (fob)	10.816,1	13.437,9	15.574,2	18.143,6	17.328,8
BESTEDINGEN					
Totale bestedingen	31.479,1	40.331,2	45.395,9	49.875,9	56.048,3
Binnenlandse consumptie en investeringen	21.265,9	24.148,8	28.572,3	32.679,5	33.071,8
Export van goederen en diensten (fob)	10.213,2	16.182,4	16.823,6	17.196,4	22.976,5
Binnenlands spaaroverschot (+) of binnenlands spaartekort (-)	-602,9	2.744,5	1.249,4	-947,2	5.647,7
Primaire en secundaire inkomens uit het buitenland	-405,6	-2.222,3	-2.142,6	-2.423,6	-3.207,3
Nationaal spaaroverschot(+) of -tekort(-) = Overschot(+) of tekort(-) op lopende rekening betalingsbalans	-1.008,6	522,2	-893,2	-3.370,8	2.440,4

Bron: Centrale Bank van Suriname en Algemeen Bureau voor de Statistiek; <https://statistics-suriname.org/wp-content/uploads/2022/09/BBP-SCHATTINGEN-2015-2021.pdf>. (30 september 2022).

II.4 De prijsontwikkelingen

Het jaareinde-inflatiecijfer en het jaargemiddelde-inflatiecijfer voor 2020 bedroegen respectievelijk 60,8% en 34,9% (2019: respectievelijk 4,2% en 4,4%) (Tabel II.9). De hogere inflatie in 2020 kan voornamelijk worden toegeschreven aan de stijgende vrije markt wisselkoersen gedurende vrijwel het gehele jaar en de unificatie van de officiële wisselkoersen op 22 september

2020. Bijgevolg stegen de prijzen van alle goederen en diensten die in het consumptiepakket voorkomen, waarbij hogere voedings- en brandstofprijzen bijkans 60% van de jaareinde-inflatie veroorzaakten. Hoewel alle hoofdgroepen een stijging van het prijsniveau noteerden, was de bijdrage van Voeding en Niet Alcoholische Drinken, het grootst met circa 22pp, gevolgd door Transport en Woninginrichting met respectievelijk 12pp en 6pp.

Tabel II.9 De consumentenprijsindex- en inflatiecijfers
(Basisperiode: april 2016 – juni 2016)

Jaar	Totaalindex gemiddelde		Totaalindex december	
	CPI	Inflatie (12-mnds gem.)	CPI	Inflatie (Jaareinde)
2016	103,2	55,5	119,4	52,4
2017	126,0	22,0	130,5	9,2
2018	134,9	6,9	137,6	5,4
2019	140,7	4,4	143,4	4,2
2020	189,7	34,9	230,5	60,8

Bron: Algemeen Bureau voor de Statistiek (2016-2020), <https://statistics-suriname.org/wp-content/uploads/2021/12/cpi-1121.pdf>.

3

De monetaire ontwikkelingen

III.1 Algemeen

Door de lockdowns in 2020 alsook door andere maatregelen om het Covid-19-virus terug te dringen liep de economische bedrijvigheid c.q. de economie en werkgelegenheid, sterk terug. Vele bedrijven ondervonden problemen met het uitbetalen en het in dienst houden van hun personeel.

In oktober 2020 heeft de Bank in samenwerking met de Surinaamse Bankiersvereniging (SBV) het Covid-19 Financieel Crisisteam (CFC) ingesteld om de werkgelegenheid op peil te houden, bedrijfsfaillissementen te voorkomen en het financiële systeem stabiel te houden. Het CFC diende heel specifiek de effecten van de crisis enigszins op te vangen via liquiditeitsverruiming voor banken, onder aangepast banktoezicht door de Bank. Voorafgaand aan de installatie en de werkzaamheden van het CFC waren de Bank en de SBV in mei 2020 overeengekomen om kredietfaciliteiten aan de getroffen van de pandemie te verstrekken. De onderhavige kredieten zijn via alle commerciële banken tegen 7,5% rente per jaar verstrekt aan bedrijven, instellingen en particulieren, die tijdelijk extra financiële ruimte nodig hadden.

Naar aanleiding van een tekort aan contante SRD's in het betalingsverkeer en de kringloop van het contante geld, heeft de Governor van de Centrale Bank van Suriname op woensdag 2 september 2020 de Commissie Herstel kringloop chartaal geld geïnstalleerd. In deze Commissie waren vertegenwoordigd de Centrale Bank van Suriname, de Surinaamse Bankiersvereniging en het Ministerie van Financiën. De Commissie had als doelstelling het inventariseren van de oorzaken van de stagnatie in de chartale geldkringloop en adviezen aan te dragen ter herstel van die kringloop met het oog op het optimaliseren van het betalingsverkeer door het

verhogen van cashless methodes (online banking, mobile banking en POS-betalingen).

In de Resolutie van 15 april 2020 no.10.527/20, houdende wijziging van de Resolutie Wisselkoersarrangementen 1994 (S.B. 1994 no 64) zijn bepalingen opgenomen voor een beheerst-zwevend wisselkoerssysteem. De feitelijke overstap van het bestaande flexibel wisselkoerssysteem, waarbinnen de wisselkoersbepaling geschiedde door middel van de geheel vrije werking van het vraag- en aanbodmechanisme, naar een beheerst-zwevend wisselkoerssysteem, is in september 2020 geschied.

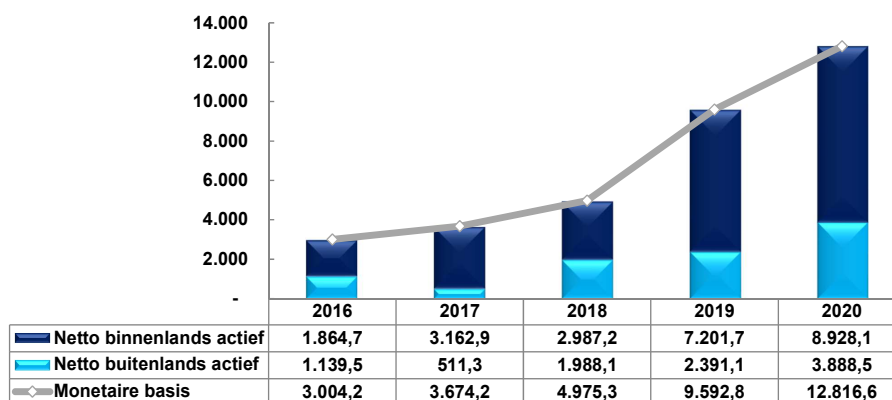
Het nieuwe wisselkoersregime impliceert dat de Bank een wisselkoers vaststelt die een reflectie is van de macro-economische fundamenteën van de economie en van de vigerende valutamarktontwikkelingen. De macro-economische en valutamarktomstandigheden zijn vervolgens periodiek modelmatig geëvalueerd en de wisselkoers is daarna, naar gelang de omstandigheden dat vereisten, bijgesteld. Om de efficiënte werking van het transactieverkeer op de valutamarkt te bevorderen, heeft de Bank besloten per 22 september 2020 tot nader order de aankoop- en verkoopkoers per USD 1 vast te stellen op respectievelijk SRD 14,018 en SRD 14,290¹.

III.2 De ontwikkeling van de Bank-aggregaten

Figuur III.1 geeft een overzicht van de ontwikkeling van de Bankbalans vanuit de activa- zijde middels het Netto Buitenlands Actief (NBuA) en het Netto Binnenlands Actief (NBiA). Het NBuA groeide in 2020 ten opzichte van 2019 met SRD 1,5 miljard tot een bedrag van SRD 3,9 miljard. Deze groei van 62,6% is mede bereikt door de unificatie van de wisselkoers in september 2020 naar SRD 14,290 voor USD 1. Door deze unificatie zijn de

¹ Inmiddels is de wisselkoers 2 keren aangepast in 2021. Per 20 mei 2021 is een minimumverkoopkoers van SRD 14,290 per USD 1 en een maximumverkoopkoers van SRD 21,00 per USD 1 vastgesteld. De tweede aanpassing ging per 7 juni 2021 in, waarbij de Bank de overgang maakte van een beheerst-zwevend wisselkoerssysteem naar een flexibel wisselkoerssysteem.

Figuur III.1 De ontwikkeling van de Bank-aggregaten vanuit de activazijde
(in miljoenen SRD)

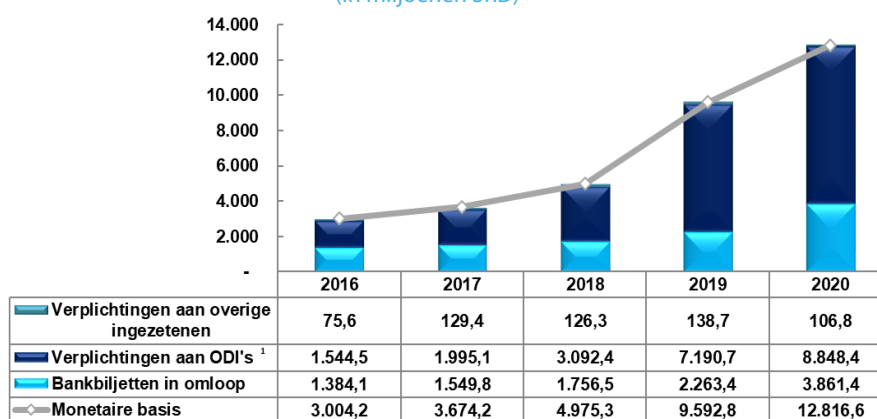
Bron: Centrale Bank van Suriname 2021, <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 1, 2016-2020).

tegenwaarden van de vreemde valuta's, uitgedrukt in Surinaamse dollar (SRD), met 90% aangepast. De balansposten met een deviezenkarakter aan de activazijde hebben gezorgd voor de grote bewegingen binnen het NBuA, met name monetair goud, effecten en deviezenvorderingen. Zonder het devaluatie-effect zouden deze een stijging vertonen van SRD 1,3 miljard, hetgeen neerkomt op een toename van 54,6% in 2020 ten opzichte van 2019.

Het NBiA toonde in 2020 ten opzichte van 2019 ook een groei van SRD 1,7 miljard oftewel 24,0% tot een bedrag van SRD 8,9 miljard. Gecorrigeerd met het devaluatie-effect kwam deze stijging neer op SRD 1,8 miljard. De groei in 2020 is teweegebracht door toename van de vorderingen op de Overheid door de aan haar verstrekte leningen. Vergeleken met 2019 heeft in 2020 het NBiA meer bijgedragen aan de groei van de monetaire basis (M0) welke gelijk was aan 33,6%.

Figuur III.2 toont de ontwikkelingen van de Bank-balans vanuit de passivazijde. De passiefzijde wordt gevormd door de posten Bankbiljetten in omloop (BIO), Verplichtingen aan overige Depositonemende Instellingen (ODI's) en de Verplichtingen aan overige ingezetenen. De monetaire basis is in 2020 toegenomen van SRD 9,6 miljard naar SRD 12,8 miljard, een relatieve groei van 33,6%. Zonder de devaluatie zou de monetaire basis een stijging van 32,1% vertonen in 2020 ten opzichte van 2019. De toename van M0 is voornamelijk bepaald door de posten BIO en de Verplichtingen aan ODI's die in 2020 ten opzichte van 2019 toenamen met respectievelijk 70,6% en 23,1%. De toename van Verplichtingen aan ODI's is voornamelijk teweegebracht door de toename van de kasreserveverplichtingen. De post Verplichtingen aan overige ingezetenen gaf in 2020 een afname aan van 23,0%, hetgeen de stijgingen van BIO en Verplichtingen aan ODI's op de Monetaire basis enigszins heeft afgevlakt.

Figuur III.2 De ontwikkeling van de Bank-aggregaten vanuit de passivazijde
(in miljoenen SRD)

Bron: Centrale Bank van Suriname 2021, <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 1, 2016-2020).

¹ Verplichtingen aan Overige Depositonemende Instellingen.

III.3 De ontwikkeling van de liquiditeiten-massa

De ontwikkeling van de geldaggregaten

De Surinaamse economie heeft een hoge dollariseringsgraad. Hierdoor hebben devaluaties een grote impact op de monetaire aggregaten, wat ook het geval is bij de unificatie van de wisselkoers per 22 september 2020. In 2020 zijn twee van de drie geldaggregaten ten opzichte van 2019 ruim toegenomen (Tabel III.1).

De Primaire liquiditeiten (M1) stegen in 2020 ten opzichte van 2019 van SRD 9,9 miljard naar SRD 16,1 miljard, een toename van 62,6%. Deze groei is teweeggebracht door de toename van Chartaal geld en Giraal geld met respectievelijk 76,6% en 59,0%. In 2020 steeg Giraal geld met SRD 4,8 miljard, vanwege de toename van de saldi van de Rekening-courantdeposito's en de Overige deposito's van overige niet-financiële instellingen.

De oorzaken van veranderingen in de liquiditeitenmassa in ruime zin

Veranderingen in de liquiditeitenmassa worden teweeggebracht door enerzijds transacties gepleegd door Overheid en Private sector en anderzijds vanwege het betalingsverkeer met het buitenland. De mate van de veranderingen van de liquiditeitenmassa (M2) is in Figuur III.3 weergegeven.

Ten opzichte van 2019 is M2 in 2020 gestegen met SRD 12,6 miljard, voornamelijk vanwege de toe-

name van de unificatie van de wisselkoers op 22 september 2020, waarbij de vreemde valuta-componenten met 90,0% stegen.

In 2020 is overheid met een aandeel van 49,5% de grootste veroorzaker geweest van de verandering in M2, gevolgd door Buitenland met 45,5%. De toename bij overheid kwam merendeels voort uit de vorderingen van de Bank op de overheid, met name de leningen, welke voor geldcreatie hebben gezorgd.

De verandering van M2 door het buitenland kwam door de aanpassing van de wisselkoers. De Private sector heeft eveneens voor geldcreatie gezorgd voor een bedrag van SRD 2,6 miljard. Deze geldcreatie vloeide voort uit Vorderingen op niet-financiële instellingen en Vorderingen op overige ingezetenen.

III.4 Het dekkingspercentage van de geldhoeveelheid en de liquiditeitsconditie van de Bank

De ontwikkeling van de nationale liquiditeitsquote (NLQ), die de verhouding weergeeft tussen de binnenlandse liquiditeitenmassa (M2) en het nominaal bbp_{mp}, is af te lezen in Figuur III.4. De NLQ bedroeg in 2020 85,7% en impliceerde een toename van 17,4pp ten opzichte van 2019.

De stijging van deze liquiditeitsquote kwam door de stijging van M2 alsmede het bbp_{mp} met respectievelijk 62,1% en 29,0%.

Tabel III.1 De ontwikkeling van de geldaggregaten
(in miljoenen SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Basisgeldhoeveelheid (in enge zin) ¹⁾	2.928,7	3.544,9	4.849,0	9.454,0	12.709,8
Chartaal geld	1.204,5	1.304,6	1.516,6	1.985,8	3.509,0
Giraal geld	5.635,6	6.449,9	7.284,4	7.923,9	12.601,6
Primaire liquiditeiten (M1) ²⁾	6.840,1	7.754,5	8.801,1	9.909,7	16.110,6
Overige deposito's ³⁾	9.314,6	9.804,3	10.353,6	10.326,3	16.702,0
Effecten, andere dan aandelen ⁴⁾	38,4	42,7	41,6	53,2	66,6
Liquiditeitenmassa in ruime zin (M2) ⁵⁾	16.193,0	17.601,5	19.196,3	20.289,2	32.879,3
Procentuele Mutatie					
Basisgeldhoeveelheid	18,6	21,0	36,8	95,0	34,4
Chartaal geld	23,8	8,3	16,3	30,9	76,7
Giraal geld	42,5	14,4	12,9	8,8	59,0
M1	38,8	13,4	13,5	12,6	62,6
Overige deposito's	63,6	5,3	5,6	-0,3	61,7
Effecten, andere dan aandelen	102,7	11,3	-2,7	28,0	25,2
M2	52,2	8,7	9,1	5,7	62,1
Quote:					
Geldmultiplicator M2 ⁶⁾	5,5	5,0	4,0	2,1	2,6
Mutatie (%)	28,3	-10,2	-20,3	-45,8	20,5

Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 4 en Tabel 5, 2016-2020).

¹⁾ Omvat bankbiljetten in omloop en direct-opeisbare verplichtingen aan overige deposito nemende instellingen.

²⁾ Omvat chartaal geld en giraal geld in lokale en vreemde valuta.

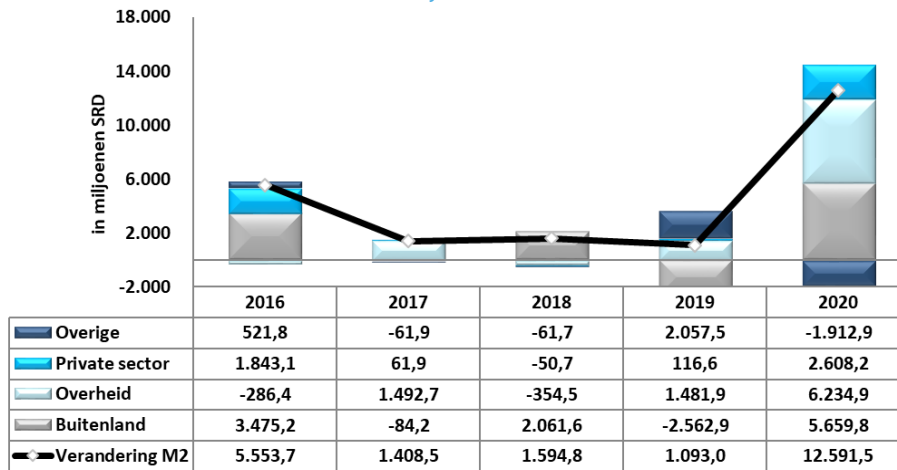
³⁾ Omvat spaar- en termijndeposito's in lokale en vreemde valuta.

⁴⁾ Betreft de goudcertificaten.

⁵⁾ Omvat primaire liquiditeiten, overige deposito's in lokale en vreemde valuta alsook effecten, andere dan aandelen.

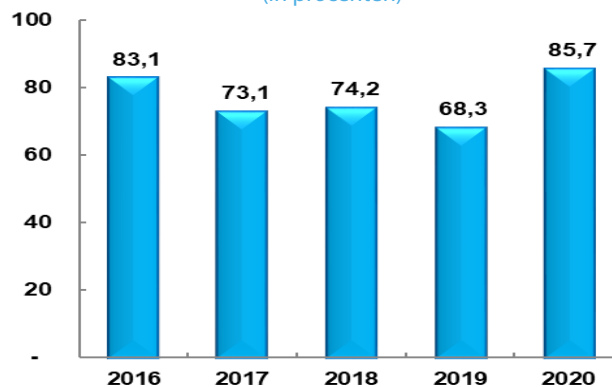
⁶⁾ De verhouding tussen liquiditeitenmassa in ruime zin en basisgeldhoeveelheid in enge zin.

Figuur III.3 De oorzaken en de veranderingen in de liquiditeitenmassa in ruime zin
(in miljoenen SRD)

Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 3, 2016-2020).

Figuur III.4 De ontwikkeling van de nationale liquiditeitsquote
(in procenten)

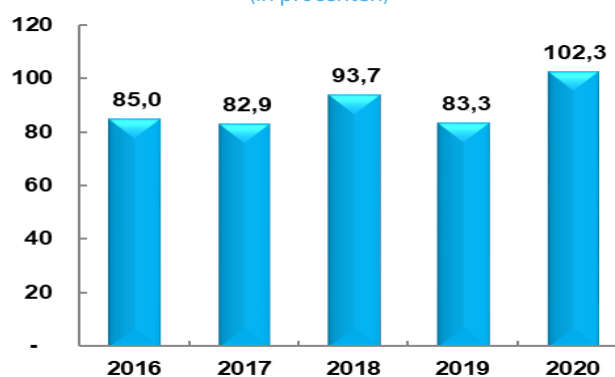

Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 5 en Tabel 21, 2016-2020).

Het dekkingspercentage van de geldhoeveelheid in 2020 steeg van 83,3% naar 102,3% (Figuur III.5). Dit hield een verbetering in ten opzichte van 2019 met 19,0pp (2019: -10,4pp). De toename van het dekkingspercentage in 2020 is toe te schrijven aan de stijging van de internationale reserves.

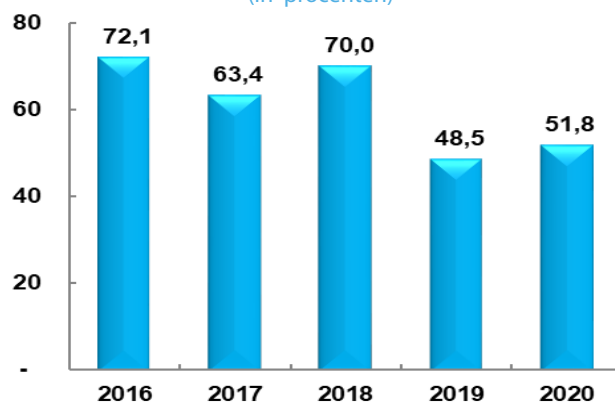
In 2020 nam, vergeleken met 2019, het dekkingspercentage van de Bank toe met 3,3pp, van 48,5% naar 51,8% (Figuur III.6). Het dekkingspercentage in 2020 lag boven het wettelijk vastgestelde minimum van 50% voor de dekking van de direct-opeisbare verplichtingen.

Figuur III.5 Het dekkingspercentage van de geldhoeveelheid
(in procenten)

Bron: Centrale Bank van Suriname, <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 5 en Tabel 6, 2015-2019).

Figuur III.6 Het dekkingspercentage van de Bank
(in procenten)

Bron: Centrale Bank van Suriname, <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, 2021 (Tabel 4 en Tabel 7, 2016-2020).

III.5 De kredietverlening en dedeposito's der overige deposito-nemende instellingen

In 2020 is de kredietgroei in de lokale munteenheid, de SRD, met 26,1% toegenomen, terwijl die in de vreemde valutasfeer is afgenomen met 9,0% voor de US-dollar (USD) en 50,4% voor de euro (Tabel III.2). Deze afname is het gevolg van de Covid-19-pandemie, waarbij economische bedrijvigheid in 2020 achteruit liep.

De kredietverlening in Surinaamse dollar

De SRD-kredietverlening nam in 2020 toe tot SRD 7,0 miljard (Tabel III.3). Deze toename van SRD 1.449,6

is teweeggebracht door de post Overheid, gevolgd door Overige, Handel en Woningbouw. De toename van het aandeel per sector (Figuur III.7) vergeleken met 2019 geeft een indicatie van de groei per sector in de SRD- kredietverlening. De toename van de kredietverlening bij Overige is toe te schrijven aan de kredietfaciliteiten in het kader van de pandemie.

De Krediet- en depositoverhouding nam toe met 0,6pp, waardoor de rentemarge met 1,7pp steeg alsook de kredietverstrekking steeg (Tabel III.2). De reservebasis nam in 2020 ten opzichte van 2019 toe met SRD 1,8 miljoen oftewel 25,1% van SRD 7,1 miljard naar SRD 8,9 miljard (Tabel III.2).

Tabel III.2 De kredieten, de reservebasis en de rentetarieven van de algemene banken
(in miljoenen SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
In de SRD-sfeer:					
Kredieten en beleggingen (mln SRD)	4.437,4	5.214,7	5.755,9	5.552,1	7.001,7
% Verandering in krediet	1,2	17,5	10,4	-3,5	26,1
Gewogen gemiddelde kredietrente (%)	14,1	14,3	14,4	15,2	15,1
Gewogen gemiddelde depositorente (%)	8,5	9,1	9,2	8,8	7,1
Rentemarge	5,6	5,2	5,2	6,3	8,0
Reservebasis (mln SRD)	4.350,4	4.919,5	5.997,1	7.109,9	8.894,0
Kredietverhouding en depositoverhouding	102,0	106,0	96,0	78,1	78,7
In de USD-sfeer:					
Kredieten en beleggingen (mln USD)	473,5	509,8	490,0	456,0	415,0
% Verandering in krediet	3,8	7,7	-3,9	-6,9	-9,0
Gewogen gemiddelde kredietrente (%)	9,5	9,1	8,3	8,6	7,9
Gewogen gemiddelde depositorente (%)	3,9	3,4	2,9	2,6	2,0
Rentemarge	5,6	5,7	5,4	6,0	5,9
Reservebasis (mln USD)	1.044,0	1081,2	1153,5	1138,3	1.121,9
Kredietverhouding en depositoverhouding	45,3	47,2	42,5	40,1	37,0
In de EUR-sfeer:					
Kredieten en beleggingen (mln EUR)	168,3	155,4	122,8	201,0	99,7
% Verandering in krediet	5,6	-7,6	-20,9	63,6	-50,4
Gewogen gemiddelde kredietrente (%)	9,0	9,3	8,5	8,3	8,5
Gewogen gemiddelde depositorente (%)	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4
Rentemarge	8,4	8,8	8,0	7,8	8,1
Reservebasis (mln EUR)	329,3	314,0	300,1	284,7	262,3
Kredietverhouding en depositoverhouding	51,1	49,5	41,0	70,6	38,0

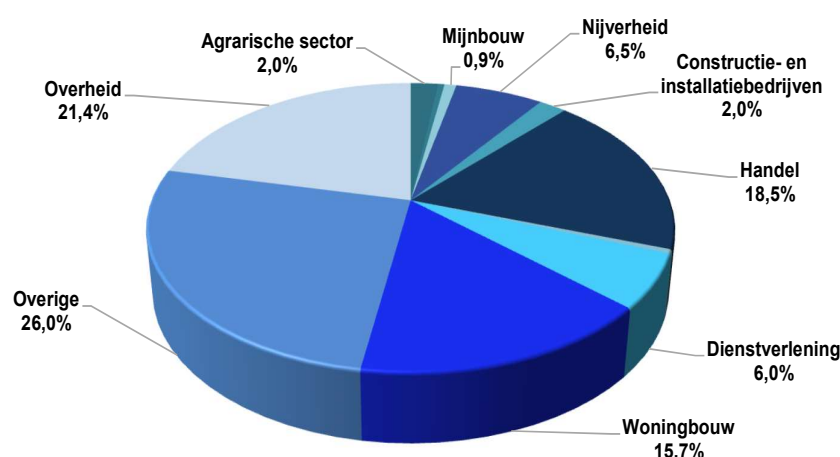
Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 8, Tabel 10, Tabel 11, Tabel 12, Tabel 12a en Tabel 13, 2016-2020).

Tabel III.3 Sectorale kredietverlening in SRD
(in miljoenen SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Agrarische sector	121,6	114,8	132,5	144,7	141,7
Visserij	14,7	17,5	12,4	11,0	28,7
Bosbouw	1,2	1,0	1,6	2,3	4,3
Mijnbouw	36,2	25,5	50,9	83,2	61,0
Nijverheid	258,6	286,0	314,8	378,4	453,7
Constructie- en installatiebedrijven	169,3	144,4	133,2	129,5	140,7
Elektriciteit, gas en water	1,2	1,2	0,4	0,2	0,7
Handel	890,5	933,1	897,5	936,0	1.294,4
Transport, opslag en communicatie	45,3	27,3	34,3	32,1	30,9
Dienstverlening	352,8	321,6	287,3	425,1	420,9
Woningbouw	1.017,3	1.009,6	1.028,7	1.088,8	1.100,6
Overige	888,9	943,1	1.349,8	1.719,7	1.822,9
Overheid	639,8	1.389,6	1.512,5	601,1	1.501,2
Totaal	4.437,4	5.214,7	5.755,9	5.552,1	7.001,7

Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 8, 2016-2020).

Figuur III.7 De sectorale kredietverlening in SRD in 2020

Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 8, Tabel 10 en Tabel 11, 2016-2020).

De gemiddelde krediet- en depositorente namen af met respectievelijk 0,1pp en 1,8pp, waardoor de rentemarge steeg met 1,7pp in 2020 tot 8,0% (Tabel III.2).

De kredietverlening in US-dollar

De kredietgroei in de US-dollar-sfeer (Tabel III.2) toonde eind 2020 alsook eind 2019 een afname van respectievelijk 9,0% en 6,9%. De afname van US-dollar-kredieten in 2020 is enerzijds veroorzaakt door verminderde kredietaanvragen en beleggingen en anderzijds de onzekerheid op de valutamarkt. De afname van de kredietverlening

vanuit de sectoren gezien (Tabel III.4) is veroorzaakt door de afname van kredietverlening aan de niet-directe productieve sectoren, met name Handel, Dienstverlening en Woningbouw (Figuur III.8).

De US-dollar-reservebasis (Tabel III.2) nam in 2020 ten opzichte van 2019 af met SRD 16,4 miljoen. De Kredietverhouding en depositoverhouding nam af met 3,1pp, wat een kredietafname aangaf. De gemiddelde krediet- en depositorente namen af met respectievelijk 0,8pp en 0,7pp. Dit resulteerde in een afname van de rentemarge van 0,1pp in 2020 tot 5,9%.

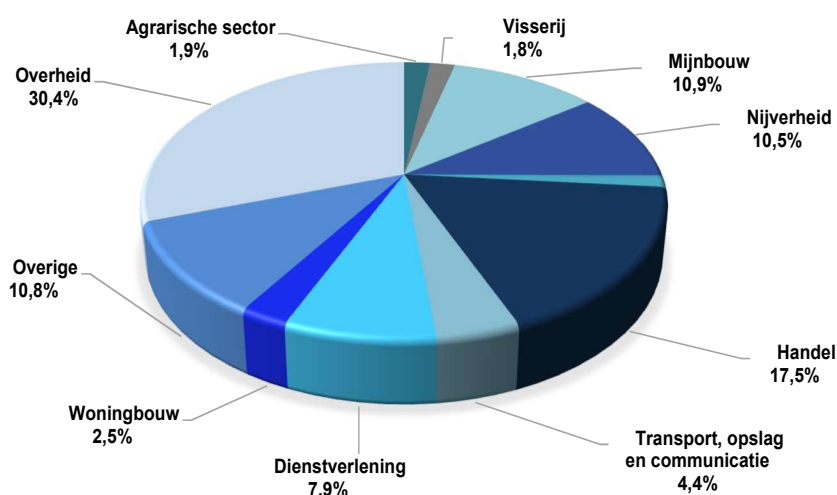
Tabel III.4 De sectorale kredietverlening in US-dollar

(in miljoenen US\$)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Agrarische sector	3,6	5,1	5,5	7,9	7,9
Visserij	5,8	6,1	6,7	6,8	7,6
Bosbouw	1,4	8,5	0,0	0,0	0,1
Mijnbouw	33,3	37,3	55,2	49,1	45,2
Nijverheid	44,5	39,5	57,5	45,4	43,4
Constructie- en installatiebedrijven	7,2	5,7	6,0	4,4	1,8
Elektriciteit, gas en water	9,7	8,6	6,5	4,5	3,9
Handel	179,8	172,0	111,5	102,5	72,7
Transport, opslag en communicatie	11,2	9,4	9,1	9,0	18,1
Dienstverlening	62,7	67,6	61,7	57,8	32,7
Woningbouw	19,5	17,8	15,0	12,9	10,5
Overige	46,5	53,8	64,4	39,2	44,9
Overheid	48,3	78,4	90,9	116,5	126,2
Totaal	473,5	509,8	490,0	456,0	415,0

Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 10, 2016-2020).

Figuur III.8 De sectorale kredietverlening in US-dollar

Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 8, Tabel 10, Tabel 11, 2016-2020).

De kredietverlening in euro

In 2020 nam ten opzichte van 2019 de kredietverstrekking in euro's af met 50,4% (Tabel III.2) tot een bedrag van € 99,8 miljoen (2019: 63,3%). Uit Tabel III.5 blijkt dat de sectorbrede daling in 2020 vooral voorkwam in de niet-productieve sectoren, met name bij de Overheid, Woningbouw, Dienstverlening en Overige. Figuur III.9 geeft een beeld van de ontwikkelingen van de laatstgenoemde sectoren in 2020.

De Reservebasis nam in 2020 ten opzichte van 2019 af met € 22,4 miljoen (Tabel III.2). De Kredietverhouding en depositoverhouding nam af tot 38,0%, hetgeen inherent is aan de kredietafname. De gemiddelde kredietrente is met 0,2pp toegenomen, terwijl de gemiddelde depositorente stationair bleef ten opzichte van 2019 (0,4%). Dit resulteerde in de toename van een rentemarge van 0,3pp in 2020 tot 8,1%.

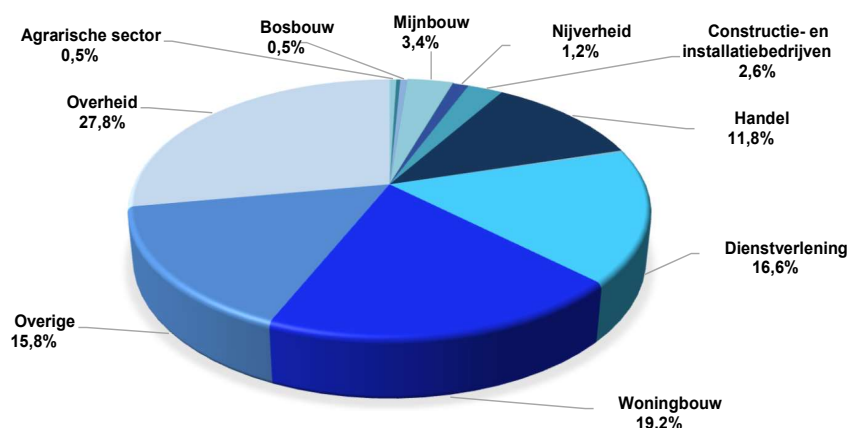
Tabel III.5 De sectorale kredietverlening in euro

(in miljoenen euro)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Agrarische sector	0,4	0,2	0,6	0,5	0,5
Visserij	1,7	2,0	1,9	1,7	0,3
Bosbouw	0,6	1,1	1,1	1,1	0,5
Mijnbouw	5,3	13,1	6,0	7,4	3,4
Nijverheid	7,9	1,3	0,7	1,1	1,2
Constructie- en installatiebedrijven	13,3	8,2	5,2	3,9	2,6
Elektriciteit, gas en water	0,9	0,7	0,5	0,2	0,0
Handel	27,5	15,5	12,4	11,4	11,8
Transport, opslag en communicatie	1,3	2,9	1,5	1,0	0,2
Dienstverlening	41,4	36,8	31,0	23,0	16,6
Woningbouw	29,3	27,2	22,4	20,7	19,1
Overige	23,0	21,2	24,4	19,2	15,8
Overheid	15,7	25,2	15,1	109,8	27,7
Totaal	168,3	155,4	122,8	201,0	99,7

Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 11, 2016-2020).

Figuur III.9 De sectorale kredietverlening in euro

Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 8, Tabel 10, Tabel 11, 2016-2020).

III.6 De dollariseringsgraad

De financiële dollariseringsgraad nam in 2020 vergeleken met 2019 toe met 6,6pp tot 64,0% (2019: 6,3pp) (Tabel III.6). De stijging van de dollariseringsgraad hield verband met de sterke toename van vreemdevalutategoeden van particulieren tegenover een geringe toe-

name van totale tegoeden en kredieten aan particulieren. De depositodollariseringsratio nam ook toe met 10,0pp van 59,5% in 2019 naar 69,5% in 2020, doordat het aandeel van de vreemdevalutadeposito's in de totale deposito's significant steeg. De kredietdollariseringsratio nam ook toe met 9,2pp van 39,8% in 2019 tot 49,0% in 2020.

Tabel III.6 De financiële dollariseringsgraad

(in miljoenen SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
I. Vreemdevalutategoeden van ingezetenen	10.470,5	11.182,2	11.465,1	10.796,9	20.338,9
II. Totale tegoeden van particulieren ¹⁾	14.913,0	16.167,6	17.553,3	18.139,7	29.263,5
III. Vreemdevalutakredieten aan particulieren	4.298,8	4.339,1	3.864,2	3.267,8	5.286,9
IV. Totale kredieten aan particulieren ²⁾	8.096,2	8.164,2	8.107,6	8.218,7	10.787,4
V. Depositodollarisering (I in procenten van II)	70,2	69,2	65,3	59,5	69,5
VI. Kredietdollarisering (III in procenten van IV)	53,1	53,1	47,7	39,8	49,0
VII. Financiële dollarisering (I+III in procenten van II+IV)	64,2	63,8	59,7	53,4	64,0

Bron: Centrale Bank van Suriname, 2021 <https://www.cbvs.sr/statistieken/macro-economische-statistieken/macro-economie-tabellen/494-monetaire-statistieken>, (Tabel 5, Tabel 5.1, Tabel 8, Tabel 9, 2016-2020).

¹⁾ De som van de tegoeden van particulieren in vreemde en eigen valuta bij ODIs.

²⁾ De som van kredieten aan particulieren in vreemde en eigen valuta bij ODIs.

III.7 De financiële soliditeit

De solvabiliteit

In 2020 is de risico-gewogen kapitaalratio met 0,4pp toegenomen. De Tier-I-ratio is afgenomen van 10,8% naar 10,5% (afname met 0,5pp). Gesteld mag worden dat de algemene banken met een gemiddelde kapitaalratio van 11,8% in 2020, voldoende gekapitaliseerd waren alsook dat de Tier-I-ratio met 10,5% hoger lag dan de minimale eis van 10,0%. Derhalve kan worden gesteld dat de solvabiliteit van de algemene banken in 2020 ten opzichte van 2019 is toegenomen.

De kwaliteit van de kredietportefeuille

De non-performing loans (NPLs) in relatie met de bruto kredietportefeuille stegen van 10,6% in 2019 naar 14,6% in 2020. Ook de NPL-ratio nam in 2020 toe met 25,3pp (van 34,9% naar 60,4%). Dit indiceerde dat de NPL-ratio boven de maximale wettelijk vastgestelde norm van 5% kwam te liggen.

De winstgevendheid

De twee indicatoren die inkomsten en winstgevendheid meten zijnde 'Return on Equity' (ROE) en 'Return on Assets' (ROA), zijn in 2020 ten opzichte van 2019 toegenomen. De ROE is in 2020 gestegen met 18,3pp tot 35,0%. De ROA steeg in 2020 met 1,0pp tot 2,0% en lag daarmee boven de gehandhaafde norm van 1,5% voor de algemene banken (Tabel III.7).

De liquiditeit

De twee indicatoren die de mate van liquiditeit aantonen, namelijk Verhouding liquide middelen en totale activa en Verhouding liquide middelen en korte schulden zijn ten opzichte van 2019 met respectievelijk 51,5% en 101,3% gestegen in 2020 (Tabel III.7). Dit indiceert dat de algemene banken in 2020 wederom voldoende liquide waren (Benchmark is groter dan 20,0%). De ratio liquide middelen/korte schulden in 2020 van 101,3% indiceert dat de algemene banken in staat zijn geweest om hun korte-termijn-verplichtingen volledig te dekken met hun liquide middelen.

Tabel III.7 De financiële soliditeit van de algemene banken
(in procenten)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Solvabiliteit					
Risicogewogen kapitaalratio	6,8	9,3	9,6	11,4	11,8
Risicogewogen kernkapitaalratio ("Core Tier I ratio")	6,8	8,7	9,0	10,8	10,5
Verhouding kapitaal en balanstotaal ¹⁾	5,2	5,0	6,0	5,2	4,2
Kwaliteit kredietportefeuille					
Verhouding NPLs ²⁾ en bruto kredietverlening	10,7	10,8	12,0	10,6	14,6
Verhouding NPLs af voorzieningen en kapitaal ³⁾	70,2	38,4	40,3	34,9	60,4
Winstgevendheid					
ROA ⁴⁾	0,9	0,9	0,1	1,0	2,0
ROE ⁵⁾	12,9	16,1	1,9	16,7	35,0
Liquiditeit					
Verhouding liquide middelen en totale activa	32,5	37,8	40,2	46,8	51,5
Verhouding liquide middelen en korte schulden	69,2	82,3	82,1	93,4	101,3

Bron: Centrale Bank van Suriname. Directoraat Toezicht Kredietwezen (DTK) (2016-2020).

¹⁾ Toetsingsvermogen/Balanstotaal.

²⁾ Non Performing Loans: Uitstaande krediet waarbij de debiteur voor ten minste 90 dagen niet heeft voldaan aan de terugbetalingscondities.

³⁾ Bruto NPL minus Voorzieningen/Toetsingsvermogen.

⁴⁾ Return On Assets: De rentabiliteit van het totaal vermogen; ROA norm $\geq 1,0\%$.

⁵⁾ Return On Equity: De rentabiliteit van het eigen vermogen.

4

De ontwikkeling van de Staatsfinanciën

IV.1 Algemeen

In juli 2020 is, naar aanleiding van de uitslag van de algemene, vrije en geheime verkiezing op 25 mei 2020, een nieuwe regering aangetreden. Hoewel de overheidsuitgaven stegen in de eerste helft van 2020 in verband met de verkiezingen, zijn deze na de verkiezingsperiode beheersbaar gehouden, waardoor de totale uitgaven ten opzichte van 2019 afnamen met 7,6% tot SRD 11.363,4 miljoen. De overheidsontvangsten stegen in 2020 met 9,8% tot SRD 7.065,2 miljoen, voornamelijk door de inkomsten uit de mijnbouwsector die met 27,9% toenamen. De inkomsten uit de goudsector stegen vanwege de hoge goudprijzen in 2020 en daarnaast droegen de wisselkoersstijgingen in 2020 bij aan de toename van de inkomsten uit de mijnbouwsector. Dit leidde tot een verbetering van het financieringstekort in procenten van het bbp, van -18,4% in 2019 naar -9,6% in 2020 (Tabel IV.1)

De toename van de schuld met meer dan 100% (Tabel IV.3) kwam hoofdzakelijk door de aanpassing van de wisselkoers en het effect van de pandemie op de macro-economische situatie. De hoge schuldenlast leidde tot verdere verslechtering van de financiële positie van de overheid, waardoor de in 2020 aangetreden regering genoodzaakt was maatregelen te treffen ter regulering van de schulden. Als gevolg van de onderhandelingen met de schuldeisers over schuldverschikking zijn aflossingen en rentebetalingen van de binnenlandse en buitenlandse schulden vanaf 2020 voor een groot deel aangehouden.

IV.2 De ontvangsten en de uitgaven

Het verloop van de gerealiseerde overheidskasontvangsten en -kasuitgaven gedurende de periode 2016 tot en met 2020 is in Tabel IV.1 weergegeven. De overheidsontvangsten, zijnde belasting- en niet-belastingontvangsten, zijn in 2020 ten opzichte van 2019 met 9,8% toegenomen tot een bedrag van SRD 7,1 miljard. De wisselkoersstijgingen droegen in 2020 bij aan de toename van de in SRD uitgedrukte US-dollarontvangsten uit de mijnbouwsector. De belastingontvangsten bedroegen SRD 5,1 miljard, gelijk aan 72,6% van de totale ontvangsten van 2020. De belastingontvangsten zijn onderverdeeld naar directe en indirecte belastingen. In 2020 zijn de directe belastingen ten opzichte van 2019 toegenomen met SRD 385,0 miljoen oftewel 15,1%. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan de inkomstenbelasting, die met 65,2% steeg¹. Het aandeel van aandeel van de directe belastingen in de totale belastingontvangsten verruimde hierdoor van 37,3% in 2019 naar 53,5% in 2020. De indirecte belastingen bleven met SRD 2,2 miljard op hetzelfde niveau van 2019. De niet-belastingontvangsten vertoonden een toename van 12,6% (2019: een negatieve groei van 6,0%). De voornaamste ontwikkelingen die geleid hebben tot de toename van 12,6% betreffen enerzijds de stijging van de royalty-inkomsten in SRD uitgedrukt met 43,7% en anderzijds de afname van de contante dividendontvangsten met 95%².

In 2020 stegen, in tegenstelling tot 2019 (-7,9%), de overheidsontvangsten uit de mijnbouwsector³ met 27,9% (Figuur IV.1b). De voornaamste indicatoren voor deze toename zijn de afdrachten van inkomsten- en loonbelasting en de royalty-inkomsten uit deze sector.

1 Bron: Ministerie van Financiën en Planning.

2 Bron: Ministerie van Financiën en Planning.

3 Hieronder vallen de olie-, de bauxiet-, de goud- en de steenslagsector.

Tabel IV.1 De overheidsfinanciën op aangepaste kasbasis
(in miljoenen SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020*
Ontvangsten	3.519,0	5.114,4	5.970,0	6.434,4	7.065,2
Belastingontvangsten	2.586,2	3.544,4	4.142,4	4.716,5	5.131,7
Directe belastingen	1.226,3	2.002,3	2.190,0	2.543,4	2.928,4
Indirecte belastingen	1.360,0	1.542,1	1.952,4	2.173,2	2.203,3
Niet-belastingontvangsten	932,8	1.570,0	1.827,6	1.717,8	1.933,5
Uitgaven, committering	5.612,0	7.134,7	7.991,0	11.477,3	11.872,3
Totale uitgaven	5.717,1	7.354,2	8.983,8	12.291,5	11.363,4
waarvan netto achterstallige betaling	105,1	219,5	992,9	814,2	-508,9
Lopende uitgaven	4.980,6	6.116,7	7.795,9	10.199,8	10.518,8
Personele uitgaven	1.602,2	1.922,5	2.414,4	3.250,9	4.035,3
Goederen en diensten	1.092,7	1.119,0	870,8	1.817,8	1.257,2
Subsidies en bijdragen	1.769,9	2.403,7	3.500,7	4.217,8	3.815,0
Interest	515,8	671,5	1.010,0	913,3	1.411,3
Kapitaalsuitgaven	736,4	1.237,5	1.187,9	2.091,8	844,5
Committeringstekort (-)	-2.093,1	-2.020,3	-2.021,0	-5.042,9	-4.807,1
Statistische discrepantie	11,2	-87,2	-7,2	14,1	565,6
Financiering, committering	2.081,8	2.107,5	2.028,2	5.843,0	3.732,5
Netto verkrijging (-) financiële activa	-474,3	-70,9	562,9	869,1	-869,1
Buitenlandse financiering	4.713,1	983,4	327,1	2.034,8	218,9
Trekkingen ¹	5.887,3	1.381,8	1.380,7	2.647,8	752,8
minus: Aflossingen ¹	1.174,2	398,3	1.053,6	613,0	533,9
Binnenlandse financiering	-2.051,8	1.414,4	2.131,1	2.939,1	4.382,7
CBvS ²	-401,6	524,3	-151,6	2.753,6	4.109,3
Vorderingen op de Overheid	-69,7	-78,1	-7,2	-	-
Verplichtingen aan de Overheid	331,9	-602,4	144,4	-	-
Overige depositonemende instellingen ²	405,3	860,3	49,6	490,2	351,8
Zekerheidsstelling rekeningen ³	-	-	-	-	-461,2
Overige financiële instellingen ¹	28,8	-21,1	-1,7	42,6	-3,7
Niet-financiële instellingen ¹	-2.084,4	50,9	2.234,7	-303,6	386,6
Netto achterstallige betaling	-105,1	-219,5	-992,9	-814,2	508,9
Uitgestelde betalingen lopend dienstjaar	454,6	480,9	48,8	-	631,0
Betaalde achterstanden uit voorgaande jaren	559,7	700,4	1.041,6	814,2	122,1
Financieringstekort (committering) (-) in % van het bbp	-10,1	-7,8	-6,8	-18,4	-9,6
Memorandum item:					
Bbp tegen marktprijzen (lopend) ⁴	20.663,0	26.893,3	29.821,7	31.732,3	38.719,4

*Data 2020: Tabellen Overheidsfinanciën 2020 d.d. 12 mei 2021, voorlopige cijfers,

Noot: Ministerie van Financiën en Planning: Overheidsfinanciën op kasbasis geeft weer de gerealiseerde kasontvangsten en kasuitgaven gedurende het dienstjaar. Ontvangsten worden echter aangepast naar bruto basis aan de hand van verrekeningen met EBS-subsidies. In navolging worden de uitgaven, voor wat betreft de overheidssubsidies aan EBS, eveneens weergegeven op bruto basis. Het committeringstekort houdt rekening met betalingen gedurende het dienstjaar van achterstallige betalingen van vorige dienstjaren en met uitgestelde betalingen voor het huidige dienstjaar. Evenzo is het financieringstekort inclusief de nettobetaling van achterstallige betalingen. Classificering en waardering volgen de internationale methodologie van de Government Finance Statistics Manual (GFSM) van het IMF.

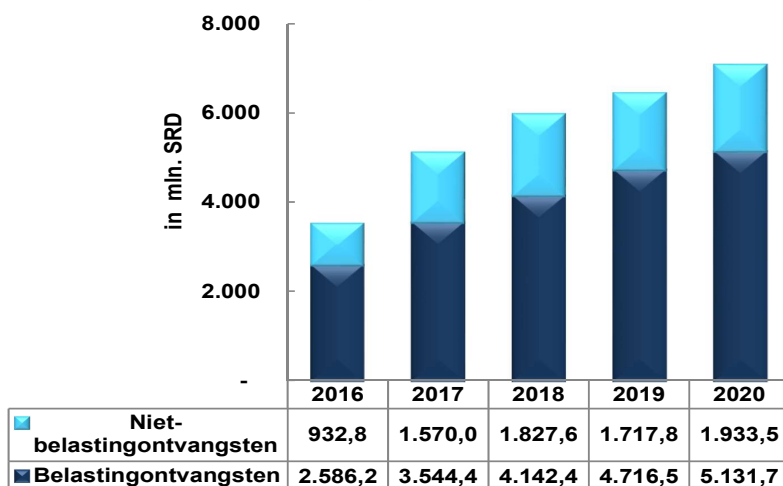
¹Data afkomstig van Bureau voor de Staatsschuld.

²Data van de analytische balansen van de CBvS en andere depositonemende instellingen.

³Betreft rekeningen van de overheid bij banken: ter zekerheidsstelling van de meta overeenkomst bij de Finabank en de geconsolideerde Staatsschuld bij de CBvS.

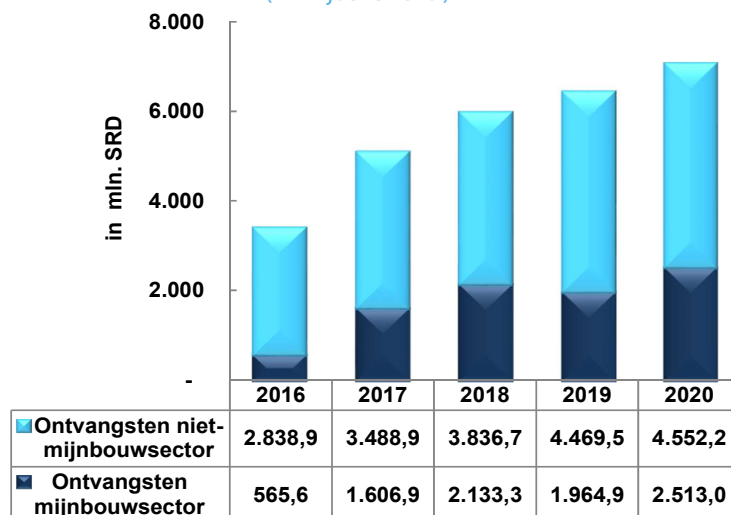
⁴Data afkomstig van het Algemeen Bureau voor de Statistiek, 2018-2020.

Figuur IV.1a De overheidsontvangsten naar categorie
(in miljoenen SRD)

Bron: Ministerie van Financiën en Planning d.d. 12 mei 2021.

Figuur IV.1b De overheidsontvangsten naar sector
(in miljoenen SRD)

Bron: Ministerie van Financiën en Planning d.d. 12 mei 2021.

De inkomstenbelasting uit de mijnbouwsector nam toe met SRD 551,9 miljoen tot een bedrag van SRD 1,1 miljard en royalty-inkomsten namen met SRD 247,5 miljoen toe, tot een bedrag van SRD 813,4 miljoen. Mede als gevolg van de uitbraak van het Covid-19 virus was de groei in de niet-mijnbouwsector⁴ 1,9% in 2020⁵ (2019: 16,5%).

In Tabel IV.1 zijn de overheidsuitgaven weergegeven, verdeeld naar de categorieën Lopende uitgaven en Kapitaalsuitgaven. De Lopende uitgaven toonden door de groei van 3,1% in 2020 een bedrag aan van SRD 10,5 miljard en vormden daarmee 92,6% van de totale overheidsuitgaven (Tabel IV.2).

De subcategorieën Personele uitgaven en Interestkosten toonden in 2020 ten opzichte van 2019 een stijging van respectievelijk SRD 784,4 miljoen (24,1%) en SRD 498,0 miljoen (54,5%). De Personele uitgaven in 2020 stegen door de toename van het ambtenarenbestand met 16,9% en door de uitkering van een heffingskorting aan de ambtenaren vanwege de pandemie. Dientengevolge nam het aandeel van de Personele uitgaven in de Totale uitgaven toe, met 9,1pp van 26,4% in 2019 naar 35,5% in 2020. De totale interestkosten namen toe doordat de binnenlandse interestkosten stegen van SRD 204,0 miljoen in 2019 naar SRD 901,8 miljoen in 2020. Het aandeel van de interestkosten in de totale kosten steeg met 5,0pp

(Tabel IV.2). De subcategorieën Goederen en diensten en Subsidies en bijdragen toonden in 2020 ten opzichte van 2019 een afname van respectievelijk SRD 560,6 miljoen (30,8%) en SRD 402,8 miljoen (9,6%). Inherent hieraan nam het aandeel van de subcategorieën Goederen en diensten en Subsidies en bijdragen in de totale uitgaven af met respectievelijk 3,7pp en 0,7pp (Tabel IV.2). De verklaring voor de daling van deze subcategorieën vloeide voort uit het noodzakelijke bezuinigingenbeleid van de in juli 2020 aangetreden regering. De Kapitaalsuitgaven vertoonden in tegenstelling tot 2019 een afname van 59,6%. De oorzaak voor deze afname is dat de Kapitaaluitgaven slechts betrekking hadden op de -voortzetting en afronding van lopende projecten, van voornamelijk infrastructurele werken. In 2020 zijn er geen nieuwe projecten geïnitieerd. Naar aanleiding van de bovenstaande ontwikkelingen nam het Committingstekort in procenten van het bbp af van -18,4% in 2019 tot -9,6% in 2020.

IV.3 De financiering

Het financieringstekort op committingbasis (Tabel IV.1) nam in 2020 af met 36,1%, oftewel SRD 5,8 miljard in 2019 naar SRD 3,7 miljard, gelijk aan -9,7% van het bbp (2019: -18,6%). Hierbij nam de buitenlandse financiering af met 89,2% vanwege onderhandelingen met de buitenlandse financiers in het kader van de schuld-herschikking ingezet door de nieuwe regering.

In tegenstelling tot de buitenlandse financiering nam de binnenlandse financiering in 2020 verder toe met 49,1%, van SRD 2,9 miljard in 2019 naar SRD 4,4 miljard. Het grootste deel is via de Bank gefinancierd.

IV.4 De Staatsschuld

In 2020 is de totale Staatsschuld ten opzichte van 2019 toegenomen met 107,9%, tot een bedrag van SRD 46,8 miljard (Tabel IV.3). Deze forse toename is ingegeven door de sociaal-economische effecten van de pandemie, de devaluatie van de US-dollar

wisselkoers en het aangaan van nieuwe leningen. Vanwege de hoge omvang van de Staatsschulden, betalingsachterstand dan wel de naderende data van aflossingen van met name buitenlandse schulden tegen de achtergrond van deviezenkrapte, is de regering in 2020 met onderhandelingen aangevangen voor schuld-herschikking als onderdeel van haar voorgenomen herstelprogramma ter gezondmaking van de economie. De binnenlandse Staatsschuld nam met SRD 9,4 miljard (124,7%) toe tot SRD 17,0 miljard. De toename is voornamelijk door de aangegane langetermijnleningen met de Bank en de algemene banken. De schuld aan de Bank nam toe van SRD 3,7 miljard in 2019 naar SRD 9,8 miljard in 2020. De Staat heeft in het kader van de Wet Uitzonderingstoestand Covid-19 eveneens voorschotten bij de Bank opgenomen. In 2020 is een geconsolideerde lening (geconsolideerde Staatsschuld IV) aangegaan bij de Bank voor SRD 8,5 miljard (nominaal). Hierbij is het saldo van de *Geconsolideerde Staatsschuld III* aan de Bank verdisconteerd in de nieuwe schuld, tezamen met andere achterstallige betalingen en niet gedekte opnamen van middelen door de Staat.

Ter dekking van de uitgaven van de Overheid zijn er met de algemene banken nieuwe langetermijnleningen aangegaan. Deze namen toe van SRD 523,5 miljoen in 2019 naar SRD 1,6 miljard in 2020, waardoor de schuld aan het algemeen bankwezen steeg van SRD 3,0 miljard naar SRD 4,0 miljard. Evenzo stegen de leverancierskredieten van SRD 455,5 miljoen naar SRD 1,6 miljard, vanwege achterstallige betalingen aan private crediteuren⁶.

In 2020 bedroeg de buitenlandse Staatsschuld US\$ 2,1 miljard, een toename van 4,9% ten opzichte van 2019. Omgerekend naar Surinaamse dollars, steeg de buitenlandse Staatsschuld met SRD 14,8 miljard, tot een bedrag van SRD 29,8 miljard, gelijk aan een stijging van 99,3% ten opzichte van 2019. De oorzaak hiervan is voornamelijk de aanpassing van de wisselkoers in september 2020 van SRD 7,520 voor US\$ 1 naar SRD 14,290 voor US\$ 1.

Tabel IV.2 De staatsuitgaven naar categorie
(in % van de totale Staatsuitgaven)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Lopende uitgaven	87,1	83,2	86,8	83,0	92,6
Personele uitgaven	28,0	26,1	26,9	26,4	35,5
Goederen en diensten	19,1	15,2	9,7	14,8	11,1
Subsidies en bijdragen	31,0	32,7	39,0	34,3	33,6
Interest	9,0	9,1	11,2	7,4	12,4
Kapitaaluitgaven	12,9	16,8	13,2	17,0	7,4
Totale uitgaven	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: Ministerie van Financiën en Planning d.d. 30 oktober 2020, eigen bewerking CBvS 2022.

⁶ Bron: Statistieken verloop Staatsschuld (sdmo.org).

In vergelijking met 2019 namen in 2020, de in vreemde valuta gedenomineerde schulden omgerekend naar Surinaamse dollars toe met 95,7% (2019: 21,9%). In het kader van de herschikking van de schulden is de Surinaamse regering met de buitenlandsschuldeisers gesprekken gestart, teneinde de schuldpositie te verbeteren. De in Surinaamse dollar gedenomineerde schulden namen toe met 155,4%. De schuldratio is

in 2020 met 49,9pp gestegen van 70,9% van het bbp in 2019 naar 120,9% (2019: 8,2%). Bij de commerciële crediteuren is Oppenheimer & Co. INC. de grootste buitenlandse crediteur, bij de multilaterale crediteuren is de Inter-Amerikaanse Ontwikkelingsbank de grootste crediteur en bij de bilaterale schuldeisers is China de grootste schuldeiser.

De factoren die de ontwikkelingen van de Staatsschuld

Tabel IV.3 De Staatsschuld naar crediteur (volgens de Wet op de Staatsschuld)
(in miljoenen SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020*
Buitenlandse Staatsschuld					
Multilaterale crediteuren	4.720,0	4.788,7	4.655,8	4.784,2	9.395,7
Bilaterale crediteuren	2.018,8	2.588,5	3.093,9	3.927,7	8.243,9
Commerciële crediteuren	3.937,6	5.276,5	5.153,7	6.231,5	12.145,1
Totaal	10.676,4	12.653,7	12.903,4	14.943,4	29.784,6
Binnenlandse Staatsschuld					
Schuld aan de CBvS	2.446,0	2.360,9	2.352,2	3.661,1	9.823,2
Schuld aan het algemeen bankwezen	1.125,5	2.182,4	2.614,1	2.978,2	3.885,4
Overheidsgaranties (afgeroepen)	-	-	-	-	-
Schuld aan de rest van de particuliere sector	636,1	896,6	834,0	931,1	3.305,2
Totaal	4.207,6	5.439,9	5.800,3	7.570,4	17.013,8
Totale Staatsschuld	14.884,0	18.093,6	18.703,7	22.514,1	46.798,4
Schuld in vreemde valuta uitgedrukt in SRD	11.556,3	13.942,8	14.622,4	17.816,4	34.800,3
Schuld in SRD	3.327,7	4.150,8	4.081,3	4.697,7	11.996,6
In % van het bruto binnenlands product**					
Totaal	72,1	67,3	62,7	70,9	120,9
Buitenlands	51,7	47,1	43,3	47,1	76,9
Binnenlands	20,4	20,2	19,4	23,9	43,9
Memorandum item:					
Wisselkoers SRD/USD	7,49	7,49	7,52	7,52	14,29

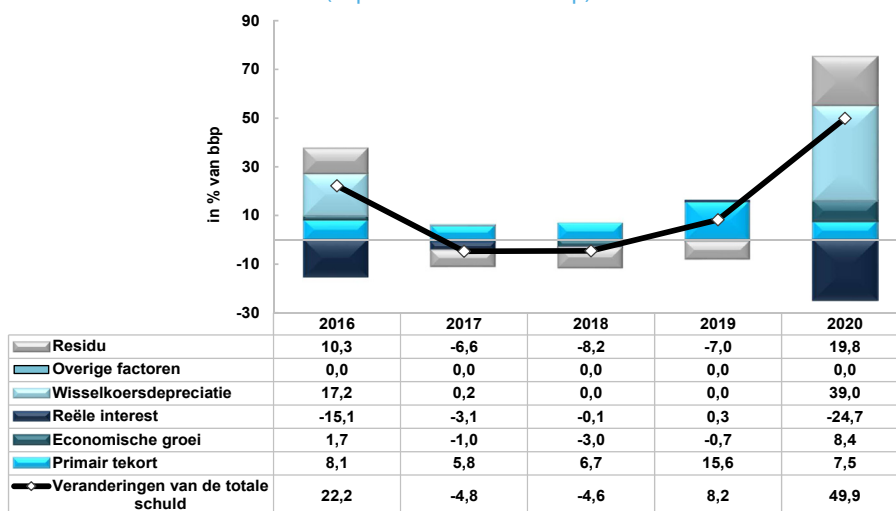
Bron: Centrale Bank van Suriname gecompriemd op basis van de rapportages van Bureau voor de Staatsschuld d.d. 06/05/2022, Statistieken verloop Staatsschuld, <https://sdmo.org/>.

Data 2016-2019: Bureau voor de Staatsschuld aangepast d.d. 04/02/2022.

*Data 2020: Bureau voor de Staatsschuld d.d. 06/05/2022.

** Conform Art. 1 lid h van de Wet op de Staatsschuld - Nominaal bruto binnenlands product: het voor Suriname door het Algemeen Bureau voor de Statistiek vastgestelde nominaal bruto binnenlands product tegen marktprijzen van het meest recente kalenderjaar.

Figuur IV.2 Verklarende factoren voor de veranderingen van de totale Staatsschuld
(in procenten van het bbp)

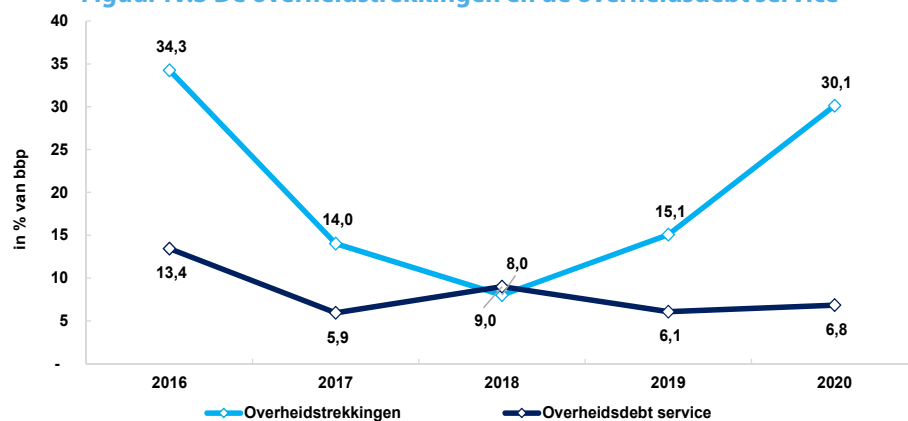

Bron: Centrale Bank van Suriname gecompriemd op basis van de rapportages van het Ministerie van Financiën en Planning Overheidsfinanciën-Government-Finance-Statistics, het Bureau voor de Staatsschuld Statistieken verloop Staatsschuld (sdmo.org) en het Algemeen Bureau voor de Statistiek General Bureau of Statistics Suriname (statistics-suriname.org).

verklaren zijn in Figuur IV.2 weergegeven. De meest verklarende factor in de verandering van de Staatsschuld is de wisselkoers. De devaluatie van de USD/SRD wisselkoers heeft de SRD-waarde van de in vreemde valuta luidende schulden doen stijgen met 39,0%. Het afgenomen reële bbp in 2020 droeg voor 8,4% bij aan de toename van de schuldratio, terwijl het primair tekort van 7,5% de toename verklaarde. Verder vertoonde het primair tekort een verbetering daar de niet-interest ontvangsten in 2020 met 9,8% toenamen en de niet-interest uitgaven met 12,5% afnamen.

De trekkingen op de aangegane leningen zijn in 2020 verdubbeld, van 15,2% in 2019 naar 30,1% (Figuur IV.3). Terwijl de trekkingen op buitenlandse leningen afnamen van SRD 2,6 miljard naar SRD 1,3 miljard, namen de trekkingen op binnenlandse leningen toe met SRD 8 miljard. Deze trekkingen betroffen voornamelijk voorschotten verstrekt door de Bank aan de Staat in het kader van de Wet Uitzonderingstoestand Covid-19, trekkingen op leningen bij de algemene banken en leverancierskrediet. In 2020 hebben met name de verhoogde aflossingen van de binnenlandse schulden en de betaalde rente, de 'debt service' doen toenemen van 6,1% naar 6,8%.

Figuur IV.3 De overheidstrekkings en de overheidsdebt service

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de rapportages van het Ministerie van Financiën en Planning d.d. 12 mei 2021, het Algemeen Bureau voor de Statistiek d.d. 31 augustus <https://statistics-suriname.org/bruto-binnenlands-product/> en het [Bureau voor de Staatsschuld Statistieken verloop Staatsschuld https://sdmo.org/](https://sdmo.org/).

5

De ontwikkeling van de betalingsbalans

V.1 Algemeen¹

In 2020 vertoonde de Lopende rekening op de Betalingsbalans een surplus van US\$ 259,8 miljoen oftewel 6,2% van het bbp (Tabel V.1). Als gevolg hiervan bereikte zowel de import- als de gecorrigeerde importdekking² haar hoogste punt in de periode 2015-2020 van respectievelijk 3,8 en 5,4 maanden. De internationale reserves (IR), als teller van deze dekkingen, nam af met US\$ 62,5 miljoen of 1,5% van het bbp ten opzichte van 2019 tot het bedrag van US\$ 585,0 miljoen. De stijging van deze dekking kan volledig worden toegeschreven aan een significante terugval van de importen in 2020 (Tabel V.1). Daartegenover vertoonden de overige deelrekeningen een zodanig negatief saldo waardoor de IR is afgenomen met US\$ 83,4 miljoen overeenkomend met 2,0% van het bbp zonder correctie van de herwaarderingsverschillen. Het tekort op de financiële rekening van US\$ 220,1 miljoen oftewel 5,2% van het bbp is de voornaamste oorzaak van de afvloeiing van middelen naar het buitenland.

V.2 De lopende rekening

Het tekort op de lopende rekening van 2019 van US\$ -448,3 miljoen sloeg om naar een overschot van US\$ 259,8 miljoen in 2020 (Tabel V.1|Figuur V.1). De handelsbalans toonde een overschot van US\$ 1,0 miljard oftewel een stijging van 139,4% ten opzichte van 2019. Daarnaast liep het tekort op de dienstenrekening terug met 24,6% en nam het overschot bij de secundaire Inkomensrekening toe met 38,5%. Echter steeg het tekort op de primaire inkomensrekening met 13,0% in 2020 tot US\$ -465,7 miljoen. De goudsector leverde met US\$ 1,4 miljard, gelijk aan 46,7% van het bbp, de grootste bijdrage aan de vorming van het overschot in 2020 (Figuur V.2).

Anderzijds vertoonde het saldo in de niet-mijnbouw-, aardolie- en bauxietsector, in procenten van het bbp, tekorten van respectievelijk 24,7%, 3,0% en 0,2%.

V.2.1 Het goederenverkeer

Het overschot op de goederenrekening in 2020 van US\$ 1.016,5 miljoen is meer dan verdubbeld ten opzichte van het saldo in 2019 van US\$ 424,6 miljoen (Tabel V.1). Het saldo van de handelsbalans impliceerde een verbetering van het goederenverkeer, veelal als gevolg van de afname van de importen met 21,9% en de toename van de exporten met 10,3% in 2020. De importafname is toe te schrijven aan drie factoren, te weten:

- de Overheid die haar tekort met 8,8pp van het bbp terugdrong in 2020³;
- de Covid-19-maatregelen die de bedrijvigheid in de samenleving beperkten;
- de devaluatie van de koers met 90,0% tot het niveau van SRD14,290 voor US\$ 1 per 22 september 2020.

In 2020 liepen de importen terug met 21,9% tot US\$ 1.328,6 miljoen. De verhoudingen van de mijnbouwimporten en de niet-mijnbouwimporten bleken over 2019 en 2020 vrij stabiel te zijn, respectievelijk 69,9% om 30,1% (Figuur V.2). Deze importafname gold voor bijna alle type producten, echter was de afname van de importen van minerale producten (brandstof en propaangas) en kapitaalgoederen waaronder transportmiddelen, machines/elektrisch, plastics/rubbers en metalen het grootst. Deze afname reflecteerde de terugval van de binnenlandse vraag en de exportproductie. De exportwaarde nam toe naar US\$ 2.345,1 miljoen in 2020. Het aandeel van de goudsector in de waarde van de mijnbouwexporten bedroeg US\$ 1.959,5 miljoen ofwel 83,6%. De exportwaarde van goud steeg in 2020 met 13,1% naar het niveau van US\$ 1.959,5 miljoen (Figuur V.3|Tabel V.1). De toename van de exportwaarde

¹ Zie tabel V.1 voor de bbp data.

² De gecorrigeerde importdekking wordt berekend door de brutowaarde van de internationale reserves te delen door de totale waarde van de niet-mijnbouwimporten.

³ Zie hoofdstuk IV voor de uitgebreide verklaring.

Tabel V.1 De betalingsbalans
(in miljoenen US\$)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020*
A. LOPENDE REKENING (SALDO)	-160,5	69,2	-118,7	-448,3	259,8
Saldo Goederenverkeer	186,7	712,2	583,8	424,6	1.016,5
Export van goederen	1.438,7	1.991,9	2.070,1	2.126,6	2.345,1
Aluinaarde	7,1	-	-	-	-
Aardolie	150,3	178,1	206,6	171,0	154,4
Goud	1.036,7	1.608,4	1.631,6	1.732,2	1.959,5
Overige	244,6	205,4	231,9	223,3	231,2
Import van goederen	-1.252,0	-1.279,7	-1.486,2	-1.702,0	-1.328,6
Saldo Dienstenverkeer	-282,6	-348,7	-417,8	-550,5	-415,2
Export van diensten	186,5	160,6	172,1	163,1	103,3
Import van diensten	-469,1	-509,3	-589,9	-713,6	-518,5
Saldo Inkomensrekening	-166,4	-394,0	-387,5	-412,0	-465,7
Saldo inkomensoverdrachten	101,8	99,7	102,7	89,7	124,3
B. VERMOGENSOVERDRACHTENREKENING (SALDO)	19,4	-	-0,4	-2,9	-
C. FINANCIËLE REKENING (SALDO)	482,5	112,6	298,8	532,2	-220,1
Directe investeringen:	300,0	98,2	119,2	-7,8	0,3
Directe investeringen in het buitenland	-	-	-	-	-
Directe investeringen in Suriname	300,0	98,2	119,2	-7,8	0,3
Beleggingen: activa	-42,1	-26,6	-58,5	8,2	0,4
waarvan Effecten	-42,1	-20,5	-58,5	8,8	0,4
Beleggingen: passiva	550,0	-	-	108,3	34,8
waarvan Effecten	550,0	-	-	108,3	34,8
Overig financieel verkeer: activa	-221,3	-14,3	-103,5	244,3	-167,8
Monetaire autoriteiten	-65,2	89,0	-31,3	31,8	-0,3
Banken	-11,6	-55,7	-15,9	127,5	-71,1
Overige sectoren	-144,5	-47,5	-56,3	85,0	-96,3
Overig financieel verkeer: passiva	-104,1	55,3	341,6	179,2	-87,9
Monetaire autoriteiten	81,5	0,2	-7,7	-17,2	-40,4
Overheid	110,7	133,6	47,0	151,3	61,2
Banken	-0,1	6,9	-4,7	12,9	5,0
Overige sectoren	-296,2	-85,5	307,0	32,2	-113,8
D. SALDO A t/m C	341,4	181,7	179,6	81,0	39,7
E. STATISTISCHE VERSCHILLEN	-262,0	-160,0	-31,8	-288,6	-123,1
F. FINANCIËRINGSITEM:	-79,4	-21,7	-147,9	207,6	83,4
Internationale reserves ^{(1) (2)}	-79,4	-21,7	-147,9	207,6	83,4
Memorandum items:					
Herwaarderingsverschillen ^{(1) (3)}	28,7	-21,7	-8,4	-274,4	-20,9
Importdekking ⁽⁴⁾ (in maanden)	2,7	2,9	3,4	3,2	3,8
Importdekking (excl. Staatsolie, RGM, Suralco, Newmont)	3,6	4,0	4,9	4,8	5,4
Bruto binnenlands product in marktprijzen tegen lopende prijzen in SRD miljarden	20,7	26,9	29,8	31,7	38,7
Centrale Bank van Suriname's SRD/USD-aankoopkoers	6,2	7,4	7,4	7,4	9,2

Bron: Centrale Bank van Suriname, <https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/Database/Tabel15.pdf> (2016-2020), 2022.

⁽¹⁾ Een minteken duidt op een toename in bruto internationale reserves.

⁽²⁾ Exclusief herwaarderingsverschillen.

⁽³⁾ Herwaarderingsverschillen inclusief (de)monetisatie (tegeldemaking) van monetair goud.

⁽⁴⁾ Bron importdekking: Internationale Reserves veranderingen geproduceerd door de afdeling Statistieken (Productie: 19 augustus 2022).

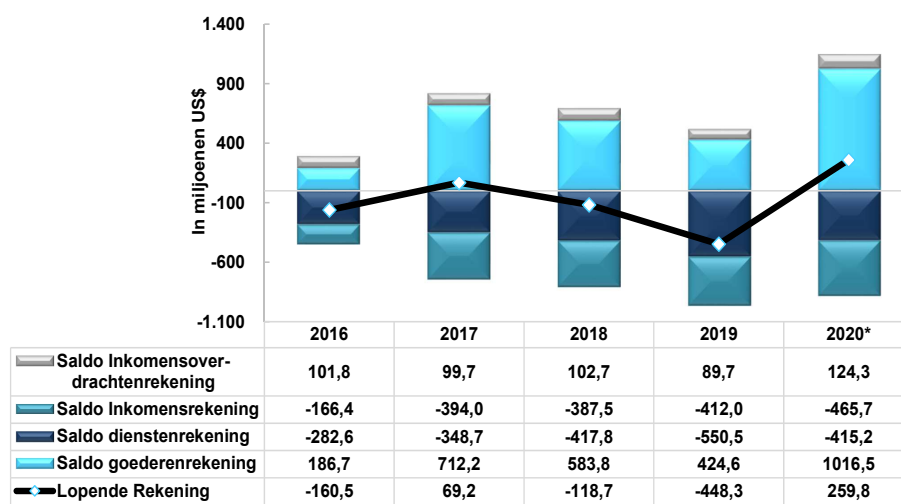
* Voorlopige cijfers.

is voornamelijk toe te schrijven aan de stijging van de internationale goudprijs en daarnaast de wisselkoersstijgingen in 2020. De gemiddelde goudprijs in 2020 bedroeg US\$ 1.769,5 per troy ounce en in 2019 US\$ 1.392,2 per troy ounce.

In tegenstelling tot de ontwikkeling bij de goudsector nam het aandeel van de oliesector in de waarde van de mijnbouwexporten af en bedroeg US\$ 154,4 miljoen oftewel 6,6%. De exportwaarde van olie daalde in 2020 met 9,7% naar het niveau van US\$ 154,4 miljoen (Figuur V.3|Tabel V.1). Deze afname in de oliesector is te

verklaren door de daling van de gemiddelde olieprijs, waarvan het effect de stijging van het exportvolume overtrof. Na een lichte terugval van de niet-mijnbouwproducten in 2019 maakten deze producten een groei door van 1,7% in 2020. Deze groei is voornamelijk toe te schrijven aan toename van de houtexporten (US\$ 18,7 miljoen oftewel 25,0%). Gesteld kan worden dat goud over de laatste vijf jaar een bestendige positie heeft aangetoond en gezien kan worden als de kurk waarop de Surinaamse economie drijft.

Figuur V.1 Het saldo van de lopende rekening naar de deelrekening

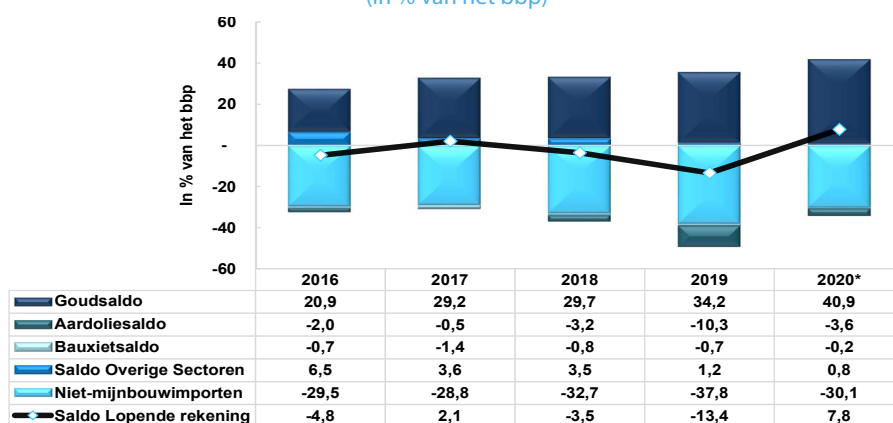
(in miljoenen US\$)

Bron: Centrale Bank van Suriname, <https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/Database/Tabel15.pdf> (2016-2020), 2022 en BOPMining naar bedrijven geproduceerd door de afdeling Statistieken (Productie 22 juni 2022).

*voorlopige cijfers.

Figuur V.2 Het saldo van de lopende rekening naar sector

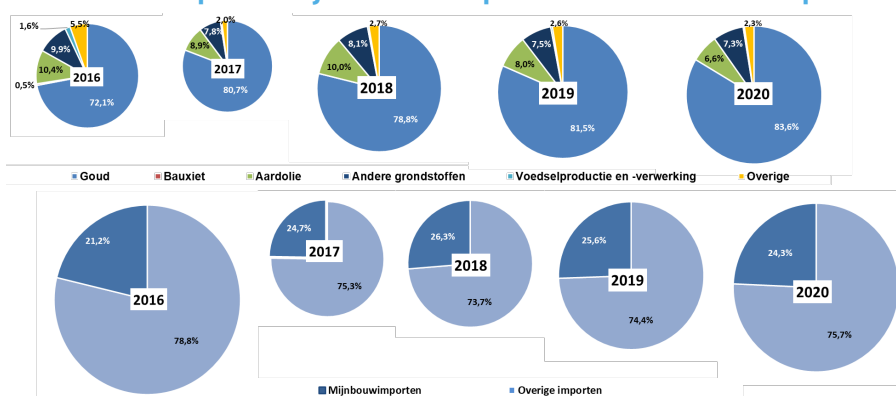
(in % van het bbp)

Bron: Centrale Bank van Suriname, <https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/Database/Tabel15.pdf> (2016-2020), 2022 en BOPMining naar bedrijven geproduceerd door de afdeling Statistieken (Productie 22 juni 2022).

*voorlopige cijfers.

Figuur V.3 Het aandeel van de importen (bovenpaneel) en de exporten (benedenpaneel) naar sector van respectievelijk de totale importwaarde en de totale exportwaarde

Bron: Centrale Bank van Suriname, <https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/Database/Tabel15.pdf> (2016-2020) en Trade Data op maandbasis naar productgroep geproduceerd door de afdeling Statistieken (Productie 22 juni 2022).

De omvang van oppervlaktes geven de relatieve verhouding van de import- en exportwaarde ten opzichte van 2016.

V.2.2 Het dienstenverkeer⁴

Na vier jaren van toenemende tekorten op de dienstenrekening, nam het tekort in 2020 af met US\$ 135,3 miljoen oftewel 24,6%. Deze afname is gedeeltelijk voortgevloeid uit de effecten van de pandemie op de economie, die zich uitte in een afname van 27,4% van de uitgaven. Deze afname is toe te schrijven aan verminderde inflow van buitenlandse consultants bij Staatsolie Maatschappij NV als gevolg van de wereldwijde beperkingen in de reiswereld. Staatsolie Maatschappij NV beëindigde haar near shore exploratieactiviteiten en stopte tijdelijk haar productie uit hoofde van de TA vanaf februari tot april 2020. Voorts zijn grote investeringen uitgesteld als gevolg van de pandemie. Zowel de inkomende als de uitgaande reizen vielen terug door de nationale en internationale reisrestricties vanwege de pandemie. De afname van de inkomsten uit verleende diensten bedroeg US\$ 59,8 miljoen en is grotendeels veroorzaakt door restricties op het reisverkeer.

V.2.3 De primaire inkomens

Het saldo van de primaire inkomensrekening nam in 2020 af met US\$ 53,7 miljoen oftewel 13,1%. De betalingen uit hoofde van de primaire inkomensrekening stegen met US\$ 40,3 miljoen oftewel 9,3%. Herinvesteringen gepleegd door de goudmultinationals, remuneratie van arbeiders van deze multinationals en rentebetalingen van zowel de Staat alsook van de particuliere sector zorgden voor de verhoogde uitstroom.

Verminderde buitenlandse beleggingsinkomsten van algemene banken zijn de voornaamste verklaring voor de afname van de ontvangsten.

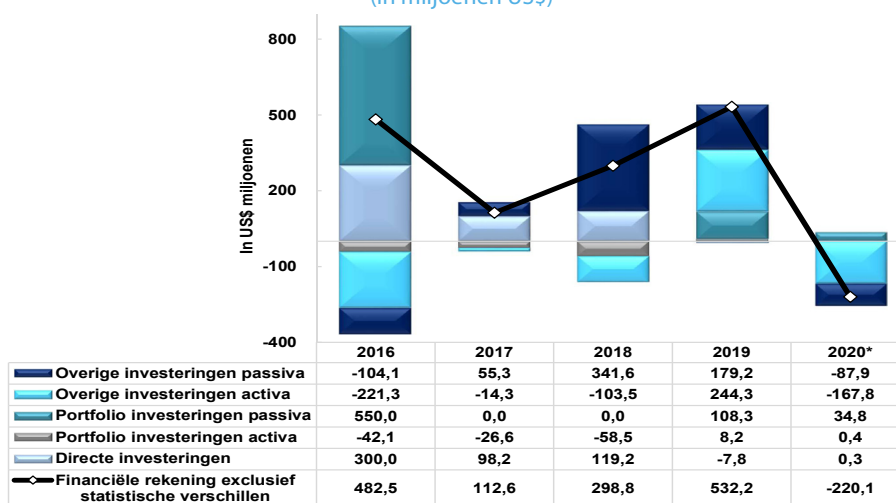
V.2.4 De inkomensoverdrachten

De secundaire inkomensrekening toonde in 2020 een overschot van US\$ 124,3 miljoen ofwel een toename van 38,5% ten opzichte van 2019. Deze toename is een resultante van gestegen ontvangsten en afgenomen persoonlijke overmakingen vanuit het buitenland. De toegenomen ontvangsten zijn voornamelijk te merken geweest bij geldovermakingskantoren. De persoonlijke overmakingen in 2020 ter grootte van US\$ 123,8 miljoen zijn voor 76,0% en 12,4% afkomstig uit respectievelijk Europa en de USA.

V.3 De financiële rekening

Het netto spaaroverschot van US\$ 295,8 miljoen, waarbij de vermogensrekening geen transactie vertoonde, vloeide voor het grootste deel (US\$ 220,1 miljoen) af naar het buitenland via de financiële rekening (Figuur V.4). De grootste uitstroom onder de deelrekeningen is te herleiden tot de activa waarbij de overige sectoren en de algemene banken middelen overmaakten naar het buitenland. Bij de algemene banken stegen de vreemdevalutadeposito's van bedrijven in de sectoren mijnbouw, dienstverlening, industrie en handel, doordat -voornamelijk als gevolg van de pandemie- investeringen en consumpties in deze sectoren waren uitgesteld.

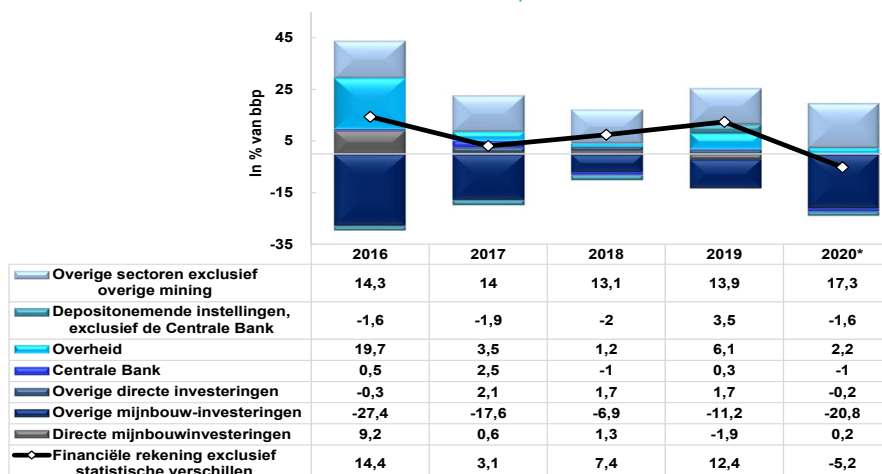
Figuur V.4 Het saldo van de financiële rekening naar de deelrekening
(in miljoenen US\$)

Bron: Centrale Bank van Suriname <https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/Database/Tabel15.pdf> (2016-2020) en BOPMining naar bedrijven geproduceerd door de afdeling Statistieken (productie 22 juni 2022).

⁴ Gedetailleerde data van V.2.2 - V.2.4, <https://www.cbvs.sr/balance-of-payments-en/141-statistieken/externe-sector-statistieken/497-betalingsbalans>.

Figuur V.5 Het saldo van de financiële rekening naar sector
(in % van het bbp)

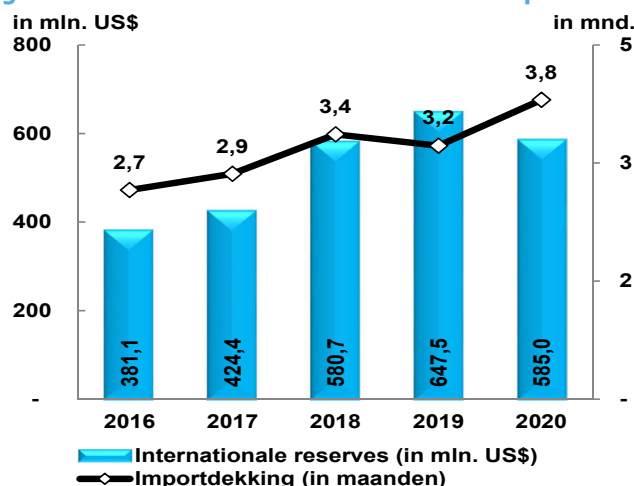
Bron: Centrale Bank van Suriname <https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/Database/Tabel15.pdf> (2016-2020) en BOPMining naar bedrijven geproduceerd door de afdeling Statistieken (productie 22 juni 2022).

De toename van de vorderingen van de mijnbouw-bedrijven werd ook in de hand gewerkt door de gunstige ontwikkeling van de goudprijs op de internationale markt. Aan de passivazijde van het overig financiële verkeer losten onder andere Staatsolie Maatschappij NV en de Bank hun verplichtingen af aan respectievelijk Credit Suisse en het IMF. Bij de directe investeringen alsook bij de portfolio-beleggingen bleven zowel de instroom als de uitstroom gering, hetgeen indiceerde dat er geen grote investeringen als leningen zijn afgesloten of zijn aangegaan tussen Suriname en het buitenland in 2020.

V.4 De goud- en deviezenvoorraad

De bruto internationale reserves namen in 2020 af met US\$ 62,5 miljoen tot een niveau van US\$ 585,0 miljoen (Figuur V.6). Deze afname weerspiegelde enigszins de som der deelrekeningen van de betalingsbalans, die een afname vertoonde (Tabel V.1) op basis van de mutaties van US\$ 83,4 miljoen en op basis van herwaarderingsverschillen van US\$ 20,9 miljoen (Figuur V.1). Uit transacties⁵ is af te leiden dat de importfinanciering en de valuta-interventies ten opzichte van 2019 sterk zijn teruggelopen in 2020. Voorts valt af te leiden dat de uitstromen in 2020 voornamelijk zijn toe te schrijven aan de Overheid en overige bronnen, terwijl de instromen voornamelijk zijn toe te schrijven aan mijnbouwontvangsten.

Figuur V.6 De internationale reserves en de importdekking

Bron: Centrale Bank van Suriname, https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/IR/ir_template.pdf (2016-2020).

⁵ Bron: IR changes, geproduceerd door de afdeling Statistieken (Productie: 19 augustus 2022). In deze analyse wordt de boekhoudkundige presentatie van de betalingsbalans niet in ogenschouw genomen.

Gelet op de componenten van de internationale reserves -monetair goud, Special Drawing Rights (SDR) en reservepositie in het IMF en Overige- is de uitstroom onder Overige en IMF-middelen het grootst⁶. Onder Overige stroomde US\$ 44,6 miljoen uit, wat te herleiden is tot vreemde valuta, kasmiddelen en banktegoeden. De aflossingen van de IMF-lening 2016 groot US\$ 41,1 miljoen, betreffende de Stand By Arrangement (SBA) van juni 2016, heeft ook bijgedragen aan de uitstroom van vreemde valuta. Ook de IMF-tegoeden ter waarde van US\$ 41,1 miljoen zijn aangesproken ter aflossing van schulden van de Bank aan het Fonds. Uiteindelijk is de afname van de goud- en deviezenpositie enigszins opgevangen door positieve herwaarderingen, groot US\$ 20,9 miljoen, die toe te schrijven zijn aan wisselkoersstijging en toegenomen internationale goudprijzen.

V.5 De wisselkoersontwikkeling

De wisselkoersontwikkelingen stonden in 2020 onder invloed van speculatief gedrag op de valutamarkt vanwege pre-electorale onzekerheden en verwachtingen over de op handen zijnde devaluatie na de algemene verkiezingen van mei 2020. Daarnaast hadden de lage internationale reserves en de overliquiditeit in de economie de overwaardering van de Surinaamse dollar vergroot. De wisselkoersen van de Bank stonden onder enorme druk.

Op 22 september 2020 wijzigde de Bank voor de eerste maal op basis van de modelmatige benadering de officiële US\$/SRD-koers van SRD 7,520 voor US\$ 1 naar SRD 14,290 voor US\$ 1. Deze koersaanpassing hield een devaluatie van 90,0% in. De gemiddelde wisselkoers

van de Bank reflecteerde deze hoge depreciatie niet, zoals in Tabel V.2 is aangegeven, aangezien die slechts van toepassing was op de laatste veertien weken van het verslagjaar. Hoewel de overwaardering van de Surinaamse dollar ten opzichte van de US dollar verkleinde na de devaluatie, was er nog steeds sprake van enige overwaardering aan het einde van 2020. De netto-uitstromen zijn voor US\$ 44,6 miljoen ten laste gegaan van vreemde valuta kasmiddelen en banktegoeden. Ook de IMF-tegoeden van circa US\$ 41,1 miljoen zijn aangesproken ter aflossing van schulden van de Bank bij het Fonds. Uiteindelijk is de afname van de goud- en deviezenvoorraad enigszins opgevangen door positieve herwaarderingen ter waarde van US\$ 20,9 miljoen, die toe te schrijven zijn aan wisselkoers- en goudprijzverschillen.

De overwaardering van de Surinaamse dollar leidde tot een sterke terugval in de transactievolumes binnen het formele circuit van de valutamarkt. Daarnaast hebben de pandemie en de gepaardgaande maatregelen, alsook de stagnerende cashtransporten van US dollars eveneens een negatieve invloed gehad op de beschikbaarheid van vreemde valuta op de valutamarkt. De New York Federal Reserve heeft begin 2020 de dienstverleningsovereenkomst van 2019 met de Bank eenzijdig opgezegd vanwege de geconstateerde verhoogde risico's van dienstverlening aan de Bank. De US-dollar-aankopen en US-dollar-verkopen daalden met respectievelijk 48,3% tot US\$ 152,5 miljoen en 61,0% tot US\$ 152,8 miljoen. De aan- en verkopen in EUR namen ook af met respectievelijk 78,9% tot € 55,2 miljoen en 68,4% tot € 69,3 miljoen.

Tabel V.2 De wisselkoersen*

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
SRD per US\$ (gemiddelde verkoopkoers)					
Centrale Bank	6,285	7,550	7,525	7,520	9,392
Banken/Cambio's	6,328	7,550	7,525	7,520	9,072
Marge (%)	0,690	0,002	0,000	0,000	-3,412
SRD per € (gemiddelde verkoopkoers)					
Centrale Bank	6,963	8,482	8,852	8,404	10,813
Banken/Cambio's	7,239	8,526	8,784	8,539	11,035
Marge (%)	3,955	0,517	-0,773	1,612	2,057

Bron: Centrale Bank van Suriname; Wisselkoersen-Valuta Markt_dagbasis, geproduceerd door de afdeling Financiële Markten (FCM) (Productiedatum: 31 januari 2022).

*Ongewogen jaargemiddelde verkoopkoers op basis van Wisselkoersen-valutamarktdagbasis geproduceerd door FCM.

⁶ Bron: <https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/IR/InternationalReserves.xlsx> (Tabel 15.5).

V.6 De externe vermogenspositie

Het netto externe vermogen van Suriname toonde per eind 2020 een negatief saldo van US\$ 3,4 miljard, dat US\$ 20,0 miljoen lager was dan eind 2019 (Tabel V.3). Deze verbetering vloeide voort uit zowel een toename van de activa alsook een afname van de passiva. De toename van de activa is voornamelijk bepaald door een verbeterde positie van de mijnbouwsector als gevolg van stijgende internationale goudprijzen en door toegenomen buitenlandse vorderingen en beleggingen van algemene banken. De afname van de passiva is het gevolg geweest van de vermindering van de externe schuldpositie.

V.7 De externe schuldpositie

De externe schuldpositie van Suriname verbeterde per eind 2020 ten opzichte van 2019 met US\$ 129,2 miljoen tot het niveau van US\$ 3,6 miljard. In procenten van het bbp uitgedrukt bedroeg deze schuld 87,0% ten opzichte van 88,1% in 2019 (Tabel V.4). Hoewel de schuld in US-dollars afnam, zorgde voornamelijk de devaluatie van september 2020 voor een enorme opwaartse correctie in SRD van de externe schuldratio. De afname in US-dollars is voornamelijk toe te schrijven aan aflossingen door de mijnbouwsector en aflossingen inzake de IMF-lening uit 2016. Uit de post Directe investeringen blijkt dat Surinaamse ondernemingen hun schulden aan hun aanverwante bedrijven in het buitenland hebben afgelost.

Tabel V.3 De externe vermogenspositie
(in miljoenen US\$)

Balansposten	2016	2017	2018	2019	2020*
Nettopositie	-2.793,4	-2.991,6	-3.060,4	-3.654,9	-3.453,2
Activa	1.563,7	1.648,0	1.964,0	1.526,0	1.630,8
Buitenlandse directe investeringen	-	-	-	-	-
Portfolio investeringen	90,5	117,1	173,4	165,2	164,7
Financiële derivaten	-	-	-	-	-
Overige investeringen	1.092,1	1.106,4	1.209,9	713,3	881,1
Reserve Activa	381,1	424,4	580,7	647,5	585,0
Passiva	4.357,1	4.639,6	5.024,4	5.180,8	5.084,0
Directe investeringen in de economie	1.773,0	1.915,2	2.042,2	2.042,7	2.051,0
Portfolio investeringen	548,63	588,2	529,9	514,3	452,2
Financiële derivaten	-	-	-	-	-
Overige investeringen	2.035,5	2.136,2	2.452,2	2.623,8	2.580,8
Sectoren	2016	2017	2018	2019*	2020*
Nettopositie	-2.793,4	-2.991,6	-3.060,4	-3.654,9	-3.453,2
Activa	1.563,7	1.648,0	1.964,0	1.526,0	1.630,8
Monetaire autoriteiten en internationale reserves	473,3	427,7	615,3	650,3	588,1
Centrale Overheid	-	6,1	3,8	3,9	3,9
Banken	814,3	890,6	965,0	576,9	647,6
Overige sectoren	276,0	323,6	379,9	294,9	391,2
Passiva	4.357,1	4.639,6	5.024,4	5.180,8	5.084,0
Directe investeringen in de economie	1.773,0	1.915,2	2.042,2	2.042,7	2.050,8
Monetaire autoriteiten	342,3	363,7	344,3	323,7	298,9
Centrale Overheid	1.526,7	1.720,8	1.695,8	1.826,4	1.859,4
Banken	92,4	99,2	94,5	107,4	102,9
Overige sectoren	622,7	540,6	847,5	880,6	771,7

Bron: Centrale Bank van Suriname, https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/IIP_External-Debt/IIP.pdf (2016-2020), 2022.

*Voorlopige cijfers.

Tabel V.4 De externe schuldpositie
(in miljoenen US\$)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020*
Bruto externe schuldpositie	2.959,4	3.164,0	3.518,7	3.778,9	3.649,8
Directe investeringen: Intercompany leningen	375,3	439,7	536,6	640,8	616,8
Centrale Overheid	1.526,7	1.720,8	1.695,8	1.826,4	1.859,4
Korte termijn	-	0,8	-	-	105,8
Lange termijn	1.526,7	1.720,0	1.695,8	1.826,4	1.753,6
Monetaire autoriteiten	342,3	363,7	344,3	323,7	298,9
Korte termijn	146,4	156,0	141,1	141,7	151,1
Lange termijn	195,9	207,7	203,2	182,0	147,8
Banken	92,4	99,2	94,5	107,4	102,9
Korte termijn	77,0	79,3	75,4	89,2	82,3
Lange termijn	15,4	19,9	19,2	18,2	20,6
Overige sectoren	622,7	540,6	847,5	880,6	771,7
Korte termijn	99,7	83,3	104,9	128,4	83,2
Lange termijn	523,0	457,3	742,6	752,2	688,6

Bron: Centrale Bank van Suriname, https://www.cbvs.sr/images/content/statistieken/IIP_External-Debt/External_Debt.pdf (2016-2020), 2022.

*Voorlopige cijfers.

6

Het bedrijfseconomisch toezicht

VI.1 Algemeen

De grondslag van de toezichthoudende taak van de Bank is vastgelegd in artikel 9 van de Bankwet 1956 (G.B. 1956 No.97, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2005 No. 56, geldende tekst S.B. 2010 No. 173). Hierin is onder meer vermeld dat de Bank de taak heeft om toezicht uit te oefenen op het bank- en kredietwezen, het pensioen- en assurantiewezen, het geldwisselverkeer en het overmakingenverkeer van financiële middelen van en naar het buitenland, zulks tegen de achtergrond van de daarvoor geldende wettelijke regelingen. Het toezicht richt zich daarbij mede op de integriteit van de instellingen werkzaam in deze sectoren en subsectoren.

De onder toezicht staande instellingen

De Bank oefent toezicht uit op alle kredietinstellingen, met name banken en kredietcoöperaties, pensioenfondsen, voorzieningsfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Ingevolge de Wet Toezicht Geldtransactiekantoren (S.B. 2012 No.170) vallen ook wisselkantoren en geldovermakingskantoren onder het toezicht van de Bank. Ter verbetering van de toezichthou-

dende taak in het kader van Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism (AML/CFT) valt het toezicht op geldtransactiekantoren nu onder de afdeling Toezicht Banken (voorheen onder het toezicht van de afdeling Financiële Markten).

De integriteit en de geschiktheid

De Bank ziet het maatschappelijk vertrouwen in financiële instellingen en hun bestuurders als een essentiële voorwaarde voor het optimaal functioneren van de financiële sector. Het toezicht op integriteit is daarom vanaf 2005 expliciet als een taak van de Bank in de wetgeving opgenomen.

Bij de toetsing op integriteit wordt rekening gehouden met diverse aspecten, zoals smetteloze anteceden ten ten aanzien van het strafrechtelijke en financiële aspect, alsook ethische normen. Naast de integriteits toetsing vindt ook de geschiktheidstoetsing plaats van leden van de directie, de raad van commissarissen en de daaraan gelijkgestelde organen. Bij het oordeel van de Bank over de geschiktheid van een kandidaat speelt naast de individuele geschiktheid ook de samenstelling

Tabel VI.1 De instellingen onder toezicht van het Directoraat Toezicht Kredietwezen

Soort instellingen	2016	2017	2018	2019	2020
Primaire banken	9	10	10	10	10
Levensverzekeringsinstellingen	4	4	4	4	4
Schadeverzekeringsinstellingen	6	6	6	6	6
Uitvaartverzekeringsinstellingen	2	2	2	2	2
Houdstermaatschappijen	1	1	1	1	1
Pensioenfondsen	39	40	40	40	40
Voorzieningsfondsen	5	5	5	5	4
Spaarfondsen	1	1	1	1	1
Kredietcoöperaties	23	23	23	23	24
Wisselkantoren	0	0	25	25	24
Geldovermakingskantoren	0	0	6	7	6
Overige instellingen ¹	6	6	6	6	6
Totaal	97	98	129	130	128

Bron: Centrale Bank van Suriname, onder toezicht staande instellingen.

¹Beleggings- en financieringsmaatschappijen. In 2022 zijn vijf instellingen operationeel die rapporteren aan de Bank.

en de kwaliteit van het collectief een belangrijke rol. Zo wordt ernaar gestreefd dat op zijn minst sprake is van een evenwichtige samenstelling van kennis en ervaring binnen het bestuur en de Raad van Commissarissen. In 2020 zijn er in het kader van de Wet Toezicht Bank- en Kredietwezen 2011 (S.B. 2011 No. 155), bij de banken totaal 27 toetsingen uitgevoerd. Uit hoofde hiervan zijn de volgende beschikkingen verstrekt:

- vijftien beschikkingen voor bestuurders, commissarissen en (mede) beleidsbepalers van onder toezicht staande kredietinstellingen;
- zes beschikkingen voor herbenoeming van bestuurders en commissarissen;
- één beschikking inzake de wisseling van een accountant.

Voor de geldwisselkantoren zijn er in 2020 geen beschikkingen met betrekking tot de benoemingen van bestuurders verstrekt. In het kader van de Wet Toezicht Geldtransactiekantoren 2012 (S.B. 2012 No. 170) zijn er in 2020 drie vergunningen verlengd voor het uitoefenen van het bedrijf van geldovermakingskantoor, terwijl in het verslagjaar geen vergunningen zijn verstrekt voor nieuwe geldovermakingskantoren.

Bij de kredietcoöperaties zijn in totaal tien toetsingen uitgevoerd inzake bestuurders en commissieleden. Op grond hiervan zijn tien beschikkingen aan leden van het bestuur en de commissie van toezicht verstrekt. Voorts is één vergunning verstrekt aan de ondertoezichtstelling van een nieuwe kredietcoöperatie.

In het kader van de Wet Pensioenfondsen en Voorzieningsfondsen (S.B. 2005 No. 75) zijn er 24 beschikkingen verstrekt in 2020 die betrekking hadden op bestuurswijzigingen.

Voor de verzekeringssector zijn er in 2020 geen beschikkingen verstrekt.

Anti-Money Laundering and Combating Financing of Terrorism (AMC/CFT) Mutual Evaluation/ NRA

In 2020 is het National Risk Assessment (NRA) gefinaliseerd en is een rapport uitgebracht. Het NRA diende uitgevoerd te worden als voorbereiding op de vierde ronde van de Mutual Evaluation die in maart 2022 plaatsvond. Dit NRA-rapport, waarin van elke sector een risicoanalyse is gemaakt, is met de verschillende sectoren besproken. Ook de Technical Compliance Questionnaire is in verband met het Mutual Evaluation Report, samen met de Nationale Anti Money Laundering Commissie (NAMLAC) ingevuld.

De wetgeving

In 2020 is de voorbereiding van de conceptwet Herstel en Afwikkeling Kredietinstellingen voortgezet. In het verlengde hiervan zullen noodzakelijke aanpassingen in de Wet Toezicht Bank- en Kredietwezen 2011 worden aangebracht. Ook de Wet Toezicht Geldtransactiekantoren is aangepast en voor goedkeuring aan de DNA aangeboden. Ten aanzien van de conceptwet Toezicht Verzekeringsbedrijf zijn aanpassingen gepleegd, waarbij het commentaar van de Surinaamse Vereniging van Assurantie Maatschappijen (SURVAM) en van het IMF zijn meegenomen. In het kader van de preventie en bestrijding van money laundering en de financiering van terrorisme zijn er ook artikelen in de laatstgenoemde conceptwet opgenomen. In 2022 zijn deze wetten verder aangepast waarvan de conceptwetten Wet Herstel en Afwikkeling Kredietinstellingen en de Wet Toezicht Bank- en Kredietwezen 2011 verzonden zijn naar het Ministerie van Financiën en Planning.

VI.2 De primaire banken

VI.2.1 Algemeen

In 2020 hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan binnen de bankensector. Verder in dit verslag wordt ingegaan op de bereikte resultaten, off-site activiteiten, projecten waaraan de Bank vorm heeft gegeven en de financiële gegevens van de onder toezicht staande bankinstellingen en geldtransactiekantoren.

De kasreserveregeling

In het kader van het monetaire beleid van de Bank is na overleg met de directies van de algemene banken per 30 december 2020 het SRD-kasreservepercentage verhoogd. Dit SRD-kasreservepercentage is ten opzichte van 2019 bijgesteld met 4,0pp naar 39%. Uit de kasreserveregeling kunnen onder andere de banken 7% woningbouw kredieten en 7,5% Covid-19-kredieten verstrekken.

De pandemie

In 2020 hebben de economische bedrijvigheid en werkgelegenheid, als gevolg van de pandemie, behoorlijk onder druk gestaan. De Bank heeft daarom tijdig maatregelen genomen om de solvabiliteit en liquiditeit van het banksysteem te handhaven en zodoende de stabiliteit van het financiële systeem te waarborgen. Een van de doorgevoerde maatregelen was het aanbieden van een stimuleringspakket om enige verlichting te bieden aan het bankwezen. De banken mochten daarbij ook surseances verlenen inzake het aflossen van leningen.

Daarnaast is een speciale Covid-19-kredietfaciliteit geboden aan behoeftigen.

Om de Covid-19-kredieten te kunnen verstrekken, heeft de Bank op 20 mei 2020 een tijdelijke vrijval tot 30 december 2020 van 7,5% van de geldende SRD-kasreserveverplichting van 35% toegestaan waarna dit percentage op 39% is vastgesteld. Deze maatregel gaf de banken extra kredietruimte. De Covid-19-kredietfaciliteit omvatte overbruggingskredieten bestemd voor zowel bestaande als nieuwe klanten van de banken voor een maximale looptijd van 12 maanden.

Het National Risk Assessment (NRA)

Eind 2020 is het NRA afgerond en is een rapport uitgebracht. Dit rapport is met de verschillende stakeholders besproken, waaronder de Bankiersvereniging en de Vereniging van Cambiohouders. Tevens heeft de Bank samen met de andere leden van de NAMLAC de Technical Compliance Questionnaire ingevuld voor de Mutual Evaluation in 2022.

Voorts is de financiële wet- en regelgeving in 2023 gemoderniseerd. In dit verband heeft de afdeling Toezicht Banken onder andere een bijdrage geleverd aan het opstellen van de Corporate Governance Code voor de Bank, het verder vormgeven aan de conceptwet Herstel en Afwikkeling Kredietinstellingen (HAK) en het vervaardigen van een concept memorie van toelichting bij deze wet. Andere wetsvoorstellen waaraan de Bank een bijdrage heeft geleverd zijn onder andere de conceptwet Toezicht Bank- en Kredietwezen 2022 en de conceptwet Toezicht Geldtransactiekantoren. De wijzigingen in de Wet Toezicht Geldtransactiekantoren zijn inmiddels goedgekeurd op 8 april 2021. De Wet Toezicht Bank- en Kredietwezen 2022 is inmiddels door het Ministerie van Financiën en Planning en door de Staatsraad voorzien van advies, en ligt anno 2023 bij de Bank voor aanpassing.

Toezicht on-site

In 2020 is er slechts bij één bankinstelling een on-site inspectie uitgevoerd. Het betrof een AML/CFT on-site inspectie. De overige on-site inspecties hebben geen voortgang gehad als gevolg van de maatregelen in het kader van de pandemie. De Bank heeft naar aanleiding hiervan de ontstane inspectieelempte deels opgevangen door verscherpte periodieke opvraag van meer gedetailleerde documenten voor inzage in de bedrijfsvoering van de banken.

Toezicht off-site

De additionele rapportages aan de Bank op basis van het aangepaste beleid terzake de monitoring van de banken hebben gedurende het jaar 2020 voortgang ge-

had. Dit aangepaste beleid is in 2016 geformuleerd voor banken die in toenemende mate worden geconfronteerd met de negatieve aspecten van de koersontwikkelingen en/of de economische crisis en hierdoor niet altijd kunnen voldoen aan de minimale ratio's zoals voorgeschreven in de richtlijnen van de Bank. Het betreft hier de dagrapportages van de liquiditeitspositie en liquiditeitsprognose, de deposito's en de liquide middelen, de opgave van de deviezenpositie, de weekrapportage aangaande de grote posten en de maandelijkse rapportage aangaande de balans en de bijbehorende rapportages, waaronder kredietclassificatie en voorzieningen.

VI.2.2 De financiële gegevens

De sector banken bestond in 2020 uit tien primaire banken en twee secundaire banken. De twee secundaire banken zijn onderdeel van de subgroep Overige instellingen. In 2020 is het aanscherpen van de monitoring op banken, alsook het versterken van de bankensector, voortgezet. In de Tabellen VI.2 tot en met VI.9 zijn de gecombineerde financiële gegevens van de primaire banken opgenomen, waaronder de solvabiliteit, de liquiditeit, het resultaat, de kredietverlening en de toevertrouwde middelen.

Het balanstotaal

Het balanstotaal van de primaire banken in 2020 is ten opzichte van 2019 toegenomen met 53,9% (Tabel VI.2). De balansgroei aan de activazijde is voornamelijk bepaald door de toename van de posten Liquide middelen en de Kredietverlening, die respectievelijk 51,5% en 31,5% bedroegen van het balanstotaal. Aan de passivazijde is de balansgroei voornamelijk veroorzaakt door de posten Op termijn toevertrouwde gelden en Korte schulden die voor respectievelijk 34,3% en 50,8% deel uitmaakten van het balanstotaal. De toename is onder meer toe te schrijven aan de stijging van de vreemdevalutacomponenten welke, sinds de unificatie van de wisselkoers in september 2020 omgerekend naar Surinaamse dollars een stijging vertoonde.

De winst- en verliesrekening

De rentemarge toonde in 2020 ten opzichte van 2019 een stijging van 5,2% (Tabel VI.3). De rentebaten zijn met SRD 36,0 miljoen gestegen. Daarentegen zijn de rentelasten gedaald met 3,6 miljoen. In 2020 zijn de overige lasten evenredig gestegen met 17,2% ten opzichte van de totale baten die met 48,4% zijn toegenomen ten opzichte van 2019. Naast de toename van de rentemarge in 2020, was onder de totale baten een incidentele substantiële vrijval van voorzieningen in 2020 die, na absorptie van de toegenomen

Tabel VI.2 De gecombineerde balans van de primaire banken
(in duizenden SRD)

Omschrijving	2016		2017		2018		2019		2020	
ACTIVA	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
Liquide middelen	5.816.517	32,7	7.599.066	37,9	8.835.790	40,2	11.120.992	46,8	18.846.225	51,5
Bankiers in binnen- en buitenland	2.411.554	13,5	2.423.905	12,1	3.112.508	14,1	1.489.193	6,3	2.322.767	6,3
Kredietverlening ¹⁾	7.506.798	42,2	7.941.855	39,6	7.669.307	34,9	8.632.075	36,3	11.514.806	31,5
Overige activa	2.073.094	11,6	2.083.726	10,4	2.384.374	10,8	2.534.091	10,7	3.902.221	10,7
Balanstotaal	17.807.963	100,0	20.048.552	100,0	22.001.978	100,0	23.776.351	100,0	36.586.019	100,0
PASSIVA										
Op termijn toevertrouwde gelden ²⁾	7.314.432	41,1	7.984.050	39,8	8.135.458	37,0	7.603.866	32,0	12.533.228	34,3
Korte schulden ²⁾	8.403.232	47,2	9.238.770	46,1	10.761.837	48,9	11.904.189	50,1	18.598.877	50,8
Bankiers in binnen- en buitenland	179.991	1,0	441.479	2,2	382.342	1,7	1.037.623	4,4	623.390	1,7
Overige passiva	1.098.202	6,2	1.207.596	6,0	1.428.807	6,5	1.777.558	7,5	2.828.924	7,7
Nettoresultaat	-142.051	-0,8	111.547	0,6	-33.862	-0,2	155.980	0,7	458.633	1,3
Eigen vermogen	954.157	5,4	1.065.111	5,3	1.327.395	6,0	1.297.136	5,5	1.542.968	4,2
Balanstotaal	17.807.963	100,0	20.048.552	100,0	22.001.978	100,0	23.776.351	100,0	36.586.019	100,0

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

¹⁾ Kredietverlening in vreemde valuta aan ingezetenen inbegrepen.

²⁾ Op termijn toevertrouwde gelden en korte schulden in vreemde valuta inbegrepen.

lasten, resulteerde in een stijging van het brutoresultaat met SRD 372,3 miljoen oftewel 162,5%. Als gevolg van de resultaatverbetering zijn de ratio's Return on Asset (ROA) en Return on Equity (ROE) in 2020 respectievelijk met 1,0 pp om 18,1 pp toegenomen.

De kredietverlening

De bruto kredietverlening is in 2020 ten opzichte van 2019 met 33,8% gestegen (Tabel VI.4). De kredietverlening in de sectoren Veeteelt, Visserij, Elektriciteit,

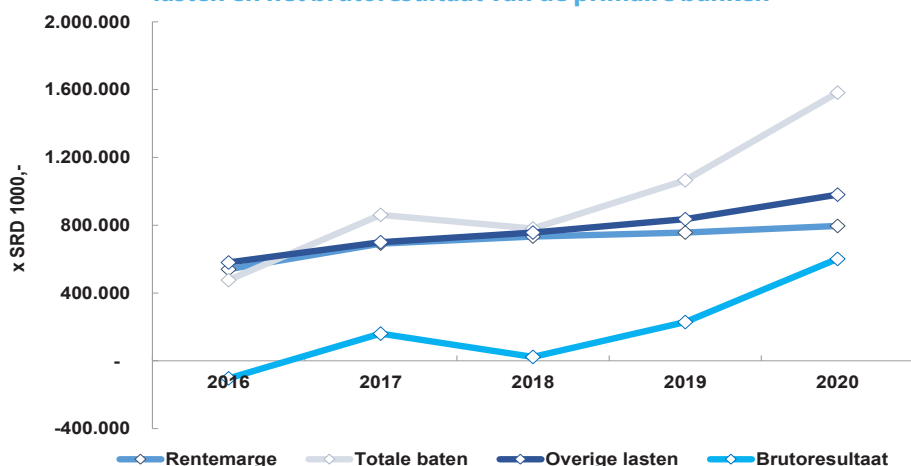
gas en water, Transport, Opslag en communicatie en Overheid hebben grotendeels bijgedragen aan de toename in de uitstaande kredieten in 2020. Procentueel maken deze sectoren voor respectievelijk 0,4%, 1,0%, 0,4%, 2,0% en 25,7% deel uit van de totale bruto kredietverlening ultimo december 2020. Elk van de overige negen sectoren heeft een aandeel in de totale kredietverlening, variërend tussen 0,1% en 19,0%.

Tabel VI.3 De gecombineerde winst- en verliesrekening van de primaire banken
(in duizenden SRD)

Per ultimo	2016	2017	2018	2019	2020
Rentebaten	956.452	1.190.660	1.251.521	1.292.190	1.328.174
Rentelasten	416.163	499.666	518.429	535.877	532.305
Rentemarge	540.288	690.994	733.092	756.313	795.869
Totale baten	476.591	860.447	780.901	1.065.733	1.581.891
Overige lasten	580.364	699.258	757.351	836.580	980.449
Brutoresultaat	-103.774	161.189	23.550	229.153	601.442
Belastingen	38.431	50.272	57.412	73.174	142.810
Buitengewone posten	154	630	-	-	-
Nettoresultaat	-142.051	111.547	-33.862	155.980	458.633
ROA: Resultaat voor belastingen/ gemiddelde totale activa (in %)	-0,7	0,9	0,1	1,0	2,0
Efficiency ratio: Overige lasten/ totale baten (in %)	121,8	81,3	97,0	78,5	62,0
Rentemarge/ totale baten (in %)	113,4	80,3	93,9	71,0	50,3
Expense ratio: Totale overige lasten/ rentemarge (in %)	107,4	101,2	103,3	110,6	123,2
Return on equity: Resultaat voor belasting/ gemiddeld EV (in %)	-11,9	16,2	1,9	16,7	34,8

Bron: Centrale Bank van Suriname gecompriemd, op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

Figuur VI.1 De ontwikkeling van de rentemarge, de totale baten, de overige lasten en het brutoresultaat van de primaire banken

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

De kredietdebiteuren

De kwaliteit van de kredietportefeuille is in 2020 niet op de door de Bank gestelde norm. De totale uitstaande kredieten (bruto) zijn toegenomen met SRD 3,1 miljard tot een bedrag van SRD 12,3 miljard. De NPL-ratio is ten opzichte van 2019 verslechterd met 4,0pp tot driemaal boven de interne benchmark van de Bank van 5% (Tabel VI.5). De voorzieningen zijn in 2020 ten opzichte van 2019 met 38,6% toegenomen. De voorzieningen zijn voornamelijk ontstaan als gevolg van de toegenomen non-performing kredieten door de pandemie.

De kredietverlening ten opzichte van toevertrouwde middelen

De toevertrouwde middelen zijn het totaal van spaargelden en overige toevertrouwde middelen van het publiek, zoals direct opvraagbare creditsaldo's, deposito's en niet-direct opvraagbare tegoeden. De totale toevertrouwde middelen zijn ten opzichte van 2019 met 59,6% gestegen tot SRD 30,7 miljard. Deze stijging is veroorzaakt door de toename van de termijndeposito's van zowel 1 jaar alsook van korter dan 1 jaar, de spaargelden en de rekening-couranttegoeden

Tabel VI.4 De kredietverlening door de primaire banken naar sectoren
(in duizenden SRD)

Sectoren	2016		2017		2018		2019		2020	
	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
Landbouw	117.544	1,3	126.484	1,2	148.763	1,4	168.101	1,6	200.688	1,4
Veeteelt	32.109	0,4	27.872	0,3	28.986	0,3	39.294	0,4	60.344	0,4
Visserij	70.817	0,8	79.851	0,8	77.616	0,8	75.355	0,7	141.281	1,0
Bosbouw	16.193	0,2	73.680	0,7	11.234	0,1	11.101	0,1	14.783	0,1
Mijnbouw	320.746	3,6	416.740	4,1	509.637	4,9	507.344	4,8	748.362	5,2
Industrie	637.529	7,1	589.150	5,7	745.853	7,2	721.227	6,9	1.078.337	7,5
Constructie en installatie	367.179	4,1	325.988	3,2	287.099	2,8	243.465	2,3	317.281	2,2
Electriciteit, gas en water	79.821	0,9	71.212	0,7	52.804	0,5	35.509	0,3	55.004	0,4
Direct productieve sector	1.641.938	18,4	1.710.977	16,6	1.861.992	18,0	1.801.396	17,1	2.616.080	18,1
Handel	2.394.097	26,8	2.339.475	22,8	1.824.198	17,6	1.785.794	17,0	2.515.063	17,4
Transport, opslag en communicatie	132.972	1,5	122.369	1,2	114.886	1,1	107.363	1,0	287.659	2,0
Dienstverlening	1.099.997	12,3	1.145.153	11,1	1.006.021	9,7	1.042.892	9,9	1.167.703	8,1
Woningbouw	1.191.122	13,4	1.241.730	12,1	1.188.708	11,5	1.231.078	11,7	1.412.672	9,8
Overheid (incl. Schatkistpapier)	1.102.103	12,4	2.188.079	21,3	2.320.760	22,4	2.369.522	22,5	3.716.934	25,7
Overige	1.356.497	15,2	1.534.671	14,9	2.031.836	19,6	2.176.745	20,7	2.745.544	19,0
Niet-direct productieve sector	7.276.788	81,6	8.571.477	83,4	8.486.410	82,0	8.713.393	82,9	11.845.576	81,9
GENERAAL TOTAAL	8.918.726	100,0	10.282.454	100,0	10.348.402	100,0	10.514.789	100,0	14.461.656	100,0
Schatkistpapier/ Effecten/ Deelnemingen	913.925		1.702.695		2.064.106		1.284.495		2.115.008	
BRUTOKREDIETVERLENING	8.004.801		8.579.760		8.284.296		9.230.294		12.346.648	
Voorzieningen	498.005		637.905		614.987		598.219		831.842	
NETTOKREDIETVERLENING	7.506.796		7.941.855		7.669.309		8.632.075		11.514.807	

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

Tabel VI.5 De kredietdebiteuren
(in duizenden SRD)

Per ultimo	2016	2017	2018	2019	2020
Bruto kredietverlening	8.004.801	8.579.760	8.284.296	9.230.294	12.346.648
Voorzieningen	498.005	637.905	614.987	598.219	831.842
Nettokredietverlening	7.506.796	7.941.855	7.669.309	8.632.075	11.514.807
Non-performing kredieten (bruto)	863.540	1.113.467	994.897	976.629	1.807.365
Non-performing kredieten/bruto kredietverlening (in %)	10,8	13,0	12,0	10,6	14,6

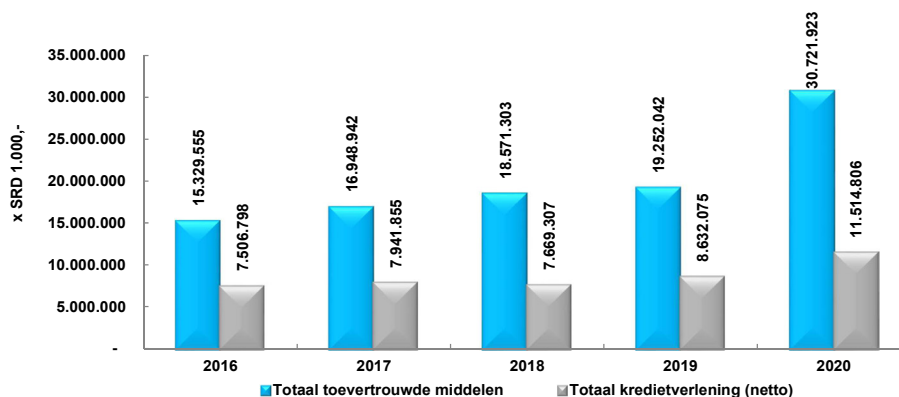
Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

Tabel VI.6 De kredietverlening ten opzichte van de toevertrouwde middelen van de primaire banken
(in duizenden SRD)

Per ultimo	2016	2017	2018	2019	2020
Middelen > 1 jaar	2.759.684	3.049.705	2.952.667	2.336.042	3.114.342
Middelen < 1 jaar	1.700.437	1.797.867	2.088.153	2.616.641	3.769.798
Spaargelden	5.060.831	5.482.605	5.758.658	5.853.138	10.465.429
Rekening Courant tegoeden (R/C-gelden) waarvan :	5.808.603	6.618.764	7.771.826	8.446.221	13.372.354
in Surinaamse dollars	-2.164.754	-2.544.788	3.404.241	4.138.584	4.956.977
in vreemde valuta	-3.643.849	-4.073.977	4.367.584	4.307.637	8.415.377
Totaal toevertrouwde middelen	15.329.555	16.948.942	18.571.303	19.252.042	30.721.923
Totaal kredietverlening (netto)	7.506.798	7.941.855	7.669.307	8.632.075	11.514.807
Kredietverlening in % toevertrouwde middelen	49,0	46,9	41,3	44,8	37,5
Toevertrouwde middelen in % balansvermogen	86,1	84,5	84,4	81,0	84,0
Kredietverlening in % balansvermogen	42,2	39,6	34,9	36,3	31,5
Gemiddelde debetrente in Surinaamse dollars	13,3	14,3	14,4	14,2	12,6
Gemiddelde creditrente in Surinaamse dollars	4,9	5,2	5,1	4,8	4,4
Gemiddelde debetrente in vreemde valuta	9,4	9,0	8,4	7,1	8,0
Gemiddelde creditrente in vreemde valuta	2,4	2,1	1,8	1,7	1,3

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

Figuur VI.2 De toevertrouwde middelen versus de kredietverlening van de primaire banken
(in duizenden SRD)

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

(R/C-tegoeden) met respectievelijk 33,3%, 44,1%, 78,8% en 58,3% (Tabel VI.6). Het aandeel van de kredietverlening in de toevertrouwde middelen in 2020 bedroeg 37,5%.

De liquiditeit en de solvabiliteit

De liquiditeitsverhouding is in 2020 ten opzichte van 2019 toegenomen met 7,9pp. De liquide middelen namen met 41,0% toe en maakten voor 51,5% deel uit van het balansvermogen. De korte schulden namen toe met 36,0% en vormden 50,8% van het balansvermogen ultimo december 2020. De adequaatheid en effectiviteit van het liquiditeitsrisicobeheer is niet bevredigend bij bepaalde banken, waardoor deze niet geheel voldoen aan de Richtlijn 11-Liquiditeitsrisico. Bij de off-site monitoring is er continu overleg met de banken die hun liquiditeitspositie en liquiditeitsrisicobeheer moeten verbeteren.

Ondanks de unificatie van de wisselkoers op 22 sep-

tember 2020, die tot een afname leidde van de capital adequacy ratio (CAR) bij enkele banken, is de gecombineerde solvabiliteitsratio per eind 2020 ten opzichte van 2019 gestegen tot het niveau van 11,8% (Tabel VI.7). Dit kwam mede door de longpositie in USD en in EUR die de banken aanhielden gedurende de tweede helft van 2020. Hierdoor zijn de banken met koerswinsten geëindigd. De bankensector als geheel heeft de pandemie goed kunnen doorstaan door adequate maatregelen die de Bank samen met de sector heeft genomen. De uitgangspositie hierbij was het handhaven van de solide financiële positie om zodoende de stabiliteit van het financiële systeem te waarborgen tijdens deze gezondheids crisis. Het toetsingsvermogen verbeterde eind 2020 ten opzichte van 2019 tot SRD 1,8 miljard in 2020, (2019: SRD 1,2 miljard).

De totaal gewogen risico dragende activa¹ zijn ten opzichte van 2019 gestegen met SRD 4,4 miljard tot

Tabel VI.7 De liquiditeit en de solvabiliteit van de primaire banken
(in duizenden SRD)

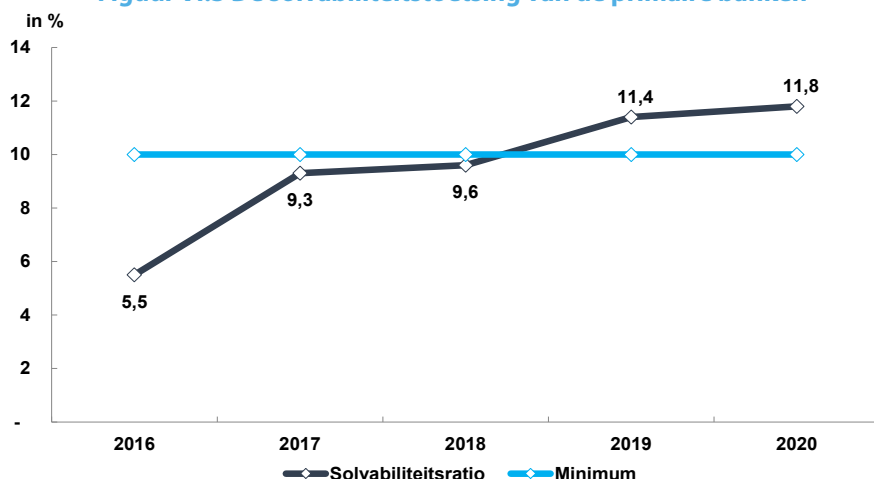
Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Liquiditeit					
Liquiditeitsverhouding (in %)	69,2	82,3	82,1	93,4	101,3
Liquide middelen in % balansvermogen	32,7	37,9	40,2	46,8	51,5
Korte schulden in % balansvermogen	47,2	46,1	48,9	50,1	50,8
Solvabiliteit					
Toetsingsvermogen	595.081	1.002.091	1.051.162	1.227.995	1.784.549
Totaal gewogen risicodragende activa	10.819.884	10.731.217	10.954.165	10.734.636	15.106.168
Solvabiliteitsratio (in %)	5,5	9,3	9,6	11,4	11,8
Tier 1/ Toetsingsvermogen (in %)	100,0	93,7	93,6	94,0	88,6
Tier 1/ Totaal gewogen risicodragende activa (in %)	5,5	8,7	9,0	10,8	10,5
Toetsingsvermogen/ Balanstotaal (in %)	3,3	5,0	4,8	5,2	4,9
Equity ratio (in %)	4,6	5,9	5,9	6,1	5,5
Debt ratio (in %)	95,4	94,1	94,1	93,9	94,5

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

1 In het kader van de Solvabiliteitsrichtlijn worden onder risicodragende activa van een kredietinstelling verstaan de activa die normaal verantwoord worden op de balans alsmede alle andere verplichtingen die de kredietinstelling is aangegaan die buiten de balans zijn weergegeven. Voor de berekening van de naar risico gewogen vermogensratio worden risicodragende activa in de volgende algemene categorieën onderverdeeld:

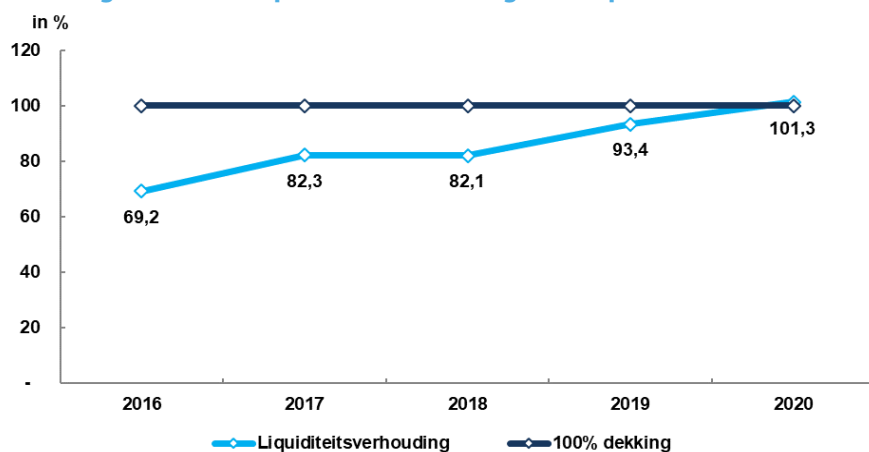
- liquiditeiten en daarmee gelijk te stellen middelen, welke over het algemeen risicoloos worden geacht; risicoweging 0%;
- activa met een zeer gering risico en een hoge mate van liquiditeit : een risicoweging 20%;
- activa met een gematigd risico en een hoger krediet- en liquiditeitsrisico dan de activa genoemd in sub (a) en (b): risicoweging 50% of 75% ;
- overige activa die over het algemeen zowel voorkomen op als buiten de balans van een kredietinstelling: risicoweging 100%.

Figuur VI.3 De solvabiliteitsratio van de primaire banken

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

Figuur VI.4 De liquiditeitsverhouding van de primaire banken

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

SRD 15,1 miljard. In Figuur VI.3 en Figuur VI.4 is het verloop van de solvabiliteitsratio en de liquiditeitsverhouding vanaf 2016 weergegeven.

Immobilien

Volgens de immobiliarietijl moen de totale investeringen van een bank in vaste activa 100% van haar Tier 1 kapitaal niet overschrijden. Tabel VI.8 geeft weer dat deze verhouding zich binnen de 100%-limiet bevond. Ten opzichte van 2019 is ultimo december 2020 sprake van een

daling van 10,3pp tot 39,2%, welke binnen de limiet viel. Het beeld vanaf 2016 geeft een afnemende trend weer, die het gevolg is van de toename van het Tier 1 kapitaal.

De grote posten

De som van alle grote posten leningen en deposito's u/g bedroeg 682,0% van het totaal Tier 1 Kapitaal ultimo 2020. Deze verhouding lag ruimschoots boven de toegestane limiet van 300,0%. Het aantal grote posten (leningen) in termen van het Tier 1 Kapitaal is toegenomen

Tabel VI.8 Immobilien van de primaire banken

(in duizenden SRD)

Per ultimo	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal Tier 1 Kapitaal	595.081	938.842	984.337	1.154.035	1.581.288
Totale Investerings in vaste activa	388.408	509.523	536.759	571.600	620.337
Totale Investerings in % Totaal Tier 1 Kapitaal	65,3	54,3	54,5	49,5	39,2

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

Tabel VI.9 De grote posten van de primaire banken

(in duizenden SRD)

Per ultimo	2016	2017	2018	2019	2020
Totaal Tier 1 Kapitaal	595.081	938.842	984.337	1.154.035	1.581.288
Totale Grote Posten (leningen)	3.625.661	3.360.642	2.864.137	2.808.327	5.470.078
Totale Grote Posten in % Totaal toetsingsvermogen	609,3	358,0	291,0	243,3	345,9

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de primaire banken.

Noot: Vanaf 2017 is de verhouding in procenten van Tier 1 Kapitaal, voorheen was het toetsingsvermogen.

men ten opzichte van 2019 naar 345,9% (Tabel VI.9). De grote posten Deposito's u/g maken 336,1% van het Tier 1 kapitaal uit.

VI.3 De geldtransactiekantoren

VI.3.1 Algemeen

Het in 2019 aangevangen geïntegreerde toezicht op de geldtransactiekantoren door de afdeling Toezicht Banken heeft in 2020 voortgang gehad. De Bank heeft in het kader van haar toezichthoudende taak op geldtransactiekantoren diverse activiteiten voortgezet. Uitgangspunt voor het toezicht op de geldtransactiekantoren zijn de in 2019 opgestelde Nota Hervorming sector van de geldtransactiekantoren en de in 2020 opgestelde Nota Hervorming sector van de geldtransactiekantoren 2020.

Onder andere is het toezichtkader op geldtransactiekantoren aangescherpt door:

- review en aanpassing van de bestaande richtlijnen,
- betere controle op naleving van de aangepaste richtlijnen,
- strengere beoordeling van vergunningaanvragen,
- Fit & Proper toetsing (evaluatie) van leden van de directie en de toezichtorganen van deze instellingen,
- het opmaken van vragenlijsten voor onderzoek naar integriteitsrisico voor de instellingen,
- het intensiveren van de off-site monitoring en het uitbreiden van de typen on-site inspecties.

In 2020 zijn aan alle geldtransactiekantoren een vergunning verstrekt c.q. verlengd voor de huidige periode en voorbije periode indien daar geen vergunningen voor waren verstrekt.

Per eind 2020 staan 24 wisselkantoren en 6 geldovermakingskantoren onder toezicht van de Bank. In de loop van 2020 is de vergunning van 1 wisselkantoor ingetrokken en zijn 1 geldovermakingskantoor en zijn filiaal officieel gesloten. De Bank ging hiertoe over omdat de desbetreffende geldtransactiekantoren niet compliant waren met wet- en regelgeving. Vanaf april 2020 zijn wisselkantoren verplicht 100% van hun aankopen af te dragen aan de Bank en per september 2020 moesten wisselkantoren minimaal 15% van de opgekochte US dollars en minimaal 25% van de opgekochte euro's van de cliënten, afdragen aan de Bank. In navolging van de uitvaardiging van de valutaveilingregels en de instelling van het valutaveilingplatform per 15 december 2021 voor de aan- en verkoop van vreemde valuta door de Bank, zijn de vreemdevaluta-afdrachten stopgezet.

Uit hoofde van het toezicht op de geldtransactie-

kantoren ter verbetering van de transactiemonitoring is het formulier voor de rapportage van geldovermakingskantoren, rapportage template formulier, per december 2020 aangepast. Deze aanpassing houdt in het verschaffen van extra gegevens door een geldovermakingskantoor. Met de verkregen data van de geldovermakingskantoren worden analyses gemaakt om tijdig de risico's te identificeren c.q. te mitigeren alsook de nodige beleidsmaatregelen te treffen.

De risico's binnen de sector

De wisselkantoren en de geldovermakingskantoren hebben bij de meeste transacties te maken met charitale transacties met cliënten. Een groot risico dat hiermee gepaard gaat, is dat het financieel stelsel misbruikt kan worden voor het witwassen van (zwart) geld en terrorismefinanciering. Het is daarom van belang dat zowel wisselkantoren alsook geldovermakingskantoren hun klanten, zowel natuurlijke personen als rechtspersonen, in voldoende mate identificeren en verifiëren.

Volgens de Wet Identificatieplicht Dienstverleners 2012 en de nadere wijziging in 2016, dienen cliënten zich te allen tijde te identificeren bij dienstverleners, ook bij geldtransactiekantoren.

De wisselkantoren

De rapportagediscipline bij de wisselkantoren, de rapportageplicht op dagbasis en de tijdige verstrekking van de jaarrekening, is nog onvoldoende, hetgeen een compliance risico inhoudt. De Bank monitoort deze rapportageleemte.

De geldovermakingskantoren

De geldovermakingskantoren hebben op weekbasis een rapportageplicht naar de Bank. De rapportageplicht betreft gegevens over de naam van de ontvanger en de verzender, het bedrag, het land van herkomst, doel van de overmaking, etc. Daarnaast wordt in de nieuwe Money Transfer Houses (MTH)-webapplicatie van het geldovermakingskantoor gevraagd om extra gegevens te verschaffen van o.a. de buitenlandse provider waarvan gebruik is gemaakt bij de overmaking en van de verrichte meldingen aan het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties van Suriname (MOT) oftewel de Financial Intelligence Unit Suriname (FIU-Suriname). Bij de aanvraag en de verlenging van een vergunning worden extra voorwaarden, zoals de overeenkomst met de buitenlandse provider, opgenomen. Bij het beoordelen van de aanvraag en/of de verlenging van een vergunning wordt de

analyse van de integriteitsvragenlijsten meegenomen. Als gevolg van de pandemie zijn er in 2020 geen on-site inspecties uitgevoerd bij de geldtransactiekantoren.

VI.3.2 De financiële gegevens

Het minimumbedrag aan maatschappelijk kapitaal van geldtransactiekantoren, zoals bepaald in artikel 6 van de Wet Toezicht Geldtransactiekantoren 2012, dient bij aanvang van de activiteiten te zijn volgestort. Dit bedrag is vastgesteld op minimaal SRD 350.000 voor de wisselkantoren en SRD 450.000 voor de geldovermakingskantoren. Alle wisselkantoren en geldovermakingskantoren voldoen aan de voor hen geldende volstortingsverplichting.

Het gecombineerde balanstotaal van de wissel- en geldovermakingskantoren bedroeg in 2020 respectievelijk SRD 84,7 miljoen en SRD 13,8 miljoen.

VI.4 De verzekeringsmaatschappijen

VI.4.1 Algemeen

Vanwege de pandemie vond de communicatie tussen de Bank en de verzekeringsmaatschappijen voornamelijk digitaal plaats. Teneinde een goed overzicht te verkrijgen van de implicaties van de pandemie op de individuele verzekeringsmaatschappijen en op de verzekeringssector en om deze implicaties te kunnen beoordelen, heeft de Bank middels een enquête, onderzoek gedaan onder de verzekeringsmaatschappijen. Uit het onderzoek is gebleken dat verzekeraars verwacht hadden dat de pandemie voornamelijk impact zou hebben op hun winstgevendheid vanwege de verminderde premie-inkomsten en de toename van de bedrijfskosten. Verzekeraars constateerden tevens dat het vermogen van de particuliere en de zakelijke klanten om te voldoen aan hun aflossingsverplichtingen, onder druk was komen te staan, als gevolg van de verslechterde economische situatie. De pandemie heeft onder andere geleid tot een toename van de uitkeringen en de bedrijfskosten, hetgeen zijn weerslag heeft gehad op het technisch resultaat van de verzekeraars. De impact op zowel de verzekeringsportefeuille, de liquiditeit alsook op de solvabiliteit, bleef gering. Vanwege de opmerkelijke wisselkoersverschillen hebben de levensverzekerings- en de schadeverzekeringsmaatschappijen het boekjaar met een positief nettoresultaat kunnen afsluiten, waardoor de winstgevendheid ook positief is beïnvloed.

In 2020 heeft een werkgroep binnen de Bank de bevindingen van de SURVAM en van het IMF op de conceptwet Toezicht Verzekeringsbedrijf (WTV) nader

uitgewerkt. De opmerkingen van het IMF hadden voornamelijk betrekking op het includeren van artikelen inzake de preventie en bestrijding van money laundering en de financiering van terrorisme. De reactie van de SURVAM betrof met name de werkbaarheid van bepaalde in de conceptwet WTV opgenomen artikelen.

De Bank heeft in het eerste kwartaal van 2020 nieuwe rapportagestaten en -instructies voor verzekeringsmaatschappijen uitgevaardigd. Deze rapportagestaten en -instructies hebben als doel het toezicht op de verzekeringsmaatschappijen verder te verdiepen alsook om diepgaande analyses te maken van de vergaarde informatie.

Krachtens de Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorrijtuigen (WAM) moet elke eigenaar of houder van een motorrijtuig een aansprakelijkheidsverzekering (WAM-verzekering) sluiten.

Het doel van deze verplichte verzekering is dat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de eigenaar, van iedere houder en van iedere bestuurder van het verzekerde motorrijtuig, inclusief van degenen die daarin worden vervoerd, wordt gedekt.

De schadeverzekeringsmaatschappijen, verenigd in de SURVAM, besloten per 1 augustus 2020 de minimale WAM-dekking per voertuig van SRD 25.000 te verhogen naar SRD 30.000 aangezien de eerstgenoemde dekking niet meer toereikend was. In verband hiermee zijn ook de jaarlijkse WAM-premietarieven aangepast.

VI.4.2 De financiële gegevens

De Tabellen VI.10 tot en met VI.18 hebben betrekking op de financiële cijfers van drie levensverzekeringsmaatschappijen en vijf schadeverzekeringsmaatschappijen over het boekjaar 2020 en de Figuren VI.5 tot en met VI.8 zijn een weergave daarvan. De financiële cijfers van de twee onder toezicht staande uitvaartverzekeringsmaatschappijen zijn vanwege onvolledigheid niet meegenomen in dit verslag.

De unificatie van de wisselkoers resulteerde in het boekjaar 2020 in opmerkelijke koersverschillen voor de verzekeringsmaatschappijen.

VI.4.2.1 De levensverzekeringsmaatschappijen

De gecombineerde financiële gegevens van de drie levensverzekeringsmaatschappijen zijn opgenomen in de Tabellen VI.10 tot en met VI.13. Het gecombineerde balanstotaal van de levensverzekeringsmaatschappijen toonde in 2020 een toename van SRD 1,5 miljard oftewel 88,3% ten opzichte van 2019 (Tabel VI.10). Deze toename is onder andere toe te schrijven aan di-

verse stijgingen in de totale beleggingsportefeuille van de levensverzekeringsmaatschappijen.

De beleggingsportefeuille steeg in 2020 ten opzichte van 2019 met 102,3%, hetgeen gelijk is aan een toename van SRD 1,4 miljard. De effecten, de leningen op schuldbekentenis en de termijndeposito's vormden de grootste beleggingsposten en maakten respectievelijk 33,4%, 34,0% en 24,4% uit van de beleggingsportefeuille, die 86,0% van de totale activa besloeg. Dit impliceert dat een groot deel van de totale activa inkomstengenererend is. De levensverzekeringsmaatschappijen hebben in 2020 totaal SRD 386,4 miljoen aan reserves (Tabel VI.10). Dit is een toename van 114,5% ten opzichte van 2019, mede als gevolg van de hoge positieve koersresultaten die via het nettoresultaat doorwerkten naar de algemene reserves.

De totale baten (inclusief premie-inkomsten en koopsommen) en de totale lasten (inclusief uitkeringen)

zijn in 2020 toegenomen ten opzichte van 2019 met respectievelijk 95,2% en 27,7% (Figuur VI.5). Uit Tabel VI.11 blijkt dat de verdiende premie van de levensverzekeringsmaatschappijen in 2020 SRD 41,2 miljoen bedroeg en daarmee een afname impliceerde van 38,5% ten opzichte van 2019. Het technisch resultaat is in 2020 ten opzichte van 2019 verslechterd van negatief SRD 84,3 miljoen naar negatief SRD 142,6 miljoen.

De unificatie van de wisselkoers heeft enerzijds een gunstige impact op de activa en de beleggingsinkomsten in vreemde valuta en anderzijds een negatief effect op de verplichtingen en de kosten in vreemde valuta.

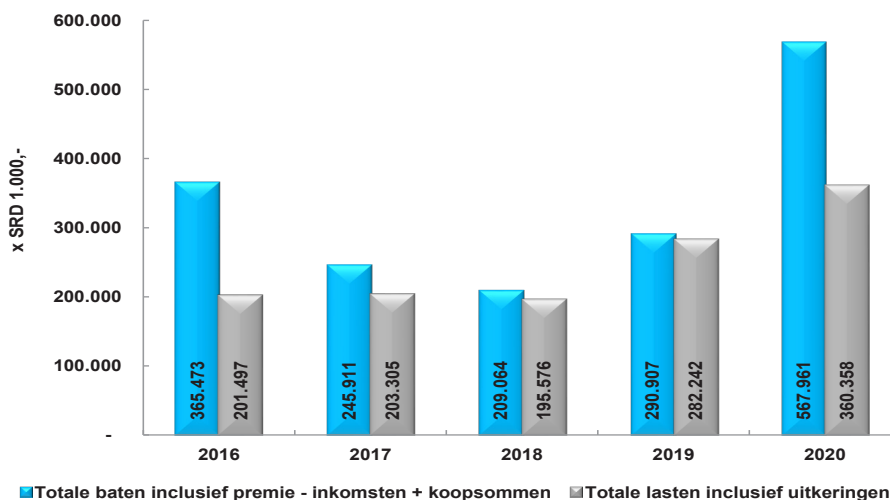
Per saldo resulteerden de ontwikkelingen in de vreemdevalutacomponenten in een koerswinst. De beleggingsinkomsten en positieve koersresultaten

Tabel VI.10 De gecombineerde balansen der levensverzekeringsmaatschappijen
(in duizenden SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
ACTIVA					
Kas en Bank [liquide middelen]	53.212	86.599	52.659	144.327	145.752
Vaste eigendommen	4.643	5.100	4.858	6.065	5.430
Beleggingen:					
a) Overheid	-	-	-	-	-
b) Particulieren:					
- hypotheek	209.031	199.919	144.346	112.516	111.531
- termijndeposito's	497.521	446.004	483.894	383.718	658.866
- effecten	133.951	146.658	125.467	227.559	901.103
- leningen op schuldbekentenis	173.142	300.018	369.599	496.894	915.690
- overige	83.845	77.247	99.924	111.408	108.217
Overige activa	165.952	175.942	206.485	182.115	287.833
Totaal	1.321.297	1.437.487	1.487.230	1.664.602	3.134.422
PASSIVA					
Aandelenkapitaal	1.406	1.406	1.406	1.406	1.406
Reserves	144.577	157.927	179.988	180.180	386.437
Achtergestelde leningen	-	-	-	-	-
Technische voorziening	1.028.193	1.109.295	1.181.077	1.322.049	2.499.550
Overige schulden	147.121	168.859	124.759	160.967	247.029
Totaal	1.321.297	1.437.487	1.487.230	1.664.602	3.134.422

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecombineerd op basis van de jaarrapportages van de levensverzekeringsmaatschappijen.

Figuur VI.5 De totale baten t.o.v. de lasten der levensverzekeringsmaatschappijen

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecombineerd op basis van de jaarrapportages van de levensverzekeringsmaatschappijen.

Tabel VI.11 De gecombineerde winst- en verliesrekeningen der levensverzekeringsmaatschappijen
(in duizenden SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Premie	73.440	87.019	86.791	76.134	78.929
Koopsommen	86.714	67.173	47.216	117.318	137.279
Totaal premie + koopsommen	160.154	154.191	134.006	193.453	216.208
Premie herverzekeraar	4.126	4.340	4.350	3.959	4.990
Premie eigen rekening	156.027	149.852	129.657	189.493	211.218
Mutatie technische voorzieningen	65.156	60.377	61.822	122.554	170.028
Verdiende premie (1)	90.871	89.475	67.835	66.939	41.189
Bruto uitkeringen	70.084	62.239	64.491	70.100	82.454
Aandeel herverzekeraar	434	190	162	4.086	927
Uitkeringen eigen rekening (2)	69.649	62.049	64.330	66.014	81.527
Provisie en acquisitiekosten (3)	8.366	7.621	7.850	8.745	10.378
Bedrijfskosten (4)	29.087	43.887	46.977	47.853	54.194
Winstdeling en korting (5)	24.446	24.364	9.603	28.626	37.699
Technisch resultaat (6) = (1-2-3-4-5)	-40.677	-48.446	-60.925	-84.298	-142.608
Beleggingsinkomsten (7)	78.676	84.215	72.179	96.684	148.688
Saldo andere baten en lasten (8)	12.748	3.216	2.980	-3.510	37.591
Beleggingslasten (9)	232	478	483	405	615
Koersverschillen (10)	113.461	4.099	-263	194	164.547
Brutoresultaat = (6+7+8-9+10)	163.976	42.606	13.489	8.665	207.603
Belasting	53.954	15.741	3.909	4.591	10.983
Nettoresultaat	110.022	26.864	9.580	4.074	196.620

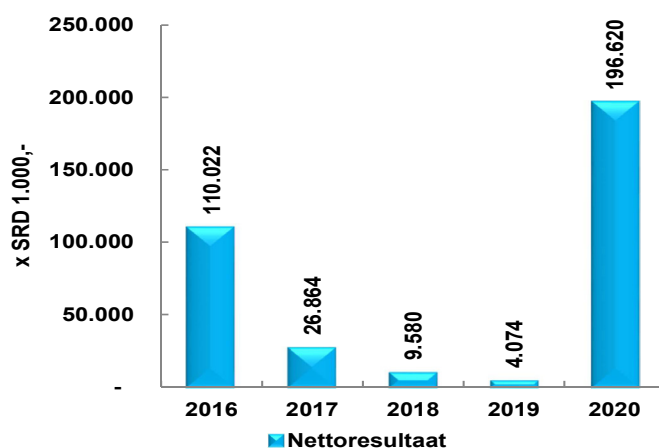
Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de levensverzekeringsmaatschappijen.

namen in 2020 ten opzichte van 2019 toe met respectievelijk SRD 52,0 miljoen en SRD 164,4 miljoen. Hierdoor sloten de levensverzekeringsmaatschappijen, ondanks een negatief technisch resultaat, het boekjaar met een winst af. Het nettoresultaat bedroeg SRD 196,6 miljoen, hetgeen een opmerkelijke toename is van SRD 192,5 miljoen ten opzichte van 2019 (Figuur VI.6). Op grond van de solvabiliteitstoetsing (Tabel VI.12) kan worden aangegeven dat de levensverzekeringsmaat-

schappijen een solvabiliteitsoverschot hadden van SRD 259,5 miljoen, hetgeen betekende dat zij voldoende vermogen hadden om op lange termijn aan hun verplichtingen te kunnen voldoen.

In 2020 nam de rentabiliteit van de levensverzekeringsmaatschappijen toe van 2,2% tot 50,7% (Tabel VI.13), als gevolg van de toename van het nettoresultaat en eigen vermogen.

Figuur VI.6 Het nettoresultaat der levensverzekeringsmaatschappijen

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de levensverzekeringsmaatschappijen.

Tabel VI.12 De solvabiliteitstoetsing der levensverzekeringsmaatschappijen
(in duizenden SRD)

Per ultimo	2016	2017	2018	2019	2020
Premiereserve na aftrek herverzekering (A)	1.024.949	1.106.015	1.177.634	1.319.072	2.497.248
Vereist vermogen* 5% van A (1)	51.247	55.301	58.882	65.954	124.862
Aanwezig vrij vermogen (2)	128.320	142.038	164.099	164.291	384.407
Solvabiliteitsoverschot (2-1)	77.073	86.737	105.217	98.337	259.545

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de levensverzekeringsmaatschappijen.
*5% van de premiereserve na aftrek herverzekering.

Tabel VI.13 De rentabiliteitstoetsing der levensverzekeringsmaatschappijen

(in duizenden SRD)

Per ultimo	2016	2017	2018	2019	2020
Nettowinst	110.022	26.864	9.580	4.074	196.620
Eigen vermogen	145.983	159.333	181.394	181.586	387.843
Rentabiliteit (in %)	75,4	16,9	5,3	2,2	50,7

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de levensverzekeringsmaatschappijen.

VI.4.2.2 De schadeverzekeringsmaatschappijen

De gecombineerde financiële gegevens van de vijf schadeverzekeringsmaatschappijen zijn opgenomen in de Tabellen VI.14 tot en met VI.18. Uit Tabel VI.14 blijkt dat het Balanstotaal in 2020 ten opzichte van 2019 is toegenomen met 40,3% ofwel SRD 711,5 miljoen. De termijndeposito's, beleggingen in effecten, onroerende goederen en deelnemingen vormden in 2020 de grootste beleggingsposten met een aandeel in de beleggingsportefeuille van respectievelijk 31,6%, 19,8%, 16,3% en 13,7%. De totale baten (inclusief premie-inkomsten en koopsommen) en de totale lasten (inclusief uitke-

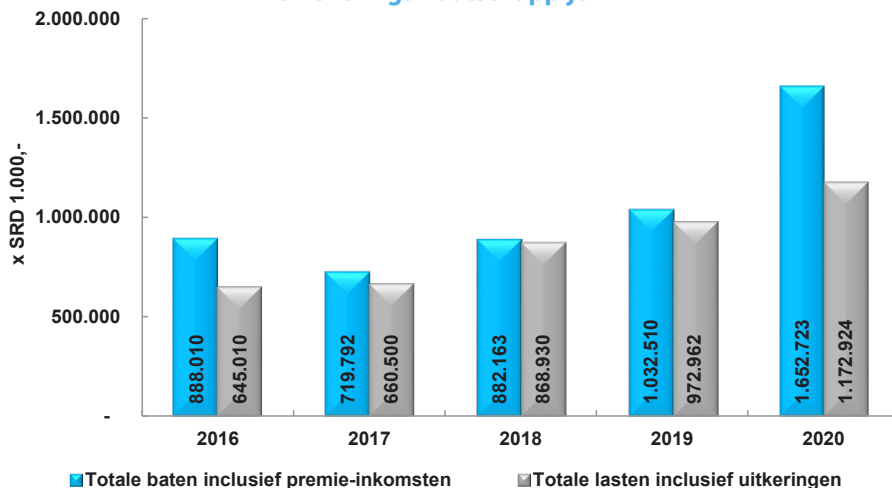
ringen) zijn in 2020 ten opzichte van 2019 toegenomen met respectievelijk 60,1% en 20,6% (Figuur VI.7). Uit Tabel VI.15 blijkt dat de verdiende premie en de schade-uitkeringen (uitkeringen eigen rekening) in 2020 ten opzichte van 2019 een lichte toename toonden van respectievelijk 3,1% en 3,0%. Als gevolg van de verhoogde provisie- en acquisitiekosten en de bedrijfskosten kwamen de schadeverzekeringsmaatschappijen ultimo 2020 uit op een negatief technisch resultaat van SRD 133,9 miljoen. De beleggingsinkomsten van SRD 41,4 miljoen en de per saldo positieve koersresultaten van SRD 351,6 miljoen hebben het brutoresultaat

Tabel VI.14 De gecombineerde balansen der schadeverzekeringsmaatschappijen

(in duizenden SRD)

	2016	2017	2018	2019	2020
ACTIVA					
Vaste eigendommen	72.523	46.544	47.828	108.277	195.214
Beleggingen:					
-Overheidssector	-	-	-	-	-
-Particuliere sector:					
a) hypotheek	212.616	173.636	108.210	85.861	120.614
b) termijndeposito's	172.993	145.834	233.167	304.736	441.238
c) effecten	90.063	97.755	182.562	196.517	276.711
d) onroerende goederen	201.180	215.674	198.175	112.249	227.314
e) deelnemingen	92.371	91.020	94.876	98.823	191.790
f) overige	40.285	69.519	64.141	118.315	140.190
Overige activa	333.570	358.750	481.437	483.479	548.696
Liquide middelen	109.581	146.338	131.180	259.048	337.084
Totaal	1.325.181	1.345.070	1.541.576	1.767.306	2.478.851
PASSIVA					
Aandelenkapitaal	360.438	361.000	361.000	361.000	361.000
Reserves	509.229	527.702	518.455	537.684	986.986
Technische voorzieningen	397.740	418.384	556.260	544.108	635.073
Langetermijnschulden (incl. voorzieningen)	148.665	173.554	202.344	216.717	349.198
Kortetermijnschulden	269.187	225.069	264.157	468.436	507.232
Totaal	1.325.181	1.345.070	1.541.576	1.767.306	2.478.851

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de schadeverzekeringsmaatschappijen.

Figuur VI.7 De totale baten ten opzichte van de lasten der schadeverzekeringsmaatschappijen

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de schadeverzekeringsmaatschappijen.

Tabel VI.15 De gecombineerde winst- en verliesrekeningen der schadeverzekeringsmaatschappijen
(in duizenden SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Brutopremie	532.910	646.418	801.892	892.292	937.524
Premie herverzekeraar	67.615	64.883	185.351	242.159	243.400
Af te dragen voorzieningenfonds*	2.903	3.048	-	-	-
Premie eigen rekening	462.392	578.487	616.541	650.133	694.123
Mutatie technische voorzieningen	-25.016	38.812	16.070	10.886	34.951
Verdiende premie (1)	487.408	539.676	600.471	639.247	659.172
Bruto-uitkeringen	473.852	380.523	475.246	502.626	500.636
Aandeel herverzekeraar	15.708	11.186	106.375	115.324	101.530
Uitkeringen eigen rekening (2)	458.145	369.338	368.871	387.301	399.106
Provisie en acquisitiekosten (3)	17.276	25.855	32.808	19.333	49.122
Bedrijfskosten (4)	111.283	150.428	159.455	197.958	344.815
Technisch resultaat (5) = (1-2-3-4)	-99.296	-5.945	39.337	34.654	-133.870
Beleggingsinkomsten (6)	93.930	31.240	-27.185	30.608	41.381
Koersverschillen (7)	184.596	36.050	-9.019	1.336	351.574
Saldo andere baten en lasten (8)	63.770	-2.054	10.099	-7.051	220.713
Beleggingslasten (9)	-	-	-	-	-
Brutoresultaat (5+6+7+8-9)	243.000	59.292	13.233	59.548	479.798
Belasting	76.982	23.987	-1.092	13.029	122.476
Nettoresultaat	166.018	35.304	14.325	46.519	357.322

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de schadeverzekeringsmaatschappijen.

Tabel VI.16 De solvabiliteitsstoetsing der schadeverzekeringsmaatschappijen
(in duizenden SRD)

Per ultimo	2016	2017	2018	2019	2020
18% van de geboekte brutopremies (A)	95.924	115.807	144.341	160.613	168.754
Schade eigen rekening (1)	458.145	369.338	368.871	387.301	399.106
Brutoschade (2)	473.852	380.523	475.246	502.626	500.636
Vereist vermogen (1/2) x A	92.744	112.402	112.033	123.761	134.530
Aanwezig vrij vermogen	385.222	428.246	436.422	485.612	834.214
Solvabiliteitsoverschot	292.478	315.844	324.390	361.851	699.684

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de schadeverzekeringsmaatschappijen.

Tabel VI.17 De rentabiliteit der schadeverzekeringsmaatschappijen
(in duizenden SRD)

Per ultimo	2016	2017	2018	2019	2020
Nettoresultaat	166.018	35.304	14.325	46.519	357.322
Eigen vermogen	509.589	528.063	518.816	538.046	987.348
Rentabiliteit (in %)	32,6	6,7	2,8	8,6	36,2

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecompriemd op basis van de jaarrapportages van de schadeverzekeringsmaatschappijen.

positief beïnvloed. Het jaar 2020 is met een nettoresultaat van SRD 357,3 miljoen afgesloten.

De solvabiliteitspositie van de schadeverzekeringsmaatschappijen, opgenomen in Tabel VI.16, toonde in 2020 ten opzichte van de voorgaande jaren een voortgaande trend van verbetering. Het solvabiliteitsoverschot toonde een toename van 93,4% oftewel SRD 337,8 miljoen. Dit overschot steeg van SRD 361,9 miljoen in 2019 naar SRD 699,7 miljoen.

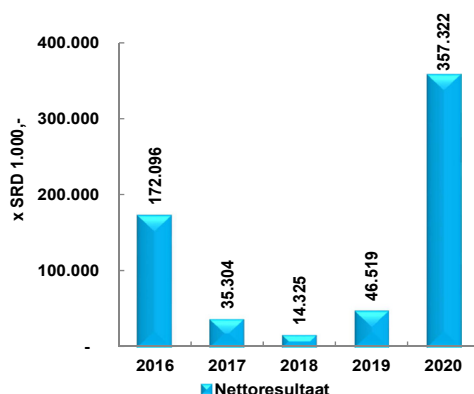
Uit Tabel VI.17 blijkt dat de rentabiliteit in 2020 ten opzichte van 2019 viervoudig is toegenomen tot 36,2%. Deze stijging van de rentabiliteit ging gepaard met de toename van het nettoresultaat en het eigen vermogen (Figuur VI.8).

Wet Aansprakelijkheidsverzekering Motorrijtuigen (WAM)

In 2020 zijn er 227.607 WAM-verzekeringen afgesloten. In vergelijking met het jaar daarvoor toonde het aantal WAM-verzekeringen een daling van 4,9% oftewel 11.750 verzekeringen. Het aantal WAM-verzekeringen vertegenwoordigde een bruto premie-inkomen van SRD 125,9 miljoen.

Het resultaat uit de categorie motorrijtuigen is in 2020, evenals in de voorgaande jaren, negatief (Tabel VI.18). De premies bleken niet toereikend te zijn om de uitkeringen, voornamelijk ten behoeve van materiële schade, en de overige kosten te dekken. Eind 2020 bedroeg het verlies SRD 89,8 miljoen. In 2020 zijn er in totaal 16.424 schadegevallen geregistreerd, 18,4% minder ten

Figuur VI.8 Het nettoresultaat der schadeverzekeringsmaatschappijen

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecombineerd op basis van de jaarrapportages van de schadeverzekeringsmaatschappijen.

Tabel VI.18 De gecombineerde WAM-staten
(regel 1 t/m 9 in duizenden SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Premies (1)	67.635	104.986	119.621	118.386	125.889
Poliskosten en overige kosten (2)	2.077	3.606	4.098	3.991	3.563
Uitkeringen (3)	48.939	55.420	70.262	70.180	77.733
Mutatie Premiereserve (4)	26.504	18.908	13.354	13.131	13.704
Mutatie Schadereserve (5)	16.152	1.429	-4.137	9.124	19.678
Mutatie Provisiereserve (6)	1.056	875	4.333	5.126	6.949
Provisie (7)	5.601	10.309	13.013	7.833	9.942
Bedrijfskosten (8)	37.824	55.370	62.989	59.710	105.169
Resultaat u/d WAM (9)= (1+2-3-4-5+6-7-8)	-64.252	-31.967	-27.430	-32.475	-89.826
Aantal Rij- en Voertuigen	230.633	233.513	240.808	239.357	227.607
Aantal afgehandelde schaden	13.476	13.093	12.141	13.285	10.203
Aantal nog af te handelen schaden	4.715	6.289	5.354	6.831	6.221

Bron: Centrale Bank van Suriname, gecombineerd op basis van de jaarrapportages van de schadeverzekeringsmaatschappijen.

opzichte van 2019 (Tabel VI.18). Van de in 2020 geregistreerde gevallen zijn 10.203 oftewel 62,1% schadegevallen afgehandeld.

VI.5 De pensioenfondsen en de voorzieningsfondsen

VI.5.1 Algemeen

De afdeling Toezicht Pensioenfondsen van de Bank (TPF) hield in 2020 toezicht op 40 pensioenfondsen, waarvan 29 actief waren en vijf voorzieningsfondsen, waarvan een actief was. In 2020 zijn er geen on-site inspecties uitgevoerd bij de instellingen vanwege de maatregelen in het kader van de pandemie. Daarentegen is gedurende de pandemie nauwgezet off-site toezicht op de pensioenfondsen en de voorzieningsfondsen uitgeoefend en waar nodig tijdelijke versoepeling van regels doorgevoerd (onder andere rapportage aan de Bank), zodat zij de pandemie zo goed mogelijk konden doorstaan. Vanwege de 'close monitoring' moesten de instellingen naast hun reguliere rapportages ook specifieke financiële informatie (bijv. maandelijkse premiestortingen, uitkeringen, etc.) in dienen bij de Bank.

Op basis van de uitkomsten van de enquêtes en de gesprekken met de instellingen is geconcludeerd dat de instellingen de pandemie goed hebben doorstaan. De pandemie heeft, met enkele uitzonderingen, nauwelijks of geen impact gehad op de financiële positie van de instellingen.

Early Warning System

Om de risico's van de pensioenfondsen vroegtijdig in kaart te kunnen brengen, is in 2020 een 'Early warning system' (EWS) ontwikkeld. Dit systeem, dat onderdeel van de off-site inspectie vormt, geeft naast de mate van risico's ook de beheersmaatregelen voor elk fonds aan. Vooralsnog zijn in 2020 de meest voorkomende bedrijfs-economische risico's in kaart gebracht. Bij de toepassing van het EWS zijn de meest recente ontwikkelingen en risico's waaraan een pensioenfonds is blootgesteld in kaart gebracht, waarbij ook de beheersmaatregelen zijn vermeld. In het EWS zijn vooralsnog geen actuariële risico's en analyse opgenomen.

Het National Risk Assessment

Vanaf 2020 dient in het kader van het NRA ook getoetst

te worden in hoeverre de onder toezicht staande instellingen hun organisatie hebben ingericht conform de AML/CTF-regels ter voorkoming c.q. minimalisering van money laundering (ML) en terrorisme financiering (TF). De Bank heeft hieromtrent voor de pensioenfondsen en de voorzieningsfondsen een stappenplan uitgezet. Dit stappenplan betreft:

- de inventarisatie van risico's voor de pensioensector uit hoofde van ML en TF;
- het evalueren van de implementatie van AML/CTF-regels in de bedrijfsvoering van deze instellingen;
- het uitvoeren van een AML/CFT on-site inspectie;
- de opmaak van het AML/CFT risk-assessment rapport;
- uit te voeren inspecties ter plekke door de Bank en opmaak van het risk assessment rapport.

VI.5.2 De pensioenfondsen De financiële gegevens

De jaarrapportage van pensioenfondsen moet, conform artikel 27 van de Wet Pensioenfondsen en Voorzieningsfondsen, uiterlijk 6 maanden na afsluiting van een boekjaar bij de Bank zijn ingediend.

De in dit verslag gepresenteerde financiële data zijn gebaseerd op gecontroleerde en interne jaarrekeningen van de pensioenfondsen.

In de Tabellen VI.19, VI.20 en VI.21 zijn de financiële gegevens van de pensioenfondsen opgenomen. De tabellen zijn samengesteld op basis van de ontvangen jaar-rapportages. De data van het overheidspensioenfonds zijn niet meegenomen, omdat dit pensioenfonds als financieringsmethode het omslagstelsel² hanteert en de overige pensioenfondsen het kapitaaldekkingstelsel³.

Het is conform de Wet Pensioenfondsen en Voorzieningsfondsen de Bank niet toegestaan om informatie van individuele instellingen te publiceren. De totale activa van de pensioensector bedroegen in 2020 SRD 7,4 miljard gelijk aan 19,1% van het bbp. De totale beleggingen van de pensioensector bedroegen in 2020 SRD 6,3 miljard, gelijk aan 85,2% van de totale activa van de pensioenfondsen onder toezicht van de Bank (met uitzondering van het ambtenarenpensioenfonds) en 16,3% van het bbp.

De buitenlandse beleggingen bedroegen in 2020 SRD 1,3 miljard gelijk aan 17,3% van de totale activa. De grootste beleggingen betroffen: onroerend goed

(SRD 1.6 miljard), obligaties (SRD 1.6 miljard) en hypotheek (SRD 989,2 miljoen).

Het balanstotaal van pensioenfondsen (Figuur VI.9) is toegenomen van SRD 4,5 miljard in 2019 tot SRD 7,4 miljard in 2020, zijnde een stijging van 65,3%. De toename is voornamelijk toe te schrijven aan de stijging van de wisselkoers naar SRD 14,29 voor de USD. Pensioenfondsen hebben een voornaam deel van de activa belegd in buitenlandse beleggingsobjecten, lokaal aangehouden in buitenlandse valuta of belegd in objecten die een positieve correlatie hebben met inflatie

De beleggingsinkomsten bedroegen 88,3% van de totale inkomsten (Figuur VI.10). De stijging ten opzichte van 2019 is het gevolg van voornamelijk een toename van de indirecte beleggingsopbrengsten, veroorzaakt door wisselkoersverschillen. De totale inkomsten zijn in 2020 hoger als gevolg van voornamelijk de koersfluctuaties. In 2020 zijn de inkomsten uit beleggingen uitgedrukt in een percentage van de totale inkomsten gestegen met 24,7 % ten opzichte van 2019.

De solvabiliteit

Bij de beoordeling van de financiële positie van een pensioenfonds speelt de dekkinggraad een belangrijke rol. De dekkinggraad van een pensioenfonds is het verschil tussen de beleggingen en het weerstandsvermogen ten opzichte van de voorziening pensioenverplichting. De minimale dekkingnorm voor een pensioenfonds is gesteld op 100%. Bij de vaststelling van de dekkinggraad worden de posten Liquide middelen en Vorderingen niet meegenomen, daar dit leidt tot een weergave van een ruimere dekking voor het nakomen van de pensioenverplichting.

In de weergave van de financiële gegevens van de pensioenfondsen is uitgegaan van de 29 actieve instellingen gebaseerd op het kapitaaldekkingstelsel (Tabel VI.19). De elf inactieve instellingen zijn niet meegenomen in deze analyse. In 2019 bedroeg het aantal operationele pensioenfondsen 31 terwijl het aantal inactieve pensioenfondsen 9 bedroeg.

De dekkinggraad van de onder toezicht staande pensioenfondsen die aan de Bank gerapporteerd hebben bedroeg 111,6% in 2020 (Tabel VI. 21). De stijging van de solvabiliteit in 2020 ten opzichte van 2019 is voornamelijk toe te schrijven aan de waardevermeerdering van de activa als gevolg van het effect van

2 Een financieringsvorm waarbij de werkenden premies betalen, waarmee op hetzelfde moment uitkeringen aan uitkeringsgerechtigden worden betaald. Bij omslagdekking worden de uitkeringen die in een bepaald jaar collectief zijn verschuldigd, omgeslagen over degenen die in dat jaar bijdrageplichtig zijn. Er vindt géén reservering plaats voor toekomstige uitkeringen.

3 Een financieringsvorm waarmee de pensioenaanspraken en het kapitaal ter dekking van die aanspraken min of meer gelijktijdig worden opgebouwd. In beginsel moet bij kapitaaldekking voor iedere individuele deelnemer voldoende besparingen aanwezig zijn om, samen met de contante waarde van de nog te verwachten premies of koopsommen, de contante waarde van de toekomstige pensioenuitkeringen te dekken.

de wisselkoersstijging en de unificatie van de wisselkoers in september 2020 op de in vreemde valuta gedenomi-

neerde activa en anderzijds de niet evenredige toename van de voorziening pensioenverplichting.

Tabel VI.19 Enige financiële gegevens van de pensioenfondsen
(in duizenden SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
ACTIVA :					
LIQUIDE MIDDELEN	139.823	230.064	371.739	248.645	354.062
BELEGGINGEN :					
waarvan Binnenland :					
Overheid	108.770	69.194	88.270	74.981	85.260
Particulier	2.010.173	2.461.518	2.513.639	3.090.232	4.931.092
waarvan Buitenland	611.579	617.825	583.026	591.776	1.277.680
OVERIGE	366.800	503.087	491.265	479.274	740.164
Totaal	3.237.145	3.881.688	4.047.938	4.484.908	7.388.258
INKOMSTEN :					
Premies/Stortingen in het fonds	144.868	165.713	184.986	197.793	267.874
Inkomsten uit beleggingen	624.701	234.004	166.247	374.015	2.018.243
Overige inkomsten	7.846	3.338	8.926	6.286	-1.067
Totaal	777.415	403.055	360.158	578.095	2.285.049
UITGAVEN :					
Uitkeringen	65.784	95.351	111.261	126.739	163.067
Toename voorziening pensioenverplichting	230.782	257.714	267.137	261.209	892.449
Onkosten, belasting en andere	18.186	48.958	72.695	43.259	157.180
Resultaat	462.663	1.032	-90.935	146.887	1.072.353
Totaal	777.415	403.055	360.158	578.095	2.285.049
Totaal aantal pensioenfondsen onder toezicht	38	39	40	40	40

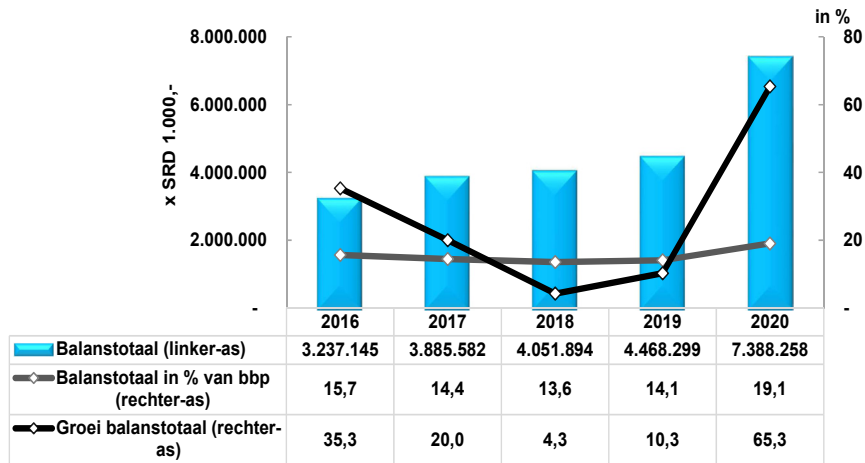
Bron: Centrale Bank van Suriname uit ontvangen jaarrapportages van de pensioenfondsen.

Tabel VI.20 Specificatie van de beleggingen van de pensioenfondsen
(in duizenden SRD)

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
Beleggingen					
Onroerende goederen	762.402	809.125	825.125	1.018.332	1.647.554
Hypotheke u/g	429.964	417.484	442.285	431.301	989.253
Persoonlijke leningen	6.644	7.600	17.778	18.797	8.159
Lening op schuldbekentenis	59.066	61.710	85.907	85.802	126.954
Aandelen	234.329	231.114	217.625	212.480	309.700
Obligaties	684.578	667.072	632.919	647.925	1.623.381
Termijndeposito's	457.869	518.650	571.317	576.742	902.491
Spaarrekeningen	156.861	177.410	133.568	143.141	182.260
Goudcertificaten	32.043	36.269	36.141	36.091	51.329
Schatkistpapier	76.727	69.194	69.730	69.730	85.260
Rekening-courant met de werkgever	90.126	70.166	82.695	121.427	127.896
Beleggingsfondsen	48.257	70.019	71.295	104.160	218.216
Overige beleggingen	23.980	6.274	3.793	4.039	15.972
Totaal	3.062.847	3.142.087	3.190.178	3.469.968	6.288.425
In % van de totale beleggingen					
Onroerende goederen	24,9	25,8	25,9	29,3	26,2
Hypotheke u/g	14,0	13,3	13,9	12,4	15,7
Persoonlijke leningen	0,2	0,2	0,6	0,5	0,1
Lening op schuldbekentenis	1,9	2,0	2,7	2,5	2,0
Aandelen	7,7	7,4	6,8	6,1	4,9
Obligaties	22,4	21,2	19,8	18,7	25,8
Termijndeposito's	14,9	16,5	17,9	16,6	14,4
Spaarrekeningen	5,1	5,6	4,2	4,1	2,9
Goudcertificaten	1,0	1,2	1,1	1,0	0,8
Schatkistpapier	2,5	2,2	2,2	2,0	1,4
Rekening- courant met de werkgever	2,9	2,2	2,6	3,5	2,0
Beleggingsfondsen	1,6	2,2	2,2	3,0	3,5
Overige	0,8	0,2	0,1	0,1	0,3
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: Centrale Bank van Suriname, samengesteld uit de ontvangen jaarrapportages van de pensioenfondsen.

Figuur VI.9 Het balanstotaal van de pensioenfondsen

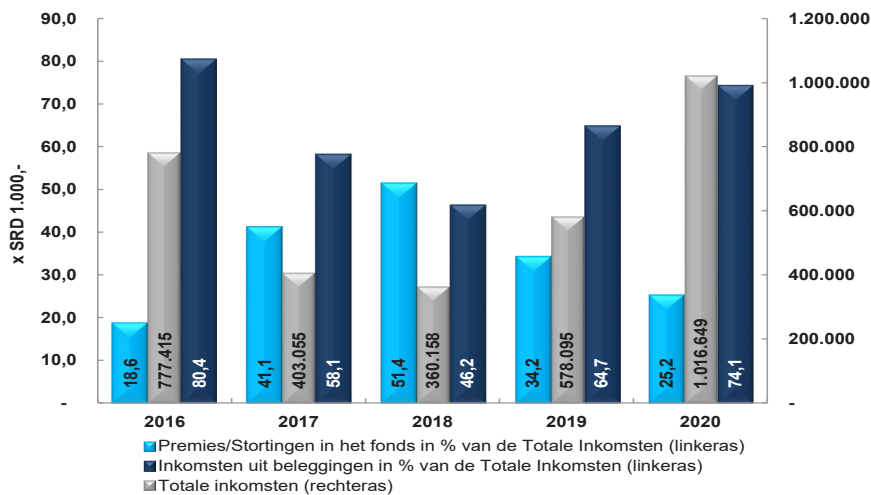

Bron: Algemeen Bureau voor de Statistiek, <https://statistics-suriname.org/wp-content/uploads/2021/09/BBP-SCHATTINGEN-2015-2020.pdf>; Centrale Bank van Suriname, samengesteld op basis van de ontvangen jaarrapportages van de pensioenfondsen.

*De Figuur bevat herziene data ten opzichte van Jaarverslag 2019, vanwege bijgewerkte data op basis van jaarrapportages die laat zijn ingediend door enkele instellingen.

**Voorlopige cijfers

Figuur VI.10 De totale inkomsten van de pensioenfondsen

Bron: Centrale Bank van Suriname, samengesteld op basis van de ontvangen jaarrapportages van de pensioenfondsen.

*De Figuur bevat herziene data ten opzichte van Jaarverslag 2019, vanwege bijgewerkte data op basis van jaarrapportages die laat zijn ingediend door de enkele instellingen.

**Voorlopige cijfers.

Tabel VI.21 De solvabiliteit

(in %)

2016*	2017*	2018*	2019*	2020**
118,4	101,6	92,5	100,8	111,6

Bron: Centrale Bank van Suriname, samengesteld uit de ontvangen jaarrapportages van de pensioenfondsen.

*Herzien ten opzichte van Jaarverslag 2019, vanwege bijgewerkte data op basis van jaarrapportages die laat zijn ingediend door enkele instellingen.

**Voorlopige cijfers.

VI.5.3 De voorzieningsfondsen

In 2020 was van de onder toezicht staande voorzieningsfondsen, een fonds operationeel. Dit fonds heeft echter niet voldaan aan haar rapportageplicht, waardoor geen data van deze instelling kan worden verwerkt in dit verslag.

VI.6 De kredietcoöperaties

VI.6.1 Algemeen

Per eind 2020 stonden 25 kredietcoöperaties (inclusief een spaarfonds) ingeschreven in het register van de Bank. In 2020 heeft de Bank aan een nieuwe kredietcoöperatie een vergunning verstrekt. De kredietcoöperaties zijn vanaf april 2006 opgesplitst in drie categorieën, te weten categorie A, categorie B en categorie C. De criteria tot deze indeling zijn het balanstotaal, de uitoefening van het vreemde valutabedrijf en het karakter van de kredietcoöperatie. Op basis van deze indeling zijn ook de rapportagefrequentie en de rapportageverplichting vastgesteld.

De rapportages

Uit Tabel VI.22 blijkt dat de rapportagediscipline bij de kredietcoöperaties laag is. In 2020 hebben zes (24,0%) van de 25 kredietcoöperaties de maandelijkse en de kwartaalrapportage ingediend en heeft slechts een (4,0%) voldaan aan de jaarrapportageplicht. Evenals in 2019 en in de jaren ervoor is er sprake van een achterstand in de oplevering van de maandelijkse rapportages en de kwartaalrapportages door de kredietcoöperaties en hebben slechts twee voldaan aan de rapportageplicht. Dit fenomeen is onder andere het gevolg van het niet adequaat bijhouden van hun financiële administratie en diverse problemen binnen de coöperatieve sector. Maatregelen en acties van de Bank ter bevordering van de rapportageplicht hebben nog niet het gewenste resultaat geboekt in 2020.

In het kader van het project Reorganisatie van de coöperatieve sector zijn in 2019 de niet-operationele en niet-rapporterende instellingen geïdentificeerd die juridisch zullen worden afgewikkeld. Voor de uitvoering van dit project is de Bank in 2019 een samenwerking aangegaan met een advocaat en is de documentatie van de resterende elf kredietcoöperaties aangeboden. In 2021 is dit project voortgezet. Voorts zijn er aan negen operationele kredietcoöperaties vergunningen verstrekt.

De risico's van de sector

De risico's van de coöperatieve sector zijn als volgt geïdentificeerd:

- Compliance risico

In 2020 is er geen verbetering te constateren.

De organen binnen de kredietcoöperaties beschikken nog steeds over weinig tot geen knowhow met betrekking tot de bedrijfsvoering en de (internationale) standaarden inzake compliance en governance.

- Governance risico

In 2020 is nog sprake van vergrijzing binnen de organen en fungeren ook belangrijke organen van de coöperaties niet. Tevens is gebleken dat de leden niet participeren in de algemene ledenvergaderingen en zij geen functies willen aanvaarden in de verschillende organen van de kredietcoöperaties.

- Kredietrisico

Het kredietrisico betreft het risico dat een debiteur (kredietnemer) niet aan zijn financiële verplichting kan voldoen.

De drie onderkende risico's worden middels besprekingen en/of door verhoogd toezicht gemonitord.

De on-site inspecties

In het eerste kwartaal van 2020 is een oriëntatiebezoek gebracht aan een kredietcoöperatie. De ove-

Tabel VI.22 Het overzicht van kredietcoöperaties die aan de rapportageverplichting voldoen

Omschrijving	2016	2017	2018	2019	2020
a. Aantal kredietcoöperaties (inclusief spaarfonds) ¹	24	24	24	24	25
b. Aantal kredietcoöperaties die hebben voldaan aan de maand- en kwartaal rapportages	7	7	6	6	6
c. Ontvangen maand- en kwartaalrapportages in % van het aantal kredietcoöperaties ²	29,2	29,2	25,0	25,0	24,0
d. Aantal kredietcoöperaties die hebben voldaan aan de jaarlijkse rapportages ³	6	5	4	2	2
e. Ontvangen jaarrapportages in % van het aantal kredietcoöperaties	25,0	20,8	16,7	8,3	8,0

Bron: Centrale Bank van Suriname, samengesteld op basis van de ontvangen rapportages van de kredietcoöperaties.

¹ In bovenstaande tabel is de Coöperatieve Centrale voor Kredietcoöperaties (A.V.K.C.) niet opgenomen, aangezien zij vanwege haar overkoepelend karakter een jaarlijkse rapportageplicht heeft.

² De formule van de berekening van ontvangen maand- en kwartaalrapportages in % van het aantal kredietcoöperaties is: $(=b/a \times 100\%)$.

³ De formule van de ontvangen jaarrapportages in % van het aantal kredietcoöperaties is: $(=d/a \times 100\%)$.

rige voorgenomen on-site inspecties zijn vanwege de pandemie niet uitgevoerd. Naar aanleiding hiervan is de focus gelegd op het evalueren en vervaardigen van richtlijnen voor de coöperatieve sector. Op basis hiervan is na de evaluatie besloten de richtlijnen inzake het prudentieel toezicht uit te breiden en richtlijnen inzake het integriteitstoezicht te vervaardigen.

VI.6.2 De financiële gegevens

Per december 2020 hebben zes kredietcoöperaties voldaan aan hun rapportageverplichting op maand- en/of op kwartaalbasis. De analyse is hierop gebaseerd. Van de zes hebben twee voldaan aan de jaarrapportage. Verder is de bepaling van de liquiditeits- en solvabiliteitspositie bij de analyse gebaseerd op een combinatie van maand- en kwartaalrapportages.

Uit de in Tabel VI.23 opgenomen gecombineerde balans blijkt dat het balanstotaal per ultimo 2020

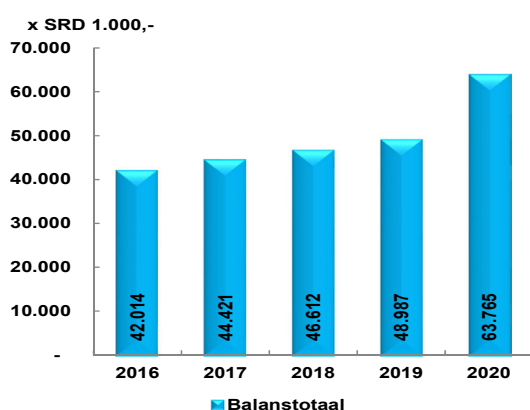
in vergelijking met 2019 met 30% is toegenomen.

De toename van het balanstotaal van de sector is het gevolg van de effecten van de koersontwikkelingen op de activa en passiva van de grootste kredietcoöperatie en de ondertoezichtstelling van de nieuwe kredietcoöperatie. Verder beslaan de posten Vorderingen op leden (46,2%) en Verplichtingen aan leden (87,3%) het grootste deel van het balanstotaal, hetgeen in lijn is met de kernactiviteiten van de kredietcoöperaties, zijnde het aantrekken en uitzetten van aangetrokken middelen (Figuur VI.11).

Uit de gecombineerde resultatenrekening blijkt dat een cumulatieve winst is gerealiseerd in 2020 in tegenstelling tot de verslagjaren 2016 tot en met 2019 waar er sprake was van een verlies (Tabel VI.24).

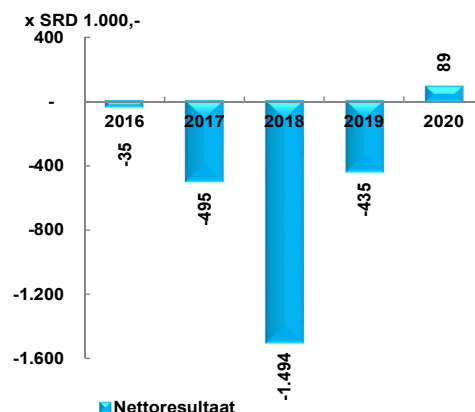
Om te voldoen aan de liquiditeitsnorm gesteld door de Bank, dient een kredietcoöperatie te beschikken

Figuur VI.11 Het balanstotaal van de kredietcoöperaties

Bron: Centrale Bank van Suriname, samengesteld uit de ontvangen rapportages van de kredietcoöperaties.

Figuur VI.12 Het nettoresultaat van de kredietcoöperaties

Bron: Centrale Bank van Suriname, samengesteld uit de ontvangen rapportages van de kredietcoöperaties.

Tabel VI.23 De gecombineerde balans van de kredietcoöperaties
(in duizenden SRD)

Omschrijving	2016		2017		2018		2019		2020	
	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
ACTIVA										
Liquide middelen	12.716	30,3	10.674	24,0	11.940	25,6	16.663	34,0	24.982	39,2
Vorderingen op leden	25.018	59,5	28.704	64,6	27.778	59,6	27.100	55,3	29.407	46,1
Overige vorderingen en transitoria	1.219	2,9	1.846	4,2	2.177	4,7	1.770	3,6	1.854	2,9
Beleggingen	434	1,0	526	1,2	1.472	3,2	340	0,7	4.003	6,3
Vaste activa	2.626	6,2	2.670	6,0	3.245	7,0	3.114	6,4	3.520	5,5
Balanstotaal	42.014	100,0	44.421	100,0	46.612	100,0	48.987	100,0	63.765	100,0
PASSIVA										
Eigen vermogen	2.636	6,3	3.047	6,9	2.157	4,6	1.831	3,7	6.976	10,9
Schulden aan leden	37.701	89,7	40.252	90,6	43.288	92,9	46.306	94,5	55.677	87,3
Voorzieningen	871	2,1	567	1,3	578	1,2	574	1,2	786	1,2
Overige schulden en transitoria	806	1,9	555	1,2	589	1,3	276	0,6	326	0,5
Balanstotaal	42.014	100,0	44.421	100,0	46.612	100,0	48.987	100,0	63.765	100,0
Aantal kredietcoöperaties	8		8		7		6		6	

Bron: Centrale Bank van Suriname, samengesteld uit de ontvangen maand- en kwartaalrapportages van de kredietcoöperaties.

over aanwezige liquide middelen die tenminste gelijk ($\geq 100\%$) zijn aan het bedrag aan liquide middelen dat noodzakelijk is voor de bedrijfsvoering van de desbetreffende instelling.

Uit Figuur VI.13 blijkt dat de liquiditeitsratio aan de norm voldoet.

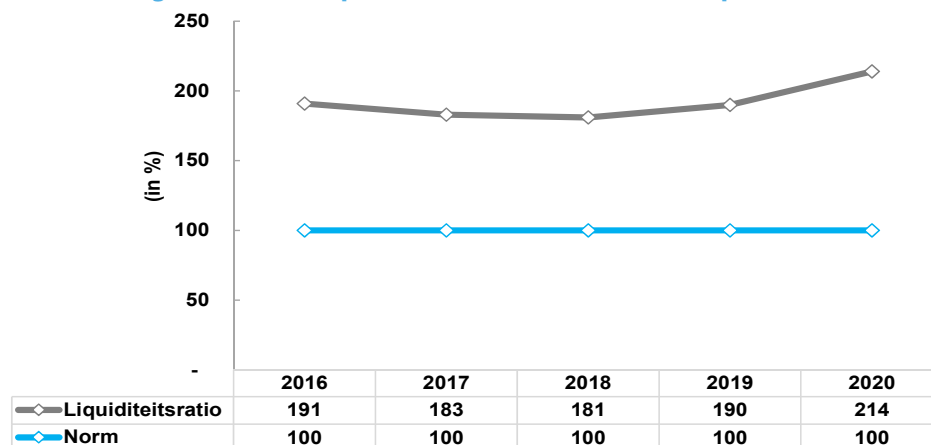
De gecumuleerde solvabiliteitsratio van de instellingen die gerapporteerd hebben, voldoet in het boekjaar 2020 wel aan de norm van minimaal 7,0% (Figuur VI.14). De ondertoezichtstelling van de nieuwe kredietcoöperatie heeft de solvabiliteitsratio positief beïnvloed.

Tabel VI.24 De gecombineerde resultatenrekening van de kredietcoöperaties
(in duizenden SRD)

Omschrijving	2016		2017		2018		2019		2020	
	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%	Bedrag	%
BATEN										
Interestbaten:										
Leningen	1.877	59,2	2.090	87,7	2.226	87,4	2.196	86,1	2.513	85,9
Beleggingen	36	1,1	90	3,8	31	1,2	-	-	4	0,1
Diversen	371	11,7	191	8,0	3	0,1	26	1,0	-83	-2,8
Overige baten	886	27,9	11	0,5	287	11,3	328	12,9	493	16,8
Totaal	3.171	100,0	2.383	100,0	2.547	100,0	2.549	100,0	2.927	100,0
LASTEN										
Personeelskosten	770	24,3	806	33,8	738	29,0	722	28,3	711	24,3
Afschrijvingskosten	74	2,3	138	5,8	140	5,5	122	4,8	61	2,1
Interestlasten	1.563	49,3	1.028	43,1	1.264	49,6	1.526	59,9	1.234	42,2
Algemene kosten	160	5,1	191	8,0	177	7,0	408	16,0	599	20,5
Diversen	639	20,1	714	29,9	1.722	67,6	206	8,1	234	8,0
Nettoresultaat	-35	-1,1	-495	-20,8	-1.494	-58,6	-435	-17,1	89	3,0
Totaal	3.171	100,0	2.383	100,0	2.547	100,0	2.549	100,0	2.927	100,0
Aantal kredietcoöperaties	8		8		7		6		6	

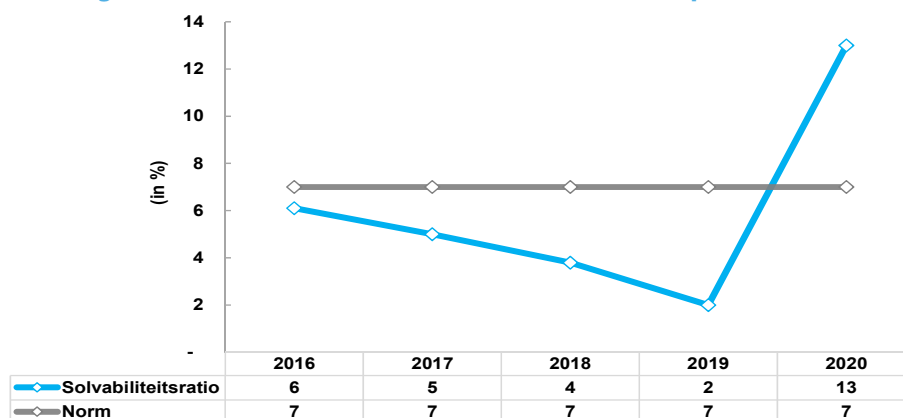
Bron: Centrale Bank van Suriname, samengesteld uit de ontvangen maand- en kwartaalrapportages van de kredietcoöperaties.

Figuur VI.13 De liquiditeitsratio van de kredietcoöperaties

Bron: Centrale Bank van Suriname, samengesteld uit de ontvangen rapportages van de kredietcoöperaties.

Figuur VI.14 De solvabiliteitsratio van de kredietcoöperaties

Bron: Centrale Bank van Suriname, samengesteld uit de ontvangen rapportages van de kredietcoöperaties.

7

Het bedrijf van de Bank

VII.1 Algemeen

De jaarrekening 2020 is op basis van Internationale Financiële Rapporteringsstandaarden (IFRS) opgemaakt. De vergelijkende cijfers 2019 zoals opgenomen in de jaarrekening 2020 betreffen herziene cijfers ten opzichte van de eerder gepubliceerde jaarrekening 2019 zoals opgenomen in het Jaarverslag 2019. De in de jaarrekening 2020 opgenomen vergelijkende cijfers 2019 zijn gebaseerd op IFRS, terwijl die initieel waren gebaseerd op algemene waarderingsgrondslagen voor financiële verslaggeving en de wettelijke vereisten opgenomen in de Bankwet 1956. De balanspresentatie is thans gericht op het onderscheid tussen enerzijds de financiële activa en financiële passiva in vreemde valuta en Surinaamse dollar en anderzijds de niet-financiële activa en niet-financiële passiva. De onderstaande bespreking van de ontwikkeling van de posten van de bankbalans en resultatenrekening van de Bank geschiedde op basis van de presentatie in 2020. Voor de balans is de bespreking met name gericht op de financiële activa en financiële passiva.

VII.2 De ontwikkeling posten op de bankbalans

Algemeen

Het balanstotaal 2020 ten opzichte van 2019 is gestegen met SRD 10,4 miljard oftewel 94,8%. (2019: SRD 3,6 miljard oftewel 48,8%.)

Aan de activazijde namen de Financiële activa in vreemde valuta en Financiële activa in Surinaamse dollar toe met respectievelijk SRD 2,9 miljard (46,6%) en SRD 7,3 miljard (166,1%) en vormden samen 98,0% van het balanstotaal 2020. In 2019 namen de totale financiële activa toe met SRD 3,5 miljard en vormden 97,4% van het balanstotaal 2019.

Aan de passivazijde toonden de financiële passiva, zijnde de Financiële passiva in vreemde valuta en de Financiële passiva in Surinaamse dollar in 2020 ten opzichte van 2019 een relatieve groei van 51,0% kortom een toe-

name van SRD 7,7 miljard van SRD 15,2 miljard tot SRD 22,9 miljard. De post Financiële passiva in vreemde valuta vormde met een saldo van SRD 22,9 miljard 107,5% van het balanstotaal 2020. In 2019 namen de financiële passiva toe met SRD 5,7 miljard oftewel 59,9% en vormden 138,7% van het balanstotaal 2019.

In 2020 zijn alle sub-posten van de Financiële activa en Financiële passiva die in vreemde valuta zijn gedetermineerd onderhevig geweest aan effecten van de wisselkoersaanpassing van de US-dollar per 20 september 2020 van US\$1 = SRD 7,396 naar US\$ 1 = SRD 14,018.

Financiële activa

Van de Financiële activa in vreemde valuta namen de sub-posten Geldmiddelen en kasequivalenten, Swap (People's Bank of China), Beleggingen in obligaties, Beleggingen in aandelen en Monetair goud voor SRD 3,7 miljard toe in 2020 ten opzichte van 2019. Deze toename van SRD 3,7 miljard is afgevlakt met de afname van de twee andere sub-posten met SRD 0,8 miljard. De grootste toenames binnen deze post zijn toe te schrijven aan de sub-posten Swap (PBOC), Beleggingen in obligaties, die met SRD 1,0 miljard respectievelijk SRD 1,3 miljard toenamen. Bij alle sub-posten was er sprake van stijgingen als gevolg van de wisselkoersaanpassing van de Surinaamse dollar ten opzichte van de US-dollar in september 2020.

De afname met SRD 0,8 miljard bij de sub-posten IMF-gerelateerde activa en Deposito's bij correspondent-banken is vanwege het feit dat het effect van de volumefname vóór en ná de wisselkoersaanpassing per 20 september 2020 groter was dan het opstuwend effect van de wisselkoersstijging van de US-dollar ten opzichte van de Surinaamse dollar.

De post Financiële activa in vreemde valuta vormde met een totaal van SRD 9,2 miljard 43,0% van het balanstotaal in 2020. (2019: SRD 6,2 miljard en 57,2% van het balanstotaal).

De post Financiële activa in Surinaamse dollar toonde in 2020 ten opzichte van 2019 een absolute toename van SRD 7,3 miljard oftewel een relatieve stijging van 166,1%. Afgezien van de sub-post Overige vorderingen op de Staatsschuld die met SRD 0,3 miljard afnam, stegen de overige sub-posten met SRD 7,6 miljard. Het aandeel van de sub-post Geconsolideerde Staatsschuld IV in de toename bedroeg SRD 7,5 miljard. De laatstgenoemde toename is een direct gevolg van het aangaan van een nieuwe leningsovereenkomst met de Staat, de 'Geconsolideerde Staatsschuld IV', per 28 april 2020 groot SRD 8,5 miljard.

De post Financiële activa in Surinaamse dollar besloeg met een totaal SRD 11,7 miljard 55,0% van het balans-totaal in 2020.

Financiële passiva

De Financiële passiva in vreemde valuta stegen ten opzichte van 2019 met SRD 4,2 miljard tot SRD 9,8 miljard en de relatieve groei bedroeg 73,9% (2019: toename van SRD 2,8 miljard oftewel 98,1%).

Naast het inherent opstuwende effect van de koersaanpassingen op alle sub-posten is er sprake van een toename van SRD 2,2 miljard uit hoofde van een aangegane verplichting in vreemde valuta met de diverse commerciële banken in het tweede kwartaal 2020.

De andere significante toenames in 2020 betroffen die van de Kasreserve-verplichting in vreemde valuta en de IMF-gerelateerde passiva met totaal SRD 2,3 miljard. (2019: toename van SRD 2,5 miljard ten opzichte van 2018).

Daarnaast is in de reguliere sfeer sprake geweest van afnamen van de saldi van de rekening-courants met de commerciële banken alsook van de verplichting aan het IMF, 'standby arrangement' door aflossingen in 2020, in totaal SRD 0,3 miljard.

De post Financiële passiva in vreemde valuta vormde met een totaal van SRD 9,8 miljard 46,2% van het balanstotaal in 2020 (2019: SRD 5,7 miljard en 51,7% van het balanstotaal).

De Financiële passiva in Surinaamse dollar stegen ten opzichte van 2019 met SRD 3,6 miljard tot SRD 13,1 miljard gelijk aan een relatieve groei van 37,4%. (2019: toename van SRD 2,9 miljard oftewel 43,5%).

De sub-post Bankbiljetten in omloop toonde binnen deze verplichtingengroep de grootste stijging ten opzichte van 2019 van SRD 1,6 miljard overeenkomend met 70,6%. De overige relevante toenames zijn bepaald door de sub-posten Overige schulden met SRD 1,1 miljard, Schulden aan de commerciële banken in Surinaamse dollar inclusief kasreserve-verplichting

met SRD 0,6 miljard en Verplichtingen aan de Staat met SRD 0,4 miljard.

De post Financiële passiva in Surinaamse dollar vormde met een totaal van SRD 13,1 miljard 61,4% van het balanstotaal in 2020 (2019: SRD 9,5 miljard en 87,0% van het balanstotaal).

VII.3 De resultaatontwikkeling

Het verslagjaar 2020 is afgesloten met een nettowinst van SRD 2,2 miljard, terwijl 2019 resulteerde in een verlies van SRD 2,2 miljard.

In grote lijnen kan worden gesteld dat de herziene resultatenrekening over 2019 op basis van IFRS is beïnvloed door de effecten van afwaardering ('expected credit loss') van voornamelijk vorderingen in Surinaamse dollar. De afwaarderingen van de 'vorderingen op Staat' uit voorgaande jaren zijn in 2020 teruggedraaid, daar deze vorderingen voor hun historische boekwaarden zijn opgenomen in de nieuwe geldlening aan de Staat d.d. 28 april 2020.

VII.4 De baten en de lasten

De baten

De netto baten in 2020 bedroegen SRD 2,8 miljard, terwijl er in 2019 was er sprake van een negatief saldo van de netto baten van SRD 1,8 miljard. Dit impliceerde een toename in 2020 ten opzichte van voorgaand jaar van SRD 4,6 miljard. De voornaamste ontwikkeling in 2020 die tot deze toename heeft geleid betrof de vrijval van de afwaardering ('expected credit loss') op 'financiële activa' in 2019 en 2018 van de 'vorderingen op de Staat' met SRD 3,5 miljard die is opgenomen onder de post 'netto waardeverandering op financiële instrumenten'. Het negatief saldo van de netto-inkomsten van SRD 1,3 miljard als gevolg van herwaarderingsverliezen op verkoop van 'goud en effecten' heeft de bovenstaande vrijval neerwaarts bewogen. De netto-rentebaten droegen met SRD 0,6 miljard bij in netto baten van 2020.

De lasten

De lasten over boekjaar 2020 bedroegen in totaal SRD 0,5 miljard. De post Personeelskosten vormden met een omvang van SRD 0,4 miljard de grootste kostengroep, waarbinnen voor 2020 de dotaties aan de voorziening Post employment benefits en Pensioenverplichting bankpresidenten van SRD 0,2 miljard significante lasten vormden.

De beheerskosten bedroegen SRD 0,2 miljard en namen met SRD 0,02 miljard toe in 2020 ten opzichte van 2019.

VII.5 Het chartaal betalingsverkeer

De geldcirculatie

Uit Tabel VII.1 blijkt dat de bankbiljettencirculatie in 2020 ten opzichte van 2019 is toegenomen met 60,7% (2019-2018: een toename van 23,5%) en wat betreft de waarde met SRD 1,6 miljard (2018; SRD 506,8 miljoen). In 2020 hebben de coupures van SRD 50 en SRD 100 een groot aandeel in de totale waarde van de bankbiljetten-circulatie. Gelet op de groei van de circulatie en de verdeling naar coupures in de loop van 2020 (Tabel VII.2 en VII.3) blijkt de grootste toename te zijn opgetreden in het vierde kwartaal, waarbij de coupures van SRD 50 en SRD 100 gezamenlijk ca. 95,3% van de totale circulatie uitmaken. De SRD 50 en SRD 100 coupures worden het meest gebruikt bij de bevoorrading van de ATM's.

VII.6 Het Suriname National Electronic Payment System (SNEPS)

Vanwege de noodzakelijke stimulering van digitale betaalmethoden, zoals de mobile banking en online banking, zijn de commerciële banken ertoe overgegaan om per 1 juni 2020 interbancaire cheques af te schaffen en die met ingang van 1 augustus 2020 volledig af te schaffen met dien verstande dat cheques niet meer worden uitgegeven vanaf die datum. De Bank verwerkt nog steeds cheques daar zij deze uitgeeft en de enige internationale bankinstelling hier te lande gebruik maakt van deze faciliteit. Het aantal verwerkte SRD-cheques in SNEPS is vanwege het bovenstaande gedaald van 100.738 verwerkingen in 2019 naar 33.336 verwerkingen in 2020 (Tabel VII.4a).

Tabel VII.1 De omvang van de bankbiljettencirculatie per jaar ultimo 2020
(Waarden in SRD)

Coupure	Aantal		Bedrag (in SRD)	
	2019	2020	2019	2020
100	14.718.238	25.453.314	1.471.823.800	2.545.331.400
50	13.403.506	22.686.856	670.175.300	1.134.342.800
20	3.306.297	5.577.511	66.125.940	111.550.220
10	2.996.474	4.333.926	29.964.740	43.339.260
5	5.054.953	5.373.651	25.274.765	26.868.255
Totaal	39.479.468	63.425.258	2.263.364.545	3.861.431.935

Bron: Centrale Bank van Suriname.

Tabel VII.2 De samenstelling van de bankbiljettencirculatie per kwartaal ultimo 2020
(Waarden in SRD)

Coupures	I	II	III	IV
100	1.788.773.700	2.162.337.900	2.435.105.700	2.545.331.400
50	720.984.150	951.030.100	1.047.076.050	1.134.342.800
20	67.568.700	138.208.140	128.947.400	111.550.220
10	33.308.690	46.280.230	45.165.780	43.339.260
5	24.555.650	27.376.855	28.893.935	26.868.255
Totaal	2.635.190.890	3.325.233.225	3.685.188.865	3.861.431.935

Bron: Centrale Bank van Suriname.

Tabel VII.3 De samenstelling van de bankbiljettencirculatie naar coupures per kwartaal ultimo 2020

(In procenten van de totale waarde)

Coupures	I	II	III	IV
100	67,9	65,0	66,1	65,9
50	27,4	28,6	28,4	29,4
20	2,6	4,2	3,5	2,9
10	1,3	1,4	1,2	1,1
5	0,9	0,8	0,8	0,7
Totaal	100	100	100	100

Bron: Centrale Bank van Suriname.

In 2019 is een aanvang gemaakt met het verwerken van de vreemde valuta, de US-dollar, in SNEPS. Van de US-dollars zijn er ook cheques uitgegeven die in SNEPS zijn verwerkt (Tabel VII.4b).

In SNEPS zijn verder de RTGS (Real Time Gross Settlement System) transacties en de bulktransacties,

de Automated Clearing House (ACH) verwerkt. De aantallen en volumes van de SRD-transacties zijn verwerkt in Tabel VII.5 en grafisch weergegeven in Figuur VII.1.

Het verloop van de USD-transacties in SNEPS is in Tabel VII.6 en in Figuur VII.2 weergegeven.

Tabel VII.4a De verwerkte SRD-cheques in SNEPS in 2020

(In duizend SRD)

Maand	Aantal	Totaal bedrag
Januari	7.081	328.674
Februari	6.578	309.730
Maart	7.022	288.699
April	6.664	252.289
Mei	5.268	259.752
Juni	656	38.458
Juli	55	2.355
Augustus	7	325
September	-	-
Oktober	2	247
November	-	-
December	3	120
Totaal	33.336	1.480.649

Bron: Centrale Bank van Suriname.

Tabel VII.4b De verwerkte USD-cheques in SNEPS in 2020

(In duizend USD)

Maand	Aantal	Totaal bedrag
Januari	1.940	19.939
Februari	1.837	14.394
Maart	2.029	14.868
April	1.479	13.383
Mei	1.211	10.725
Juni	142	1.005
Juli	-	-
Augustus	-	-
September	-	-
Oktober	-	-
November	-	-
December	-	-
Totaal	8.638	74.313

Bron: Centrale Bank van Suriname.

Tabel VII.5 De SRD SNEPS-transacties in aantallen en volumes in 2020

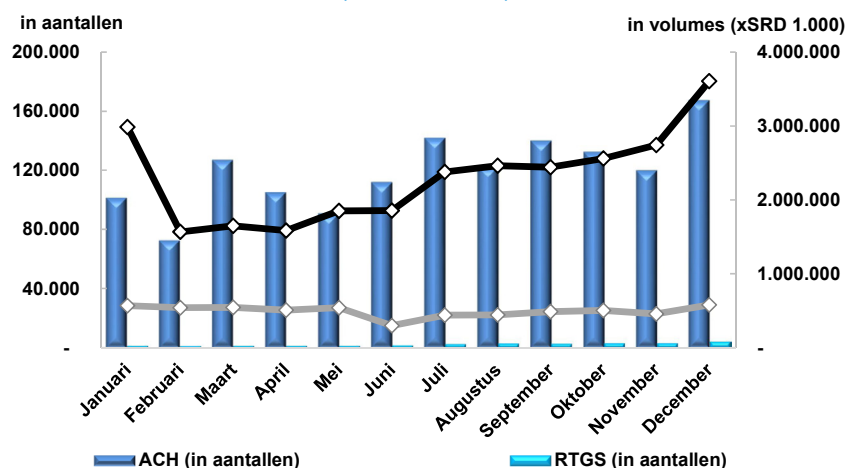
(Waarden in SRD)

Maand	in aantallen			in volumes (x SRD 1000)		
	ACH	RTGS	Totaal	ACH	RTGS	Totaal
Januari	101.300	1.765	103.065	567.374,2	2.987.306,3	3.554.680,4
Februari	72.642	1.555	74.197	542.221,9	1.566.045,5	2.108.267,4
Maart	126.803	1.742	128.545	544.489,5	1.647.113,2	2.191.602,7
April	105.077	1.710	106.787	507.582,2	1.585.965,6	2.093.547,8
Mei	90.765	1.768	92.533	542.409,4	1.850.337,6	2.392.747,0
Juni	111.751	2.026	113.777	297.463,8	1.855.839,3	2.153.303,1
Juli	141.668	2.895	144.563	441.309,5	2.378.955,6	2.820.265,1
Augustus	122.339	3.302	125.641	442.037,2	2.463.124,7	2.905.161,8
September	139.781	3.057	142.838	487.206,0	2.443.726,8	2.930.932,8
Oktober	132.281	3.461	135.742	503.361,7	2.559.704,8	3.063.066,5
November	119.782	3.441	123.223	455.236,1	2.742.311,4	3.197.547,5
December	167.127	4.438	171.565	578.238,0	3.607.067,5	4.185.305,5
Totaal	1.431.316	31.160	1.462.476	5.908.929,5	27.687.498,2	33.596.427,7

Bron: Centrale Bank van Suriname.

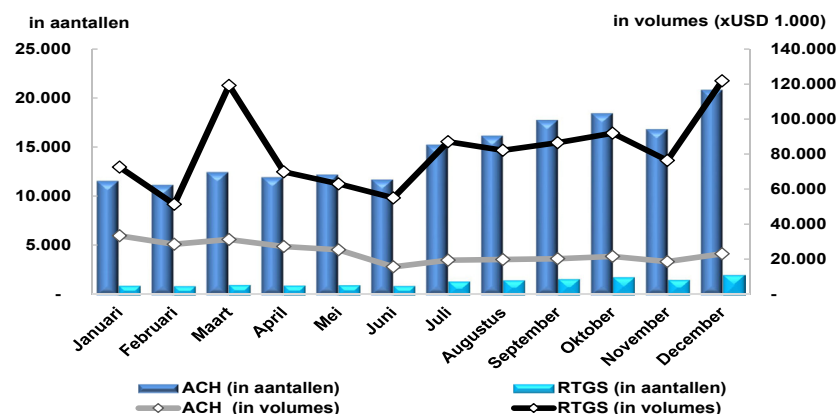
Figuur VII.1 De SRD-transacties in aantallen en volumes in 2020

(Volumes in SRD)

Bron: Centrale Bank van Suriname.

Figuur VII.2 De US\$ SNEPS-transacties in aantallen en volumes in 2020
(Volumes in USD)

Bron: Centrale Bank van Suriname.

Tabel VII.6 De US\$ SNEPS-transacties in aantallen en volumes in 2020
(Waarden in US\$)

Maand	in aantallen			in volumes (x USD 1.000)		
	ACH	RTGS	Totaal	ACH	RTGS	Totaal
Januari	11.573	980	12.553	33.335,9	72.554,8	105.890,7
Februari	11.171	925	12.096	28.533,8	51.322,5	79.856,3
Maart	12.454	1.048	13.502	31.170,2	119.200,0	150.370,2
April	11.952	989	12.941	27.190,4	69.841,4	97.031,8
Mei	12.218	1.036	13.254	25.267,6	62.961,3	88.228,9
Juni	11.719	962	12.681	15.550,8	54.934,2	70.485,1
Juli	15.232	1.386	16.618	19.389,9	87.099,6	106.489,5
Augustus	16.146	1.520	17.666	19.690,3	82.155,9	101.846,2
September	17.723	1.640	19.363	20.241,6	86.475,9	106.717,5
Oktober	18.423	1.826	20.249	21.570,3	91.968,1	113.538,4
November	16.796	1.564	18.360	18.565,4	76.341,0	94.906,4
December	20.798	2.059	22.857	23.035,9	121.825,7	144.861,6
Totaal	176.205	15.935	192.140	283.542,3	976.680,4	1.260.222,7

Bron: Centrale Bank van Suriname.

VII.7 De kasbeweging

De ontvangsten en verstrekkingen van chartaal geld in 2020 zijn in de kasbeweging aangegeven (Tabel VII.7). Op kwartaalbasis is steeds meer chartaal geld verstrekt dan ontvangen. In 2020 is per saldo SRD 1.596,9 miljoen meer uitgegeven, terwijl in 2019 per saldo SRD 508,8 miljoen meer was uitgegeven. Dit komt neer op een stijging van 213,8%.

VII.7.1 De kasontvangsten en kasuitgaven

Evenals in 2019 overstegen de twee grootste coupures in 2020 de rest van de coupures in circulatie, zowel aan

de ontvangsten- alsook aan de uitgavenzijde (Tabellen VII.7 en VII.8).

In 2020 zette de trend zich voort waarbij er significant meer pasmunten zijn uitgegeven dan terug zijn ontvangen. De vraag naar pasmunten bleef toenemen, terwijl de pasmunten niet of nauwelijks terugvloeiden naar de Bank. Om aan de toegenomen vraag naar kleingeld enigszins te kunnen voldoen is de Bank ertoe overgegaan om meer muntbiljetten (SRD 2,50 en SRD 1,00), in totaal 1,1 miljoen muntbiljetten, in circulatie te brengen (2019: 4.324 muntbiljetten).

Tabel VII.7 De kasbeweging in 2020
(Bedragen in SRD)

Omschrijving	1 ^e kw	2 ^e kw	3 ^e kw	4 ^e kw	Totaal
Ontvangsten					
Bankbiljetten	317.950.660	177.789.555	160.584.485	320.120.730	976.445.430
Muntbiljetten	772	321	1.570	462	3.125
Munten	3.275	2.301	3.434	4.168	13.178
Totaal ontvangsten	317.954.707	177.792.177	160.589.489	320.125.360	976.461.733
Uitgaven					
Bankbiljetten	689.777.005	864.851.810	520.414.395	496.363.800	2.571.407.010
Muntbiljetten	851.883	653.554	222.941	100.378	1.828.756
Munten	75.105	37.717	25.133	22.026	159.981
Totaal uitgaven	690.703.993	865.543.081	520.662.469	496.486.204	2.573.395.747
Per saldo ontvangen/uitgegeven	-372.749.286	-687.750.904	-360.072.980	-176.360.844	-1.596.934.014

Bron: Centrale Bank van Suriname.

Tabel VII.8 De kasontvangsten in 2020
(Bedragen in SRD)

	Coupure	1° kw	2° kw	3° kw	4° kw	Totaal aantal	Totaal bedrag
Bankbiljetten	100	2.039.238	989.686	679.704	1.494.312	5.202.940	520.294.000
	50	2.027.287	1.327.062	1.497.385	2.832.848	7.684.582	384.229.100
	20	407.022	417.158	637.293	1.097.311	2.558.784	51.175.680
	10	273.960	254.676	311.394	431.717	1.271.747	12.717.470
	5	356.494	315.587	377.007	556.748	1.605.836	8.029.180
Totaal						18.323.889	976.445.430
Muntbiljetten	2,50	273	73	405	111	862	2.155
	1,00	89	138	557	184	968	968
Totaal						1.830	3.123
Pasmunten	2,50	342	183	400	643	1.568	3.920
	1,00	2.024	1.541	2.029	1.837	7.431	7.431
	0,25	1.156	824	1.257	2.150	5.387	1.347
	0,10	807	761	688	1.266	3.522	352
	0,05	342	299	311	1.047	1.999	100
	0,01	940	571	676	659	2.846	28
Totaal						22.753	13.178

Bron: Centrale Bank van Suriname.

Tabel VII.9 De kasuitgaven in 2020
(Bedragen in SRD)

	Coupure	1° kw	2° kw	3° kw	4° kw	Totaal aantal	Totaal bedrag
Bankbiljetten	100	5.208.737	4.752.421	3.407.382	2.596.569	15.965.109	1.596.510.900
	50	3.043.464	5.814.324	3.418.304	4.578.203	16.854.295	842.714.750
	20	479.160	3.979.332	174.231	227.422	4.860.145	97.202.900
	10	608.355	1.530.776	189.932	249.035	2.578.098	25.780.980
	5	212.671	799.822	675.411	151.592	1.839.496	9.197.480
Totaal						42.097.143	2.571.407.010
Muntbiljetten	2,50	223.324	151.653	52.222	27.839	455.038	1.137.595
	1,00	293.573	274.421	92.386	30.780	691.160	691.160
Totaal						1.146.198	1.828.755
Pasmunten	2,50	2.721	1.995	507	705	5.928	14.820
	1,00	18.083	5.931	4.429	818	29.261	29.261
	0,25	30.165	21.562	16.865	21.642	90.234	22.559
	0,10	36.681	18.400	11.763	17.697	84.541	8.454
	0,05	778.936	389.700	280.157	244.955	1.693.748	84.687
	0,01	6.322	8.277	3.571	1.803	19.973	200
Totaal						1.923.685	159.981

Bron: Centrale Bank van Suriname.

VII.7.2 De vervalsingen

In 2020 zijn elf valse bankbiljetten geregistreerd (Tabel VII.10). De SRD 100,00 is evenals in 2019, het meest vervalste biljet (2019: twaalf valse bankbiljetten).

Tabel VII.10 Valse bankbiljetten onderschept bij de banken en bij de Centrale Bank van Suriname in 2020

Coupure	Aantal	
	2019	2020
100	8	9
50	3	0
20	1	2
10	0	0
5	0	0
Totaal	12	11

Bron: Centrale Bank van Suriname.

VII.8 De goudcertificaten

Het goudcertificaat heeft een onbepaalde looptijd en kan op elk moment gedurende de kasopeningstijden van de Bank ter wederinkoop worden aangeboden. In 2020 zijn er twaalf goudcertificaten aangeboden (Tabel VII.11). Vanaf 1 maart 2015 genereren de goudcertificaten geen rente meer. De maximale looptijd van 20 jaar, waarbij er rente van 5% per jaar werd uitgekeerd, is per die datum verlopen.

Tabel VII.11 De wederinkoop van goudcertificaten (in grammen)

Jaar	5	10	50	100	500	1000	Totaal
2019	8	8	0	7	57	0	80
2020	12	0	0	0	0	0	12

Bron: Centrale Bank van Suriname.

VII.9 De na-verwisseling

In 2020 is de na-verwisseling van de Surinaamse gulden in de huidige munteenheid, de SRD, afgenomen (Tabel VII.12). De na-verwisseling is vijf maanden na de start van de inwisseling in januari 2004 aangevangen en heeft een wettelijke duur van dertig jaar. In 2020 zijn er 259 bankbiljetten aangeboden (2019: 1.786 bankbiljetten).

VII.10 De verrekende cheques en giro's

De verwerkingen van cheques en giro's op de gebruikelijke oude manier hebben in 2020 in het bestaande geautomatiseerde bankensysteem plaatsgevonden (Tabel VII.13). Vanwege de afschaffing van de papieren betaalmethodes door de commerciële banken is een vermindering van het aantal cheques en giro's waar te nemen.

In 2020 zijn er 859 cheques met een totaalbedrag van SRD 206,2 miljoen en 886 giro's met een totaalbedrag van SRD 6.322,2 miljoen verwerkt. In 2019 waren er 1.236 cheques met een totaalbedrag van SRD 1.679,0 miljoen en 2.984 giro's met een totaalbedrag van SRD 9.255,4 miljoen verwerkt.

Tabel VII.12 De na-verwisseling van de Sf-biljetten

Coupure	Uitstaande per 31-12-2019		Naverwisseling jan. t/m dec. 2020		Uitstaande per 31-12-2020	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
5	7.863.471	39.317	3	15	7.863.468	39.317
10	7.955.522	79.555	5	50	7.955.517	79.555
25	9.890.120	247.253	5	125	9.890.115	247.253
100	4.646.279	464.628	7	700	4.646.272	464.627
250	1.452	363	0	0	1.452	363
500	698.314	349.157	1	500	698.313	349.157
1.000	757.064	757.064	1	1	757.063	757.063
2.000	200.343	400.686	0	0	200.343	400.686
5.000	213.443	1.067.215	0	0	213.443	1.067.215
10.000	193.365	1.933.650	0	0	193.365	1.933.650
25.000	14.897	372.425	0	0	14.897	372.425
Totaal	32.434.270	5.711.313	22	1.391	32.434.248	5.711.311

Bron: Centrale Bank van Suriname.

Tabel VII.13 Het aantal verrekende cheques en giro's in 2020
(Bedragen in SRD)

Maand	Cheques		Giro's	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Januari	105	70.232.179	130	482.201.077
Februari	132	64.384.107	86	486.620.285
Maart	76	9.569.432	98	527.815.894
April	72	8.236.318	72	485.016.055
Mei	50	7.692.592	67	230.087.254
Juni	47	4.496.240	69	740.191.887
Juli	50	3.088.294	53	702.744.035
Augustus	54	4.671.186	54	457.355.526
September	65	4.295.112	57	259.052.969
Oktober	44	4.561.533	59	233.431.214
November	75	12.731.159	61	982.783.555
December	89	12.268.920	80	734.983.173
Totaal	859	206.227.072	886	6.322.282.924

Bron: Centrale Bank van Suriname.

VII.11 De verkochte herdenkingsmunten

In 2020 zijn er vijf herdenkingsmunten verkocht (Tabel VII.14) (2019: 18 herdenkingsmunten).

Tabel VII.14 De verkochte herdenkingsmunten en gedenkpenningen in 2020

Omschrijving	Aantal
Millenniummunt 22 karaat	0
Brug over Surinamerivier	4
25 jaar Staatkundige Onafhankelijkheid	0
50 jaar Centrale Bank van Suriname	1
30 jaar Staatkundige Onafhankelijkheid	0
Totaal	5

Bron: Centrale Bank van Suriname.

VII.12 De ontwikkeling van de goudproductie en de goudexport

De internationale goudprijs fluctueerde in 2020 tussen US\$ 1.474,25 (laagste notering 19 maart 2020) en US\$ 2.067,15 (hoogste notering 6 augustus 2020). De goudprijs is gestegen in 2020. Ter vergroting van haar monetaire reserves, bestaande uit onder andere goud en

deviezen, heeft de Bank wederom gebruik gemaakt van de opkoopregeling met de goudexporteurs, welke vanaf de maand april 2020 7,5% bedroeg. In afstemming met de goudexporteurs was deze opkoopregeling in 2019 aangepast van 5% naar 10%.

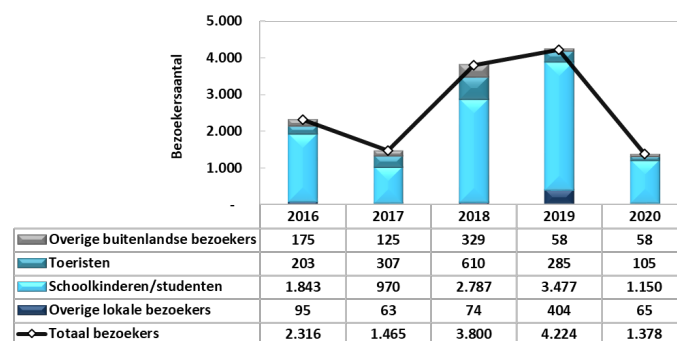
De Bank heeft in 2020 eenmalig een hoeveelheid goud van 41.046,03 gram opgekocht bij een lokale goudopkoper met een waarde van US\$ 1,9 miljoen.

Het exportvolume van de enige goudexporteur die via de Bank het goud verscheept bedroeg 2.513.470,1 gram goud met een exportwaarde van US\$ 135,2 mln. De bijdrage in de vorm van royalty's aan de staatskas van deze goudexporteur bedroeg US\$ 3,7 miljoen. De overige goudexporteurs, vertegenwoordigd door Domex, verscheppen allen via Kaloti Mint House.

VII.13 Het Numismatisch Museum

Het Numismatisch Museum heeft in 2020 te lijden gehad van de pandemie. Hoewel het Museum het overgrote deel van het jaar gesloten was, heeft zij 1.378 bezoekers mogen verwelkomen (Figuur VII.3).

Figuur VII.3 Museum bezoekersaantal in 2016-2020

Bron: Centrale Bank van Suriname.

CENTRALE BANK VAN SURINAME

JAARREKENING 2020

per

31 december 2020

in overeenstemming met

Internationale Financiële Rapporteringsstandaarden

Noot	Omschrijving	Pagina
1	Algemene informatie	75
1.1	Algemeen	75
1.2	Fiscaal agent	75
1.3	Verslagperiode	75
1.4	Functionele en presentatievaluta van de Bank	75
1.5	Fiscaal regime	75
2	Significante veronderstellingen bij en uitgangspunten van de jaarrekening	76
2.1	Continuïteit van de Bank	76
2.2	Herrubricering van de posten van de balans en resultatenrekening	79
2.3	Toelichting transitie naar IFRS	79
2.3.1	<i>Herziene openingsbalans per 1 januari 2019 op basis van IFRS</i>	80
2.3.2	<i>Herziene eindbalans per 31 december 2019 op basis van IFRS</i>	81
2.3.3	<i>Voornaamste hermetingsverschillen 2019</i>	82
2.3.4	<i>Herziene resultatenrekening over 2019 op basis van IFRS</i>	83
2.4	Verklaring van compliance met IFRS en Bankwet 1956	84
2.5	Toekomstige wijzigingen in IFRS	85
2.6	Hyperinflatie 2020	85
2.7	Informatie over verbonden partijen	86
2.8	Wisselkoersen bij omrekening van vreemde valuta	87
2.9	Nadere grondslagen en uitgangspunten voor het opstellen van de jaarrekening	87
	Algemeen	87
2.9.1	<i>Significante grondslagen voor de financiële verslaggeving</i>	88
2.9.2	<i>Classificatie en waardering van financiële activa en passiva</i>	88
2.9.3	<i>Belangrijkste comptabele beoordelingen, schattingen en veronderstellingen</i>	89
2.10	Financiële positie (balans)	92
2.10.1	<i>Grondslagen financiële activa en passiva</i>	92
2.10.2	<i>Grondslagen niet- financiële activa en passiva</i>	94
2.10.2a	<i>Grondslagen niet-monetaire edelmetalen (voor verkoop), kunst-werken en andere voorraden</i>	94
2.10.2b	<i>Grondslagen materiële vaste activa</i>	94
2.10.2c	<i>Grondslagen drukkosten bedrukt ontvangen SRD- bankbiljetten</i>	96
2.10.2d	<i>Grondslagen kapitaal en reserves conform Bankwet 1956</i>	97
2.10.2e	<i>Grondslagen voorziening pensioenverplichting bankpresidenten en 'post employment benefits'</i>	99
2.11	Grondslagen voor resultaatbepaling	99
2.11.1	<i>Grondslagen voor financiële verslaggeving</i>	99
2.11.2	<i>Opbrengstbepaling</i>	99
2.11.3	<i>Provisiebat en overige baten</i>	100
2.11.4	<i>Beheerskosten</i>	100
2.12	Voorzieningen juridische geschillen, voorwaardelijke verplichtingen en niet uit de balans blijvende verplichtingen en vorderingen	100
2.12.1	<i>Juridische geschillen</i>	100
2.12.2	<i>Voorwaardelijke verplichtingen</i>	100

Noot	Omschrijving	Pagina
2.12.3	<i>Niet uit de balans blijkende verplichtingen en vorderingen</i>	101
3	Risicobeheersing	101
3.1	Financieel risicokader	101
3.1.1	<i>Kredietrisico</i>	102
3.1.2	<i>Kredietkwaliteitsanalyse</i>	102
3.1.3	<i>Concentratierisicoanalyse</i>	107
3.1.4	<i>Marktrisicoanalyse</i>	108
3.1.5	<i>Liquiditeitsrisicoanalyse</i>	111
4	Financiële instrumenten	113
4.1	Financiële activa en passiva in vreemde valuta	113
4.1.1	Beleggingen en overige vorderingen op correspondentbanken	113
4.1.1.1	<i>Ringfenced Portfolio</i>	113
4.1.1.2	<i>Non Ringfenced Portfolio</i>	114
4.2	Internationaal Monetair Fonds	116
4.3	Vorderingen op en verplichtingen aan de Staat	119
4.3.1	<i>Vorderingen op de Staat</i>	119
4.3.2	<i>Verplichtingen aan de Staat</i>	125
4.4	Vorderingen op en verplichtingen aan commerciële banken	125
4.5	Overige financiële activa en passiva	127
5	Niet-financiële activa	130
5.1	Niet- monetaire edelmetalen en andere voorraden	130
5.2	Materiële vaste activa	130
5.3	Drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten	132
6	Bankbiljetten in omloop	132
7	Voorziening pensioenverplichtingen Bankpresidenten en ‘post employment benefits’	133
8	Eigen vermogen	136
8.1	Kapitaal en reserves conform Bankwet 1956	136
8.2	Hermetingseffecten per 1 januari 2019	137
8.3	Overige reserves	138
8.4	Geaccumuleerde resultaten (verliezen)	139
9	Rentebaten en -lasten	140
10	Provisiebaten en overige baten	140
11	Hermetingen ECL en FVTPL	141
12	Personeelsbeloningen	142
13	Beheerskosten	143
13.1	Beheerskosten goud, deviezen en bankbiljetten	143
13.2	Overige beheerskosten	143
14	Informatie over verbonden partijen	144
15	Reële waarde van activa en passiva	145
16	Voorzieningen juridische geschillen, voorwaardelijke verplichtingen en niet uit de balans blijkende verplichtingen	146
17	Resultaatbestemming boekjaar	146
18	Gebeurtenissen na balansdatum	147
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	153

Financiële positie per 31 december 2020

	Noot	31 december 2020	31 december 2019 herzien	1 januari 2019 herzien
ACTIVA		SRD	SRD	SRD
FINANCIËLE ACTIVA				
Financiële activa in vreemde valuta (VV)				
Geldmiddelen en kasequivalenten	4.1.2	2.281.725.858	1.590.163.055	1.387.344.704
Swap	4.1.2	2.736.870.875	1.703.039.165	-
Deposito's bij correspondentbanken	4.1.1; 4.1.2	28.034.738	518.240.956	111.691.508
Beleggingen in obligaties	4.1.1	2.811.132.691	1.504.901.768	1.261.132.682
IMF-gerelateerde activa	4.2	54.705.451	332.311.270	352.684.218
Beleggingen in aandelen	4.5	2.637.306	1.628.208	1.360.060
Monetair goud	4.1.1	1.244.071.347	598.449.842	418.917.602
Totaal financiële activa in VV		9.159.178.266	6.248.734.264	3.533.130.774
Financiële activa in Surinaamse dollar (SRD)				
Geconsolideerde Staatsschuld	4.3	8.440.212.945	977.980.568	977.980.568
Overige vorderingen op de Staat	4.3	2.981.024.611	3.277.239.991	1.797.359.982
Vordering op commerciële banken	4.4	133.424.000	94.472.423	783.308.793
Leningen aan personeel	4.5	15.184.774	13.963.432	15.482.993
Overige vorderingen	4.5	143.075.566	37.734.960	18.150.873
Totaal financiële activa in SRD		11.712.921.896	4.401.391.374	3.592.283.209
Totaal financiële activa (in VV en SRD)		20.872.100.162	10.650.125.638	7.125.413.983
NIET-FINANCIËLE ACTIVA				
Edelmetalen en voorraden	5.1	215.741.601	81.733.528	69.142.778
Materiële vaste activa	5.2	175.526.557	179.237.766	140.435.473
Drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten	5.3	30.005.594	20.158.878	9.637.526
Totaal niet-financiële activa		421.273.752	281.130.172	219.215.777
TOTAAL ACTIVA		21.293.373.914	10.931.255.810	7.344.629.760

De toelichtingen opgenomen op de pagina's 75 tot en met 152 vormen een integraal deel van de jaarrekening.
Paramaribo, 31 oktober 2023

M.L. Roemer

Governor van de Centrale Bank van Suriname

De Raad van Commissarissen van de Centrale Bank van Suriname

J. Bousaid	D. Parohi	A. Jadoenathmisier	R. Ravenberg	F. Misiekaba	E. Feller	T. Koema-Plein
Regerings- commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris

	Noot	31 december 2020	31 december 2019 herzien	1 januari 2019 herzien
PASSIVA		SRD	SRD	SRD
FINANCIËLE PASSIVA				
Financiële passiva in vreemde valuta (VV)				
Kasreserve commerciële banken (VV)	4.4	4.507.028.590	3.148.505.216	653.564.840
IMF-gerelateerde verplichtingen	4.2	2.150.431.210	1.349.258.628	1.506.169.563
Leningen van commerciële banken	4.4	2.198.351.827	-	-
R/C commerciële banken	4.4	967.302.159	1.151.343.624	688.685.052
Overige financiële passiva (VV)	4.5	10.715.688	5.539.079	5.543.000
Totaal financiële passiva in VV		9.833.829.474	5.654.646.547	2.853.962.455
Financiële passiva in Surinaamse dollar (SRD)				
Bankbiljetten in omloop	6	3.861.431.935	2.263.364.545	1.756.542.310
Kasreserve commerciële banken (SRD)	4.4	1.821.699.158	1.880.630.697	1.570.341.411
Verplichtingen aan commerciële banken	4.4	1.751.811.265	1.221.769.481	868.490.890
Verplichtingen aan de Staat	4.3	2.596.679.529	2.166.773.728	2.263.883.445
Central Bank Certificates of Deposit	4.4	-	93.000.000	-
Goudcertificaten	4.5	68.080.258	28.799.084	42.447.531
Overige financiële passiva (SRD)	4.5	2.966.490.365	1.855.429.509	126.182.927
Totaal financiële passiva in SRD		13.066.192.510	9.509.767.044	6.627.888.514
Totaal financiële passiva (in VV en SRD)		22.900.021.984	15.164.413.591	9.481.850.969
Voorziening pensioenverplichtingen bank-presidenten en 'post employment benefits'	7	434.525.729	258.082.325	164.650.025
EIGEN VERMOGEN	8			
Kapitaal en Reserves cf. Bankwet 1956	8.1	75.412.139	34.364.239	32.383.443
Hermetingseffecten 1 januari 2019	8.2	-2.781.562.973	-2.781.562.973	-2.781.562.973
Overige reserves	8.3	732.262.313	531.587.500	447.308.296
Geaccumuleerde resultaten (verliezen)	8.4	-67.285.278	-2.275.628.872	-
Totaal eigen vermogen		-2.041.173.799	-4.491.240.106	-2.301.871.234
TOTAAL PASSIVA		21.293.373.914	10.931.255.810	7.344.629.760

De toelichtingen opgenomen op de pagina's 75 tot en met 152 vormen een integraal deel van de jaarrekening.
Paramaribo, 31 oktober 2023

M.L. Roemer

Governor van de Centrale Bank van Suriname

De Raad van Commissarissen van de Centrale Bank van Suriname

J. Bousaid	D. Parohi	A. Jadoenathmisier	R. Ravenberg	F. Misiekaba	E. Feller	T. Koema-Plein
Regerings- commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris

Totaal resultatenrekening over 2020

	Noot	2020 SRD	2019 herzien SRD
BATEN			
Rentebaten financiële activa	9	713.627.942	345.639.574
Rentelasten financiële passiva		-93.640.472	-21.061.962
Netto-rentebaten		619.987.470	324.577.612
Herwaardering a.g.v. wisselkoersen vreemde valuta (ongerealiseerd)		15.094.241	4.905.114
Overige baten			
Winst op verkoop van vreemde valuta (gerealiseerd)		23.790.995	55.025.502
(Verlies)/winst op de verkoop van effecten/goud (gerealiseerd)		-1.346.991.567	30.492.044
Provisiebaten	10	4.409.985	13.511.355
Overige baten	10	2.348.364	21.798.657
Netto overige inkomsten (verlies)/winst		-1.316.442.223	120.827.558
Netto waardeverandering op financiële instrumenten (ECL)	11	3.402.733.857	-2.299.162.992
Netto waardeverandering op financiële instrumenten (FVTPL)		44.352.461	25.845.000
Totaal netto bedrijfsresultaat winst /(verlies)		2.765.725.806	-1.823.007.708
LASTEN			
Personeelskosten	12	364.983.496	250.816.639
Beheerskosten goud, deviezen en bankbiljetten	13.1	146.649.446	71.277.985
Overige beheerskosten	13.2	30.655.029	87.901.793
Totaal der lasten		542.287.971	409.996.417
NETTOWINST/(VERLIES) BOEKJAAR		2.223.437.835	-2.233.004.125
Overig resultaat*			
<i>Posten die zijn dan wel later kunnen worden geherclassificeerd naar de resultatenrekening</i>			
Herwaardering monetair goud		184.571.474	79.105.942
<i>Posten die nooit zullen worden geherclassificeerd naar de resultatenrekening</i>			
Herwaardering beleggingen in aandelen (FVTOCI)		1.009.098	268.148
Actuariële hermetingen winst (post employment benefits)	12	169.345.348	-
Totaal overig resultaat		354.925.920	79.374.090
Totaal gerealiseerd inkomen		2.578.363.755	-2.153.630.035
Resultaat ter bestemming			
Netto winst/(verlies) als bovenstaand		2.223.437.835	-2.233.004.125
Overboeking ongerealiseerde herwaardering vreemde valuta naar overige reserve (herwaarderingreserve VV)		-15.094.241	-4.905.114
Nettowinst/-(verlies) ter bestemming voor het jaar	17	2.208.343.594	-2.237.909.239

* De Bank is niet belastingplichtig, derhalve zijn er geen belastingeffecten meegenomen.

De toelichtingen opgenomen op de pagina's 75 tot en met 152 vormen een integraal deel van de jaarrekening.
Paramaribo, 31 oktober 2023

M.L. Roemer

Governor van de Centrale Bank van Suriname

De Raad van Commissarissen van de Centrale Bank van Suriname

J. Bousaid	D. Parohi	A. Jadoenathmisier	R. Ravenberg	F. Misiekaba	E. Feller	T. Koema-Plein
Regerings- commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris

Verloopoverzicht eigen vermogen over 2020

	Kapitaal en reserves cf Bankwet 1956	Hermetings-effecten	Geaccumuleerde resultaten (verliezen)	Overige Reserves	Totaal
	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD
Saldo per 1 januari 2019	29.640.648	-	-	-	29.640.648
Reclassificatie	-	-	-	445.676.395	445.676.395
Effecten IFRS-stelselwijziging per 1 januari 2019	-	-2.781.562.973	-	-	-2.781.562.973
Aanpassing o.b.v. IAS 29	2.742.795	-	-	1.044.201	3.786.996
Hermeting beleggingen in aandelen FVTOCI				587.700	587.700
Herzien saldo 1 januari 2019	32.383.443	-2.781.562.973	-	447.308.296	-2.301.871.234
Mutatie reservefonds cf Bankwet 1956	1.980.796	-	-	-	1.980.796
Mutatie herwaardering monetair goud	-	-	-	79.105.942	79.105.942
Hermeting Strategische aandelen FVTOCI	-	-	-	268.148	268.148
Correctie uitgekeerd resultaat 2019	-	-	-37.719.633		-37.719.633
Herzien resultaat 2019	-	-	-2.233.004.125	-	-2.233.004.125
Overboeking ongerealiseerde herwaardering vreemde valuta naar 'overige' reserve	-	-	-4.905.114	4.905.114	-
Saldo mutatie 2019	1.980.796		-2.275.628.872	84.279.204	-2.189.368.872
Stand per 31 december 2019	34.364.239	-2.781.562.973	-2.275.628.872	531.587.500	-4.491.240.106
Kapitaalaanpassing cf. Bankwet 1956	23.172.923	-	-	-	23.172.923
Mutatie reservefonds cf. Bankwet 1956	17.874.977	-	-		17.874.977
Mutatie herwaardering monetair goud	-	-	-	184.571.474	184.571.474
Hermeting strategische aandelen FVTOCI	-	-	-	1.009.098	1.009.098
Actuariel resultaat 2020				-	-
Resultaat 2020	-	-	2.223.437.835	-	2.223.437.835
Overboeking ongerealiseerde herwaardering vreemde valuta naar 'overige reserve'	-	-	-15.094.241	15.094.241	-
Saldo mutatie 2020	41.047.900	-	2.208.343.594	200.674.813	2.450.066.307
Stand per 31 december 2020	75.412.139	-2.781.562.973	-67.285.278	732.262.313	-2.041.173.799

Paramaribo, 31 oktober 2023

M.L. Roemer

Governor van de Centrale Bank van Suriname

De Raad van Commissarissen van de Centrale Bank van Suriname

J. Bousaid	D. Parohi	A. Jadoenathmisier	R. Ravenberg	F. Misiekaba	E. Feller	T. Koema-Plein
Regerings-commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris	Commissaris

Kasstroomoverzicht over 2020

	2020	2019
	SRD	SRD
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat boekjaar	2.223.437.835	-2.233.004.125
Aanpassingen:		
Voorziening 'post employment benefit'	169.008.508	94.587.737
Voorziening pensioenverplichting bankpresidenten	7.434.896	-1.155.437
Afschrijving materiële vaste activa	8.598.940	10.463.963
Afschrijving drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten	13.958.610	9.814.291
Herwaarderingen VV- posten (excl. geldmiddelen en kasequivalenten)	2.001.029.510	19.541.539
Hermetingseffect swapvordering en – verplichting	-44.352.461	-25.845.000
Nettokasstroom uit operationele activiteiten vóór mutaties in operationele activa en passiva	4.379.115.838	-2.125.597.032
Netto (toename)/afname operationele vorderingen en voorraden		
Afname vorderingen op commerciële banken	53.357.923	687.429.870
Afname/(toename) overige vorderingen op de Staat	296.215.380	-1.479.880.009
(Toename)/afname leningen aan personeel	-1.221.342	1.519.561
(Toename) overige vorderingen (SRD)	-82.386.236	-19.584.087
(Toename) edelmetaal en kunstwerken	-89.778.082	-6.760.725
Netto toename/(afname) van operationele verplichtingen		
(Afname)/toename verplichtingen aan commerciële banken (VV en SRD)	-170.361.807	814.876.758
(Afname) verplichtingen aan de Staat (SRD)	-35.721.134	-99.053.143
(Afname)/toename goudcertificaten en certificates of deposit	-85.323.632	71.223.905
Toename overige passiva	1.190.975.686	1.091.990.417
Totaal	1.075.756.756	1.061.762.547
Nettokasstroom uit operationele activiteiten	5.454.872.594	-1.063.834.485
Kasstromen uit investeringsactiviteiten		
Afname/(toename) Swap	19.081.769	-1.065.783.000
Afname/(toename) deposito's en beleggingen in obligaties en deposito's	602.582.507	-653.048.340
Afname IMF-gerelateerde activa	306.339.055	25.997.949
(Toename) netto-investeringen in monetair goud	-4.663.307	-98.086.419
Toename geconsolideerde staatsschuld	-7.462.232.377	-
(Toename) netto-investeringen materiële vaste activa	-4.887.731	-49.266.256
(Toename) netto-investeringen drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten	-23.805.326	-20.335.643
Nettokasstroom uit investeringsactiviteiten	-6.567.585.410	-1.860.521.709
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Toename/(afname) IMF gerelateerde verplichtingen	70.432.995	-19.468.356
(Afname) standby arrangement IMF	-298.430.872	-162.675.480
Toename lening van commerciële banken (netto)	1.223.635.192	-
Afname/(toename) kasreserve-verplichtingen (VV en SRD)	-896.878.213	2.801.065.861
Toename bankbiljetten in omloop	1.598.067.390	506.822.235
Toename kapitaal en reservefonds (kapitaalaanpassing)	23.172.923	-
Toename overige reserve	84.276.204	1.430.285
Nettokasstroom uit financieringsactiviteiten	1.804.275.619	3.127.174.545
Netto toename/afname in kasequivalenten	691.562.803	202.818.351
Kasequivalenten aan het begin van het jaar	1.590.163.055	1.387.344.704
Kasequivalenten aan het einde van het jaar	2.281.725.858	1.590.163.055

Noot 1 | Algemene informatie

1.1 Algemeen

Oprichting en vestiging Centrale Bank van Suriname

De Centrale Bank van Suriname (hierna: 'de Bank') is een bij wet opgerichte rechtspersoon, Sui Generis, waarvan de status en functies zijn bepaald in de Bankwet 1956, G.B. 1956 no. 97, en zoals gewijzigd bij S.B. 2005 no 56 - in het vervolg 'Bankwet 1956'.

De Centrale Bank van Suriname, gevestigd aan de Waterkant 20 te Paramaribo, is opgericht op 1 april 1957 en speelt sindsdien een centrale rol in de financiële en economische ontwikkeling van Suriname.

Doelstelling en verantwoordelijkheden van de Bank

De verantwoordelijkheden van de Bank zijn voornamelijk:

- het bevorderen van stabiliteit in de waarde van de munteenheid van Suriname;
- het beheren van de geldcirculatie in Suriname, die bestaat uit bankbiljetten alsmede het faciliteren van het girale betalingssysteem;
- het bevorderen van de ontwikkeling van een gezond bank- en kredietsysteem in Suriname;
- het toezicht houden op het bank- en kredietstelsel, de pensioen- en verzekeringssector, het deviezenstelsel en het verkeer van financiële middelen van en naar het buitenland, op basis van de toepasselijke wetgeving; het toezicht richt zich mede op de integriteit van de in deze (deel)sectoren werkzame instellingen;
- het bevorderen en faciliteren van het betalingsverkeer van Suriname met het buitenland;
- het bevorderen van een evenwichtige sociaal-economische ontwikkeling van Suriname.

1.2 Fiscaal agent

De Bank treedt op als fiscaal agent van de Overheid. In deze hoedanigheid verleent de Bank op bepaalde gebieden transactiegerichte- en administratieve ondersteuning aan de Overheid, in overeenstemming met de wettelijke vereisten. Als fiscaal agent draagt de Bank niet de risico's en baten van de aan de Staat gerelateerde financiële activa en passiva.

1.3 Verslagperiode

De verslagperiode of het boekjaar van de Bank waarover verslag wordt gedaan is gelijk aan een kalenderjaar, zijnde 1 januari tot en met 31 december.

1.4 Functionele en presentatievaluta van de Bank

Posten opgenomen in de jaarrekening van de Bank worden gepresenteerd in de valuta van de primaire economische omgeving waarin de Bank actief is -de functionele valuta-.

De jaarrekening van de Bank wordt opgesteld in Surinaamse dollar (SRD), zijnde de presentatievaluta die tevens de functionele valuta is van de Bank.

1.5 Fiscaal regime

Over de winsten van de Bank wordt overeenkomstig artikel 35, lid 1 van de Bankwet 1956 geen belasting geheven, om welke reden niet met actieve latente belastingvorderingen noch met passieve latente belastingverplichtingen rekening wordt gehouden.

Noot 2 | Significante veronderstellingen bij en uitgangspunten van de jaarrekening

2.1 Continuïteit van de Bank

Met referentie aan de eerder opgemaakte jaarrekeningen 2018 en 2019 heeft de Bank, op basis van de waarderingsgrondslagen voor financiële verslaggeving, over deze jaren een winst gerealiseerd van respectievelijk SRD 67.488.465 en SRD 37.719.633. De positieve resultaten zijn bestemd ter compensatie van de verliezen over de boekjaren 2016 en 2017 die, vanwege ontbrekende bepalingen in de Bankwet 1956 over de presentatie en afwikkeling van verliezen, als vordering op de Staat zijn opgenomen.

Naast de effecten van de toepassing van International Financial Reporting Standards of wel Internationale Financiële Rapporteringsstandaarden (IFRS) is het resultaat 2020 voornamelijk negatief beïnvloed door de koersontwikkeling in 2020, door anderzijds de koersaanpassing van de Surinaamse geldeenheid ten opzichte van de US-dollar op 22 september 2020, van US\$1 = SRD 7,396 naar US\$1 = SRD 14,018.

In het kader van de herstructurering van de vorderingen van de Staat per 28 april 2020 zijn de vorderingen 'Geconsolideerde Staatsschuld III' en van de 'Overige vorderingen op de Staat' per 28 april 2020 voor hun nominale (bruto) waarde overgegaan in de nieuwe Staatsschuld, de Geconsolideerde Staatsschuld IV. De gepleegde afwaarderingen op deze twee vorderingen tot en met 31 december 2019 zijn hierdoor vrijgevallen in 2020. Deze vrijval heeft voornamelijk bijgedragen dat het aanvankelijk verlies over 2020 van negatief SRD 1.821,0 miljoen is omgeslagen naar een positief saldo van SRD 2.223,4 miljoen.

Per ultimo december 2020 dient de vermogenspositie van de Bank significant te worden bijgesteld, met inbegrip van onder andere de door artikel 4 van de Bankwet 1956 vereiste kapitaalaanpassing, voor 2020, vastgesteld op SRD 23.127.923.

Het resultaat over 2020 is voornamelijk beïnvloed door de volgende ontwikkelingen -in het verslagjaar-:

- de koersaanpassingen 2020, mede ontstaan door een negatieve vreemde valuta positie die heeft geleid tot grote koersverliezen in 2020, per saldo ca. negatief SRD 1.347,0 miljoen;
- afgenomen andere baten met ca. SRD 49,6 miljoen;
- toegenomen personeelskosten met ca. SRD 114,2 miljoen;
- toegenomen beheerskosten goud, deviezen en bankbiljetten met ca. SRD 75,4 miljoen welke geheel zijn geabsorbeerd door:
- de mutatie afwaardering /expected credit loss (ECL) in 2020 van positief ca. SRD 5.701,9 miljoen, voornamelijk ingegeven door de terugdraaiing in 2020 van de afwaardering van respectievelijk GSS-III en 'overige vorderingen op de Staat' per 1 januari 2020 van ca. SRD 5.719,3 miljoen;
- de toename van de netto rentebaten met ca. SRD 295,4 miljoen;
- de afname van de 'overige beheerskosten' met ca. SRD 57,2 miljoen.

Met onderkenning van:

- een post 'eigen vermogen' - buiten de geest van de Bankwet 1956 - zie noot C-;
- de per saldo negatieve effecten uit hoofde van hermeting of te wel stelselwijziging van posten van de jaarrekening door de toepassing van IFRS vanaf 1 januari 2019;
- de uit de toepassing van IFRS voortvloeiende:
 - resultatenrekening 2020 alsmede de herziene resultatenrekening 2019, na bestemming van het resultaat verwerkt onder de post 'geaccumuleerde resultaten (verliezen) onder het eigen vermogen en

- o een post 'overige reserve' naast de twee in de Bankwet 1956 genoemde wettelijke reserves, zijnde het reservefonds en de bijzondere reserve,

dan ziet de eigen-vermogenspositie per 31 december als onderstaand uit:

EIGEN VERMOGEN	2020	2019
	SRD	SRD
Kapitaal en reserve cf. Bankwet 1956	75.412.139	34.364.239
Hermetingseffecten 1 januari 2019	-2.781.562.973	-2.781.562.973
Overige reserve	732.262.313	531.587.500
Geaccumuleerde resultaten (verliezen)	-67.285.278	-2.275.628.872
Totaal eigen vermogen	-2.041.173.799	-4.491.240.106

Het ongecontroleerd operationeel resultaat van de Bank over 2021 en 2022 exclusief aanpassingen uit hoofde van IFRS bedraagt respectievelijk negatief SRD 2,9 miljard en negatief SRD 4,7 miljard.

De negatieve resultaten over 2021 en 2022 zijn voornamelijk het gevolg van koersaanpassingen in de depreciatie van de Surinaamse dollar. Ultimo december 2021 en december 2022 was de wisselkoersnotering US\$ 1 = SRD 20,893 respectievelijk US\$ 1 = SRD 31,765. Het per saldo negatief resultaat over 2019 en 2020 van SRD 67,3 miljoen -na resultaatbestemming-, de ongecontroleerde verliezen over 2021 en 2022, inclusief de verwachte hermetingsverliezen over 2021 en 2022, zullen de vermogenspositie van de Bank verder verslechteren. De verslechterde vermogenspositie van de Bank heeft de aandacht van de Staat en het Internationaal Monetair Fonds (IMF).

Markante beleid-ondersteunende ontwikkelingen 2021 -2023

Extended Fund Facility (EFF) van IMF 2021

Het door Suriname in 2021 bij het IMF ingediend herstelprogramma leidde tot ondertekening op 22 december 2021 van een driejarig arrangement met een omvang van SDR 472,8 miljoen, waarvan de tegenwaarde destijds neerkwam op US\$ 688,0 miljoen. In december 2021 en maart 2022 zijn er 2 tranches ontvangen, elk SDR 39,4 miljoen groot met een totale tegenwaarde van US\$ 109,3 miljoen. De evaluatie missie van mei 2022 over de uitvoering van het IMF-programma per 31 maart 2022 heeft niet geresulteerd in een positieve beoordeling door het uitvoerend bestuur van het IMF. De geplande uitkering van vervolgtranches heeft niet plaatsgevonden vanwege stagnaties in het behalen van belangrijke benchmarks zijdens de Staat mede als gevolg van de instabiliteit van de wereldeconomie.

Als onderdeel van het IMF-programma is, naast het upgraden van het monetaire beleidsraamwerk en wisselkoersbeleidsraamwerk, specifiek voor de Bank genoemd:

- de versterking van de institutionele capaciteit;
- de verbetering van governance;
- herkapitalisatie van de Bank door de Staat.

In 2021 zijn in het kader van het 'capacity development'-plan binnen het IMF-programma reeds herkapitalisatieafspraken tussen de Bank, het Ministerie van Financiën en Planning en het IMF gemaakt en is een aanvang gemaakt met de herkapitalisatie. Er is 'capacity development'-financiering nodig ter ondersteuning van het herkapitalisatieplan voor de Bank.

De herkapitalisatie van de Bank genoemd in het IMF-programma (minimaal vijf procent van het bbp) en de aanpassing van de Bankwet 1956 zijn van belang voor de structurele versterking van het 'eigen vermogen' van de Bank. Het IMF heeft technische assistentie verleend bij de totstandkoming van de de nieuwe Bankwet, zijnde de in het Staatsblad 2023 no 65 d.d. 17 april 2023 afgekondigde 'Bankwet 2022'.

De minimale vereiste voor het kapitaal is vastgesteld op niet minder dan drie procent van de totale financiële activa van de Bank. Voor het kapitaal en de reserves samen zal het worden gesteld op niet minder dan zes procent van de totale financiële activa van de Bank.

Naast de herkapitalisatie van het eigen vermogen van de Bank wordt binnen het 'capacity development'- fonds ook de behoefte aan additionele fondsen onderkend voor de ondersteuning van de governance hervorming alsook institutionele versterking van de Bank en haar operationele taakuitvoering. De 'Monetary and Capital Markets (MCM)', een afdeling van het IMF, heeft reeds bijgestaan bij het inlopen van de achterstanden van de jaarrekeningen 2016-2019 en in het transitietraject naar IFRS. MCM, zal de lokale autoriteiten ondersteunen bij het uitwerken van het herkapitalisatieplan voor de Bank. Dit wordt geacht te geschieden wanneer de jaarrekeningen 2020 tot en met 2022 zijn uitgebracht.

Openmarktoperaties Bank

Verhoogde bestedingen vanwege de Staat en de particuliere sector uit hoofde van onder meer de stopzetting van de Covid-1-maatregelen, de salarisverhogingen, de verhoogde brandstofprijssubsidies en de aanpak van de schade geleden door de overstromingen in het binnenland hebben geleid tot extra SRD-liquiditeiten in de economie. Een belangrijk deel van deze overtollige SRD-liquiditeiten vonden hun weg naar de valutamarkt met aanhoudende stijgingen van de wisselkoersen in 2022. De openmarktoperaties waren onvoldoende in staat om de structureel overtollige SRD-liquiditeiten volledig te binden. De Bank en de Staat tezamen met andere betrokkenen op de valutamarkt hebben in platformverband additionele maatregelen voorbereid en uitgevoerd ter beteugeling van de wisselkoersstijgingen. Het aanbod van vreemde valuta op de valutamarkt werd verruimd, terwijl de wisselkoersstijgingen enigszins werden vertraagd.

Schuldherschikking van de Staat met buitenlandse financiers

De Staat heeft in mei 2023 consensus bereikt met belangrijke buitenlandse schuldeisers in het kader van de herschikking van de terugbetalingsverplichtingen aan de buitenlandse bondholders. Dit kan ertoe leiden dat de Staat enige armslag krijgt. Hiermee zal in zekere mate in de vreemde valuta-sfeer ruimte ontstaan -om aan andere verplichtingen te voldoen- en de opstuwende ontwikkelingen op het wisselkoersfront te temporeren.

Evaluatiemeetings uitvoering IMF-programma mei en augustus 2023

In de maanden mei en augustus 2023 zijn evaluatiemeetings in het kader van de EFF voor Suriname geweest met een IMF-missie op staff niveau over de herstart van het IMF-programma (mei) en de voortgang van het programma (augustus).

De IMF-Executive Board heeft op haar vergaderingen op 14 juni en 25 september goedkeuring uitgesproken op basis van de bevindingen van de twee eerdergenoemde evaluatiemeetings van de IMF-missies. Direct volgend op het positieve besluit op de bovengenoemde vergaderingen heeft het IMF in juni en september respectievelijk de derde en de vierde tranche overgemaakt, elk SDR 39,4 miljoen met een tegenwaarde van ca. US\$ 52,5 miljoen en US\$ 52,3 miljoen. Elke tranche is als volgt bestemd:

- ten gunste van het Ministerie van Financiën en Planning SDR 25,6 miljoen ten behoeve van de financiering van het begrotingstekort;
- ten gunste van de Bank SDR 13,8 miljoen ten behoeve van betalingsbalanssteun.

Het vooruitzicht voor vervolgotranches is positief daar Suriname een aantal belangrijke structurele aanpassingen heeft gerealiseerd zoals de goedkeuring in april 2023 van een nieuwe Bankwet - bekend onder de titel 'Bankwet 2022'- en voorts schuldherschikkingen met buitenlandse bondholders.

Herstructurering Staatsschuld bij de Bank

Voorts zijn er onderhandelingen gaande met de Staat om de Staatsschuld bij de Bank te herstructureren ten gunste van de balanssamenstelling en financiële positie van de Bank.

Visie van de Bank

Gegeven de aard van de Bank en de hierboven uiteengezette vooruitzichten van financiële ontwikkelingen van de Bank is het management van de Bank van mening dat de continuïteit van de Bank onzeker is maar niet onmogelijk en acht zij de duurzame voortzetting van de activiteiten van de Bank mogelijk. De Bank wordt daarom in continuïteit voortgezet om welke reden de jaarrekening over 2020 is samengesteld op basis van een continuïteitsveronderstelling.

2.2 Herrubricering van de posten van de balans en resultatenrekening

De herbenoeming van posten van de jaarrekening in het model van de IFRS-balans en resultatenrekening betrof de voornaamste reden voor het herclassificeren van subposten van de gecontroleerde jaarrekeningen 2019 en 2018. Thans is de rubricering van de balansposten gericht op het onderscheid naar:

- financiële en niet-financiële activa en passiva in vreemde valuta en in SRD;
- voorziening 'pensioenverplichtingen bankpresidenten' en 'post employment benefits'.

De rubricering van balansposten naar financiële activa en passiva, ingezetenen en niet-ingezetenen en overige activa en passiva is komen te vervallen. Verwezen wordt naar noot C waarin de herbenoeming en herrubricering van de posten van de balans en resultatenrekening zijn toegelicht.

2.3 Toelichting transitie naar IFRS

Met referte aan de in 2017 afgekondigde 'Wet op de jaarrekening' dient met ingang van het kalenderjaar 2020 de jaarrekening 2020 van onder andere de Bank opgemaakt te worden op basis van IFRS. Dit impliceerde een overgang van de tot en met het boekjaar 2019 gehanteerde algemene grondslagen voor financiële verslaggeving en toelichtingen op de jaarrekening naar een op IFRS gebaseerde jaarrekening en toelichtingen.

De jaarrekening 2020 is de eerste jaarrekening die op basis van IFRS wordt uitgebracht en dat houdt in dat:

- de vergelijkende cijfers – de financiële positie en de resultatenrekening- over het boekjaar 2019 alsook die van het boekjaar 2018, lees de stand per 1 januari 2019, eveneens op IFRS gebaseerd moeten zijn. Dit heeft geleid:
 - dat door de classificatie van posten in de jaarrekening 2020, delen van posten van de eerder gepubliceerde jaarrekening 2019 alsook per 1 januari 2019 vanwege vergelijkbaarheidsvereisten dienden te worden geherclassificeerd;
 - tot hermetingseffecten van posten van de jaarrekening 2018 en 2019 als gevolg van de overgang van de initiële waarderingsgrondslagen voor financiële verslaggeving naar IFRS.
- naast de weergave van het operationeel resultaat tevens sprake is van het identificeren en presenteren van 'Other Comprehensive Income' (OCI) in de resultatenrekening' daarbij onderscheidend:
 - posten die zijn geherclassificeerd dan wel te zijntijd kunnen worden geherclassificeerd naar de resultatenrekening;
 - posten die nimmer zullen worden geherclassificeerd naar de resultatenrekening;

Onderstaand volgt de weergave van de effecten van de herclassificatie en hermeting onder toepassing van IFRS op posten van de jaarrekening per 1 januari 2019 (lees: 31 december 2018) en 31 december 2019 ten opzichte van de aanvankelijke gecontroleerde jaarrekeningen 2018 en 2019. Deze twee jaarrekeningen waren gebaseerd op algemene waarderingsgrondslagen voor financiële verslaggeving en de wettelijke vereisten opgenomen in de Bankwet 1956.

De hiernavolgende balansen per 1 januari 2019 en 31 december 2019 en de resultatenrekening over 2019 geven gecomprimeerd de effecten weer van de transitie naar IFRS, rekening houdende met de noodzakelijke herclassificatie en de hermetingseffecten.

Met referte aan noot B is in het onderstaande enkel de nominale herclassificatie weergegeven.

2.3.1 Herziene openingsbalans per 1 januari 2019 op basis van IFRS

Herziene openingsbalans per 1 januari 2019					
Initiële benaming 2019	Gewijzigde benaming	Balans 1 januari 2019	Herclassificatie	Hermetings- impact 2019	Herziene Balans 1 januari 2019
		SRD	SRD	SRD	SRD
ACTIVA	ACTIVA				
Financiële activa in VV	Financiële activa in VV	3.531.894.927	772.360	463.487	3.533.130.774
Financiële activa in Surinaamse dollars	Financiële activa in SRD	6.331.518.877	33.672.672	-2.772.908.340	3.592.283.209
Overige activa in Surinaamse dollars	Niet-financiële activa	249.873.813	-34.445.032	3.786.996	219.215.777
Totaal activa		10.113.287.617	-	-2.768.657.857	7.344.629.760
PASSIVA	PASSIVA				
Financiële passiva in vreemde valuta	Financiële verplichtingen in vreemde valuta (VV)	2.853.962.455	-	-	2.853.962.455
Financiële passiva in Surinaamse dollars	Financiële verplichtingen in SRD	6.536.266.984	83.091.110	8.530.420	6.627.888.514
Overige passiva in Surinaamse dollars		83.091.110	-83.091.110	-	-
	Financiële verplichtingen	9.473.320.549	-	8.530.420	9.481.850.969
Herwaarderingsrekeningen		445.676.395	-445.676.395	-	-
Voorzieningen	Voorziening 'pensioenverplichtingen bankpresidenten' en 'post employment benefits'	164.650.025	-	-	164.650.025
Kapitaal en reserves	Eigen vermogen				
Kapitaal, reservefonds en Bijzondere reserve (cf. Bankwet 1956)	Kapitaal en Reserves cf. Bankwet 1956	29.640.648	-	2.742.795	32.383.443
	Hermetingseffecten	-	-	-2.781.562.973	-2.781.562.973
	Hermetingseffecten FVTOCI			587.700	587.700
	Overige reserves	-	445.676.395	1.044.201	446.720.596
		29.640.648	445.676.395	-2.777.188.277	-2.301.871.234
Totaal Passiva		10.113.287.617	-	-2.768.657.857	7.344.629.760

2.3.2 Herziene balans per 31 december 2019 op basis van IFRS

Transitie van de eindbalans per 31 december 2019 naar de eindbalans 2019 op basis van IFRS					
Initiële benaming 2019	Gewijzigde benaming	31 december 2019	Herclassificatie 2019	Hermetingsimp act 2019	31 december 2019 IFRS herzien
		SRD	SRD	SRD	SRD
ACTIVA	ACTIVA				
Financiële activa in vreemde valuta	Financiële activa in vreemde valuta	5.599.900.066	772.360	648.061.838	6.248.734.264
Vorderingen op correspondent-banken en beleggingen (in VV)	Geldmiddelen en kasequivalen- ten	1.590.281.415	-	-118.360	1.590.163.055
	SWAP	1.039.938.000	-	663.101.165	1.703.039.165
	Deposito's bij correspondent-banken	518.264.278	-	-81.495	518.182.783
	Beleggingen in obligaties	1.520.655.261	-	-15.695.320	1.504.959.941
Vorderingen op IMF	IMF-gerelateerde activa	332.311.270	-	-	332.311.270
	Beleggingen in aandelen		772.360	855.848	1.628.208
Goud in het buitenland	Monetair goud	598.449.842	-	-	598.449.842
Financiële activa in SRD	Financiële activa in SRD	9.400.326.502	57.365.242	-5.056.300.370	4.401.391.374
Vorderingen op de Staat					
Geconsolideerde Staatsschuld	Geconsolideerde Staatsschuld	2.343.064.119	-	-1.365.083.551	977.980.568
Rekening-courant en overige vorderingen op de Staat	Overige vorderingen op de Staat	6.935.362.482	-	-3.658.122.491	3.277.239.991
Vorderingen op financiële instellingen					
	Vorderingen op commerciële banken	121.899.901	-	-27.427.478	94.472.423
	Leningen aan personeel	-	19.630.282	-5.666.850	13.963.432
	Overige vorderingen	-	37.734.960	-	37.734.960
Overige activa in SRD	Niet-financiële activa	335.480.778	-58.137.602	3.786.996	281.130.172
	Edelmetalen en voorraden				
Goudgrenailles	Goudgrenailles	17.448.166	-	-	17.448.166
Industriegoud	Industriegoud	22.948.188	-	-	22.948.188
Voorraad herdenkingsmunten en gemunt goud	Voorraad herdenkingsmunten en gemunt goud	23.574.405	-	-	23.574.405
Investerings van kapitaal, reserve-fonds en bijzondere reserve					
	Investerings van kapitaal, reservefonds en bijzondere reserve	12.812.939	-	-	12.812.939
	Diverse voorraden		4.748.214	201.616	4.949.830
Materiële vaste activa	Materiële vaste activa	175.652.386	-	3.585.380	179.237.766
Diverse overige activa		83.044.694	-	-	83.044.694
<i>Diverse voorraden</i>	<i>Naar niet-financiële activa: 'edelmetaal en voorraden'</i>	-	-4.748.211	-	-4.748.211
<i>Kapitaalbelangen</i>	<i>Naar 'financiële activa in vreemde valuta': 'beleggingen in aandelen'</i>	-	-772.360	-	-772.360
<i>Leningen aan het personeel</i>	<i>Naar 'financiële activa in lokale valuta'</i>	-	-19.628.290	-	-19.628.290
<i>Overige vorderingen</i>	<i>Naar 'financiële activa in lokale valuta'</i>	-	-57.895.833	-	-57.895.833
	<i>Naar niet-financieel activa: Drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten</i>		20.158.878		20.158.878
Totaal Activa		15.335.707.346	-	-4.404.451.536	10.931.255.810
PASSIVA					
Financiële passiva in VV	Financiële passiva in VV	5.654.646.547	-	-	5.654.646.547
Verplichtingen aan algemene banken					
	Lening van commerciële banken (VV)	651.878.000	-	-	3.148.505.216
	Kasreserve commerciële banken	3.148.505.216	-	-	651.878.000
	R/C commerciële banken	499.465.624	-	-	499.465.624
Verplichtingen aan het IMF	IMF-gerelateerde verplichtingen	1.349.258.628	-	-	1.349.258.628
Verplichtingen aan ingezetenen	Overige financiële passiva (VV)	5.539.079	-	-	5.539.079
Financiële passiva in SRD	Financiële passiva in SRD	8.744.524.457	117.145.122	648.097.465	9.509.767.044
Bankbiljetten in omloop	Bankbiljetten in omloop	2.263.364.545	-	-	2.263.364.545
Verplichtingen aan de Staat en aan overige ingezetenen	Verplichtingen aan de Staat	2.025.917.116	-19.438.596	-	2.006.478.520
Verplichtingen aan overige ingezetenen	Verplichtingen aan overige ingezetenen	160.295.208	-	-	160.295.208
Verplichtingen aan niet-ingezetenen	Verplichtingen aan niet-ingezetenen	1.070.748.326	-4.965.326	637.256.165	1.703.039.165
Verplichtingen aan de algemene banken	Verplichtingen aan commerciële banken (SRD)	3.102.400.178	-	-	3.102.400.178
Centrale Bank Certificates of Deposit	Central Bank Certificates of Deposit	93.000.000	-	-	93.000.000

Transitie van de eindbalans per 31 december 2019 naar de eindbalans 2019 op basis van IFRS					
Initiële benaming 2019	Gewijzigde benaming	31 december 2019	Herclassificatie 2019	Hermetingsimp act 2019	31 december 2019 IFRS herzien
Goudcertificaten	Goudcertificaten	28.799.084	-	-	28.799.084
	Overige financiële passiva (SRD)	-	141.549.044	10.841.300	152.390.344
Overige passiva in SRD		375.227.447	-117.145.122	-	258.082.325
Voorzieningen	Voorzieningen 'pensioenverplichting bankpresidenten' en 'post employment benefits'	258.082.325		-	258.082.325
Overlopende passiva	Naar financiële passiva in SRD	15.089.462	-15.089.462	-	-
Diverse passiva	Naar financiële passiva in SRD	102.055.660	-102.055.660	-	-
Herwaarderingsrekeningen		529.687.451	-529.687.451	-	-
Waarderingsverschillen goud en deviezen	Naar 'eigen vermogen'	404.704.560	-404.704.560	-	-
Herwaardering terreinen en gebouwen	Naar 'eigen vermogen'	124.982.891	-124.982.891	-	-
Kapitaal en reserves	Eigen vermogen	31.621.444	529.687.451	-5.052.549.001	-4.491.240.106
Kapitaal	Kapitaal	28.585.845	-	2.629.898	31.215.743
Reservefondsen	Reservefondsen	3.035.599	-	112.897	3.148.496
Bijzondere reserve	Bijzondere reserve	-	-	-	-
	Herwaarderingsreserves (Goud, VV en terreinen en gebouwen)	-	529.687.451	-529.687.451	-
	Overige reserve	-	-	493.867.867	493.867.867
	Hermetingseffecten 1 januari 2019			-2.781.562.973	-2.781.562.973
	Resultaat boekjaar	-	-	-2.233.004.125	-2.237.909.242
	Overboeking naar herwaarderingsreserve VV			-4.905.114	-4.905.114
Totaal Passiva	Totaal passiva	15.335.707.34	-	-4.404.451.536	10.931.255.81

2.3.3 Voornaamste hermetingsverschillen 2019

De voornaamste wijzigingen die zijn voortgevloeid uit de overgang naar IFRS zijn:

- de toepassing van ECL bij de financiële activa in vreemde en lokale valuta. Voorheen werden er geen voorzieningen voor de componenten onder deze posten gevormd;
- de waardering van swapvordering en swapverplichting respectievelijk opgenomen onder de posten 'financiële activa in vreemde valuta' en 'financiële passiva in SRD' tegen FVTPL. Deze posten zijn in 2019 ontstaan, waardoor de hermeting alleen effecten heeft gesorteerd per eind 2019.

Onderstaand volgt een samenvatting van de bovenbedoelde hermetingen:

	Totaal effect per 31 december 2019	31 december 2019 via resultatenrekening	1 januari 2019 via eigen vermogen
	SRD	SRD	SRD
Hermetingseffect ECL	-5.072.195.545	-2.299.162.992	-2.773.032.553
Financiële activa in vreemde valuta	-15.895.175	-15.770.962	-124.213
Financiële activa in lokale valuta			
Vorderingen op commerciële banken	-27.427.478	10.472.079	-37.899.557
Geconsolideerde Staatsschuld III	-1.365.083.551	-	-1.365.083.551
Overige vorderingen op de Staat	-3.658.122.491	-2.288.236.064	-1.369.886.427
Overige vorderingen	-5.666.850	-5.628.045	-38.805
Hermetingseffect grondslagwijziging vakantiedagenverplichting			
Reservering vakantiedagenverplichtingen	-10.841.300	-2.310.880	-8.530.420
Subtotaal	-5.083.036.845	-2.301.473.872	-2.781.562.973
Hermetingseffect toepassing FVTPL	25.845.000	25.845.000	-
Swap (vordering onder financiële activa in VV)	663.101.165	663.101.165	-
Swapverplichting onder financiële verplichtingen in SRD	-637.256.165	-637.256.165	-
Totaal	-5.057.191.845	-2.275.628.872	-2.781.562.973

Het hermetingseffect per 1 januari 2019 is onder het eigen vermogen opgenomen, terwijl de hermetingsmutaties in 2019 in de resultatenrekening zijn verwerkt. (Zie noot 11 voor verdere detaillering van de bovenaangegeven hermetingseffecten.)

2.3.4 Herziene resultatenrekening over 2019 op basis van IFRS

In de resultatenrekening dienen op basis van IFRS onder andere de afwaarderingen van bepaalde financiële activa alsook hermetingen op basis van fair value te worden verwerkt. Ter wille van de vergelijkbaarheid zijn de in de jaarrekening 2020 opgenomen jaarcijfers over 2019 aangepast met afwaarderingen, hermetingen en overige IFRS presentatievereisten, inclusief herclassificatie.

Onderstaand is de transitie van de aanvankelijke resultatenrekening naar de herziene resultatenrekening op basis van IFRS opgenomen.

Transitie van de resultatenrekening 2019 naar de IFRS-resultatenrekening 2019					
Initiële benaming 2019	Gewijzigde benaming	2019			
		SRD	SRD	SRD	SRD
		Initieel	Herclassificatie 2019	Hermetings-impact 2019	(Herzien) 2019
		SRD	SRD	SRD	SRD
BATEN					
Interestbaten en interestlasten		320.714.297	-320.714.297	-	-
	Rentebaten en -lasten in vreemde valuta			-	-
	Rentebaten op financiële activa VV		69.073.056	-	69.073.056
	Rentelasten op financiële verplichtingen in VV		-11.524.113	-	-11.524.113
	Rentebaten en -lasten SRD		-	-	-
	Rentebaten op financiële activa SRD		276.566.518	-	276.566.518
	Rentelasten op financiële verplichtingen in SRD		-9.537.849	-	-9.537.849
	Netto-inkomen in SRD			-	
Netto interestbaten	Netto rentebaten	320.714.297	3.863.315	-	324.577.612
	Overige baten				
Gerealiseerde verkoopresultaten, waarderingsverschillen en afwaardering naar lagere marktwaarde		34.355.359	-34.355.359	-	
	Herwaardering van wisselkoersen vreemde valuta (ongerealiseerd)		-	4.905.114	4.905.114
	Winst of (verlies) op verkoop van vreemde valuta (gerealiseerd)		55.025.502	-	55.025.502
	Winst of (verlies) op de verkoop van effecten/goud (gerealiseerd)		30.492.044	-	30.492.044
	Netto waardevermindering op financiële instrumenten	-	-	-2299.162.992	-2299.162.992
	Herwaardering financiële instrumenten (FVTPL)			25.845.000	25.845.000
Koersmarge	Koersmarge	55.025.502	-55.025.502	-	-
Provisiebaten	Provisiebaten	13.511.355	-	-	13.511.355
Overige baten	Overige baten	21.798.657	-	-	21.798.657
Totaal netto baten	Totaal netto baten	445.405.170	-	-2.268.412.878	-1.823.007.708
LASTEN					
Personeelskosten	Personeelskosten	248.505.759	-	2.310.880	250.816.639
Andere beheerskosten	Beheerskosten goud, deviezen en bankbiljetten	61.463.694	9.814.291	-	71.277.985
	Overige beheerskosten	76.095.232	1.342.598	-	77.437.830
Afschrijving op materiële vaste activa	Afschrijving op materiële vaste activa	10.463.963	-	-	10.463.963
Afschrijving geactiveerde drukkosten bankbiljetten	Afschrijving drukkostenbedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten	9.814.291	-9.814.291	-	-
Overige lasten		1.342.598	-1.342.598	-	-
Totaal der lasten	Totaal der lasten	407.685.537	-	2.310.880	409.996.417
Resultaat boekjaar		37.719.633	-	-2.275.628.758	-2.233.004.125
	Resultaat ter bestemming				
	Nettoverlies als bovenstaand				-2.233.004.125
	Overboeking ongerealiseerde herwaardering VV naar overige reserve (herwaarderingreserve VV)				-4.905.114
	Netto(verlies) ter bestemming				-2.237.909.239

De jaarrekening 2020 is voortgezet op basis van de hermetingen verricht per 1 januari 2019 en 31 december 2019 in het kader van de overgang naar een IFRS-jaarrekening.

De Raad van Commissarissen van de Bank heeft de jaarrekening 2020 goedgekeurd op 31 oktober 2023.

2.4 Verklaring van compliance met IFRS en Bankwet 1956

De Bank heeft de in de jaarrekening 2020 opgenomen posten in compliance met Internationale Financiële Rapporteringsstandaarden (IFRS) opgemaakt inclusief de daarin opgenomen vergelijkende cijfers -per 31 december 2019 en 1 januari 2019, die voorheen waren gebaseerd op algemene grondslagen voor financiële verslaggeving en toelichtingen. (Zie sectie 2.9.1.2 'Comptabele beoordelingen en schattingen')

Daar de Bank een bij wet opgerichte entiteit is en als zodanig de Bankwet 1956 en de aanpassingen daarin tot en met 2005, kortheidshalve 'Bankwet 1956', leidend zijn voor de operationele, bestuurlijke en comptabele activiteiten dient de Bank voor het samenstellen van de jaarrekening in compliance te zijn met de Bankwet 1956, naast de vereisten genoemd in de 'Wet op de jaarrekening' uit 2017.

De geldende Bankwet 1956 voor de jaarrekening 2020 kent geen bepalingen omtrent de punten 1 en 2 of bevat van IFRS afwijkende bepalingen met betrekking tot de punten 3, 4 en 5:

1. de terminologie 'eigen vermogen' noch van de categorisering van posten dan wel elementen van de balans als 'eigen vermogen'.
2. de Bank kent geen algemene reserve of andere reserves dan de twee reserves, het Reservefonds (art. 5) en de Bijzondere reserves (art. 6), genoemd in Bankwet 1956;
3. de winst over een boekjaar wordt met in achtneming van de bepaling in art 5 volledig uitgekeerd tenzij er sprake is van een specifieke incidentele bestemming van de winst;
4. de presentatie van het verlies over een boekjaar dan wel geaccumuleerde verliezen over meerdere boekjaren voor zover die niet gecompenseerd kunnen worden met de saldi van de eerdergenoemde in de Bankwet 1956 opgenomen twee reserves -met in achtneming van de procedures daartoe- zijn niet in de Bankwet 1956 behandeld en dienen in voorkomende gevallen spiegelend aan de winst-uitkeringsverplichting als vordering op de Staat opgenomen te worden. (Consistente gedragslijn gegeven de beperkingen van Bankwet 1956);
5. de in het kader van de transitie naar IFRS gecalculeerde hermetingseffecten per 31 december 2018 (lees: 1 januari 2019) en het op basis van IFRS herziene resultaat 2019 - zouden in de geldende constellatie niet anders kunnen worden behandeld dan als een vordering op de Staat naar analogie van de verwerking van de operationele verliezen van voorgaande boekjaren.

Niettegenstaande de validiteit van de bovenstaande beperkingen met referte aan de Bankwet 1956 heeft de directie van de Bank met het oog op de Bankwet 2022 en andere noodzakelijke vereisten van o.a. het IMF voor de toepassing van full IFRS geopteerd. Opterend voor de 'Wet op de jaarrekening' -afgekondigd in 2017, effectief per 1 januari 2020- en kiezend voor 'substance over form' is de jaarrekening 2020 gebaseerd op IFRS.

Naleving van Internationale Financiële Rapporteringsstandaarden

De jaarrekening 2020 van de Bank is opgesteld in overeenstemming met de IFRS en IFRS standaard 1 – Eerste adoptie van IFRS zoals uitgevaardigd door de International Accounting Standards Board. Daar 2020 het eerste jaar van rapportage onder IFRS is, dienden de vergelijkende cijfers per 31 december 2019 en 1 januari 2019 eveneens op IFRS te zijn gebaseerd. De Bank meent de jaarrekening in overeenstemming met IFRS te hebben opgemaakt.

2.5 Toekomstige wijzigingen in IFRS

Nieuwe en gewijzigde standaarden en interpretaties van kracht in 2020 of in later uitgegeven standaarden, wijzigingen van bestaande standaarden en interpretaties uitgegeven met een ingangsdatum vanaf 2020 of later zijn van niet-materieel belang of niet van toepassing op de financiële verslaggeving van de Bank op de implementatiedatum.

2.6 Hyperinflatie 2020

Uit de onderstaande tabel over consumentenprijs-index (CPI) afkomstig van het Algemeen Bureau voor Statistiek (ABS) valt af te leiden dat met name vanaf 2016 de prijsindices boven de 100% uitstegen, hetgeen indicaties kunnen zijn voor hyperinflatie economie.

Jaar	Totaal index december		Totaal index -gemiddelde	
	CPI	Inflatie % (jaareinde)	CPI	Inflatie % (12-maands gemiddelde)
2015	78,4	25,1	66,4	6,9
2016	119,4	52,4	103,2	55,5
2017	130,5	9,2	126,0	22,0
2018	137,6	5,4	134,9	6,9
2019	143,4	4,2	140,7	4,4
2020	230,5	60,8	189,7	34,9

Voor de gevolgen van hyperinflatie (koopkrachtontwaarding) zijn er in de Bankwet 1956 en in de 'accounting practices' van de Bank mechanismen ingebouwd, waardoor het effect van de waardedaling van de geldeenheid van Suriname tot uitdrukking komt in de financiële positie van de Bank. De maatregelen betreffen onder andere:

1. Het kapitaal wordt naar boven aangepast wanneer de waarde van de geldeenheid van Suriname daalt. De aanpassing wordt uitgevoerd door het nominaal bedrag van het kapitaal zoveel te verhogen als nodig is om de waardedaling van de geldeenheid van Suriname te compenseren en de tegenwaarde van het kapitaal in internationaal convertibele valuta op peil te houden.
2. Herwaarderingen van onroerend goed worden periodiek (doorgaans 1 keer in de 5 jaar) doorgevoerd;
3. Andere niet-monetaire activa (monetair goud, industrie goud en goudgrenailles) en overige beleggingen in niet-monetaire activa (onder andere herdenkingsmunten) worden tegen marktwaarde (internationale prijs- en koersnotering) verantwoord per jaareinde.

Niettegenstaande de werking van de bovenstaande mechanismen zijn in het kader van IAS-29 hermetingen verricht voor de niet-financiële activa en passiva. In het kader van de jaarlijks te bepalen hyperinflatie toets -op basis van een cyclus van drie jaar- is het boekjaar 2017 een hyperinflatie jaar voor het boekjaar 2018. De boekjaren 2018, 2019 en 2020 worden na de hyperinflatie toetsing -op basis van de inflatiedata van het ABS- niet als hyperinflatie jaren gekenmerkt.

De aanpassing in het kader van IAS-29 voor het boekjaar 2017 is in de aangepaste balans per 1 januari 2019 opgenomen.

Van het eigen vermogen heeft de toepassing van IAS-29 slechts voor het kapitaal en de wettelijke reserves zoals vervat in de Bankwet 1956 plaatsgevonden, daar in de Bankwet 1956 geen post 'overige reserve' wordt onderkend.

2.7 Informatie over verbonden partijen

In de praktijk van de Bank worden partijen geacht verbonden te zijn als de partijen onder gemeenschappelijke zeggenschap staan of een partij de mogelijkheid heeft om zeggenschap uit te oefenen over de andere partij of invloed van betekenis op de andere partij kan uitoefenen bij het nemen van financiële of operationele beslissingen, zoals gedefinieerd door IAS-24 Informatieverschaffing over *verbonden partijen*. Bij de beschouwing van elke mogelijke relatie met een verbonden partij wordt gelet op de inhoud van de relatie en niet alleen op de rechtsvorm.

De Bank gaat in de normale uitoefening van haar activiteiten transacties aan met verbonden partijen, en significante transacties en saldi worden gepresenteerd in haar financiële overzichten. De Bank onderhoudt financiële relatie met de onderstaande verbonden partijen:

- de Staat Suriname;
- de Stichting Pensioenfonds CBvS (SPF);
- leden van het management op sleutelposities;
- leden van de Raad van Commissarissen (RvC).

De Staat Suriname

Om haar monetaire beleidsdoelstellingen te verwezenlijken, dient de Bank een positie van structurele en functionele onafhankelijkheid te bewerkstelligen om haar eigen operaties te financieren zonder externe hulp, en haar beheer en bestuur uit te voeren.

De Bank is fiscaal agent en levert fondsenbeheer en bankdiensten aan de Overheid zoals wettelijk verplicht zonder verhaal van de kosten van deze diensten.

De Bank is naast haar functie als Staatskassier verplicht, in afwijking van het bepaalde in artikel 18, eerste lid, aan de Staat, telkens wanneer de Minister dit tot tijdelijke versterking van de Staatskas nodig acht voorschotten te verstrekken in rekening-courant op onderpand van schatkistpapier, waarvan de uitgifte of belening is toegestaan krachtens de wet. Daarnaast zijn er transacties in het kader van het Covid-19-noodfonds en een langlopende lening aan de Staat (Geconsolideerde Staatsschuld). De geldverstrekkingen aan de Staat worden tegen de vigerende rente belast. De transacties tussen de Staat en de Bank worden 'at arm's length' uitgevoerd.

Stichting Pensioenfonds CBvS (SPF)

Volgens artikel 7 van de Bankwet 1956 dient er een pensioenvoorziening gevormd te worden voor de werknemers van de Bank. De Bank heeft de pensioenverplichtingen ondergebracht bij de Stichting Pensioenfonds Centrale Bank van Suriname en financiering van de pensioenverplichting vindt plaats door betaling van jaarlijkse koopsommen aan het pensioenfonds.

Daarnaast heeft de Bank een beleggingsovereenkomst met het Pensioenfonds. Het doel van deze overeenkomst is om via deposito's middelen aan te trekken voor de financiering van het huisvestingsfonds om dit fonds in staat te stellen blijvend te voorzien in de behoefte aan hypothecaire leningen van het personeel. Een ander doel is het Pensioenfonds de gelegenheid te bieden om overtollige middelen, met inachtneming van de richtlijnen ter zake van het toezichthoudend directoraat, te kunnen beleggen tegen een gunstig rendement. Het deposito met een revolverend karakter zal per 11 december 2026 opeisbaar worden voor het Pensioenfonds. De Bank vergoedt over het deel van het deposito dat via het Huisvestingsfonds wordt uitgezet, een rente gelijk aan de rente welke het Huisvestingsfonds in rekening brengt voor hypothecaire leningen, in casu 11%.

Management op sleutelposities

Het belangrijkste managementpersoneel dat verantwoordelijk is voor het plannen, aansturen en controleren van de activiteiten van de Bank, zijn de leden van de directie.

Leden van de RvC

De RvC is het toezichthoudend orgaan van de Bank. De leden ontvangen een honorarium en kostenvergoeding gebaseerd op een door de Raad van Ministers goedgekeurde missive.

2.8 Wisselkoersen voor de omrekening van vreemde valuta

De activa en passiva in vreemde valuta worden in beginsel ultimo december van het verslagjaar gewaardeerd tegen de door de Bank genoteerde aankoopkoers voor wissels, cheques en overmakingen. De omrekening van transacties in vreemde valuta in de loop van het jaar vindt in beginsel plaats tegen de officieel door de Bank genoteerde dagkoers, zijnde de aankoopkoers. De noteringen van de wisselkoersen van buitenlandse geldsoorten worden op de website van de Bank geplaatst.

Voor de omrekening van de belangrijkste buitenlandse geldsoorten en waarden per jaareinde, zijn de volgende wisselkoersnoteringen en prijzen door de Bank gehanteerd.

Aankoopkoersen voor wissels en bankpapier¹

	2020		2019	
	Wissels	Bankpapier	Wissels	Bankpapier
	SRD	SRD	SRD	SRD
US-dollar	14,018	14,018	7,396	7,396
Euro	17,216	17,209	8,275	8,250
Pound sterling	19,064	19,056	9,712	9,644
CNY	2,148	2,148	1,059	1,043

De prijzen voor goud zijn gebaseerd op de 'London Gold Fix' per troy ounce per jaareinde en zijn als volgt:

	2020	2019
US-dollar	1.887,20	1.514,70
SRD	26.454,77	11.202,72

De omrekeningskoers voor SDR per 31 december is:

	2020	2019
SDR 1= SRD	20,190	10,227

2.9 Nadere grondslagen en uitgangspunten voor het opstellen van de jaarrekening

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld op basis van de historische waarde, met uitzondering van de volgende posten:

- financiële instrumenten, die worden gewaardeerd tegen de reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst of verliesrekening ofwel 'Fair Value through Profit and Loss' (FVTPL) of als niet-gerealiseerde resultaten ofwel 'Fair Value through Other Comprehensive Income' (FVTOCI);

¹ De wisselkoersen zijn een afgeleide van de door de Europese Centrale Bank aangegeven referentiekosten voor de Euro op de vorige bankdag.

- strategische aandeleninvesteringen of wel belegging in aandelen door de Bank, die worden gewaardeerd tegen de reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen als niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI);
- terreinen en gebouwen, die initieel worden gewaardeerd tegen de kostprijs en vervolgens periodiek worden geherwaardeerd op basis van externe taxaties;
- monetair goud, dat wordt gewaardeerd tegen de reële waarde met de verwerking van de waardeveranderingen als niet-gerealiseerde resultaten (FVOCI); en
- netto-toegezegde pensioenverplichting/-vordering van personeelsbeloningen, worden opgenomen als het nettobedrag van de reële waarde van de fondsbeleggingen en de contante waarde van de toegezegde pensioenverplichtingen.

In de jaarrekening is rekening gehouden met de toepassing van relevante comptabele schattingen en oordeelsvorming door het management bij toepassing van IFRS.

In de gevallen waarbij:

- een hogere mate van complexiteit aanwezig is en oordeelsvorming van het management is vereist en/of
- significante veronderstellingen en schattingen nodig zijn voor de financiële overzichten, worden deze aspecten bij de onderhavige toelichtingen uiteengezet.

2.9.1 Significante grondslagen voor de financiële verslaggeving

De hieronder uiteengezette grondslagen voor de financiële verslaggeving zijn consistent toegepast op de financiële overzichten in de gepresenteerde perioden, tenzij anders vermeld. Wanneer een grondslag voor financiële verslaggeving van toepassing is op een specifieke toelichting van de financiële overzichten, worden de grondslag en de gerelateerde toelichtingen bij de desbetreffende noot verstrekt.

2.9.2 Classificatie en waardering van financiële activa en passiva

Financiële instrumenten worden geclassificeerd op basis van het bedrijfsmodel dat wordt gebruikt voor het beheer van deze activa en passiva en hun contractuele kasstroomkenmerken.

In de onderstaande tabel is per categorie financieel instrument het corresponderend bedrijfsmodel en kasstroomkenmerk weergegeven.

Categorieën financiële instrumenten	Het bedrijfsmodel van de Bank	Kasstroomkenmerken
FINANCIËLE ACTIVA		
Geldmiddelen en kasequivalenten tegen AC	Innen van contractuele kasstromen, aangehouden voor doeleinden van kasstroombeheer	Uitsluitend betaling van hoofdsom en rente (SPPI)
Financiële instrumenten tegen AC • Beleggingen van Internationale Reserves (termijndeposito's, effecten) • Leningen verschuldigd door commerciële banken • Vorderingen op de Staat • IMF-gerelateerde activa • Overige financiële activa in lokale en vreemde valuta	Innen van contractuele kasstromen, aangehouden voor doeleinden van kasstroombeheer.	Uitsluitend betaling van hoofdsom en rente (SPPI)
Financiële instrumenten tegen FVTPL • Swap PBOC	Innen van contractuele kasstromen, aangehouden voor doeleinden van kasstroombeheer	Uitsluitend betaling van hoofdsom en rente (SPPI)

Categorieën financiële instrumenten	Het bedrijfsmodel van de Bank	Kasstroomkenmerken
Monetaire activa bij FVTOCI • Monetair goud	Aangehouden om contractuele kasstromen te innen en voor verkoop	Niet van toepassing
Eigenvermogensinstrumenten bij FVTOCI • Aandelen van Swift, Bladex, CariCRIS;	Aangehouden als onderdeel van de functies van de Bank als een centrale bank en worden niet verhandeld.	Dividenduitkeringen
FINANCIËLE VERPLICHTINGEN		
Financiële verplichtingen tegen AC • Deposito's van banken • Verplichtingen aan de overheid • IMF-gerelateerde verplichtingen • Central Bank Certificates of Deposit • Overige financiële passiva in lokale en vreemde valuta	Betalen van contractuele kasstromen	Niet van toepassing
Financiële verplichtingen bij FVTPL • Goudcertificaten • Swap(verplichting)	Niet van toepassing	Niet van toepassing

AC= amortized cost; FVTOCI= fair value through other comprehensive income; FVTPL= fair value through profit and loss.

2.9.3 Belangrijkste comptabele beoordelingen, schattingen en veronderstellingen

Het opstellen van de financiële overzichten vereist dat het management beoordelingen, schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen voor financiële verslaggeving en de gerapporteerde bedragen van activa, passiva, baten en lasten en andere gerelateerde informatie. De Bank baseert haar veronderstellingen en schattingen op de informatie die beschikbaar is op de rapportagedatum.

Bestaande omstandigheden en aannames over toekomstige ontwikkelingen kunnen echter wijzigen als gevolg van marktschommelingen of door omstandigheden waarop de Bank geen invloed heeft. In dergelijke gevallen zal de impact worden opgenomen in de jaarrekening van een toekomstige verslagperiode.

Besluiten, schattingen en onderliggende veronderstellingen worden continu beoordeeld op geschiktheid en consistente toepassing.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de verslagperiode waarin de schattingen worden herzien en in alle toekomstige verslagperiodes die hierdoor worden beïnvloed.

Bij de waardering van financiële instrumenten (zie Toelichting 4), personeelsbeloningen c.q. actuariële voorzieningen (zie toelichting 7 en 12) worden significante beoordelingen en schattingen gebruikt.

De belangrijkste schattingsprocessen

De bij de opstelling van de jaarrekening gehanteerde schattingen en veronderstellingen die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en op de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten betreffen:

- de afschrijvingen van 'materiële vaste activa';

- de afschrijvingen van 'drukken bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten;
- de voorziening pensioenverplichtingen, zijnde de:
 - voorziening 'pensioenverplichting aan de presidenten van de Bank' en
 - voorziening 'post-employment benefits';
- een voorziening op volwaardigheid van de overige financiële activa op korte en lange termijn;
- voorzieningen/ financiële verplichtingen op korte termijn;
- de voorziening voor verwachte kredietverliezen (Expected credit loss en de gradaties van wanbetaling variërend van kans op, verlies bij en blootstelling aan wanbetaling).

Schattingen vinden ook plaats bij bepaling van de volwaardigheid van de financiële activa en bij duurzame waardeverminderingen materiële vaste activa. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Beoordeling van het bedrijfsmodel

De Bank maakt een beoordeling van de doelstelling van het bedrijfsmodel waarin een financieel actief op portefeuilleniveau wordt aangehouden, omdat dit de intenties het beste weergeeft, en de wijze waarop er informatie wordt verstrekt aan het management. De beschouwde informatie omvat:

- de doelstellingen van het aanhouden van de portefeuille voor handelsdoeleinden, voor contractuele inning van kasstromen, enz.;
- de frequentie, waarde en timing van verkopen (zowel in het verleden als in de toekomst);
- de wijze waarop de prestaties van het bedrijfsmodel en de financiële activa worden geëvalueerd en gerapporteerd aan het management op sleutelposities van de Bank;
- de risico's die van invloed zijn op de prestaties van het bedrijfsmodel, in het bijzonder de manier waarop die risico's worden beheerst (om de doelstellingen te halen);
- het vaststellen of het innen van contractuele kasstromen (bijv. ontvangen rente-inkomsten) een aanzienlijk deel van het portefeuillerendement vertegenwoordigt.

De doelstelling van de Bank wordt bereikt door zowel contractuele kasstromen te innen als financiële activa te verkopen.

Beoordeling of contractuele kasstromen uitsluitend betalingen van hoofdsom en rente zijn

Voor deze beoordeling wordt 'hoofdsom' gedefinieerd als de reële waarde van het financiële actief bij initiële verwerking. 'Rente' wordt gedefinieerd als een vergoeding voor de tijdswaarde van geld en voor het kredietrisico verbonden aan de -uitstaande- hoofdsom en rente gedurende een bepaalde periode en voor andere elementaire kredietrisico's en kredietkosten (bijv. liquiditeitsrisico en administratieve kosten), evenals een winstmarge.

Bij de toetsing of de contractuele kasstromen enkel de betaling betreffen op de hoofdsom en rente (ofwel Solely Payments of Principal and Interest test (SPPI-test)), wordt rekening gehouden met de contractuele voorwaarden van het instrument. Dit omvat het beoordelen of het financiële actief een contractuele voorwaarde bevat die de timing of het bedrag van de contractuele kasstromen zodanig zou kunnen wijzigen dat het niet aan deze voorwaarde zou voldoen.

Bij het uitvoeren van deze toets wordt met de volgende overwegingen rekening gehouden:

- de voorwaardelijke gebeurtenissen die het bedrag of de timing van kasstromen zouden kunnen veranderen;
- de voorwaarden die de contractuele couponrente kunnen aanpassen, inclusief kenmerken van variabele rente;

- de constructies die de overweging van de tijdswaarde van geld wijzigen, zoals periodieke reset van de rentetarieven;
- de vooruitbetaling en verlengingsfuncties;
- de voorwaarden die de vorderingen van de Bank beperken tot kasstromen uit gespecificeerde activa.

Voorziening voor verwachte kredietverliezen

Voor financiële activa gewaardeerd tegen AC en FVOCI, wordt een voorziening voor verwachte kredietverliezen (Expected Credit Loss/ ECL) opgenomen.

Voor financiële activa waarvan het kredietrisico niet substantieel is gewijzigd sinds de verkrijging, omvat het verantwoorde bedrag de verwachte kredietverliezen binnen de 12 maanden na de rapporteringsdatum. Bij een substantiële toename van het kredietrisico wordt een voorziening voor verwachte verliezen opgenomen over de verwachte levensduur van het actief.

Berekeningen van verwacht kredietverlies ofwel Expected Credit Loss (ECL)

Lifetime ECL is een verwachtbaar kredietverlies dat het gevolg is van alle mogelijke wanbetalingsgebeurtenissen gedurende de verwachte levensduur van het financiële instrument. Een 12-maands ECL is het deel van het verwachtbaar kredietverlies dat voortvloeit uit wanbetalingsgebeurtenissen op een financieel instrument dat binnen 12 maanden na de verslagperiode mogelijk kan zijn.

Een ECL is een kansgewogen schatting van kredietverliezen. Noot 3-Risicobeheersing geeft details over de ECL-meetmethode.

Credit-impaired financiële activa

Op elk rapportagemoment beoordeelt de Bank of financiële activa gewaardeerd tegen AC en financiële activa verwerkt als FVTOCI een verminderde kredietwaardigheid hebben. Een financieel actief is 'credit-impaired' wanneer een of meer gebeurtenissen zich hebben voorgedaan die een nadelige invloed hebben op de geschatte toekomstige kasstromen van het financieel actief.

Een financieel actief heeft een verminderde kredietwaardigheid, als het de volgende waarneembare kenmerken omvat:

- aanzienlijke financiële moeilijkheden van de kredietnemer of emittent;
- contractbreuk, zoals wanbetaling of achterstallige betaling;
- de herstructurering van een lening of voorschot door de Bank tegen voorwaarden die de Bank anders niet zou overwegen;
- een verhoogde/grotere waarschijnlijkheid dat de kredietnemer failliet gaat of een financiële reorganisatie ondergaat; of
- het wegvallen van een actieve markt voor een financieel instrument door financiële moeilijkheden.

Presentatie voorziening voor verwachte kredietverliezen in de balans

Waardeverminderingen door ECL worden in de balans gepresenteerd voor financiële activa gewaardeerd tegen AC als een vermindering op de brutoboekwaarde van het actief.

Herclassificatie

Bij wijziging van het bedrijfsmodel van de Bank voor het beheer van de financiële activa worden alle desbetreffende financiële activa geherclassificeerd.

Financiële verplichtingen worden niet geherclassificeerd.

Wijziging van contractuele kasstromen

Wanneer over de contractuele kasstromen van een financieel actief wordt heronderhandeld of deze anderszins wordt gewijzigd en de heronderhandeling of wijziging niet resulteert in het opschorten van de verwerking van dat financiële actief, wordt de brutoboekwaarde van het financiële actief herberekend en wordt het resultaat van deze wijziging verantwoord in de resultatenrekening. De brutoboekwaarde van het financieel actief wordt herberekend als de contante waarde van de heronderhandelde of gewijzigde contractuele kasstromen die worden verdisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rentevoet van het financieel actief.

Wanneer de wijziging van een financieel actief resulteert in de opschorting van de verwerking van het betreffende financiële actief en de daaropvolgende verwerking van het gewijzigde financiële actief, wordt het gewijzigde actief beschouwd als een 'nieuw' financieel actief. De datum van de wijziging wordt behandeld als de datum van de initiële verwerking van dat financiële actief bij de toepassing van de bijzondere waardevermindervereisten op het gewijzigde financiële actief. Voorzieningen voor verliezen worden berekend voor een bedrag dat gelijk is aan de over een periode van 12 maanden verwachte kredietverliezen, totdat aan de voorwaarden voor de erkenning van tijdens de looptijd te verwachten kredietverliezen is voldaan.

In april 2020 zijn de vorderingen op de Staat geherstructureerd, waarbij het saldo van de 'Geconsolideerde Staatsschuld III' te zamen met de saldi van overige vorderingen op de Staat voor de respectievelijke brutowaarden zijn opgenomen in nieuwe leningsovereenkomst per 28 april 2020, onder de noemer 'Geconsolideerde Staatsschuld IV'.

Naar het oordeel van de Bank moet de lening 'Geconsolideerde Staatsschuld IV' worden beschouwd als een nieuwe lening, omdat de voorwaarden rond de ingebrachte overige vorderingen significant zijn gewijzigd op de punten van rente en looptijd. Tevens zijn de zekerheden rond de ingebrachte 'Geconsolideerde Staatsschuld III' verhoogd door de royalty's alsook door de dividendontvangsten van Staatsoliemaatschappij vanaf april 2021. De waardering van de nieuwe lening is gebaseerd op het 12-maands expected credit loss, aangezien de lening niet in default is en het kredietrisico sinds eerste waardering niet significant is gestegen. Zie voorts toelichting op de 'Geconsolideerde Staatsschuld IV' opgenomen onder noot 4.3.1 Vorderingen op de Staat.

Compensatie

Financiële activa en passiva worden gesaldeerd en voor het nettobedrag opgenomen in het overzicht van de financiële positie, wanneer de Bank wettelijk het recht heeft om de bedragen te compenseren en voornemens is om deze op nettobasis af te wikkelen.

2.10 Financiële positie (balans)

De Bank maakt de volgende indeling van posten in haar balans

- 1 Financiële activa en passiva;
- 2 Niet-financiële activa en passiva;
- 3 Voorziening 'pensioenverplichtingen bankpresidenten' en 'post employment benefits'.

2.10.1 Grondslagen financiële activa en passiva

Erkenning financiële activa en passiva

Alle financiële instrumenten worden verwerkt op het moment van het aangaan van de transactie. Financiële activa en passiva worden geregistreerd wanneer de Bank partij wordt bij de contractuele bepalingen van de instrumenten.

Initiële verwerking

Financiële instrumenten worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde plus eventuele transactiekosten.

Opschorting verwerking financiële vordering en verplichting

Een financieel actief wordt niet langer op de balans opgenomen wanneer vrijwel alle risico's en voordelen van het actief zijn overgedragen of wanneer de contractuele rechten op de kasstromen van het financiële actief zijn vervallen.

Een financiële verplichting wordt niet langer op de balans opgenomen wanneer de verplichtingen zijn nagekomen, geannuleerd of vervallen.

Monetair goud

Monetair goud is goud dat door de Bank als monetaire autoriteit wordt aangehouden als reserve en is samengesteld uit baren die gestempeld zijn met een internationaal erkend zuiverheidskeurmerk.

De directie van de Bank begrijpt dat IFRS geen specifieke behandeling aangeeft voor de comptabele verwerking van monetair goud. Daarom heeft de Bank, overeenkomstig de vereisten van IAS 8 "Grondslagen voor financiële verslaggeving, wijzigingen in schattingen en fouten", paragrafen 10-12, bepaald dat de grondslagen die zijn vastgesteld voor de comptabele verwerking van financiële instrumenten en voor de openbaarmaking van relevante informatie, ook dienen te worden toegepast op 'goud' aangezien de Bank het beschouwt als een monetair actief.

Goud, als financieel actief, wordt op de verwerkingsdatum van de transactie gewaardeerd voor de tegenwaarde van de prijs in US-dollar in Surinaamse dollar. Voorheen was dit ook het geval maar met toevoeging van de acquisitiekosten bij de waardering.

Dagelijks wordt deze post geherwaardeerd op basis van notering van de 'London Gold Fix' en de wisselkoers op dat moment.

Winsten en verliezen die voortvloeien uit de veranderingen van de prijzen in US-dollar worden via de OCI opgenomen onder de post 'overige reserve', in de categorie 'herwaarderingsreserve vreemde valuta' als niet-gerealiseerde resultaten, totdat het 'goud' wordt verkocht. Bij de verkoop worden waarderingsverschillen als gerealiseerde winsten of verliezen in de resultatenrekening verantwoord.

Koersresultaten uit de omrekening van goudprijzen van US-dollar naar Surinaamse dollar worden verantwoord in overeenstemming met IAS-21 en worden opgenomen in de resultatenrekening.

IMF-gerelateerde activa en passiva

Bijzondere trekkingsrechten ofwel Special Drawing Rights (SDR's), de door de Bank aangehouden SDR's, worden als actief op de balans opgenomen onder 'IMF-gerelateerde activa'.

De equivalente waarde van SDR-toewijzingen door het IMF geeft de totale toewijzingen van SDR van de Bank weer en wordt opgenomen als een verplichting van de Bank, onder 'IMF-gerelateerde verplichtingen'.

De door de Bank aangehouden SDR en de tegenwaarde van SDR worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kosten. Lidstaten kunnen onder verschillende faciliteiten 'lenen' bij het IMF.

Financiële activa en passiva in vreemde valuta

Inkomsten en uitgaven uit de beleggingen luidende in vreemde valuta worden omgerekend in Surinaamse dollar tegen de geldende wisselkoers op de verwerkingsdatum van de transactie.

Evenzo worden alle overige transacties die in vreemde valuta luiden, verwerkt tegen de wisselkoers op de verwerkingsdatum van de transactie. Nadien worden de monetaire vorderingen en

verplichtingen in vreemde valuta op elke rapporteringsdatum omgerekend tegen de geldende slotwisselkoers op dat moment. De met de omrekening gepaard gaande koersverschillen worden in de resultatenrekening verwerkt. De omrekening van transacties in vreemde valuta gedurende het jaar geschiedt in principe tegen de dagkoers die officieel door de Bank wordt vastgesteld, zijnde die voor de aankoopkoers.

Financiële verplichtingen in Surinaamse dollar

Deze worden gewaardeerd tegen de kostprijs, met uitzondering van de bankbiljetten in omloop, die worden verantwoord tegen 'face value'.

2.10.2 Grondslagen niet- financiële activa en passiva

Onder deze categorie van balansposten worden opgenomen:

- Goudgrenailles, industriegoud, herdenkingsmunten (niet-monetaire edelmetalen) ter verkoop en kunstwerken en andere voorraden (I2.2.1);
- Materiële vaste activa (I2.2.2);
- Drukkosten bankbiljetten (I2.2.3)
- Kapitaal en reserve (I2.2.4).

2.10.2a Grondslagen niet-monetaire edelmetalen (voor verkoop), kunstwerken en andere voorraden

Industriegoud, goudgrenailles en andere beleggingen in niet-monetaire activa (waaronder herdenkingsmunten) werden voorheen gewaardeerd tegen marktwaarde (internationale prijs en wisselkoers) aan het eind van het jaar. De waardering van de goudgrenailles was gebaseerd op de notering van de 'London Gold Fix'. Voor 'industriegoud' was de waardering gebaseerd op de internationale norm van 93% van het brutogewicht tegen de 'London Gold Fix' aan het einde van het jaar op basis van het verwachte raffinagepercentage.

Herdenkingsmunten en gemunt goud werden verhandeld en gewaardeerd op basis van de notering van het edelmetaal, de 'London Gold and Silver Fix', aan het eind van het jaar. Waardeveranderingen als gevolg van de herwaardering van de goudwaarde en prijsveranderingen werden verwerkt in de resultatenrekening.

Nu worden deze voorraden gewaardeerd volgens IAS 2 – 'Voorradenvereisten'.

Gouden beleggingsmunten en goudproducten worden initieel gewaardeerd tegen de kostprijs, inclusief kosten voor het slaan, transport en andere directe kosten, en vervolgens gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. Bij verkoop wordt de winst of het verlies opgenomen in de resultatenrekening. (Voorheen: idem.)

Uitgaven voor 'overige herdenkingsmunten en goudproducten' worden opgenomen als lopende kosten wanneer ze worden geproduceerd en verantwoord in de resultatenrekening en overig totaalresultaat. Het first-in, first-out (FIFO)-principe wordt gebruikt om de waarde te bepalen die ten laste van de resultatenrekening wordt verwerkt.

2.10.2b Grondslagen voor financiële verslaggeving materiële vaste activa

Algemeen

Gebouwen en terreinen worden gewaardeerd en gerapporteerd tegen reële waarde, zijnde de marktwaarde, op basis van taxaties die om de vijf jaar worden uitgevoerd door externe onafhankelijke taxateurs. De herwaardering op basis van de taxaties vindt plaats aan het einde van het jaar.

Onder toepassing van IFRS wordt de voorkomende waardetoeename als OCI aangemerkt en vervolgens in de balans onder de 'overige reserves' als herwaarderingsreserve 'terreinen en gebouwen' verwerkt. Negatieve herwaardering -een herwaarderingstekort- wordt ten laste van de winst- en verliesrekening verwerkt. Voor zover een vermogensaanwas een eerder opgetreden herwaarderingstekort op hetzelfde actief opheft, wordt deze meerwaarde voor de grootte van het tekort ten gunste van de resultatenrekening verwerkt.

Voorheen werd de meerwaarde op de onroerende goederen, zijnde de toename van de boekwaarde als gevolg van de herwaardering, rechtstreeks onder de post 'herwaardering terreinen en gebouwen' in de balans verantwoord.

Investerings in onroerende goederen die zijn verricht in de periode tussen opeenvolgende taxaties van gebouwen en terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijzen. (Voorheen: idem)

De overige goederen, opgenomen onder de post 'materiële vaste activa', worden -net als voorheen- gewaardeerd tegen historische kostprijs.

Comptabele verwerking

a) Eerste erkenning

Materiële vaste activa en immateriële vaste activa worden initieel gewaardeerd tegen kostprijs.

b) Boekwaarde

De waarde van 'terreinen en gebouwen', de 'overige materiële vaste activa' en de immateriële vaste activa' wordt verminderd met jaarlijkse afschrijvingen en eventuele bijzondere waardevermindering.

c) Afschrijvingen

Afschrijvingen worden berekend volgens de *lineaire* methode en worden toegepast over de geschatte gebruiksduur van de activa wanneer deze beschikbaar zijn voor gebruik, variërend van 3 tot 40 jaar. Op 'terreinen' wordt niet afgeschreven.

De geschatte gebruiksduur en de afschrijvings- en amortisatiemethoden worden aan het einde van elk verslagjaar beoordeeld, waarbij het effect van eventuele wijzigingen in de schatting prospectief wordt verwerkt.

Geschatte afschrijvingsduur

- Gebouwen :15-40 jaar
- Uitrusting en meubilair : 5 jaar
- Voertuigen : 5 jaar
- Computers : 3 jaar
- Computersoftware : 5 jaar

d) Impairment

Activa waarop wordt afgeschreven, worden op elke verslagdatum beoordeeld ter vaststelling of er aanwijzingen zijn of een actief mogelijk een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. De boekwaarde van een actief wordt onmiddellijk afgeschreven tot zijn realiseerbare waarde indien de boekwaarde hoger is dan de geschatte realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde is de hoogste van de reële waarde van het actief (minus verkoopkosten) en van de bedrijfswaarde.

Comptabele oordeelsvorming en schattingen

Niet-financiële activa worden jaarlijks beoordeeld op bijzondere waardeverminderingen en telkens wanneer gebeurtenissen of veranderingen in omstandigheden aangeven dat de boekwaarde hoger is dan de realiseerbare waarde.

Oordeel is vereist bij het bepalen van:

- de kosten die aan het actief kunnen worden toegerekend;
- de reële waarde van de objecten, voor activa waarop waardering wordt toegepast;
- de passende gebruiksduur waarover de activa moeten worden afgeschreven;
- de afschrijvingsmethode;
- de vaststelling dat bestaande activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen.

Uitsplitsing van materiële vaste activa en immateriële activa

a) Materiële vaste activa

Goederen/objecten worden beschouwd als materiële vaste activa van de Bank als deze worden aangehouden door de Bank voor gebruik bij het verlenen van diensten of voor administratieve doeleinden.

b) Immateriële activa

Immateriële activa zijn identificeerbare niet-monetaire activa zonder fysieke substantie die toekomstige economische voordelen opleveren en waarover de Bank zeggenschap heeft. De immateriële activa van de Bank bestaan uit computersoftware die extern is verworven.

2.10.2c Grondslagen voor drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten

Deze post wordt vanwege zijn aard en verwerking gecategoriseerd als niet-financieel actief. Voorheen werden de drukkosten onder de post 'overige activa' gepresenteerd onder de noemer 'geactiveerde drukkosten bankbiljetten' en thans worden deze kosten onder de post 'niet-financiële activa' gerubriceerd.

De drukkosten van de in een jaar bedrukt ontvangen SRD-biljetten van de drukker worden gewaardeerd tegen de kostprijs, die in vreemde valuta luiden en worden omgerekend naar Surinaamse dollar.

De drukkosten worden in beginsel over de geschatte levensduur van de bankbiljetten afgeschreven, bij benadering over een periode van drie jaar. Deze periode is gebaseerd op de veronderstelling dat de levensduur van de in omloop gebrachte coupures, rekeninghoudende met de omloopsnelheid, gemiddeld drie jaar is alvorens die uit omloop worden gehaald c.q. ingetrokken.

In het jaar van ontvangst geschiedt de afschrijving tijdsevenredig, benaderd op gemiddeld een half jaar of 50% van de jaarafschrijving van de drukkosten van de bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten.

Afwaardering en impairment

In principe is bij de bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten geen sprake van afwaardering en impairment vanwege het feit dat deze bankbiljetten tot aan het in omloop brengen zich in de kluis bevinden en vanwege de aard ervan als zodanig niet aan waardeverandering onderhevig zijn.

In geval van verwisseling van SRD-bankbiljetten of van uitgifte van een andere emissie van SRD-bankbiljetten -in het kader van het monetair beleid van de Bank- wordt de eventuele boekwaarde van de drukkosten van de bestaande emissie in een keer afgeboekt.

2.10.2 d Grondslagen voor kapitaal en reserves conform Bankwet 1956

Kapitaal

Conform de Bankwet 1956 bedraagt het kapitaal van de Bank SRD 10.000.000 (2005). Het wordt wettelijk naar boven aangepast wanneer de waarde van de geldeenheid van Suriname daalt. De aanpassing wordt uitgevoerd door het nominaal bedrag van het kapitaal zoveel te verhogen als nodig is om de waardedaling van de geldeenheid van Suriname te compenseren en de tegenwaarde van het kapitaal in internationaal convertibele valuta op peil te houden.

In 2011, 2015 en 2016 was er sprake van kapitaalaanpassing voor respectievelijk SRD 3,0 miljoen, 2015: SRD 2,6 miljoen (koers US\$ 1 = SRD 3,96 en in 2016: SRD 14,0 miljoen (koers US\$ 1 = SRD 7,742). In 2020 is er wederom sprake van aanpassing van het kapitaal conform artikel 4 van de Bankwet 1956.

Reservefonds en Bijzondere reserve

Conform art.5 van de Bankwet 1956 heeft de Bank een Reservefonds. Dit fonds is bestemd tot dekking van mogelijke verliezen. Afboekingen van verliezen op het reservefonds behoeven de goedkeuring van de Raad van Commissarissen. Op de Vergadering van de Raad van Commissarissen op 26 januari 2022 heeft de Raad in het kader van de vaststelling van de jaarrekening 2016 goedgekeurd om het saldo van het reservefonds per 31 december 2016 groot SRD 21.533.608 aan te wenden ter gedeeltelijke compensatie van het verlies over het verslag jaar 2016. Er hebben sedertdien met referte aan art 5.2 geen toevoegingen plaatsgevonden, waardoor het reservefonds niet de omvang van het kapitaal heeft bereikt.

Conform art 6 van de Bankwet 1956 is de Bank bevoegd met goedkeuring van de Minister bijzondere reserves te vormen door toevoegingen uit de winst. Onttrekkingen aan deze reserves behoeven de goedkeuring van de Minister. Het saldo per eind 2016, SRD 80,8 miljoen is met toestemming van de Minister volledig aangewend ter gedeeltelijke compensatie van het verlies over het verslagjaar 2016.

Herwaarderingseffecten per 1 januari 2019 en geaccumuleerde resultaten (verliezen)

De herwaarderingseffecten per 1 januari 2019 alsook de niet-uitgekeerde resultaten dan wel toevoeging van verliezen van een boekjaar op basis van de goedgekeurde resultaatbestemming door de Raad van Commissarissen worden voorsnog separaat onder het eigen vermogen opgenomen onder de noemers 'herwaarderingseffecten per 1 januari 2019' en 'geaccumuleerde resultaten (verliezen)'.

Overige reserve

Deze reserve is ontstaan in het kader van de toepassing van IFRS en bij het ontbreken van een post 'algemene reserve' onder andere ter opvang van diverse noodzakelijke herrubriceringen en hermetingen uit hoofde van IFRS, herwaarderingsreserves al dan niet via OCI totstandgekomen en andere mutaties die in het eigenvermogen worden verantwoord.

De 'overige reserve' is opgebouwd uit herwaarderingsreserves van posten (activa of passiva) opgenomen als niet-gerealiseerde resultaten volgens IFRS.

Herwaarderingsreserves onder de 'overige reserves' opgenomen, die via OCI worden gevoed regaderen:

- Posten die zijn of later kunnen worden overgeboekt naar de winst- of verliesverrekening:
 - Herwaarderings van monetair goud bij FVTOCI.
- Posten die nooit zullen worden overgeboekt naar de winst- of verliesverrekening:
 - Herwaarderings van eigen-vermogensinstrumenten aangeduid als FVTOCI;
 - Herwaarderings van toegezegde-pensioenregelingen;
 - Herwaarderings van 'terreinen en gebouwen'.

De herwaarderingsreserves onder de overige reserves betreffen:

Herwaardering van monetair goud

De winsten en verliezen die voortvloeien uit veranderingen in de marktprijs van goud in US-dollar worden opgenomen in niet-gerealiseerde resultaten en toegerekend aan deze reserve totdat de onderliggende positie is geliquideerd. Herwaarderingsreserves als gevolg van veranderingen in de US-dollar ten opzichte van de Surinaamse dollar worden verantwoord als 'herwaardering vreemde valuta' in de resultatenrekening. Wanneer het goud wordt verkocht of anderszins van de hand wordt gedaan, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies dat eerder in de niet-gerealiseerde resultaten voor dat deel van het goud was opgenomen, overgeboekt naar de resultatenrekening.

Herwaarderingsreserve vreemde valuta

De Bank verwerkt alle wisselkoerswinsten en -verliezen in haar resultatenrekening. Op grond van het mandaat van de Bank voor het beheer van de deviezenreserves en voor de doeleinden van monetair beleid en financiële stabiliteit, houdt de Bank open valutapositities.

Niet-gerealiseerde valutaherwaarderingswinsten en -verliezen worden niet toegerekend aan de uitkeerbare winst. Wisselkoersherwaarderingswinsten worden als niet gerealiseerd beschouwd totdat de onderliggende positie is geliquideerd of ontbonden. Het als gerealiseerd opgenomen bedrag wordt bepaald door de gemiddelde snelheid waarmee het actief of de verplichting wordt geliquideerd, te vergelijken met de gewogen gemiddelde historische verkrijgingsprijs. Gerealiseerde koersherwaarderingswinsten en -verliezen worden vervolgens verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Herwaarderingsreserve van eigen-vermogensinstrumenten aangeduid als FVTOCI

De Bank heeft een onherroepelijke keuze gemaakt om haar investeringen in Swift, BLADDEX en CariCRIS aan te merken als strategische aandeleninvesteringen, geclassificeerd als FVTOCI. Winsten en verliezen als gevolg van wijzigingen in de aandelenkoers of herwaarderingsreserves van wisselkoersen worden weerspiegeld in de niet-gerealiseerde resultaten en gecumuleerd in deze reserve. De in de niet-gerealiseerde resultaten gepresenteerde bedragen worden niet verwerkt als winst, maar voor zover een deel of de gehele investering wordt geëlimineerd, wordt het relatieve bedrag van de reserve meteen verantwoord onder deze herwaarderingsreserve.

Herwaardering van toegezegde-pensioenregelingen

Herwaarderingsreserves van de toegezegde-pensioenregelingen van de Bank omvatten ervaringsaanpassingen (de effecten van verschillen tussen de eerdere actuariële veronderstellingen en wat er daadwerkelijk is gebeurd), evenals de effecten van veranderingen in actuariële veronderstellingen. Jaarlijkse herwaarderingsreserves van de pensioenregelingen worden erkend via niet-gerealiseerde resultaten en overgeheveld naar deze reserve. Aanpassingen van de vergoedingsregelingen worden later niet in de resultatenrekening opgenomen.

Herwaarderingsreserve 'terreinen en gebouwen' (onroerende goederen)

De Bank herwaardeert periodiek haar onroerende goederen op basis van een onafhankelijke taxatie van de marktwaarde van de objecten. De meerwaarde uit hoofde van herwaarderingsreserves wordt via de OCI opgenomen onder deze herwaarderingsreserve als niet-gerealiseerde resultaten in het jaar dat de herwaardering geschiedt en wordt voorts aangehouden als een afzonderlijke reserve onder deze reserve, zolang het actief bestaat. Bij verkoop of anderszins vervreemding van een onroerend goed wordt de betreffende cumulatieve herwaarderingsreserve rechtstreeks verwerkt onder deze reserve.

Overige componenten van de 'overige reserve'

Naast de bovengenoemde herwaarderingsreserves, worden nog andere mutaties –al dan niet rechtstreeks– onder de 'overige reserves' verwerkt. Deze reserve is ontstaan in het kader van de toepassing van IFRS en bij het ontbreken van een post 'algemene reserve' onder andere ter opvang van diverse noodzakelijke herrubriceringen en hermetingen uit hoofde van IFRS, zoals IAS-29, die ten gunste of ten laste van de 'overige/algemene reserve' moeten worden verwerkt.

2.10.2e Grondslagen voor voorziening 'pensioenverplichtingen bankpresidenten en 'post employment benefits'

Deze post van de balans betreft voorzieningen van toekomstige pensioenrechten van de presidenten van de Bank en van 'post employment benefits' van werknemers van de Bank en is gebaseerd op actuariële calculaties door een externe actuaris. Bij deze calculaties wordt uitgegaan van enerzijds de bepalingen genoemd in respectievelijk de resoluties van de presidenten inzake hun honorarium en de 'Collectieve Arbeidsovereenkomst' en anderzijds van de financiële en demografische veronderstellingen. De bijstellingen van deze voorzieningen geschieden ten laste van de resultatenrekening.

2.11 Grondslagen voor resultaatbepaling

2.11.1 Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Rentebaten en rentelasten worden voor alle rentedragende instrumenten in de resultatenrekening verantwoord. Rentebaten en -lasten alsook overige baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

2.11.2 Opbrengstbepaling

- a) rentebaten worden verantwoord als resultaat op basis van de effectieve rentemethode.
- b) dividendopbrengsten uit de belegging van de Bank in aandelen worden opgenomen als de dividenden worden gedeclareerd.
- c) overige opbrengsten worden opgenomen in het resultaat wanneer deze:
 - a. worden verdiend;
 - b. op betrouwbare wijze kunnen worden gemeten; en
 - c. inbaarheid waarschijnlijk is.

Rentebaten

a) Rente en soortgelijke baten en lasten

Voor alle financiële instrumenten die worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs of tegen de reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de overige onderdelen van het totaalresultaat, worden rentebaten of -lasten verwerkt tegen de effectieve rentevoet.

Bij de renteberekening wordt rekening gehouden met alle contractuele voorwaarden van het financiële instrument (bijvoorbeeld vooruitbetalingsopties) alsook met eventuele vergoedingen of bijkomende kosten die direct toerekenbaar zijn aan het instrument en een integraal onderdeel vormen van de effectieve rentevoet, maar geen toekomstige kredietverliezen behelzen.

De boekwaarde van het financiële actief of de financiële verplichting wordt aangepast als de Bank haar schattingen van betalingen of ontvangsten herziet.

De aangepaste boekwaarde wordt berekend op basis van de oorspronkelijke effectieve rentevoet en de wijziging in de boekwaarde wordt verwerkt als rentebaten of -lasten.

b) Grondslag voor bepaling van rente-inkomsten

De oorspronkelijke effectieve rentevoet wordt toegepast op de brutoboekwaarde (boekwaarde zonder aftrek van voorziening voor verwachte kredietverliezen) van een financieel actief waarvoor:

- het kredietrisico niet significant is toegenomen sinds de initiële verwerking (fase 1);
- het kredietrisico aanzienlijk is toegenomen sinds de initiële verwerking, maar dat geen verminderde kredietwaardigheid heeft (fase 2).

Voor financiële activa met een verminderde kredietwaardigheid wordt de oorspronkelijke effectieve rentevoet toegepast op de nettoboekwaarde (boekwaarde ná aftrek van de verwachte kredietverliezen).

Lasten die voortvloeien uit financiële activa als gevolg van een negatieve effectieve rente worden niet gepresenteerd als rentebaten, maar als rentelasten.

2.11.3 Provisiebaten en overige baten

Provisiebaten hebben betrekking op transacties in vreemde valuta. Provisies en overige vergoedingen worden opgenomen naarmate de diensten worden geleverd.

2.11.4 Beheerskosten

Beheerskosten ofwel administratieve kosten worden geboekt naarmate de goederen en diensten worden ontvangen en worden toegerekend aan de periode waarop die betrekking hebben. De drukkosten van de in een jaar bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten worden in principe toegerekend aan de resultatenrekening over de geschatte levensduur van de bankbiljetten, over ongeveer een periode van 3 jaar. Vanaf 2019 worden deze drukkosten onder de noemer 'beheerskosten goud, deviezen en bankbiljetten' gerubriceerd als 'drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten'. De met de levering van de bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten gepaard gaande kosten worden separaat onder laatstgenoemde post verwerkt.

2.12 Voorzieningen juridische geschillen, voorwaardelijke verplichtingen en niet uit de balans blijvende verplichtingen en vorderingen

2.12.1 Juridische geschillen

Een reservering voor toekomstige verplichtingen uit hoofde van juridische geschillen wordt opgenomen indien de Bank, als gevolg van gebeurtenissen in het verleden:

- een huidige in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft;
- een betrouwbare inschatting kan maken, en
- het waarschijnlijk is dat een uitstroom van financiële middelen vereist zal zijn om aan de verplichting te voldoen.

Het bedrag opgenomen als verplichting (voorziening) wordt gewaardeerd als de beste schatting van de uitgaven die nodig zijn om de bestaande verplichting aan het einde van de verslagperiode af te wikkelen. Indien het effect van de tijds waarde van geld materieel is, is het bedrag van een reservering de contante waarde van de uitgaven die naar verwachting nodig zullen zijn om de verplichting af te wikkelen.

2.12.2 Voorwaardelijke verplichtingen

Voorwaardelijke verplichtingen zijn mogelijke verplichtingen die kunnen voortvloeien uit onzekere toekomstige gebeurtenissen waarover de Bank geen controle heeft of zijn huidige verplichtingen die niet zijn opgenomen omdat het bedrag niet adequaat kan worden bepaald, of omdat betaling

niet waarschijnlijk is. Voorwaardelijke verplichtingen worden niet in de jaarrekening opgenomen, maar worden wel vermeld indien significant.

2.12.3 Niet uit de balans blijvende verplichtingen en vorderingen

Een toezegging is een afdwingbare, juridisch bindende overeenkomst om in de toekomst een betaling te doen voor de aankoop van goederen of diensten. Deze bedragen worden niet in de balans opgenomen, aangezien de Bank de goederen of diensten nog niet heeft ontvangen van de leverancier.

De niet uit de balans blijvende vorderingen zijn langlopende vorderingen, waarvan het niet verlopen deel van het contractbedrag niet in de jaarrekening van de verslagperiode wordt verwerkt.

Noot | 3 Risicobeheersing

Het risicobeleid van de Centrale Bank van Suriname is gericht op het laag houden van risico's, en het waarborgen van de reputatie en solvabiliteit van de Bank, zonder prioritaire naleving van de verplichtingen vastgesteld in de bankwet, uit het oog te verliezen.

De risico's waaraan de Bank is blootgesteld, zijn gecategoriseerd als beleidsrisico & strategisch, financieel en operationeel risico.

Bij het beleidsrisico en strategisch risico gaat het om de risico's die de Bank ervan zouden kunnen weerhouden haar missie te vervullen, met een bijzondere nadruk op haar mandaat voor monetair beleid, financiële stabiliteit en de doelstellingen zoals uiteengezet in het Strategisch Plan.

Financieel risico omvat de risico's die voortvloeien uit de activiteiten van de Bank op de lokale en internationale financiële markten. De belangrijkste financiële risico's waarmee de Bank wordt geconfronteerd, vloeien voort uit haar verantwoordelijkheid voor het beheer van de deviezenreserves en de uitvoering van conventionele en onconventionele monetaire beleidstransacties.

Operationeel risico is het risico dat leidt tot financiële verliezen, reputatieschade of het niet behalen van de doelstellingen van de Bank als gevolg van inadequate of falende interne processen, mensen, systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Indien een gebeurtenis binnen de bovengenoemde risicocategorieën niet naar behoren wordt gemonitord of afgehandeld, kan dit leiden tot reputatieschade met als gevolg dat de geloofwaardigheid van de Bank negatief wordt beïnvloed.

3.1 Financieel risicokader

De belangrijkste financiële risico's waaraan de Bank is blootgesteld zijn kredietrisico, liquiditeitsrisico en marktrisico (rente -en valutarisico).

De Bank gebruikt financiële instrumenten als middel om haar doelstellingen op het gebied van monetair beleid en financiële stabiliteit te verwezenlijken (in binnenlandse valuta) en ook voor het beheer van internationale reserves (in vreemde valuta).

Deze portefeuilles hebben verschillende kenmerken en vereisen verschillende aanpak van risicobeheersing. De volgende omschrijvingen geven de belangrijkste risico's weer waaraan deze portefeuilles van financiële instrumenten zijn blootgesteld, evenals de wijze van beheersing van deze risico's.

3.1.1 Kredietrisico

Kredietrisico bestaat uit potentiële verliezen die voortvloeien uit het feit dat de tegenpartij haar verplichtingen niet nakomt. Deze potentiële verliezen of bijzondere waardeverminderingen zijn beïnvloedbaar door objectieve en subjectieve indicatoren.

A. Deviezenreserves

Kredietrisico is het risico dat de waarde van een portefeuille verandert als gevolg van onverwachte veranderingen in de kredietkwaliteit van emittenten of handelspartners. Dit omvat verliezen als gevolg van default alsmede verliezen als gevolg van verandering in de kredietwaardigheid van een tegenpartij in een intern of extern waarderingssysteem.

Om de blootstelling aan kredietrisico bij het beheer van de deviezenreserves te mitigeren, beperkt de Bank haar blootstelling aan kredietrisico van landen, tegenpartijen en emittenten. Dit doet zij o.a. door concentratielimieten vast te stellen en minimale kredietratings voor te schrijven op basis van de ratings vastgesteld door internationale ratingbureaus (Standard & Poor's, Moody's en Fitch).

Bovendien beperken de beleggingsrichtlijnen de concentratie in financiële instrumenten zonder benchmark en is de portefeuille gediversifieerd in verschillende geldmarktinstrumenten, evenals vastrentende effecten en effecten met vlottende rente (overheidsobligaties, agentschappen - inclusief regionale overheden en supranationale effecten-) en andere liquide, zeer veilige instrumenttypes.

In aanmerking komende tegenpartijen worden geselecteerd op basis van een aantal criteria, zoals kredietwaardigheid, land van vestiging, de omvang van haar activa en kapitaal, en haar relevante ervaring.

Activa uitgedrukt in Surinaamse dollar

Activa luidende in de locale valuta, Surinaamse dollar, omvatten respectievelijk leningen aan de overheid, de commerciële banken en aan de werknemers van de Bank. Aangezien het primaire doel van de acties van de Bank de succesvolle implementatie van haar monetaire beleidstransacties is, is het kredietrisicobeheer van de Bank voor activa die luiden in de nationale valuta, onderworpen aan de vereisten van de beleidsimplementatie.

Voor de monitoring van het kredietrisico voor deze activa maakt de Bank gebruik van zowel extern als intern ontwikkelde analyse-methodieken en informatie. Daaronder valt ook informatie waarover de Bank beschikt vanwege haar rol als toezichthouder op kredietinstellingen en het verzekeringswezen en als monetaire autoriteit.

Voor permanente faciliteiten voor liquiditeitsdoeleinden aan lokale commerciële banken beperkt de Bank het kredietrisico door middel van onderpand, dat bestaat uit door de overheid uitgegeven schuldbewijzen. De onderpandwaarde per transactie is niet lager dan de waarde van de verstrekte lening vermeerderd met een marge, vaak haircut genoemd, van 20%.

3.1.2 Kredietkwaliteitsanalyse

De activa van de Bank die zijn blootgesteld aan kredietrisico worden in de onderstaande tabel weergegeven volgens de classificatie van de activa. De classificatie naar externe kredietrating gebeurt op basis van gepubliceerde kredietratings door de kredietratingbeoordelaars. Als er een verschil in waardering is, wordt de laagste waardering gebruikt.

Kredietanalyse op basis van fasering:

	31 december 2020				31 december 2019			
	SRD				SRD			
	Fase				Fase			
	1	2	3	Totaal	1	2	3	Totaal
Kas- en banktegoeden bij correspondent-banken in VV								
AAA	1.155.881.536	-	-	1.155.881.536	809.592.728	-	-	809.592.728
AA	1.170.337	-	-	1.170.337	600.461	-	-	600.461
AA-	5.043.303	-	-	5.043.303	5.235.752	-	-	5.235.752
A+	657.133	-	-	657.133	1.488.386	-	-	1.488.386
A	-	-	-	-	-	-	-	-
A-	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB+	-	-	-	-	-	-	-	-
BBB-	-	-	-	-	-	-	-	-
B+	8.585.402	-	-	8.585.402	28.804.326	-	-	28.804.326
Not rated	-	1.138.621.753	-	1.138.621.753	-	1.262.824.040	-	1.262.824.040
Brutowaarde	1.171.337.711	1.138.621.753	-	2.309.959.464	845.721.653	1.262.824.040	-	2.108.522.693
Afwaardering (ECL)	-100.842	-98.026	-	-198.868	-56.827	-84.854	-	-141.681
Netto boekwaarde	1.171.236.869	1.138.523.727	-	2.309.760.596	845.664.826	1.262.739.186	-	2.108.404.012
Swap								
A+	2.737.528.009	-	-	2.737.528.009	1.703.039.165	-	-	1.703.039.165
Brutowaarde	2.737.528.009	-	-	2.737.528.009	1.703.039.165	-	-	1.703.039.165
Afwaardering (ECL)	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto boekwaarde	2.737.528.009	-	-	2.737.528.009	1.703.039.165	-	-	1.703.039.165
IMF-gerelateerde activa								
AAA	54.705.451			54.705.451	332.311.270			332.311.270
Brutowaarde	54.705.451	0	0	54.705.451	332.311.270	0	0	332.311.270
Afwaardering (ECL)								
Netto boekwaarde	54.705.451	0	0	54.705.451	332.311.270	0	0	332.311.270
Beleggingen in vreemde valuta (Staat en buitenlandse derden) (AC)								
AAA	1.607.273.440	-	-	1.607.273.440	1.400.814.283	-	-	1.400.814.283
AA+	70.590.443	-	-	70.590.443	-	-	-	-
AA	272.880.486	-	-	272.880.486	-	-	-	-
AA-	214.518.155	-	-	214.518.155	-	-	-	-
A+	518.980.003	-	-	518.980.003	-	-	-	-
A-	-	-	-	-	-	-	-	-
BB	227.124.254	-	-	227.124.254	119.840.978	-	-	119.840.978
Brutowaarde	2.911.366.781	-	-	2.911.366.781	1.520.655.261	-	-	1.520.655.261
Effectieve interest	-524.262	-	-	-524.262	-	-	-	-
Afwaardering (ECL)	-99.709.828	-	-	-99.709.828	-15.753.493	-	-	-15.753.493
Netto boekwaarde	2.811.132.691	-	-	2.811.132.691	1.504.901.768	-	-	1.504.901.768
Beleggingen in aandelen (FVOCI)								
AAA	2.637.306	-	-	2.637.306	1.628.208	-	-	1.628.208
Not rated	-	-	-	-	-	-	-	-
Brutowaarde	2.637.306	-	-	2.637.306	1.628.208	-	-	1.628.208
Afwaardering (ECL)	-	-	-	-	-	-	-	-
Netto boekwaarde	2.637.306	-	-	2.637.306	1.628.208	-	-	1.628.208
Vorderingen op de Staat in SRD								
Not rated	9.174.391.329	-	3.760.441.801	12.934.833.130	-	-	9.278.426.601	9.278.426.601
Brutowaarde	9.174.391.329	-	3.760.441.801	12.934.833.130	-	-	9.278.426.601	9.278.426.601
Effectieve interest	1.065.529	-	-	1.065.529	-	-	-	-
Afwaardering (ECL)	-150.243.913	-	-1.364.417.190	-1.514.661.103	-	-	-5.023.206.043	-5.023.206.043
Netto boekwaarde	9.025.212.945	-	2.396.024.611	11.421.237.556	-	-	4.255.220.558	4.255.220.558
Financiële activa commerciële banken								
Not rated	-	-	172.160.000	172.160.000	-	-	121.899.901	121.899.901
Brutowaarde	-	-	172.160.000	172.160.000	-	-	121.899.901	121.899.901
Afwaardering (ECL)	-	-	-38.736.000	-38.736.000	-	-	-27.427.478	-27.427.478
Netto boekwaarde	-	-	133.424.000	133.424.000	-	-	94.472.423	94.472.423

	31 december 2020				31 december 2019			
	SRD				SRD			
	Fase				Fase			
	1	2	3	Totaal	1	2	3	Totaal
Overige financiële activa (leningen per-soneel en overige vorderingen)								
Not rated	65.402.905	-	-	65.402.905	19.630.282	-	-	19.630.282
Brutowaarde	65.402.905	-	-	65.402.905	19.630.282	-	-	19.630.282
Afwaardering (ECL)	-16.155.888	-	-	-16.155.888	-5.666.850	-	-	-5.666.850
Netto boekwaarde	49.247.017	-	-	49.247.017	13.963.432	-	-	13.963.432

Oordeelsvorming en comptabele schattingen

De Bank beoordeelt de "Expected Credit Loss" (ECL) op alle instrumenten gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs of schuldinstrumenten gewaardeerd tegen "Fair Value Through Other Comprehensive Income" (FVTOCI).

a. Bijzondere waardevermindering (impairment)

Kredietrisico's kunnen beïnvloed worden door kwalitatieve en kwantitatieve factoren welke ook invloed hebben op bijzondere waardeverminderingen in het jaar. Het beleid van de Bank is derhalve erop gericht om bij elke nieuwe klant een individuele analyse te maken ter zake hun kredietwaardigheid alsook het beoordelen van de externe creditrating, indien aanwezig. De Bank kan in sommige gevallen externe referenties raadplegen.

De kredietwaardigheid wordt bepaald door onder andere kennis te nemen van de bedrijfsprocessen van de lokale bedrijfsactiviteiten.

Oordeelsvorming is vereist bij het bepalen of er objectieve aanwijzingen zijn dat er sprake is van een bijzondere waardevermindering en, zo ja, wat het juiste bedrag aan ECL's is dat moet worden opgenomen. De waardering van ECL's weerspiegelt een onbevooroordeeld en kansgewogen bedrag dat wordt bepaald door een reeks mogelijke uitkomsten, de tijdswaarde van geld en redelijke en gefundeerde informatie die zonder onnodige kosten of moeite beschikbaar is op de rapportagedatum met betrekking tot gebeurtenissen in het verleden, huidige omstandigheden en prognoses van toekomstige economische omstandigheden.

Significante beoordelingen die nodig zijn voor het meten van ECL's zijn onder meer:

- het bepalen van criteria om te beoordelen of een financieel actief geacht wordt een laag kredietrisico te hebben;
- het bepalen van criteria om te beoordelen wat een significante toename van het kredietrisico inhoudt;
- het kiezen van geschikte modellen en aannames voor het meten van ECL's;
- vaststelling van het aantal en de relatieve wegingen van toekomstgerichte scenario's voor elk type financieel instrument en de bijbehorende ECL's; en
- het opzetten van groepen van vergelijkbare financiële activa met het oog op het meten van ECL's.

Financiële activa worden afhankelijk van hun ingeschat kredietrisico ingedeeld in de volgende drie fasen:

Fase 1 - Financiële activa worden doorgaans gecategoriseerd als fase 1 wanneer ze voor het eerst worden opgenomen, tenzij ze zijn gekocht of ontstaan met verminderde kredietwaardigheid. De Bank boekt een voorziening voor ECL's over 12 maanden in winst of verlies en rente-inkomsten worden berekend over de brutoboekwaarde van het actief.

Fase 2 - Financiële activa worden ingedeeld in fase 2 wanneer ze sinds de eerste opname een aanzienlijke toename van het kredietrisico hebben doorgemaakt. De Bank registreert een

voorziening voor levenslange ECL's en de rente-inkomsten worden berekend over de brutoboekwaarde van het actief.

Fase 3 - Financiële activa worden gecategoriseerd als fase 3 wanneer ze worden beschouwd als een verminderde kredietwaardigheid. De Bank registreert een voorziening voor levenslange ECL's en de rente-inkomsten worden berekend op basis van de nettoboekwaarde van het actief (brutoboekwaarde min de verliesvoorziening), in plaats van op de brutoboekwaarde.

De fasering en de tijdvakken voor de bepaling van de categorie van de ECL zijn als volgt:

Fase 1	Fase 2	Fase 3
Laag kredietrisico of geen toename sinds eerste opname	Aanzienlijke toename van het kredietrisico sinds eerste opname	Verminderde kredietwaardigheid
Tot 90 dagen achterstallig	Tussen 91 en 181 dagen achterstallig	Langer dan 181 dagen achterstallig
Voorziening voor 12-maanden ECL's	Voorziening voor levenslange ECL's	

b. Laag kredietrisico

De Bank beschouwt schuldinstrumenten als een laag kredietrisico wanneer hun kredietrisicoring gelijk is aan de wereldwijd aanvaarde definitie van 'investment grade'. Gezien de strikte beleggingsrichtlijnen van de Bank, die het aanhouden van beleggingen met een hoge kredietwaardigheid voorstellen, worden financiële instrumenten die als internationale reserves worden aangehouden geacht een laag kredietrisico te hebben.

De Bank is van mening dat door de overheid uitgegeven instrumenten een element van kredietrisico inhouden en daarom niet worden beoordeeld als instrumenten met een laag kredietrisico. Een kans op default en verlies bij default wordt toegekend aan instrumenten die voldoen aan de test van uitsluitend rente- en hoofdsombetalingen en worden geclassificeerd als AC of FVTOCI op basis van hun blootstelling bij default. Verlies bij default wordt beoordeeld op basis van de tijdswaarde van gelden die naar verwachting zullen uitstaan, in tegenstelling tot de opgebouwde rente en hoofdsom, aangezien de Staat deze verplichtingen blijft erkennen en die naar verwachting niet zullen worden geliquideerd.

Voor door de overheid uitgegeven instrumenten die zijn geclassificeerd als FVTPL wordt geen kans op default toegekend en wordt er geen voorziening voor te verwachten kredietverliezen opgenomen. De blootstellingen van deze instrumenten voor hun reële waarde wordt in de resultatenrekening verwerkt.

c. Significante toename van het kredietrisico

De Bank is van mening dat zich een aanzienlijke toename van het kredietrisico voordoet bij financiële instrumenten die deel uitmaken van de internationale reserves wanneer de rating van deze instrumenten onder de investment grade wordt bijgesteld. Voor het vaststellen als het kredietrisico van een financieel instrument sinds de eerste opname in de boeken van de Bank significant is toegenomen, hanteert de Bank voor alle andere financiële instrumenten redelijke en duurzame informatie die zonder onnodige kosten of moeite beschikbaar is. Dit omvat kwantitatieve en kwalitatieve informatie en analyses, gebaseerd op de historische ervaring van de Bank en een weloverwogen kredietbeoordeling inclusief toekomstgerichte informatie.

d. ECL-meting

Het ECL-model is gebaseerd op 12 maanden en life-time expected credit loss en daarnaast is er indien noodzakelijk wordt geacht ook afwaardering bij andere activa als gevolg van permanente waardevermindering.

De belangrijkste input voor het meten van ECL is de termstructuur van de volgende variabelen:

- kans op default (possibility of default -PD);
- verlies bij default (loss given default -LGD);
- blootstelling bij default (exposure at default -EAD).

PD-schattingen zijn schattingen op een bepaalde datum, die worden berekend op basis van statistische ratingmodellen en ratingtools die zijn toegesneden op de verschillende categorieën van tegenpartijen en blootstellingen. Deze statistische modellen zijn gebaseerd op intern en extern verzamelde gegevens die zowel kwantitatieve als kwalitatieve factoren bevatten, inclusief toekomstgerichte informatie. Overgangsmatrices worden gebruikt om de PD voor buitenlandse tegenpartijen af te leiden. Indien een tegenpartij of blootstelling migreert tussen ratingklassen, dan zal dit leiden tot een wijziging in de inschatting van de bijbehorende PD.

LGD is de omvang van het waarschijnlijke verlies als er sprake is van een default. De Bank schat de LGD-parameters op basis van de historische invorderingspercentages, of parameters berekend door ratingbureaus en regelgevende instellingen. De LGD-modellen houden rekening met de structuur, het onderpand, de anciënniteit van de vordering, de sector van de tegenpartij en de herstelkosten van elk onderpand dat integraal deel uitmaakt van het financiële actief.

EAD vertegenwoordigt de verwachte blootstelling in het geval van een default. De Bank leidt de EAD af van de huidige blootstelling aan de tegenpartij en mogelijke wijzigingen in het huidige bedrag dat is toegestaan onder het contract, inclusief afschrijvingen. De EAD van een financieel actief is zijn bruto boekwaarde (inclusief opgelopen verschuldigde rente). EAD-schattingen worden berekend op basis van verdisconteerde kasstromen, gebruikmakend van de effectieve rentevoet als verdisconterings-factor.

Zoals hierboven beschreven, en onder voorbehoud van het gebruik van een PD van maximaal 12 maanden voor financiële activa waarvoor het kredietrisico niet aanzienlijk is toegenomen, meet de Bank ECL, rekeninghoudend met het risico van default gedurende de maximale contractuele periode gedurende welke zij is blootgesteld aan kredietrisico, zelfs als de Bank voor risicobeheer doeleinden een langere periode in overweging neemt. De maximale contractuele periode loopt tot de datum waarop de Bank het recht heeft om terugbetaling te eisen.

Wanneer de modellering van een parameter op collectieve basis wordt uitgevoerd, worden de financiële instrumenten gegroepeerd op basis van gedeelde risicokenmerken, waaronder:

- het instrumenttype;
- de kredietrisicoclassificatie;
- het type onderpand;
- de datum van eerste opname;
- de resterende looptijd;
- de industrie;
- de geografische locatie van de lener.

e. Definitie van standaard

Alle financiële activa gewaardeerd tegen AC of FVTOCI, die 1 dag of langer achterstallig zijn, worden geacht in gebreke te zijn, behalve de blootstelling aan de Surinaamse overheid die als in gebreke zou worden beschouwd bij een tijdsspanne van meer dan 180 dagen. Dit vormt een weerlegging van het vermoeden van IFRS 9 dat default plaatsvindt wanneer het financiële actief 90 dagen achterstallig is. Het weerspiegelt echter de omstandigheden van de procedures van de begrotingsgoedkeuring van de regering en de unieke relatie van de Bank met de Staat, aangezien zij optreedt als bankier en fiscaal agent van de Staat.

3.1.3 Concentratierisicoanalyse

Concentratierisico ontstaat wanneer een aantal tegenpartijen betrokken zijn bij vergelijkbare bedrijfsactiviteiten of activiteiten in dezelfde geografische regio, of vergelijkbare economische kenmerken hebben waardoor hun vermogen om contractuele verplichtingen na te komen op vergelijkbare wijze wordt beïnvloed door veranderingen in economische, politieke of andere omstandigheden. Concentraties geven de relatieve gevoeligheid weer van de prestatie van de Bank voor ontwikkelingen die van invloed zijn op een bepaalde bedrijfstak of geografische locatie.

Om buitensporige concentratierisico's te minimaliseren, hanteert de Bank specifieke richtlijnen die zijn gericht op het handhaven van een laag concentratierisicoprofiel.

De financiële activa en passiva gediversifieerd naar land zijn als volgt:

- 2020

In SRD	31 december 2020						
	United States of America	EU - countries	United Kingdom	China	Suriname	Others	Total
Activa							
Geldmiddelen en kasequivalenten	2.145.120.206	5.667.932	9.755.739	-	121.181.981	-	2.281.725.858
Swap	-	-	-	2.736.870.875	-	-	2.736.870.875
Deposito's bij correspondentbanken	-	-	28.034.738	-	-	-	28.034.738
Beleggingen in obligaties	1.813.235.185	261.952.053	72.388.952	-	148.667.651	514.888.850	2.811.132.691
IMF-gerelateerde activa	-	-	-	-	-	54.705.451	54.705.451
Beleggingen in aandelen	-	-	-	-	-	2.637.306	2.637.306
Monetair goud	-	-	-	-	-	1.244.071.347	1.244.071.347
Vorderingen op commerciële banken	-	-	-	-	133.424.000	-	133.424.000
Vorderingen op de Staat	-	-	-	-	11.421.237.556	-	11.421.237.556
Overige vorderingen	-	-	-	-	158.260.340	-	158.260.340
Totaal financiële activa	3.958.355.391	267.619.985	110.179.429	2.736.870.875	11.892.771.528	1.816.302.954	20.902.100.162
Passiva							
Bankbiljetten in omloop	-	-	-	-	3.861.431.935	-	3.861.431.935
Kasreserve commerciële banken	-	-	-	-	6.328.727.748	-	6.328.727.748
Verplichtingen a.d. Staat	-	-	-	-	2.596.679.529	-	2.596.679.529
IMF-gerelateerde verplichtingen	-	-	-	-	-	2.150.431.210	2.150.431.210
Verplichting aan commerciële banken	-	-	-	-	4.917.465.250	-	4.917.465.250
Central Bank Certificates of Deposit	-	-	-	-	-	-	-
Overige financiële passiva	-	-	-	-	3.045.286.312	-	3.045.286.312
Totaal financiële verplichtingen	-	-	-	-	20.749.590.774	2.150.431.210	22.900.021.984
Netto-positie per land	3.958.355.391	267.619.985	110.179.429	2.736.870.875	-8.766.819.246	-34.128.256	-2.027.921.822

- 2019

In SRD	31 december 2019						
	United States of America	EU countries	United Kingdom	China	Suriname	Overige	Totaal
Activa							
Geldmiddelen en kasequivalenten	1.296.879.115	96.781.048	95.968.787	-	100.534.105	-	1.590.163.055
Swap arrangement	-	-	-	1.703.039.165	-	-	1.703.039.165
Deposito's bij correspondentbanken	428.305.754	-	82.193.705	7.741.497	-	-	518.240.956
Beleggingen in obligaties	1.404.367.663	-	-	-	100.534.105	-	1.504.901.768
IMF-gerelateerde activa	-	-	-	-	-	332.311.270	332.311.270
Beleggingen in aandelen	-	-	-	-	-	1.628.208	1.628.208
Monetair goud	-	-	-	-	-	598.449.842	598.449.842
Vorderingen op commerciële banken	-	-	-	-	94.472.423	-	94.472.423
Vorderingen op de Staat	-	-	-	-	4.255.220.559	-	4.255.220.559
Overige vorderingen	-	-	-	-	51.698.392	-	51.698.392
Totaal financiële activa	3.129.552.532	96.781.048	178.162.492	1.710.780.662	4.602.459.584	932.389.320	10.650.125.638
Passiva							
Bankbiljetten in omloop	-	-	-	-	2.263.364.545	-	2.263.364.545

In SRD	31 december 2019						
	United States of America	EU countries	United Kingdom	China	Suriname	Overige	Totaal
Kasreserve commerciële banken		-	-	-	5.029.135.913	-	5.029.135.913
Verplichtingen a.d. Staat		-	-	-	2.166.773.728	-	2.166.773.728
IMF-gerelateerde verplichtingen		-	-	-	-	1.349.258.628	1.349.258.628
Verplichting aan commerciële banken		-	-	-	2.373.113.105	-	2.373.113.105
Central Bank Certificates of Deposit		-	-	-	93.000.000	-	93.000.000
Overige financiële passiva		-	-	-	1.889.767.672	-	1.889.767.672
Totaal financiële verplichtingen	-	-	-	-	13.815.154.963	1.349.258.628	15.164.413.591
Netto-positie per land	3.129.552.532	96.781.048	178.162.492	1.710.780.662	-9.212.695.379	-416.869.308	-4.514.287.953

De weergave van het concentratierisico voor de financiële activa naar de groepen 'buitenlandse centrale banken en overheden', 'buitenlandse commerciële banken', 'Surinaamse overheid' en 'overige instanties' is als volgt:

- 2020

In SRD	Buitenlandse centrale banken en overheden	Buitenlandse commerciële banken	Surinaamse Overheid	Overige	Total
Activa					
Geldmiddelen en kasequivalenten	1.157.322.581	27.774.937	-	1.096.628.340	2.281.725.858
Swap	2.736.870.875	-	-	-	2.736.870.875
Deposito's bij correspondentbanken	-	28.034.738	-	-	28.034.738
Beleggingen in obligaties	1.564.467.251	1.097.997.790	148.667.650	-	2.811.132.691
IMF-gerelateerde activa	54.705.451	-	-	-	54.705.451
Beleggingen in aandelen	-	-	-	2.637.306	2.637.306
Monetair goud	-	-	-	1.244.071.347	1.244.071.347
Vorderingen op commerciële banken	-	-	-	133.424.000	133.424.000
Vorderingen op de Staat	-	-	11.421.237.556	-	11.421.237.556
Overige vorderingen	-	-	-	158.260.340	158.260.340
Totaal financiële activa	5.513.366.158	1.153.807.465	11.569.905.206	2.635.021.333	20.872.100.162

- 2019

In SRD	Buitenlandse centrale banken en overheden	Buitenlandse commerciële banken	Surinaamse Overheid	Overige	Total
Activa					
Geldmiddelen en kasequivalenten	991.562.692	132.736.681	-	458.122.182	1.582.421.555
Swap	1.710.780.665	-	-	-	1.710.780.665
Deposito's bij correspondentbanken	428.305.754	89.935.202	-	-	518.240.956
Beleggingen in obligaties	521.420.660	886.563.808	96.917.300	-	1.504.901.768
IMF-gerelateerde activa	332.311.270	-	-	-	332.311.270
Beleggingen in aandelen	-	-	-	1.628.207	1.628.207
Monetair goud	-	-	-	598.449.842	598.449.842
Vorderingen op commerciële banken	-	-	-	94.472.423	94.472.423
Vorderingen op de Staat	-	-	4.255.220.559	-	4.255.220.559
Overige vorderingen	-	-	-	51.698.393	51.698.393
Totaal financiële activa	3.984.381.041	1.109.235.691	4.352.137.859	1.204.371.047	10.650.125.638

3.1.4 Marktrisicoanalyse

Marktrisico is het risico dat de waarde van financiële instrumenten fluctueert als gevolg van veranderingen in marktvariabelen zoals rentetarieven en wisselkoersen. Marktrisico's omvatten valutarisico, renterisico en overige prijsrisico's. Marktrisico vloeit voort uit openstaande posities in financiële instrumenten met rentevoeten, valuta's en aandelen, die zijn blootgesteld aan algemene en specifieke marktbevingen en veranderingen in het niveau van volatiliteit van marktprijzen.

Valutarisico-analyse

Valutarisico is het risico dat de waarde van financiële instrumenten fluctueert als gevolg van verandering in wisselkoersen van vreemde valuta. Afhankelijk van de valutastructuur van de activa, is de waarde van de activa van de Bank blootgesteld aan het risico van wisselkoersschommelingen

is de waarde van de activa van de Bank blootgesteld aan het risico van wisselkoersschommelingen van haar belangrijkste vreemde valuta. Binnen de totale blootstelling en in beperkte mate kan het valutarisico gedeeltelijk worden beperkt door activa aan te houden in een gediversificeerde portefeuille van valuta's. De samenstelling van de doelvaluta is 70%-100% US-dollar, 0%-20% euro, 0%-10% goud en 0%-10% renminbi.

Het risico naar valutasoort is als volgt gediversifieerd:

- 2020

In SRD	31 december 2020					
	USD	EUR	SRD	SDR	Other	Total
Activa						
Geldmiddelen en kasequivalenten	1.654.484.236	627.241.622	-	-	-	2.281.725.858
Swap arrangement					2.739.870.875	2.739.870.875
Deposito's bij correspondentbanken	28.034.738	-	-	-	-	28.034.738
Beleggingen in obligaties	2.811.132.691	-	-	-	-	2.811.132.691
IMF-gerelateerde activa	-	-	-	54.705.451	-	54.705.451
Beleggingen in aandelen	2.637.306	-	-	-	-	2.637.306
Monetair goud	1.244.071.347	-	-	-	-	1.244.071.347
Vorderingen op commerciële banken		133.424.000	-	-	-	133.424.000
Vorderingen op de Staat	-	-	11.421.237.556	-	-	11.421.237.556
Overige vorderingen	-	34.062.242	124.198.098	-	-	158.260.340
Totaal financiële activa	5.737.874.834	794.727.864	11.545.435.654	54.705.451	2.739.870.875	20.872.100.162
Passiva						
Bankbiljetten in omloop	-	-	3.861.431.935	-	-	3.861.431.935
Kasreserve commerciële banken	2.957.229.634	1.549.798.957	1.821.699.158	-	-	6.328.727.749
Verplichtingen aan de Staat	1.079.496.513	110.810.601	1.406.372.414	-	-	2.596.679.528
IMF-gerelateerde verplichtingen	-	-	2.150.431.210	-	-	2.150.431.210
Verplichting aan commerciële banken	-	-	4.917.465.250	-	-	4.917.465.250
Central Bank Certificates of Deposit	-	-	-	-	-	-
Overige financiële passiva	10.167.795	362.993	3.408.755.524	-	-	3.045.286.312
Totaal financiële verplichtingen	4.046.893.942	1.660.972.551	17.192.155.491	-	-	22.900.021.984
Totaal netto vreemde valuta positie in SRD	1.693.456.376	-866.244.687	-5.646.719.837	54.705.451	2.739.870.875	-2.027.921.822

- 2019

In SRD	31 december 2019					
	USD	EUR	SRD	SDR	Other	Total
Activa						
Geldmiddelen en kasequivalenten	1.113.269.904	469.151.654			-	1.582.421.558
Swap	-	-	-	-	1.710.780.662	1.710.780.662
Deposito's bij correspondentbanken	518.240.956	-	-	-	-	518.240.956
Beleggingen in obligaties	1.504.901.768	-	-	-	-	1.504.901.768
IMF-gerelateerde activa	-	-		332.311.270	-	332.311.270
Beleggingen in aandelen	1.628.208	-	-	-	-	1.628.208
Monetair goud	598.449.842	-	-	-	-	598.449.842
Vorderingen op commerciële banken	-	94.472.423	-	-	-	94.472.423
Vorderingen op de Staat	-	-	4.255.220.559	-	-	4.255.220.559
Overige vorderingen	-	-	51.698.392	-	-	51.698.392
Totaal financiële activa	3.736.490.678	563.624.077	4.306.918.961	332.311.270	1.710.780.662	10.650.125.638
Passiva						
Bankbiljetten in omloop	-	-	2.263.364.545	-	-	2.263.364.545
Kasreserve commerciële banken	2.012.670.058	1.135.835.158	1.880.630.697	-	-	5.029.135.913
Verplichtingen aan de Staat	280.704.753	49.116.049	1.836.952.926	-	-	2.166.773.728
IMF-gerelateerde verplichtingen	-	-	1.349.258.628	-	-	1.349.258.628
Verplichting aan commerciële banken	992.810.433	158.533.191	1.221.769.481	-	-	2.373.113.105
Central Bank Certificates of Deposit	-	-	93.000.000	-	-	93.000.000
Overige financiële passiva	5.360.639	170.338	1.884.236.695	-	-	1.889.767.672
Totaal financiële verplichtingen	3.291.545.883	1.343.654.736	10.529.212.972	-	-	15.164.413.591
Totaal netto vreemde valuta positie	444.944.795	-780.030.659	-6.222.294.021	332.311.270	1.710.780.662	-4.514.287.953

Sensiviteit bij koersstijging en koersdaling

- 2020

In SRD	31 december 2020					
	USD	EUR	SRD	SDR	Other	Total
Totaal financiële activa	5.740.360.318	794.727.864	11.575.43.654	54.705.451	2.736.870.875	20.872.100.162
Totaal financiële verplichtingen	4.046.893.942	1.660.972.551	17.192.155.491	-	-	22.900.021.984
Totaal netto vreemde-valutapositie	1.693.466.376	-866.244.687	-5.646.719.837	54.705.451	2.736.870.875	-2.027.921.822
Sensitiviteitsanalyse						
Winst/(verlies)effect: Stijging van vreemdevalutakoers met 1%	16.834.664	-8.662.447	-	547.055	-	8.819.272
Winst/(verlies)effect: Daling van vreemdevalutakoers met 1%	-16.834.664	8.662.447	-	-547.055	-	-8.819.272

- 2019

In SRD	31 december 2019					
	USD	EUR	SRD	SDR	Other	Total
Totaal financiële activa	3.736.490.678	563.624.077	4.306.918.961	332.311.270	1.710.780.662	10.650.125.638
Totaal financiële verplichtingen	3.291.545.883	1.343.654.736	10.529.212.972	-	-	15.164.413.591
Totaal netto vreemde-valutapositie	444.944.795	-780.030.659	-6.222.294.021	332.311.270	1.710.780.662	-4.514.287.953
Sensitiviteitsanalyse						
Winst/(verlies)effect: Stijging van vreemdevalutakoers met 1%	4.449.448	-7.800.307		3.323.113		-27.746
Winst/(verlies)effect: Daling van vreemdevalutakoers met 1%	-4.449.448	7.800.307		-3.323.113		27.746

Renterisico-analyse

Renterisico is het marktrisico dat voortvloeit uit veranderingen in markttrentetarieven die een negatieve invloed hebben op de waarde van schuldbewijzen of andere instrumenten met vastrentende waarden. Het renterisico wordt bewaakt door dagelijkse meting van de looptijd en samenstelling van valuta's en door monitoring van absolute en relatieve volatiliteit, naast meting van absolute performance en tracking error.

De blootstelling van de Bank aan het reële-waarde-renterisico vloeit voornamelijk voort uit haar investeringen in haar externe reserves. De waarde van vastrentende instrumenten wordt beïnvloed door veranderingen in de rentetarieven in deze landen, wat op zijn beurt van invloed is op de winst. Gemodificeerde looptijd is een maatstaf voor de rentegevoeligheid van de beleggingen.

- 2020

In SRD	Rentedragend				Niet-rentedragend	
	Variabele rente financiële instrumenten	Vastrentende financiële instrumenten			Renteloze financiële instrumenten	Totaal
		tot 1 maand	van 1 tot 3 maanden	langer dan 3 maanden		
Financiële activa						
Geldmiddelen en kasequivalenten		-	-	-	2.281.725.858	2.281.725.858
Swap					2.736.870.875	2.736.870.875
Deposito's bij correspondentbanken		-	-	28.034.738	-	28.034.738
Beleggingen in obligaties		515.857.438	1.067.565.859	1.227.709.394	-	2.811.132.691
IMF-gerelateerde activa		-	-	-	54.705.451	54.705.451
Beleggingen in aandelen		-	-	-	2.637.306	2.637.306
Monetair goud		-	-	-	1.244.071.347	1.244.071.347
Vorderingen op commerciële banken		-	-	-	133.424.000	133.424.000
Vorderingen op de Staat		-	-	9.609.132.946	1.812.104.610	11.421.237.556
Overige vorderingen		-	-	-	158.260.340	158.260.340
Totaal financiële activa		515.857.438	1.067.565.859	10.864.877.078	8.423.799.787	20.872.100.162
Financiële verplichtingen						
Bankbiljetten in omloop	-	-	-	-	3.861.431.935	3.861.431.935

In SRD	Rentedragend				Niet-rentedragend	
	Variabele rente financiële instrumenten	Vastrentende financiële instrumenten			Renteloze financiële instrumenten	Totaal
		tot 1 maand	van 1 tot 3 maanden	langer dan 3 maanden		
Kasreserve commerciële banken	-	-	-	4.507.028.590	1.821.699.158	6.328.727.748
Verplichtingen aan de Staat	-	-	-	-	2.596.679.529	2.596.679.529
IMF-gerelateerde verplichtingen	-	-	-	2.150.431.210	-	2.150.431.210
Verplichting van commerciële banken	-	-	-	2.398.351.828	2.519.113.423	4.917.465.251
Central Bank Certificates of Deposit	-	-	-	-	-	-
Overige financiële passiva	-	-	-	-	3.045.286.111	3.045.286.111
Totale financiële verplichtingen	-	-	-	9.055.811.628	13.844.210.356	22.900.021.984
Netto Interestdragende financiële instrumenten discrepantie	-	515.857.438	1.067.565.859	1.809.065.451	-5.420.410.569	-2.027.921.822

- 2019

In SRD	Rentedragend				Niet-rentedragend	
	Variabele rente financiële instrumenten	Vastrentende financiële instrumenten			Renteloze financiële instrumenten	Totaal
		tot 1 maand	van 1 tot 3 maanden	langer dan 3 maanden		
Rentegenererende activa						
Geldmiddelen en kasequivalenten	-	60.349.076	36.980.000	-	1.492.833.979	1.590.163.055
SWAP	-	-	-	-	1.703.039.165	1.703.039.165
Deposito's bij correspondentbanken	-	-	-	518.240.956	-	518.240.956
Beleggingen in obligaties	-	147.795.748	368.712.048	988.393.972	-	1.504.901.768
IMF-gerelateerde activa	-	-	332.311.270	-	-	332.311.270
Beleggingen in aandelen	-	-	-	-	1.628.208	1.628.208
Monetair goud	-	-	-	-	598.449.842	598.449.842
Vorderingen op commerciële banken	-	-	-	-	94.472.423	94.472.423
Vorderingen op de Staat	-	-	-	1.561.900.568	2.693.319.991	4.255.220.559
Overige vorderingen	-	-	-	-	51.698.392	51.698.392
Totaal financiële activa	-	208.144.823	738.003.318	3.068.535.496	6.635.442.000	10.670.125.638
Rentedragende financiële verplichtingen						
Bankbiljetten in omloop	-	-	-	-	2.263.364.545	2.263.364.545
Kasreserve commerciële banken	-	-	-	3.148.505.216	1.880.630.697	5.029.135.913
Verplichtingen aan de Staat	-	-	-	-	2.166.773.728	2.166.773.728
IMF-gerelateerde verplichtingen	-	-	1.349.258.628	-	-	1.349.258.628
Verplichting aan commerciële banken	-	-	-	-	2.373.113.105	2.373.113.105
Central Bank Certificates of Deposit	-	-	-	93.000.000	-	93.000.000
Overige financiële passiva	-	-	-	-	1.889.767.672	1.889.767.672
Totale financiële verplichtingen	-	-	1.349.258.628	3.241.505.216	10.573.649.747	15.164.413.591
Netto rentedragende financiële instrumenten discrepantie	-	208.144.823	-611.255.310	-172.969.720	-3.938.207.747	-4.514.287.953

	31 december 2020		31 december 2019	
Geschat effect op winst (verlies)	SRD	SRD	SRD	SRD
	100 bp	50 bp	100 bp	50 bp
Stijging US-dollar en Euro	900.326.414	870.796.704	-362.912.833	-346.233.861
Daling US-dollar en Euro	764.207.573	799.737.283	-296.196.947	-312.875.918

3.1.5 Liquiditeitsrisicoanalyse

Liquiditeitsrisico houdt rekening met het risico dat een entiteit moeilijkheden ondervindt bij het nakomen van verplichtingen die verband houden met financiële verplichtingen die worden afgewikkeld door levering van contanten of een ander financieel actief.

Het beheer van het liquiditeitsrisico heeft tot doel ervoor te zorgen dat de Bank alle financiële verplichtingen nakomt die zij is aangegaan. Dienovereenkomstig diversifieert de Bank looptijden en stelt ze ook limieten vast om ervoor te zorgen dat de gekochte effecten op de secundaire markt kunnen worden verhandeld zonder abrupte veranderingen in de prijzen van de activa te veroorzaken. Dankzij deze richtlijnen zijn zelfs effecten met een langere looptijd onmiddellijk liquide te maken.

- 2020

In SRD	31 december 2020							
	tot 1 maand	1 tot 3 maanden	3 tot 6 maanden	6 tot 12 maanden	1 tot 5 jaar	Boven 5 jaar	Onbepaalde looptijd	Total
Activa								
Niet-derivaten								
Geldmiddelen en kasequivalenten	2.281.725.858	-	-	-	-	-	-	2.281.725.858
Swap	-	-	-	-	2.736.870.875	-	-	2.736.870.875
Deposito's bij correspondentbanken	-	-	-	28.034.738	-	-	-	28.034.738
Beleggingen in obligaties	515.857.438	1.067.565.859	-	-	1.076.969.087	150.740.307	-	2.811.132.691
IMF-gerelateerde activa	-	-	-	-	-	-	54.705.451	54.705.451
Beleggingen in aandelen	-	-	-	-	-	-	2.637.306	2.637.306
Monetair goud	-	-	-	-	-	-	1.244.071.347	1.244.071.347
Vorderingen op commerciële banken	-	-	-	-	-	-	133.424.000	133.424.000
Vorderingen op de Staat	-	-	-	-	-	8.440.212.945	2.981.024.611	11.421.237.556
Overige vorderingen	-	-	-	-	-	15.184.774	143.075.566	158.260.340
Totale financiële activa	2.797.583.296	1.067.565.859	-	28.034.738	3.813.839.962	8.606.138.026	4.588.938.281	20.872.100.162
Derivaten	-	-	-	-	-	-	-	-
Totale financiële activa	2.797.583.296	1.067.565.859	-	28.034.738	3.813.839.962	8.606.138.026	4.588.938.281	20.872.100.162
Passiva								
Niet-derivaten	-	-	-	-	-	-	-	-
Bankbiljetten in omloop	-	-	-	-	-	-	3.861.431.935	3.861.431.935
Kasreserve commerciële banken	-	-	-	-	-	-	6.328.727.748	6.328.727.748
Verplichtingen aan de Staat	-	-	-	-	-	-	2.596.679.529	2.596.679.529
IMF-gerelateerde verplichtingen	-	-	-	-	-	-	2.150.431.210	2.150.431.210
Verplichting commerciële banken	-	-	-	-	-	-	4.917.465.251	4.917.465.251
Central Bank Certificates of Deposit	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige financiële passiva	-	-	-	-	-	-	3.045.286.311	3.045.286.311
Totale financiële verplichtingen	-	-	-	-	-	-	23.900.021.984	23.900.021.984
Derivaten	-	-	-	-	-	-	-	-
Totale financiële passiva	-	-	-	-	-	-	22.900.021.984	22.900.021.984
Activa-verplichting looptijd discrepantie per 31 december 2020	2.797.583.296	1.067.565.859	-	28.034.738	3.813.839.962	8.606.138.026	-18.341.083.703	-2.432.441.946

- 2019

In SRD	31 december 2019							
	tot 1 maand	1 tot 3 maanden	3 tot 6 maanden	6 tot 12 maanden	1 tot 5 jaar	Boven 5 jaar	Onbepaalde looptijd	Total
Activa								
Niet-derivaten								
Geldmiddelen en kasequivalenten	1.553.183.055	36.980.000	-	-	-	-	-	1.590.163.055
Swap	-	-	-	-	1.703.039.165	-	-	1.703.039.165
Deposito's bij correspondent-banken	-	428.305.754	7.741.497	82.193.705	-	-	-	518.240.956
Beleggingen in obligaties	147.795.747	368.712.048	-	73.628.031	222.387.366	692.378.576	-	1.504.901.768
IMF-gerelateerde activa	-	-	-	-	-	-	332.311.270	332.311.270
Beleggingen in aandelen	-	-	-	-	-	-	1.628.208	1.628.208
Monetair goud	-	-	-	-	-	-	598.449.842	598.449.842
Vorderingen op commerciële banken	-	-	-	-	-	-	94.472.423	94.472.423
Vorderingen op de Staat	-	-	-	-	-	977.980.568	3.277.239.991	4.255.220.559
Overige vorderingen	-	-	-	-	-	13.963.432	37.734.960	57.893.832
Totale financiële activa	1.700.978.802	833.997.802	7.741.497	155.821.736	1.925.426.531	1.684.322.576	4.341.836.694	10.650.125.638
Derivative assets	-	-	-	-	-	-	-	-
Total financial assets	1.700.978.802	833.997.802	7.741.497	155.821.736	1.925.426.531	1.684.322.576	4.341.836.694	10.650.125.638
Passiva								
Non-derivative liabilities								
Bankbiljetten in omloop	-	-	-	-	-	-	2.263.364.545	2.263.364.545
Kasreserve commerciële banken	-	-	-	-	-	-	5.029.135.913	5.029.135.913
Verplichtingen aan de Staat	-	-	-	-	-	-	2.166.773.730	2.166.773.730
IMF-gerelateerde verplichtingen	-	-	-	-	-	-	1.349.258.628	1.349.258.628
Verplichting commerciële banken	-	-	-	-	-	-	2.373.113.105	2.373.113.105
Central Bank Certificates of Deposit	-	-	-	-	-	-	93.000.000	93.000.000
Overige financiële passiva	-	-	-	-	-	-	1.889.767.609	1.889.767.609
Totale financiële verplichtingen	-	-	-	-	-	-	15.164.413.591	15.164.413.591
Derivaten	-	-	-	-	-	-	-	-
Totale financiële verplichtingen	-	-	-	-	-	-	15.164.413.591	15.164.413.591
Activa-verplichting looptijd discrepantie per 31 december 2019	1.700.978.802	833.997.802	7.741.497	155.821.736	1.925.426.531	1.684.322.576	-10.822.576.897	-4.514.287.953

Noot 4 | Financiële instrumenten

4.1 Financiële activa en passiva in vreemde valuta

De financiële activa in vreemde valuta nader verdeeld naar ringfenced en non-ringfenced zijn als volgt:

	2020			2019	
	Ringfenced (4.1.1)	Non- ringfenced (4.1.2)	Totaal	Non ringfenced (4.1.2)	Totaal
	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD
Geldmiddelen en kasequivalenten (a)	-	2.281.725.858	2.281.725.858	1.590.163.055	1.590.163.055
Swap	-	2.736.870.875	2.736.870.875	1.703.039.165	1.703.039.165
Deposito's bij correspondentbanken (b)	-	28.034.738	28.034.738	518.240.956	518.240.956
Beleggingen in obligaties (d)	2.790.644.270	20.488.421	2.811.132.691	1.504.901.768	1.504.901.768
Monetair goud (d)	1.244.071.347	-	1.244.071.347	598.449.842	598.449.842
Internationale reserve boekjaar	4.034.715.617	5.067.119.892	9.101.835.509	5.914.794.786	5.914.794.786
IMF-gerelateerde activa (4.2)		54.705.451	54.705.451	332.311.270	332.311.270
Beleggingen in aandelen (4.5)		2.637.306	2.637.306	1.628.208	1.628.208
Financiële activa in vreemde valuta	4.034.715.617	5.124.462.649	9.159.178.266	6.248.734.264	6.248.734.264

Onderstaand is de gepleegde afwaardering op basis van ECL weergegeven voor drie van de zes componenten van de post 'financiële activa in VV':

	2020			2019		
	Brutowaarde	Afwaardering	Nettowaarde	Brutowaarde	Afwaardering	Nettowaarde
	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD
Geldmiddelen en kasequivalenten	2.281.923.465	-197.607	2.281.725.858	1.590.281.415	-118.360	1.590.163.055
Deposito's bij correspondentbanken	28.036.000	-1.262	28.034.738	518.264.278	-23.322	518.240.956
Beleggingen in obligaties	2.911.366.781	-100.235.090	2.811.132.691	1.520.655.261	-15.753.493	1.504.901.768

4.1.1 Beleggingen en overige vorderingen op correspondentbanken

De Bank is verantwoordelijk voor het beheer van de 'Internationale Reserves' van Suriname zoals opgenomen in de Bankwet 1956 en in de respectievelijke Investment guidelines. De Bank houdt 'Internationale Reserves' aan ter bescherming van het land tegen externe risico's, door voldoende liquiditeit in vreemde valuta aan te houden om te kunnen voldoen aan de betalingsbalansbehoeften alsook om tekorten tijdens mogelijke financiële crises te kunnen opvangen.

Om kapitaalbehoud alsook om de liquiditeit te waarborgen, worden de 'Internationale Reserves' op conservatieve gronden belegd. Bij de beleggingen ultimo december 2020 is er een onderscheid te maken in een 'Ringfenced' en 'Non Ringfenced'-portfolio.

4.1.1.1 Ringfenced Portfolio

De 'Ringfenced Portfolio' is een afzonderlijke portefeuille die gezamenlijk wordt beheerd door de Bank en de commerciële banken. Nadat in januari 2020 bekend werd dat een deel van de kasreservemiddelen van de banken ondergebracht bij de Bank consumptief is aangewend in 2019, is de nodige inspanning gepleegd om de overgebleven kasreservemiddelen veilig te stellen.

Op 30 januari 2020 formaliseerde de Bank de oprichting van het 'Strategic Investment Committee' (SIC), dat bestaat uit vertegenwoordigers van de Bank en de Surinaamse Bankiersvereniging. Op diezelfde datum is de verklaring over het beleggingsbeleid inzake deviezenreserves van handelsbanken geformaliseerd en goedgekeurd door de directie van de Bank, de voorzitter van de Bankiersvereniging en een vertegenwoordiger van het 'Strategic Investment Committee'.

De 'Ringfenced Portfolio' bestaat uit obligaties -gewaardeerd tegen AC- en monetair goud.

4.1.1.2 Non Ringfenced Portfolio

De 'Non Ringfenced Portfolio' wordt door de Bank beheerd en aangehouden voor operationele doeleinden.

a) Geldmiddelen en kasequivalenten

De geldmiddelen betreffen contanten en direct opvraagbare termijndeposito's. De kasequivalenten omvatten zeer liquide korte-termijn-beleggingen die direct kunnen worden omgezet in geldmiddelen. Ze zijn onderhevig aan een te verwaarlozen risico van waardeveranderingen en worden aangehouden om korte-termijnverplichtingen na te komen (deze beleggingen omvatten kortlopende deposito's waarvan de looptijd niet langer is dan drie maanden vanaf de overnamedatum).

De samenstelling van de post 'geldmiddelen en kasequivalenten' is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Tegoeden in US-dollar (a)	1.362.677.209	794.533.988
Tegoeden in euro (a)	20.401.947	435.259.778
Tegoeden in Chinese Yuan (b)	204.501	1.488.386
Overige vreemde valuta	1.170.828	604.668
	1.384.454.485	1.231.886.820
Andere buitenlandse waarden		
Kaswaarden in US-dollar	289.321.800	30.569.496
Kaswaarden in euro	606.847.971	327.502.600
Kaswaarden in overige vreemde valuta	1.101.602	204.139
	897.271.373	358.276.235
	2.281.725.858	1.590.163.055

De geldmiddelen en kasequivalenten met een totaal van SRD 2.281,7 miljoen per 31 december 2020, omvatten US\$ 117,7 miljoen, € 29,8 miljoen en CNY 0,1 miljoen (2019: SRD 1.590,1 miljoen, dit bedrag betrof de tegenwaarden van US\$ 112,1 miljoen, € 92,1 miljoen en CNY 1,4 miljoen).

Tegoeden in US-dollar en euro (a)

De saldi per 31 december 2020 bedroegen USD 97,2 miljoen (SRD 1.362,6 miljoen) vergeleken met US\$ 107,4 miljoen (SRD 794,5 miljoen) in 2019. Saldi in US-dollar zijn tussen 2019 en 2020 met US\$ 10,2 miljoen afgenomen. De afname is voornamelijk veroorzaakt door banktransacties met name aflossingen van verplichtingen van de Bank aan de algemene banken en het IMF.

De saldi per 31 december 2020 bedroegen € 1,1 miljoen (SRD 20,4 miljoen) vergeleken met € 52,5 miljoen (SRD 435,2 miljoen) in 2019. De saldi in euro zijn afgenomen met € 51,4 miljoen.

De afname op de euro-werkrekeningen is voornamelijk het gevolg van transacties ten behoeve van de algemene banken.

Tegoeden in Chinese Yen (b)

Tegoeden in Chinese Yen worden aangehouden bij de Bank of China (Hong Kong) Limited en Industrial & Commercial Bank of China Limited en bedroegen CNY 0,1 miljoen oftewel SRD 0,3 miljoen. (2019: CNY 1,4 miljoen oftewel SRD 1,5 miljoen).

Swap People's Bank of China en de Bank

Per 11 februari 2019 is de Master Agreement van de in 2015 tussen de Centrale Bank van Suriname en de People's Bank of China getekende Chinese Yuan/Suriname dollar Bilateral Swap Agreement hernieuwd. De vernieuwde overeenkomst heeft net als de voorgaande verbintenis een maximale waarde van CNY 1,0 miljard en een looptijd van 3 jaar. In december 2019 is in een deelcontract onder deze hernieuwde overeenkomst CNY 982,0 miljoen beschikbaar gesteld. Dit deelcontract is medio december 2020 geëxpireerd. Per dezelfde datum is wederom CNY 982,0 miljoen beschikbaar gesteld voor een periode van een jaar.

Het verloop van de Swap in CNY is als volgt:

	2020		2019	
	CNY	SRD	CNY	SRD
Stand 1 januari	982.000.000	1.039.938.000	-	-
Prolongatie 2019	-	-	982.000.000	1.065.783.000
Onttrekking	-6.182.600	-6.479.365	-	-
Aanzuivering	6.182.600	13.242.596	-	-
Herwaardering tot expiratie (wisselkoers)	-	1.060.670.769	-	-
Expiratie	-982.000.000	-2.107.372.000	-	-
Prolongatie 2020	982.000.000	2.107.372.000	-	-
Herwaardering (wisselkoers)	-	1.964.000	-	-25.845.000
Vordering u.h.v. Swap agreement	982.000.000	2.109.336.000	982.000.000	1.039.938.000
Hermeting FVTPL	-	627.534.875	-	663.101.165
Stand 31 december	982.000.000	2.736.870.875	982.000.000	1.703.039.165

De jaarlijkse rentetarieven varieerden tussen 0,35% en 3,35% (2019: 0,50% en 3,35%) op het moment van storting tot 90 dagen. De verplichting voortvloeiende uit deze overeenkomst is onder de post 'Financiële verplichtingen in SRD' onder de subpost 'Verplichtingen in SRD People 's Bank of China' (zie noot 4.5.)

b) Deposito's bij correspondentbanken

Deze tegoeden zijn direct opvraagbare deposito's die worden aangehouden voor liquiditeitsdoeleinden en zijn als volgt samengesteld:

	2020	2019
	SRD	SRD
Deposito's in US-dollar	28.034.738	187.240.956
Deposito's in euro	-	331.000.000
	28.034.738	518.240.956

Obligaties

Deze bestaan uit Amerikaanse en Surinaamse staatsobligaties en zijn in US-dollar gedenomineerd. De rente over de Amerikaanse staatsobligaties, die een looptijd hebben van 7 tot 10 jaar, varieert tussen de 0,6% en 3,55% en de Surinaamse staatsobligaties hebben een vast rentepercentage van 9,55%. De laatstgenoemde obligaties hebben looptijden van 2 tot 6 jaar. De nominale waarde van de obligaties op 31 december 2020 bedroeg US\$ 203,1 miljoen (2019: US\$ 206,5 miljoen).

De obligaties zijn als volgt opgebouwd:

	2020	2019
	SRD	SRD
Buitenlandse obligaties	2.689.950.710	1.404.367.665
Surinaamse Staatsobligatie	121.181.981	100.534.103
	2.811.132.691	1.504.901.768

De vreemde-valuta-waarde van de -ringfenced- obligaties op 31 december 2020 bedroeg US\$ 1,5 miljoen. (2019: geen).

c) Monetair goud

De voorraad 'Monetair goud' bevindt zich bij Royal Canadian Mint.

Het verloop van het monetair goud is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand 1 januari	598.449.842	418.917.601
Aankopen boekjaar	-	110.746.669
Verkopen boekjaar	-74.889.645	-80.142.193
Verfijning van industriegoud tot monetair goud	-	69.374.784
Herwaardering monetair goud	720.511.150	79.552.981
Stand 31 december	1.244.071.347	598.449.842

4.2 Internationaal Monetair Fonds

De Bank treedt op als fiscaal agent van de Staat in haar betrekkingen met internationale financiële instellingen en verricht transacties met die internationale financiële instellingen. De rekeningen van de Bank bij het IMF, inclusief de transacties van de Bank met het IMF, worden door de Bank verantwoord. De verantwoording van de IMF-quotapositie en IMF-Securityaccount geschiedt door de Staat en derhalve vallen deze buiten de scope van de jaarrekening van de Bank.

Het IMF heeft een speciale internationale reserve, de Special Drawing Right (SDR). Alle rechten in en toezeggingen aan het IMF luiden in SDR. De waarde van de SDR wordt berekend op basis van een valutamand die bestaat uit de US-dollar, de euro, de Japanse yen, het Britse pond en de Renminbi. De valutagewichten worden jaarlijks aangepast in overeenstemming met wijzigingen in de bilaterale wisselkoersen.

Op 31 december 2020 was SDR 1,0 gelijk aan SRD 20,190 (2019: SDR 1 = SRD 10,227).

Het IMF wordt als een preferente schuldeiser gerangschikt en heeft daardoor voorrang op vorderingen van andere schuldeisers. Op de vorderingen op het IMF, heeft Suriname geen kredietblootstelling aan andere landen.

IMF-gerelateerde activa en passiva

Onderstaand zijn de verschillende rechten bij, verplichtingen aan, vorderingen op en aansprakelijkheden jegens het IMF beschreven. Bepaalde vorderingen en schulden bij het IMF vallen onder de verantwoordelijkheid van de Bank en hebben hun weerslag in de jaarrekening. De overige vorderingen op en schulden aan het IMF zijn van de Staat en derhalve worden die buiten beschouwing gelaten.

De opbouw van de IMF-gerelateerde activa en passiva is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
IMF-gerelateerde activa (financiële activa)	54.705.451	332.311.270
IMF-gerelateerde activa (a)	54.705.451	332.311.270
Totaal IMF-gerelateerde activa		
IMF-gerelateerde passiva (financiële passiva)	2.150.431.210	1.349.258.628
IMF-accounts en Stand-by arrangement	371.851.590	448.340.660
IMF-accountnr. 1 (b)	79.091.495	3.460.788
IMF-accountnr. 2 (b)	5.095	5.372
Stand-by arrangement (lening) (c)	292.755.000	444.874.500
SDR-toewijzingen (d)	1.778.579.620	900.917.968
Nettopositie bij het IMF (de Bank)	-2.095.725.759	-1.016.947.358

a) IMF-gerelateerde activa

SDR-holdings betreffen een claim op vrij beschikbare valuta's van IMF-leden, in die zin dat houders van SDR hun eigen valuta kunnen inwisselen voor SDR. De waarde van de SDR als reserve vloeit voort uit de toezeggingen van leden om SDR aan te houden en te accepteren en om verschillende verplichtingen na te komen die verband houden met de werking van het SDR-systeem.

Het IMF zorgt ervoor dat de claim van de SDR op vrij beschikbare valuta op twee manieren wordt gehonoreerd te weten, door:

- IMF-leden met een sterke externe positie aan te wijzen om SDR te kopen van leden met een zwakke externe positie;
- vrijwillige uitwisselingen tussen deelnemende leden te organiseren in een beheerde markt.

De in de bovenstaande tabel onder de 'SDR-toewijzingen' opgenomen bedragen vertegenwoordigen het totale bezit aan SDR door de Bank per eind 2020 en 2019.

De SDR-holdings zijn rentedragend, waarbij de rente wekelijks wordt bepaald. Het rentepercentage per 31 december 2020 was 0,08% (2019: 0,072%).

Teneinde de netto-positie van de staat Suriname bij het IMF te bepalen worden op de netto positie van de Bank bij het IMF de standen van het IMF-quotum en de security-account die door de Staat worden gedragen meegerekend.

b) IMF Account no. 1 en Account no. 2

IMF Account no. 1 wordt aangehouden voor IMF-transacties en IMF-operaties, inclusief abonnementsbetalingen, aankopen, terugkopen en terugbetaling van leningen van het IMF.

IMF Account no. 2 wordt aangehouden voor de administratieve uitgaven en ontvangsten van het IMF (zoals ontvangsten uit de verkoop van IMF-publicaties) in de valuta van het lidland en binnen zijn grondgebied. Geringe contante uitgaven, zoals telecommunicatiekosten, kunnen op kwartaalbasis ten laste van deze rekening worden verwerkt.

c) Stand-by arrangement

In mei 2016 heeft het IMF een Stand-By Arrangement (SBA) van 24 maanden goedgekeurd voor Suriname, voor een totaalbedrag van SDR 342,0 miljoen. Dit bedrag was bedoeld ter ondersteuning van het destijds door de Regering van Suriname opgestelde programma voor herstel van de macro-economische stabiliteit en het vertrouwen in de economie.

De eerste -en enige- tranche van deze leningsfaciliteit, groot SDR 58,0 miljoen (toen ± SRD 548,4 miljoen) is in juni 2016 ten gunste van de Bank uitgekeerd. De terugbetalingsperiode van de

ontvangen gelden van het IMF liep van augustus 2019 tot juni 2021, met vaste periodieke aflossingsbedragen van SDR 7,25 miljoen per kalender kwartaal.

Een van de vier aflossingen in 2020 is vanwege de precaire deviezenpositie op dat moment met toestemming van het IMF in Surinaamse dollar geschied voor SRD 73,9 miljoen. Dit openstaand SRD-bedrag op de interne tegenrekening is volledig afgeboekt ten laste van de post 'beheerskostengoud, deviezen en bankbiljetten' in de resultatenrekening. De schuld aan het IMF is per eind juni 2021 afgewikkeld.

Het verloop van deze post is als volgt:

	2020		2019	
	SDR	SRD	SDR	SRD
Stand 1 januari	43.500.000	444.874.500	58.000.000	596.588.000
Aflossingen boekjaar	-29.000.000	-221.646.112	-14.500.000	-149.857.480
Herwaardering (wisselkoers)	-	69.526.612	-	-1.856.020
Stand 31 december	14.500.000	292.755.000	43.500.000	444.874.500

d) SDR-toewijzingen

Deze post betreft de tegenwaarde van de aan de Staat Suriname toegewezen bijzondere trekkingsrechten op het IMF groot SDR 88.092.106 (2019: SDR 88.092.106) omgerekend tegen de slotkoers per balansdatum. De toename van het saldo in Surinaamse dollar in 2020 is enkel het gevolg van de waardedaling van de Surinaamse dollar ten opzichte van de US-dollar in september 2020.

IMF-quotum

Het trekkingsrecht van een lidstaat op IMF-middelen is gelijk aan zijn quotum en bepaalt de maximale hoeveelheid financiële middelen die het lid verplicht is aan het IMF te verstrekken. Een lid moet zijn quotum volledig storten bij het IMF. Een lidland moet 25% van zijn quotum betalen in algemeen aanvaarde vreemde valuta of in SDR en de resterende 75% in zijn eigen valuta.

Het quotum bepaalt het stemrecht van een lid bij IMF-besluiten. Elk IMF-lid heeft IMF-basisstemmen plus één extra stem voor elke SDR 0,1 miljoen quota. IMF-basisstemmen zijn vastgesteld op 5.502 van het totale aantal stemmen. Per 31 december 2020 heeft Suriname 2.748 stemmen die 0,05% vertegenwoordigen van het totale aantal stemmen. Het bedrag aan financiering dat een lid van het IMF kan krijgen (toegangslimieten) is ook gebaseerd op zijn quotum. Onder de 'Stand-By' en de 'Uitgebreide Arrangementen' kan een lid momenteel -bijvoorbeeld- jaarlijks tot 145% van zijn quotum lenen en 435% cumulatief. De toegang kan hoger zijn in uitzonderlijke omstandigheden en om specifieke moeilijkheden op te lossen.

Suriname is sinds 27 april 1978 lid van het IMF. De Bank treedt zowel op als fiscaal agent en ook als custodian van het IMF. Als fiscaal agent is de Bank bevoegd om alle operaties en transacties met het IMF uit te voeren. Als custodian beheert de Bank de valuta-aanhoudingen of positie van het IMF en zorgt ervoor dat de activa en passiva van het IMF-lidmaatschap accuraat worden geregistreerd en gepresenteerd in haar financiële overzichten, met uitzondering van het IMF-quotum.

Het quotum van Suriname is zijn lidmaatschapsinschrijving die voornamelijk wordt verleend door de uitgifte van promessen ten gunste van het IMF en gedeeltelijk door betalingen in vreemde valuta door de regering van Suriname. Het IMF-quotum wordt niet vermeld in de jaarrekening van de Bank, daar het wordt geregistreerd door de Staat.

IMF-Securitysaccount

De in bewaring gegeven effecten met betrekking tot het IMF-quotum bedragen ongeveer SRD 587,8 miljoen. Tussen 1978 en 2016 zijn door de regering van Suriname effecten uitgegeven ter

vereffening van het IMF-quotum. De nominale waarde van de effecten wijzigt jaarlijks door de herwaardering van SDR-verplichting. Deze verplichting wordt niet geadministreerd noch gerapporteerd door de Bank.

4.3 Vorderingen op en verplichtingen aan de Staat

De samenstelling van de vorderingen op en verplichtingen aan de Staat is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Vorderingen op de Staat	11.421.237.556	4.255.220.559
Geconsolideerde Staatsschuld IV/III (a)	8.440.212.945	977.980.568
Overige vorderingen op de Staat:	2.981.024.611	3.277.239.991
Voorschotten ex artikel 21 (b)	583.920.000	583.920.000
Voorschotten 'Wet Uitzonderingstoestand' (c)	585.000.000	-
Lopende rekeningen van de Staat (d)	1.476.232.868	1.391.624.944
Overige vorderingen op de Staat (e)	335.871.743	1.301.695.047
Verplichtingen aan de Staat	2.596.679.529	2.166.773.728
Werkrekeningen van de Staat (f)	1.990.651.779	1.774.501.380
Bijzondere rekening van de Staat (g)	469.006.834	244.761.938
Verplichting aan parastatale instellingen en derden (h)	137.020.916	147.510.410

4.3.1. Vorderingen op de Staat

a) Geconsolideerde Staatsschuld IV

Op basis van artikel 8 lid 8 van de 'Wet Uitzonderingstoestand COVID-19' van 9 april 2020 S.B. 2020 no. 83, de 'Wet op de Staatsschuld' (S.B. 2002 no. 27 zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2019 no. 134) en de Bankwet 1956 is de lening 'Geconsolideerde Staatsschuld IV' voorbereid. Vervolgens is op 28 april 2020 de leningsovereenkomst 'Geconsolideerde Staatsschuld IV' bekrachtigd door de Republiek Suriname en de Centrale Bank van Suriname, rechtsgeldig vertegenwoordigd door respectievelijk de toen in functie zijnde Minister van Financiën en Governor van de Bank.

In de jaren 1995, 2002 en 2015 zijn steeds op voorstel van de Staat diverse Staatsschulden samengevoegd tot een geconsolideerde stand van de Staatsschuld waarna tussen de Bank en het Ministerie van Financiën en Planning de overeenkomsten van geldlening, Geconsolideerde Staatsschuld I, II en III, tot stand zijn gekomen.

De 'Geconsolideerde Staatsschuld I' uit 1995 is inhoudelijk door De Nationale Assemblée behandeld en goedgekeurd, GSS-II was gebaseerd op de gewijzigde 'Wet Staatsschuld 2002' en door de Raad van Ministers goedgekeurd. De GSS-III berustte enkel op de gewijzigde 'Wet Staatsschuld' uit 2002. De GSS-IV, aangegaan op 28 april 2020, ontleent de wettelijke status op andere gronden en omstandigheden dan de voorgaande drie geconsolideerde Staatsleningen (vorderingen).

De GSS-IV strekt tot centralisatie en consolidatie van de uitstaande langlopende geldlening van 18 september 2015; de opeisbare kortlopende verplichtingen voortgekomen uit de door de Staat bij de Bank opgenomen voorschotten; de suppletie en achterstallige rentebetalingen gedurende de periode vanaf 18 september 2015 tot en met 24 april 2020; diverse verschuldigde bedragen en geldelijke transacties; overtrekkingen en kortlopende schulden in rekening-courant tot en met 24 april 2020.

Het initiële leenbedrag van GSS-IV bedraagt SRD 8.524.391.330 en is als volgt opgebouwd:

Componenten 'Geconsolideerde Staatsschuld IV'	28 april 2020
	<u>SRD</u>
a. Financieringsovereenkomst ter zake royalty overdrachten Grassalco NV aan de Bank	2.106.799.415
b. Niet voltooide onroerende goederen transacties tussen de Bank en de Staat	869.055.000
c. Voorschotten aan de Staat ingevolge artikel 21 van de Bankwet	648.800.000
d. Uitstaande rente op Voorschotten aan de Staat ingevolge artikel 21 van de Bankwet	53.526.000
e. Overgenomen schatkistpapier voor monetaire doelen	646.410.366
f. Diverse voorgesloten bedragen aan het Ministerie van Financiën en Planning vanaf 2015	110.316.359
g. De Republiek Suriname Geconsolideerde Staatsschuld III van 18 september 2015 (saldo)	2.343.064.119
h. Uitstaande rente Geconsolideerde Staatsschuld III, 2019 tot en met 24 april 2020	123.010.866
i. Rente correctie Geconsolideerde Staatsschuld III, vanaf 2015 tot en met 24 april 2020	680.974.770
j. Overtrekkingen van de Gewone Rekening van de Staat tot en met 24 april 2020	643.819.929
k. Het verlies en het tekort in (bijstorting van) het kapitaal van de Bank over het boekjaar 2015	298.614.506
	8.524.391.330

De GSS-IV heeft een looptijd van 30 (dertig) jaar, van 28 april 2020 tot 28 april 2050. De Staat zal de lening binnen deze looptijd in haar geheel aflossen, waarbij in de eerste 12 (twaalf) maanden geen aflossingen op en rentebetalingen over de hoofdsom zullen plaatsvinden. De rentevoet bedraagt 9% per jaar met de mogelijkheid tot aanpassing op basis van marktomstandigheden.

Tot zekerheid van al hetgeen de Staat krachtens deze overeenkomst schuldig is of wordt aan de Bank, cedeert de Staat:

- zijn recht op de dividenden van Staatsolie vanaf 28 april 2021;
- zijn recht op huidige en toekomstige jaarlijkse winsten van de Bank, zulks ten hoogste tot een zodanig bedrag als overeenkomt met de hoofdsom van de lening verhoogd met de gecumuleerde rente over de looptijd van de lening;
- de royalty-opbrengsten van Grassalco, conform de overeenkomst tussen de Staat en de Bank d.d. 1 november 2019, krachtens de missive van de Raad van Ministers d.d. 11 oktober 2019 en het besluit van de regering d.d. 3 december 2019, als zekerheid.

De GSS-IV is op 18 mei 2020 door tussenkomst van het Bureau Staatsschuld geregistreerd bij de Rekenkamer van Suriname.

De cessieovereenkomsten dienen nog geformaliseerd te worden.

Na de totstandkoming van de leenovereenkomst op 28 april 2020 is gebleken dat drie componenten van de leensom (e, i en k) aanpassingen behoeften, waardoor de hoofdsom per saldo met SRD 110.393.860 naar beneden bijgesteld diende te worden tot SRD 8.413.997.470.

In een addendum bij de hoofdovereenkomst opgemaakt en ondertekend in juli 2023 door respectievelijk de nu in functie zijnde Governor van de Bank en Minister van Financiën en Planning, zijn onder andere vastgelegd:

- art. 2: de aanpassingen op de initiële hoofdsom en vaststelling van de aangepaste hoofdsom GSS-IV op SRD 8.413.997.470;
- art. 1: de gewijzigde betalingsvorm in de grace periode van de rente vanaf 28 april 2020 tot 28 april 2025 door verrekening met royalty op goud (Grassalco), de betaling van achterstallige rentevorderingen tot 2023 en de betaalperiodiciteit van de rente over 2023 tot en met april 2025.

De inwerkingtreding van het bovenbedoeld addendum is na de registratie ervan door de Rekenkamer van Suriname en het Bureau voor de Staatsschuld op 14 september 2023 geëffectueerd.

De renteberekening over 2020 en de periode erna is weliswaar, vooruitlopend op de finalisering van het onderhavige addendum, terugwerkend naar 28 april 2020 gebaseerd op de gewijzigde hoofdsom van SRD 8.413.997.470.

Op 18 januari 2022 is de vordering op de Staat inzake de kapitaalaanpassing 2015 van SRD 2.621.538 miljoen door de Staat afgewikkeld. Deze vordering was aanvankelijk opgenomen in GSS-IV waardoor die per 18 januari 2022 als een vermindering op gewijzigde hoofdsom wordt aangemerkt. De hoofdsom bedraagt per 18 januari 2022 SRD 8.411.375.932.

Vanwege de achterstand in aflossingen van de GSS-III, sinds 2018, is de boekwaarde per eind 2018 groot SRD 2,3 miljard binnen het kader van de toepassing van IFRS met SRD 1,4 miljard afgewaardeerd tot SRD 0,9 miljard. Deze afwaardering per 1 januari 2019 is als negatief hermetingseffect in het eigen vermogen per 1 januari 2019 verwerkt.

Bij de samenvoeging van de diverse Staatsschulden, waaronder het saldo van GSS-III in GSS-IV in 2020, zijn de vorderingen op de Staat per 28 april 2020 voor de historische waarden overgegaan in de nieuwe vordering op de Staat. De afwaardering wegens de hermeting per 1 januari 2019 is in 2020 hierdoor teruggedraaid ten gunste van de resultatenrekening 2020.

Op het saldo van de GSS-IV heeft -in het kader van IFRS in 2020- een afwaardering van SRD 85,2 miljoen ten laste van de resultatenrekening plaatsgevonden.

Het verloop van GSS (III en IV) samengevoegd is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand 1 januari (GSS-III)	2.343.064.119	2.343.064.119
Afwikkeling GSS-III in 2020 door herschikkingschuld	-2.343.064.119	-
Toevoeging GSS-IV per 28 april 2020	8.524.391.330	-
Stand 31 december (GSS-IV/GSS-III))	8.524.391.330	2.343.064.119
Afwaardering (ECL) per 31 december GSS-IV/GSS-III	-85.243.914	-1.365.183.551
Effectieve rente	1.065.529	-
Boekwaarde per 31 december GSSIV/GSS-III	8.440.212.945	977.880.568

b) Voorschotten op grond van artikel 21 van de Bankwet 1956

De Bank is vide artikel 21 van de Bankwet 1956 verplicht, telkens wanneer de Minister van Financiën dit tot tijdelijke versterking van de Staatskas nodig acht, aan de Staat voorschotten in rekening-courant te verstrekken op onderpand van schatkistpapier, waarvan de uitgifte of belening is toegestaan krachtens de Bankwet 1956. Deze voorschotten zullen tegelijkertijd gezamenlijk niet meer dan 10% van de geraamde middelen van de gewone dienst der begroting over het lopende dienstjaar mogen bedragen.

Het saldo per eind 2019 (SRD 648,8 miljoen) en de verschuldigde rente (SRD 62,7 miljoen) zijn opgenomen in een nieuwe lening aan de Staat, '*Geconsolideerde Staatsschuld IV*' (GSS-IV), als afzonderlijke leningscomponenten.

Eind april 2020 is aan de Staat een nieuw werkvoorschot ex artikel 21 van de Bankwet verstrekt, groot SRD 648,8 miljoen.

Vanaf april 2020 is de rente voor werkvoorschotten op grond van artikel 21 van de Bankwet 1956 en voor overschrijdingen op de werkrekeningen van de Staat 9%. (2019: 9% tot aan maart en daarna 12%.)

De Staat heeft in 2020 niet voldaan aan de betaling van de verschuldigde rente over dit werkvoorschot. Deze rentevordering op de Staat is opgenomen onder de post 'Overige vorderingen op de Staat'.

Het verloop van het verstrekte werkvoorschot ex artikel 21 van de Bankwet 1956 is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand 1 januari	648.800.000	-
1 ^e Verstreking boekjaar	648.800.000	670.144.700
2 ^e Verstreking boekjaar	-	648.800.000
Afwikkeling in boekjaar van 1 ^e en 2 ^e voorschot verstrekt in 2019	-648.800.000	-670.144.700
Stand 31 december voor afwaardering (ECL)	648.800.000	648.800.000
Afwaardering werkvoorschot (ECL) per 31 december	-64.880.000	-64.880.000
Stand 31 december	583.920.000	583.920.000

c) Voorschotten uit hoofde van de 'Wet Uitzonderingstoestand Covid-19'

In verband met het tegengaan van een ongecontroleerde verspreiding van het SARS-CoV-2-virus in Suriname, dat de volksgezondheid, veiligheid en economie van Suriname ernstig in gevaar kon brengen, is de burgerlijke uitzonderingstoestand afgekondigd.

Deze burgerlijke uitzonderingstoestand is in de 'Wet Uitzonderingstoestand COVID-19' van 9 april 2020/S.B. 83-2020 verankerd, waarin diverse maatregelen zijn opgenomen die gericht zijn op de opzet en uitvoering van deze wet.

In het kader van de hierbovengenoemde wet en de 'Wet Uitvoering Burgerlijke Uitzonderingstoestand' (S.B. 2020 no. 151) heeft de Bank aan het Covid-19-Noodfonds voorschotten verstrekt op 12 juni 2020 en 26 november 2020 voor respectievelijk SRD 400,0 miljoen en SRD 250,0 miljoen. Deze twee voorschotten zijn verstrekt tegen verkrijging van schatkistpromessen van de Staat, als zijnde onderpand van de Staat, tegen een rentevoet van 9% per jaar.

Per eind december 2020 is het saldo van deze voorschotten ad SRD 650,0 miljoen afgewaardeerd met SRD 65,0 miljoen tot SRD 585,0 miljoen.

d) Lopende rekeningen van de Staat

Deze post betreft onder andere vorderingen in rekening-courant, zijnde de debetsaldi van de werkrekeningen van de Staat, die worden toegestaan naar gelang de creditsaldi van de Staat, aan de passiefzijde van de balans, voldoende dekking geven. Het saldo van de gewone werkrekeningen en de bijzondere rekeningen van de Staat ultimo 2020 bedraagt SRD 2.459,7 miljoen (2019: SRD 2.019,3 miljoen).

De opbouw van het saldo van 'Lopende rekeningen van de Staat' is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Debetstanden werkrekeningen van de Staat	824.869.168	1.570.778.373
Vordering op de Staat wegens verwerving positie in het IMF	1.143.441.324	284.721.552
	1.968.310.492	1.855.499.925
Afwaardering (ECL) per 31 december	-492.077.624	-463.874.981
Nettostand per 31 december	1.476.232.868	1.391.624.944

e) Overige vorderingen op de Staat

Het verloop van de 'Overige vorderingen op de Staat' is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand 1 januari	4.431.062.557	1.267.057.450
Betalingen nader te verrekenen Ministerie van Financiën en Planning		55.567.228
Vordering inzake Financieringsovereenkomst		1.357.113.140
Vordering inzake overgenomen schatkistpapier		646.410.366

	2020	2019
	SRD	SRD
Vordering inzake rente 1e/2e voorschot 2019 ex art.21		62.703.235
Vordering inzake betalingen ter verkrijging van panden		869.055.000
Vordering suppletie-rente 2019 GSS III		210.875.771
Resultaat 2019		-37.719.633
Afwikkeling beginsaldo in 2020 via opname in GSS-IV (a)	-3.905.699.856	
Saldo overige vordering na 2020/2019 voor afwikkeling	525.362.701	4.431.062.557
Kapitaalaanpassing 2020 (b)	23.172.923	
Rente Werkvoorschot ex artikel 21 (c)	40.144.500	
Rente Voorschotten Covid-9 Noodfonds (d)	21.925.000	
Rente overname schatkistpapier voor monetaire doelen (e)	32.698.614	
Rente GSS-IV (f)	509.046.847	
Saldo diverse te vorderen/af te dragen bedragen	-9.019.275	
	1.143.331.310	4.431.062.557
Afwaardering		
Stand 1 januari	-3.129.363.510	-894.839.187
Afwaardering boekjaar	-807.459.567	-2.234.528.323
Terugdraaiing afwaardering 2019 door afwikkeling in 2020 van deze afgewaardeerde vorderingen tegen hun historische waarde	-3.129.363.510	-
Stand afwaardering 31 december	-807.459.567	-3.129.367.510
Boekwaarde 'overige vorderingen op de Staat' per 31 december	335.871.743	1.301.695.047

Alle vorderingen op de Staat die deel uitmaken van de categorie 'Overige vorderingen op de Staat' zijn per 31 december 2020 ongedekt. (2019: idem.)

Afwikkeling van de overige vorderingen in 2020 via opname in GSS-IV (a)

Onderstaand is een opsomming van de diverse onder de 'overige vorderingen op de Staat' opgenomen voorfinancieringen van de Staat in de periode eind 2015 tot en met eind 2019. Deze voorfinancieringen van de Staat zijn voor hun nominale waarde in de leningsovereenkomst van 28 april 2020 overgegaan.

	Stand per 1/1/2020	Naar GSS-IV per 24 april 2020	Stand per 24 april 2020
	SRD	SRD	SRD
Vordering inzake Financieringsovereenkomst	1.357.113.140	-1.357.113.140	-
Vordering inzake overgenomen schatkistpapier	646.410.366	-646.410.366	-
Vordering inzake rente 1e/2e voorschot 2019 ex art.21	62.703.235	-62.703.235	-
Vordering inzake betalingen ter verkrijging van panden	869.055.000	-869.055.000	-
Vordering inzake rente Geconsolideerde Staatsschuld III	634.686.904	-634.686.904	-
Betalingen nader te verrekenen Ministerie van Financiën en Planning	76.809.125	-76.809.125	-
Vordering inzake aanpassing Kapitaal 2015	2.621.538	-2.651.538	-
Vordering inzake aanpassing Kapitaal 2016	13.964.307	-	13.964.307
Verlies boekjaar 2015	256.300.548	-256.300.548	-
Saldo verlies boekjaren 2016-2017 na verrekening met de winst 2018 en 2019	511.398.394	-	511.398.394
	4.431.062.557	-3.905.699.856	525.362.701

De in 2020 ontstane vorderingen op de Staat, hetzij door toevoeging aan de bestaande saldi per 1 januari 2020 dan wel nieuwe vorderingen, zijn niet in het bovenstaande verloop in 2020 opgenomen.

Kapitaalaanpassing (b)

Bij de devaluatie van de Surinaamse munteenheid dienen ingevolge artikel 4 lid 3 van de Bankwet 1956 kapitaalaanpassingen plaats te vinden die door de Staat gestort dienen te worden.

Volgens de gewijzigde wisselkoersregeling per 'Besluit van 15 april 2020' (SB 2020 no. 84) dient tevens een kapitaalaanpassing plaats te vinden bij elke toekomstige waardedaling van de Surinaamse munteenheid.

De koersaanpassing op 20 september 2020 leidde tot een wettelijke verplichting van de Staat ter voldoening aan de verplichting tot aanpassing van het kapitaal 2020 groot SRD 23,2 miljoen, waaraan nog niet is voldaan. Dit is per eind 2020 evenmin het geval voor de stortingen van de kapitaalaanpassingen over de jaren 2015 (SRD 2,6 miljoen) en 2016 (SRD 14,0 miljoen). Deze wettelijke verplichting van de Staat ultimo december 2020 is, gelijk de direct voorgaande twee keren, als vordering op de Staat gepresenteerd, waarna de vordering inzake kapitaalaanpassing per eind 2020 SRD 37,1 miljoen bedroeg. (2019: SRD 16,6 miljoen.)

De vordering inzake de kapitaalaanpassing 2015 groot SRD 2,6 miljoen is opgenomen in GSS-IV. Op 18 januari 2022 heeft de Staat SRD 16,6 miljoen afgewikkeld, zijnde kapitaalaanpassing 2015 en 2016 respectievelijk groot SRD 2,6 miljoen en SRD 14,0 miljoen.

Vordering van rente werkvoorschot ex art 21 (c)

Op 24 april 2020 zijn de rentevorderingen over de opgenomen werkvoorschotten verwerkt in GSS-IV. Het betreft in deze de perioden:

- 13 maart 2019 tot 23 augustus 2019 groot SRD 33,5 miljoen en 23 augustus 2019 tot 31 december 2019 groot SRD 29,2 in totaal SRD 62,7 miljoen en
- 1 januari tot 24 april 2020 groot SRD 24,3 miljoen.

Deze vordering per eind 2020, groot SRD 40,1 miljoen (nominaal), betreft per 31 december 2020 de nog niet betaalde rente over het aan de Staat per 28 april 2020 verstrekte werkvoorschot ex art 21 groot SRD 648,8 miljoen over de periode 28 april -31 december 2020.

De rente over het in 2020 verstrekte werkvoorschot ex art 21 van de Bankwet 1956, alsook over de debetsaldi van werkrekeningen van de Staat is vanaf eind april 2020 vastgesteld op 9% per jaar (maart 2019 - april 2020: 12%).

Rente voorschotten Covid-19-Noodfonds (d)

Deze vordering betreft de nog te ontvangen rente per eind 2020 over de twee in 2020 verstrekte voorschotten aan het Covid-19- Noodfonds per 12 juni en 26 november 2020. De rentevoet voor beide voorschotten is 9% per jaar en de gepaard gaande rentevordering per 31 december 2020 bedroeg respectievelijk SRD 19,8 miljoen en SRD 2,1 miljoen.

Rente overname schatkistpapier voor monetaire doeleinden (e)

De rentevorderingen vloeien voort uit de in 2019 overgenomen schatkistpromessen van de commerciële banken en instellingen. De gepaard gaande vordering op de Staat, groot SRD 646,6 miljoen, per eind 2019, is per 24 april 2020 in de GSS-IV opgenomen. De rente over deze vordering, groot SRD 32,6 miljoen, dient -via een addendum bij de hoofdovereenkomst-, nog toegevoegd te worden aan de hoofdsom van GSS-IV.

Rente GSS-IV over de periode 28 april - 31 december 2020 (f)

Voor de rente over de in april 2020 afgesloten geldlening, GSS-IV, gold een betaalvrije periode van 12 maanden tot 28 april 2021, waarna de opgebouwde rentevordering conform de overeenkomst diende te worden toegevoegd aan de hoofdsom van SRD 8,5 miljard. In 2021 is, na diverse besprekingen tussen de Bank en het Ministerie van Financiën en Planning, overeengekomen dat de rentevorderingen over GSS-IV gecompenseerd mogen worden met de royalty-ontvangsten per kwartaal uit hoofde van de Mineral Agreement 1994 gerelateerd aan Grasalco. Vooruitlopend op de formalisering van de gewijzigde omvang van GSS-IV op 14 september 2023, heeft de renteberekening in 2020 en verder plaatsgevonden op basis van de herziene stand van deze geldlening, groot SRD 8,4 miljard. De afwikkeling van de rentevordering over 2020 heeft in 2021 plaatsgevonden.

4.3.2. Verplichtingen aan de Staat

f. Gewone rekeningen van de Staat

Deze betreffen de saldi van de werkrekeningen van de Staat en de lopende saldi bij de Bank.

g. Bijzondere rekeningen van de Staat

Deze betreffen de 'Projectrekeningen' van de Staat, voornamelijk gefinancierd met vreemde valuta en subsidies.

h. Verplichtingen aan parastatale instellingen en derden

Deze schulden betreffen de verplichtingen aan de overheidsinstellingen en derden die voor bijzondere doeleinden bij de Bank worden aangehouden.

4.4 Vorderingen op en verplichtingen aan commerciële banken

De Bank houdt financiële activa en passiva aan voor doeleinden van monetair beleid en financiële stabiliteit. Deze instrumenten worden gewaardeerd tegen AC.

Deze instrumenten betreffen:

	2020	2019
	SRD	SRD
Vorderingen		
Vordering op commerciële banken	133.424.000	94.472.423
Leningen aan commerciële banken (a)	133.424.000	94.472.423
Verplichtingen		
Kasreserve-verplichting van banken (b)	6.328.727.748	5.029.135.913
Kasreserve-verplichting in SRD	1.821.699.158	1.880.630.697
Kasreserve-verplichting in VV	4.507.028.590	3.148.505.216
Overige verplichtingen aan commerciële banken	4.917.326.250	2.373.104.105
Leningen van commerciële banken in VV (c)	2.198.213.827	-
Rekening-courantverplichtingen in VV (d)	967.302.159	1.151.343.624
Rekening-courantverplichtingen in SRD (d)	1.551.811.264	1.221.769.481
Deposito's (d)	200.000.000	
Central Bank Certificates of Deposit (e)	-	93.000.000

a) Leningen aan commerciële banken

Deze leningen zijn speciale faciliteiten die in 2018 zijn verstrekt aan twee commerciële banken voor een totaal van € 14,5 miljoen. Deze verstrekking is naar aanleiding van het beslag door de Nederlandse justitie op 13 april 2018 op een geldzending van € 19,5 miljoen, afkomstig van drie

commerciële banken. De leningen aan de twee commerciële banken zijn gedekt door hun tegenwaarde in Surinaamse dollar en hebben geen vaste vervaldatum en zijn niet-rentedragend. In 2020 heeft een van de twee banken het saldo van zijn lening van € 4,5 miljoen volledig afgewikkeld, terwijl de andere faciliteit per eind 2020 een saldo vertoonde van € 10,0 miljoen, omgerekend SRD 172,2 miljoen vóór afwaardering met SRD 38,8 miljoen naar SRD 133,4 miljoen. (In 2019 is het saldo tegoeed per jaareind met SRD 27,4 miljoen afgewaardeerd tot SRD 94,5 miljoen.)

In het bedrag per eind 2019 was ook het saldo van een lening aan een Staatsbank opgenomen van SRD 1,9 miljoen, die in 2020 is afgelost.

De toename van de uitstaande vordering is beïnvloed door de wisselkoersstijging vanwege de depreciatie van de Surinaamse dollar in 2020 ten opzichte van de US-dollar (2019: US\$ 1 = SRD 8,275; 2020: US\$ 1 = SRD 17,216).

b) Kasreserve-verplichting

Op grond van de op 16 mei 2001 en 12 februari 2003 ingevoerde kasreserveregeling voor respectievelijk Surinaamse guldens en vreemde valuta, houden negen commerciële banken een verplichte kasreserve aan bij de Bank. Het doel is het bevorderen van stabiliteit in de waarde van de Surinaamse munt en het vormen van een liquiditeitsbuffer zodat het liquiditeitsrisico van toevertrouwde middelen wordt geminimaliseerd.

Het verplichte kasreservepercentage wordt door de Bank voor een jaar vastgesteld en wordt aan het begin van het daaropvolgend jaar aangepast of herbevestigd voor een nieuwe termijn. Afhankelijk van de omstandigheden en beleidsbeslissingen kunnen echter binnen het jaar aanpassingen plaatsvinden. De kasreserves worden per bank op een geblokkeerde rekening aangehouden. De berekening van de verplichte kasreserve per bank wordt wekelijks uitgevoerd.

In mei 2019 heeft de Bank een aanvang gemaakt met het vergoeden van rente op de kasreserve in vreemde valuta, zijnde 1,6% op US-dollar deposito's en 0,25% op de euro deposito's, terwijl de kasreserve in SRD als een renteloos deposito wordt aangehouden.

Het percentage in 2020 voor de VV-kasreserve bedroeg 50%, terwijl dat voor de SRD-kasreserve varieerde tussen 35% en 39%. (2019: respectievelijk 50% en 35%.)

Per eind 2020 bedroeg de omvang van deze kasreserves in vreemde valuta US\$ 210,9 miljoen en € 90,0 miljoen (2019: US\$ 272,1 miljoen en € 137,2 miljoen).

Teneinde de impact van de COVID-19-pandemie op de economie te minimaliseren, kwamen de Bank en de commerciële banken in mei 2020 overeen om een deel van de SRD-kasreservefondsen (SRD 569,6 miljoen) aan te wenden ter voorziening in de kredietbehoeften van de meest getroffen sectoren. De vraag naar krediet vanuit de particuliere sector was laag, SRD 33,7 miljoen is verstrekt. De commerciële banken hebben de beschikbaargestelde middelen onder andere aangewend ter financiering van een lening aan de Overheid (SRD 329,0 miljoen), waarna de rest (SRD 206,9 miljoen) naar de Bank is teruggevloeid. In juni en juli 2020 is een aanvullend deel van het kasreservefonds groot SRD 465,7 miljoen vrijgegeven, waaruit nog een lening is verstrekt aan de Staat door de commerciële banken. Van deze leningen aan de Staat moet nog SRD 100,0 miljoen worden afgelost. Zie toelichting 4.1.1 voor aanvullende informatie.

c) Leningen van de commerciële banken in VV

Deze verplichtingen die in 2020 zijn aangegaan komen voort uit het dispuut tussen de commerciële banken en de Bank over de aanwending van de vreemde valuta kasreserve door de Bank in 2019. In een gezamenlijk besluit van de commerciële banken en de Bank d.d. 28 januari 2020 is vastgesteld dat een groot deel van de door de Bank aangehouden kasreserves en andere financiële instrumenten oneigenlijk zijn aangewend. In de periode mei/juni 2020 zijn met de individuele commerciële

banken leningsovereenkomsten afgesloten voor het tekort in de kasreservefondsen onder bezwaring van een van de onroerende goederen van de Bank als zekerheidstelling. Volgens de afspraken dient de vastgestelde schuldverplichting uit hoofde van de kasreservefondsen (US\$ 70,7 miljoen en € 32,2 miljoen) en termijndeposito's (US\$ 70 miljoen en € 8 miljoen) binnen acht jaar in gelijke delen per kwartaal te worden afgelost. De rente bedraagt 6,75% per jaar. De Bank draagt het valutarisico van deze schuld.

d) Rekening-couranttegoeden en deposito's in Surinaamse dollar en VV

De commerciële banken houden bij de Bank werkrekeningen aan in lokale valuta alsook in VV. De Bank biedt ook depositofaciliteiten aan de banken, welke rentedragend zijn.

e) Central Bank Certificates of Deposit

In het kader van het monetaire beleid heeft de Bank in 2019 depositocertificaten uitgegeven. Het doel was om de verdere ontwikkeling van de geld- en kapitaalmarkten op gang te brengen en beleggers een stabiele vorm van beleggen aan te bieden met een looptijd van 6 maanden tot 24 maanden en een rendement variërend tussen de 8% en 12%. De rente is berekend vanaf de datum van aankoop tot de vervaldag en was pas opeisbaar op of na de vervaldag. Het saldo per 31 december 2019, groot SRD 93,0 miljoen, is in 2020 afgewikkeld, waarna er geen nieuwe depositocertificaten zijn uitgegeven in 2020.

4.5 Overige financiële activa en passiva

Deze betreffen:

	2020	2019
	SRD	SRD
Overige activa in vreemde valuta:	2.637.306	1.628.208
Beleggingen in aandelen (a)	2.637.306	1.628.208
Overige activa in lokale valuta:	158.260.340	51.698.392
Leningen aan het personeel (b)	15.184.774	13.963.432
Overige vorderingen (c)	143.075.566	37.734.960
Totaal overige financiële activa	160.897.645	53.326.599
Overige passiva in vreemde valuta:	10.715.688	5.539.079
Verplichtingen in vreemde valuta aan ingezetenen (d)	10.715.688	5.539.079
Overige passiva in lokale valuta:	2.966.490.365	1.855.429.509
Verplichtingen in SRD People's bank of China (e)	2.684.054.814	1.703.039.165
Verplichtingen in SRD internationale ontwikkelingsbanken	5.997.683	4.965.326
Voorziening vakantiedagenverplichting (f)	13.634.337	10.841.300
Verplichtingen in SRD aan overige ingezetenen	241.914.031	117.694.218
Deposito Pensioenfonds CBvS (g)	20.889.500	18.889.500
Goudcertificaten (h)	68.080.258	28.799.084
Totaal overige financiële passiva	3.045.286.311	1.889.767.672

a) Beleggingen in aandelen

Deze aandelen, die als strategische aandelen worden bestempeld, zijn als volgt samengesteld:

	2020			2019		
	1 januari SRD	FVTOCI SRD	31 december SRD	1 januari SRD	FVTOCI SRD	31 december SRD
Belegging in Banco Latino Americano (a)	1.151.951	464.626	1.616.577	932.122	219.829	1.151.951
Belegging in S.W.I.F.T. (b)	13.830	12.384	26.214	13.830	-	13.830
Belegging in CariCris (c)	462.427	532.088	994.515	414.108	48.319	462.427
	1.628.208	1.009.098	2.637.306	1.360.060	268.148	1.628.208

Deze aandelen waren voor 1 januari 2019 onder de subpost 'diverse overige activa' gerubriceerd en zijn thans onder de post 'Financiële activa in VV' gepresenteerd. De waarde per 31 december 2018 van deze aandelen bedroeg SRD 772.360 en na hermeting tegen FV SRD 1.360.060 (- dit is de restated stand per 1 januari 2019-). De hermeting groot SRD 587.700 is onderdeel van het totale saldo van hermetingsverschillen per 1 januari 2019.

- *Banco Latinoamericano de Comercio Exterior (BLADEx) (a)*

BLADEx, een multinationale bank met haar hoofdkantoor in Panama City, financiert de buitenlandse handel van Latijns-Amerika en het Caribisch gebied. Het in 1997 verworven kapitaalbelang in BLADEx van 7.285 aandelen klasse A, is verkregen voor US\$ 300.000 met een tegenwaarde van SRD 118.800 destijds. De koopprijs per aandeel bedroeg ongeveer US\$ 41,18. Aan het einde van het verslagjaar bedroeg de koers van de BLADEx klasse A-aandelen US\$15,83 (2019: US\$ 21,38). De totale investeringswaarde per jaareinde bedroeg US\$ 115.322 met een tegenwaarde van SRD 1.616.577 (2019: US\$ 155.753/ SRD 1.151.951).

- *Society voor Wereldwijde Interbancaire Financiële Telecommunicatie (b)*

Op 10 mei 2001 kocht de Bank 1 aandeel in de Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT) voor een waarde van € 1.870. SWIFT is een coöperatieve vennootschap die eigendom is van de bij haar aangesloten financiële instellingen.

- *Caribbean Information and Credit Rating Services Limited (CariCRIS) (c)*

De Bank participeert sinds 14 september 2011 in CariCRIS. CariCRIS is een kredietbeoordelaar voor het Caribisch gebied. De participatie vertegenwoordigt 200.000 aandelen, waarvoor US\$ 200.000 is betaald.

b) Leningen aan het personeel

Het 'Huisvestingsfonds' onder beheer van de Bank heeft als doel om de bankmedewerkers in staat te stellen in hun huisvesting te voorzien. Leningen kunnen worden verstrekt voor de aankoop van bouwgrond of een huis, voor reparaties en renovaties, meubels, de aankoop van een auto of voor ander gebruik dat verband houdt met wonen. Deze leningen hebben een vaste rente van 11% en een gemiddelde looptijd van 15 jaar. De vordering is per eind 2020 na hermeting afgewaardeerd met SRD 6.266.850. (2019: afwaardering vanwege hermeting SRD 5.666.850.)

c) Overige vorderingen

De overige financiële activa zijn als volgt samengesteld:

	2020	2019
	SRD	SRD
Vooruitbetaling op drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten	77.283.478	7.332.044
Claim op het IMF	3.465.882	3.466.160
Kaswaarden	5.114.816	3.168.733
Intern nader te verrekenen bedragen	11.083.338	9.008.620
Overlopende activa en vooruitbetaalde kosten	9.778.377	10.704.255
De Surinaamsche Bank NV Nw Nickerie	2.150.009	3.854.405
Overige vorderingen	34.199.666	200.743
	143.075.566	37.734.960

d) Verplichtingen in vreemde valuta aan ingezetenen

Deze verplichtingen hebben betrekking op deposito's die door cambiohouders zijn gestort ter verkrijging van hun exploitatievergunning. Deze deposito's worden door de Bank als waarborgsommen aangehouden en zijn niet-rentedragend en hebben per eind 2020 een tegenwaarde in Surinaamse dollar van SRD 10,7 miljoen (2019: SRD 5,5 miljoen). In 2020 zijn er geen nieuwe vergunningen verstrekt. (2019: idem.)

e) Verplichtingen in SRD People's Bank of China

Deze post omvat de verplichting van de Bank aan de People's Bank of China uit hoofde van de Chinese Yuan/Surinaamse dollar Bilateral Swap Agreement ondertekend tussen partijen op 11 februari 2019. De stijging van deze post is voornamelijk het gevolg van de depreciatie van de Surinaamse munt in september 2020. De verplichting uit hoofde van deze Swap-claim bedraagt CNY 982,0 miljoen ofwel SRD 2.126,7 miljoen (2019: SRD 1.065,8 miljoen). Op de eindstanden van de verplichting per 31 december 2020 en 2019 is een hermeting op basis van 'FVTPL' berekend van respectievelijk SRD 557,3 miljoen en SRD 637,3 miljoen.

f) Voorziening vakantiedagenverplichting

Het per eind van een boekjaar nog niet opgenomen recht aan vakantiedagen van de werknemers en van het management, is per 31 december 2018 gekwantificeerd in een verplichting op basis van het per eind van het jaar bepaalde dagloon. Voor 31 december 2018 is uitgegaan van het saldo van vakantiedagen per personeelslid per 31 december 2018 en het dagloon per die datum. De verplichtingen per 31 december 2019 en 2020 zijn gebaseerd op het eindsaldo van het direct voorafgaand jaar plus het recht in het nieuwe boekjaar verminderd met opgenomen dan wel afgekochte vakantiedagen, rekeninghoudend met de daglonen per eind van de onderhavige jaren. Het bedrag van de voorziening per 31 december 2018, groot SRD 8,5 miljoen, is opgenomen in het saldo van het negatieve hermetingseffect in het kader van de overgang naar IFRS, terwijl de dotaties voor 2019 en 2020 via de resultatenrekening zijn verantwoord.

g) Depositorekening Pensioenfonds CBvS (de Bank)

Het Pensioenfonds heeft een depositorekening bij de Bank als belegging, die voor het Huisvestingsfonds is bestemd. Conform de richtlijnen van het Directoraat 'Toezicht Kredietwezen' belegt het Pensioenfonds zijn overschot op deze rekening tegen een gunstig rentepercentage. De beleggingsovereenkomst van 12 december 2001 had een looptijd van 15 jaar en is op 20 juli 2017 terugwerkend naar 12 december 2016 verlengd tot 11 december 2026. Het deposito heeft een doorlopend karakter. De Bank betaalt voor deze aangetrokken middelen 11% per jaar, gelijk aan het rentepercentage waartegen het Huisvestingsfonds haar hypothecaire leningen uitzet.

Het Pensioenfonds heeft in een addendum van 11 juni 2018 additioneel SRD 10 miljoen toegezegd, welk bedrag indien nodig in tranches door het Huisvestingsfonds kan worden opgenomen. In 2020 is uit de additionele toezegging van SRD 10 miljoen de laatste tranche van SRD 2,0 miljoen verstrekt aan het Huisvestingsfonds. (2018 en 2019: in elk jaar 2 tranches van SRD 2,0 miljoen).

h) Goudcertificaten

Goudcertificaten zijn de in 1995 door de Bank uitgegeven rentedragende certificaten, uitgedrukt in grammen fijn goud, die bij de Bank kunnen worden ingewisseld in Surinaamse valuta. Ze hebben een onbepaalde geldigheidsduur en kunnen naar believen ter terugkoop bij de Bank worden aangeboden. Volgens de regelgeving kan de rente op een goudcertificaat, uitgedrukt in gram fijn goud vanaf 1 maart 1995, oplopen tot maximaal een waarde gelijk aan de nominale waarde van het goudcertificaat.

Verkopen van goudcertificaten vinden plaats tegen de dagwaarde inclusief de actuele rente, die is gebaseerd op de notering van de 'London Gold Fix' en de koers van het Surinaamse wettige

betaalmiddel ten opzichte van de Amerikaanse dollar zoals deze door de Bank van toepassing zal zijn verklaard op de transactiedag voor het verhandelen van goudcertificaten. Terugkopen vinden plaats tegen de verkoopkoers van de Bank. Over de nominale goudwaarde wordt gedurende maximaal 20 jaar een in goud uitgedrukte rente van 5% per jaar vergoed, die alleen verschuldigd is bij aanbidding van een goudcertificaat aan de Bank.

De verplichting inzake goudcertificaten is als volgt opgebouwd:

	2020	2019
	SRD	SRD
Goudcertificaten (nominale waarde)	34.040.129	14.399.542
Renteverplichting goudcertificaten	34.040.129	14.399.542
	68.080.258	28.799.084

Vanaf maart 2015 lopen, vanwege het verlopen van de rentedragende periode van de goudcertificaten, de waarderingen van goudcertificaten en renteverplichtingen gelijk.

Per eind 2020 vertegenwoordigden de goudcertificaten in omloop, verdeeld over veelvouden van 5 gram goud, 39.260 gram goud voor SRD 877,0 per gram goud. (2019: 39.320 gram goud voor SRD 366,2 per gram goud. De renteverplichting is gebaseerd op dezelfde hoeveelheid goud en goudprijs als de certificaten waaraan die zijn verbonden.

De stijging van het uitstaande saldo per 31 december 2020 houdt, niettegenstaande het effect van de teruggekochte certificaten, verband met herwaardering vanwege de koersaanpassing van de Surinaamse munt in september 2020 alsook met de stijging van de goudprijs.

Noot | 5 Niet-Financiële activa

5.1 Niet-monetaire edelmetalen en andere voorraden

De Bank houdt als niet-financiële activa onder andere voorraden aan in de vorm van goudgrenailles, industriegoud, herdenkingsmunten en kunstwerken en andere voorraden. De samenstelling hiervan is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Voorraad niet-monetaire edelmetalen	210.561.085	76.783.701
Goudgrenailles	38.479.533	17.448.166
Industriegoud	85.867.707	22.948.188
Voorraad herdenkingsmunten en gemunt goud	55.525.928	23.574.408
Kapitaalinvesteringen in herdenkingsmunten	30.687.917	12.812.939
Kunstwerken en overige voorraden	5.180.516	4.949.827
Totaal voorraden	215.741.601	81.733.528

Het saldo van de kunstwerken is per 1 januari 2019 uit hoofde van toepassing van IAS-29 met SRD 201.616 bijgesteld. Deze bijstelling geschiedde uit hoofde van toepassing van IAS-29 en regardeerde het hyper-inflatoir jaar 2017.

Noot | 5.2 Materiële vaste activa

De samenstelling van de materiële vaste activa, een subpost van de balanscategorie 'niet-financiële activa' is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Terreinen	83.010.800	83.010.800

	2020	2019
	SRD	SRD
Gebouwen	81.367.581	81.394.158
	164.378.381	164.404.958
Meubilair en kantoorapparatuur	1.923.634	2.079.801
Computers en accessoires	948.542	505.369
Transportmiddelen	2.683.210	1.856.380
Computersoftware	567.389	2.525.098
Roerende goederen	6.122.775	6.966.648
Onderhanden investering	1.440.021	4.280.780
Stand per 31 december voor aanpassing IAS-29	171.941.177	175.652.386
Aanpassing op basis van IAS-29 (2017)	3.585.380	3.580.380
Stand per 31 december na aanpassing IAS-29	175.526.557	179.237.766

Het saldo van de materiële vaste activa is per 31 december 2020 en 2019 bijgesteld met de aanpassing uit hoofde van toepassing van IAS-29 per 1 januari 2019 met SRD 3.585.380 betrekking hebbende op het jaar 2017. Bij de eerstvolgende herwaardering van de onroerende goederen wordt rekening gehouden met het deel van de aanpassing eind 2017 betrekking hebbende op de onroerende goederen.

Het verloop van de materiële vaste activa per categorie is als volgt:

	Terreinen gebouwen en installaties	Meubilair en kantoor-apparatuur	Computers en accessoires	Voertuigen	Totale eigendom en uitrusting	Computer - software	Onderhanden investering	Totaal
	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD	SRD
Aanschaffingen								
Op 1 januari 2019	145.954.475	45.939.680	264.529	5.818.884	197.977.568	17.753.769	188.142	215.919.479
Investerings in 2019	41.864.002	778.943	466.381	2.024.627	45.133.954	39.665	4.092.638	49.266.256
Stand 31 december 2019	187.818.477	46.718.623	730.911	7.843.511	243.111.521	17.793.434	4.280.780	265.185.735
Investerings in 2020	2.312.577	-779.261	828.058	1.406.634	3.768.008	-	1.119.723	4.887.731
Overboekings in 2020	2.174.123	1.786.359	-	-	3.960.482	-	-3.960.482	-
Stand 31 december 2020	192.305.177	47.725.721	1.558.969	9.250.145	250.840.011	17.793.434	1.440.021	270.073.466
Afschrijvingen								
Per 1 januari 2019	18.642.965	42.973.235	52.906	5.686.664	67.355.770	11.713.616		79.069.386
Afschrijvingen in 2019	4.770.554	1.665.587	172.635	300.467	6.909.243	3.554.720		10.463.963
Stand 31 december 2019	23.413.519	44.638.822	225.541	5.987.131	74.265.013	15.268.336	-	89.533.349
Afschrijvingen in 2020	4.513.277	1.163.265	384.885	579.804	6.641.232	1.957.709		8.598.940
Stand 31 december 2020	27.926.796	45.802.087	610.426	6.566.935	80.906.244	17.226.045	-	98.132.289
Boekwaarde								
Op 31 december 2020	164.378.381	1.923.634	948.542	2.683.210	169.933.767	567.389	1.440.021	171.941.177
Aanpassing o.b.v. IAS-29								3.585.380
Boekwaarde								175.526.557
Op 31 december 2019	164.404.958	2.079.801	505.370	1.856.380	168.846.509	2.525.098	4.280.780	175.652.386
Aanpassing o.b.v. IAS-29								3.585.380
Boekwaarde								179.237.766

De onderhanden investering heeft voornamelijk betrekking op gebouwen.

Nadere informatie over de onroerende goederen:

- de terreinen opgenomen onder de onroerende goederen zijn in eigendom dan wel in grondhuur verkregen;

- de in grondhuur verkregen terreinen worden gelet op de aard van de Bank beschouwd als in eigendom verkregen, gebaseerd op de rationele stelling dat deze terreinen niet teruggevorderd zullen worden;
- de titel van de terreinen in grondhuur verkregen, kan op basis van een in proces zijnde wetswijziging terzake worden omgezet in eigendom;
- alle in gebruik zijnde terreinen en gebouwen zijn bedrijfsgebonden goederen;
- een van de onroerende goederen is als onderpand verstrekt voor een lening van de commerciële banken aan de Bank in verband met het inadequaate beheer van de kasreservemiddelen door de Bank in 2019.

5.3 Drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten

Het verloop van de post 'drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten' is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten per 1 januari	85.537.493	65.201.851
Drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten in boekjaar	23.805.326	20.335.643
Drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten per 31 december	109.342.819	85.537.494
Gecumuleerde afschrijvingen drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten 1 januari	-65.378.615	-55.564.325
Afschrijving boekjaar	-13.958.610	-9.814.291
Gecumuleerde afschrijvingen drukkosten bedrukt ontvangen SRD-biljetten 31 december	-79.337.225	-65.378.616
Boekwaarde 31 december boekjaar	30.005.594	20.158.878

De drukkosten van de bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten zijn verwerkt naarmate de SRD-bankbiljetten zijn ontvangen in het verslagjaar. De drukkosten in 2020 alsook in 2019, voortvloeiende uit de in 2018 afgesloten contracten, betreffen de bedrukt ontvangen coupures van SRD 10, SRD 20, SRD 50 en SRD 100 met een nominale waarde (face value) van respectievelijk SRD 1,3 miljard en SRD 1,4 miljard.

Er heeft geen aanpassing uit hoofde van IAS-29 plaatsgevonden per 1 januari 2019, daar de betreffende boekwaarde per eind 2016 op het transitie-moment reeds was afgeschreven.

Noot | 6 Bankbiljetten in omloop

De verplichting voor de uitgegeven biljetten is de nettoverplichting na aftrek van de door de Bank aangehouden biljetten. Bankbiljetten worden bij ontvangst, creatie en intrekking verantwoord. Bankbiljetten worden in omloop gebracht op het moment dat ze uit het depot van de Bank worden gehaald en worden overgedragen aan commerciële banken of andere klanten en vertegenwoordigen derhalve het saldo van de bankbiljetten in bezit van het grote publiek en de commerciële banken.

Het verloop van de bankbiljetten in omloop is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand per 1 januari	2.263.364.545	1.756.542.310
In omloop gebracht	1.721.750.000	840.745.000
Intrekking	-107.625.000	-237.500.000
Mutatie bankbiljetten in kas	-16.057.610	-96.422.765
Stand per 31 december	3.861.431.935	2.263.364.545

Per 31 december zijn de volgende coupures en aantallen bankbiljetten in omloop:

Coupure	2020		2019	
	Aantal	SRD	Aantal	SRD
SRD 5	5.373.651	26.868.255	5.054.953	25.274.765
SRD 10	4.333.926	43.339.260	2.996.474	29.964.740
SRD 20	5.577.511	111.550.220	3.306.297	66.125.940
SRD 50	22.686.856	1.134.342.800	13.403.506	670.175.300
SRD 100	25.453.314	2.545.331.400	14.718.238	1.471.823.800
Totaal bankbiljetten in omloop		3.861.431.935		2.263.364.545

Noot| 7 Voorziening 'pensioenverplichtingen bankpresidenten' en Voorziening 'post employment benefits'

Het verloop van de onderhavige voorzieningen is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Voorziening pensioenverplichtingen bankpresidenten (a)		
Stand 1 januari	8.795.454	9.950.891
Onttrekkingen boekjaar	-867.294	-752.408
Dotatie boekjaar	8.302.190	-403.029
Stand per 31 december	16.230.350	8.795.454
Voorziening 'post employment benefits' verplichtingen (b))		
Stand 1 januari	249.286.871	154.699.134
Dotatie boekjaar	169.008.508	94.587.737
Stand per 31 december	418.295.379	249.286.871
Totaal	434.525.729	258.082.325

Het samengevat verloop van al de componenten van de voorzieningen -defined benefit verplichting- in 2020 is als volgt:

	2020
	SRD
Stand defined benefit verplichting per 1 januari	558.207.094
Servicekosten	22.804.536
Interest	33.538.419
Uitkeringen	-11.268.853
Hermetingen (actuarieel verlies/winst)	189.402.468
Stand defined benefit verplichting per 31 december	792.683.664
Af: Fair value dekking door 'Pensioenfonds CBvS'	358.157.935
Netto defined benefit verplichting bij de Bank	434.525.729

Daar de voorziening 'post employment benefit' per eind 2018 niet actuarieel was berekend ontbraken de actuariële beginstanden 2019 om te komen tot een verloopoverzicht als bovenstaand voor 2020.

Een herleide stand per jaareind 2019 uitgaande van de administratieve eindstand 2018 kan als volgt worden weergegeven:

	2019
	SRD
Stand defined benefit verplichting per 31 december	558.207.094
Fair value dekking door 'Pensioenfonds CBvS'	300.124.769
Netto defined benefit verplichting bij de Bank	258.082.325

Voor 2020 is er sprake van bijstellingen van de impulsen behorende bij de financiële veronderstellingen. Als gevolg hiervan zijn de dotaties aan de voorzieningen 'pensioenverplichtingen voor bankpresidenten' en 'post employment benefits' verplichtingen' in 2020 toegenomen.

De aan de actuariële calculaties onderliggende demografische en financiële veronderstellingen - zoals onderstaand samengevat- zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaande verslagperiode(n).

Demografische en financiële veronderstelling

Onderstaand volgt een nadere toelichting over de onderliggende actuariële veronderstellingen bij de onderhavige twee voorzieningen.

a) Voorziening pensioenverplichtingen bankpresidenten

Voor de berekening van de voorziening gaat de actuaris uit van de onderstaande veronderstelling.

Veronderstellingen	Methode
Verhoging toegekende rechten aan gepensioneerden aan gewezen presidenten c.q. hun nabestaanden.	O.b.v beleid CBvS; geen verhogingen behoudens verhogingen voor een gepensioneerde uit hoofde van bijzondere regeling.

b) Voorziening 'post employment benefits'

De Bank kent een 'defined benefit'-pensioenplan, waarbij de pensioenvoorziening van de werknemers met uitzondering van presidenten van de Bank bij de Stichting Pensioenfonds van de Centrale Bank van Suriname (PF-CBvS) is ondergebracht.

Bij de bepaling van de onderhavige voorziening is de actuaris uitgegaan van de volgende veronderstellingen:

Veronderstellingen	Vaststelling/Methode
Demografische veronderstellingen	
Overlevingskansen	KriAs 2010-2013 met een leeftijdsterugstelling van 2 jaar voor mannen en vrouwen. Levensverwachting 60-jarige man: 18,4 jaar. Levensverwachting 60-jarige vrouw: 21,0 jaar.
Invalideringskansen	Invalideringskansen 0% o.b.v. ervaringscijfers.
Ontslagkansen	Ontslagkansen 0% o.b.v. ervaringscijfers.
Geboortedatum	Alle personen zijn geboren op 1 juli van hun geboortjaar.
Potentiële mederechthebbende regeling geneeskundige verzorging gepensioneerden	Uitgaande van het CBvS (de Bank)-databestand hebben: - 85% mannelijke werknemers respectievelijk 0% vrouwelijke werknemers een partner die in aanmerking komt voor 100% recht op geneeskundige verzorging. - 0% mannelijke werknemers respectievelijk 15% vrouwelijke werknemers een partner die in aanmerking komt voor aanvullend recht op geneeskundige verzorging. Voor gewezen werknemers wordt uitgegaan van de feitelijke situatie.

Veronderstellingen	Vaststelling/Methode
Potentiële mederechthebbende i.v.m. overige regelingen	Afhankelijk van de regeling wordt op grond van het CBvS (de Bank)-databestand ervan uitgegaan dat op de 60 ^{ste} verjaardag: - 90% mannelijke werknemers respectievelijk 50% vrouwelijke werknemers een partner hebben die in aanmerking komt voor de regeling resp. - 70% van de mannelijke werknemers een echtgenote heeft die in aanmerking komt voor de regeling -overeenkomstig de gehuwdheidsfrequentie-. Voor gewezen werknemers wordt uitgegaan van de feitelijke situatie
Leeftijdsverschil tussen partners: - Werknemers - Gewezen werknemers	Mannelijke partner is 5 jaar ouder. Feitelijk leeftijdsverschil.
Ingangsdatum van het recht	Voor deelgenoten wordt ervan uitgegaan dat het recht ingaat bij het bereiken van de 60 ^{ste} verjaardag.
Financiële veronderstellingen	
<i>Werknemers/gepensioneerden</i>	
Prijsinflatie	Prognose o.b.v. voorgenomen monetair beleid CBvS.
Disconteringsvoet	Prognose bij monetair beleid middels de rentevoet. Reëel rendement lange termijn: 3,0%
Salarisverhogingen	Voor middellange termijn wordt rekening gehouden met eventueel reeds vastgestelde verhoging e/o specifieke verwachtingen CBvS. Voor lange termijn geldt: prijsinflatie 2019 +2%
Aanpassingen van ingegane en uitgestelde pensioenen	O.b.v. met usance pensioenfonds/geen verhogingen.
Verhogingen van onderstanden	O.b.v. beleid CBvS overeenstemmend met usance pensioenfonds. Geen verhogingen.
Gratificatie per vol dienstjaar	O.b.v. beleid CBvS blijkend uit historische ontwikkelingen, rekening houdende met toegekende algemene salarisverhoging.
Minimum gratificatie	
Verhoging gratificatie aan gepensioneerden	O.b.v. beleid CBvS blijkend uit historische ontwikkelingen, rekening houdende met toegekende algemene salarisverhoging.
Verhoging aanvullende uitkeringen aan gepensioneerden, onderstand genietenden en overige belanghebbenden	
Medische kosten per (mede) rechthebbende	Meerjaren ervaringscijfers CBvS.
Medische kosteninflatie	Middellange termijn: specifieke verwachtingen CBvS lange termijn: prijsinflatie vorig jaar +1,5%.
Vergoeding voor begrafeniskosten	Uitgaande van de gemiddelde standaard begrafenis/crematiekosten en meerjarige cijfers CBvS.
Verhoging van vergoeding begrafeniskosten	Middellange termijn: specifieke verwachtingen CBvS. Lange termijn: geldt prijsinflatie +1,5%.

Noot | 8 Eigen vermogen

De opbouw van deze post is als volgt:

Kapitaal en Reserves conform de Bankwet	8.1	75.412.139	34.364.239
Kapitaal (a)		54.388.666	31.215.743
Reserves (b)		21.023.473	3.148.496
Hermetingseffecten IFRS	8.2	-2.781.562.973	-2.781.562.973
Overige reserves	8.3	732.262.313	531.587.500
Herwaardering van monetair goud		402.133.527	217.562.053
Herwaarderingen van vreemde valuta		202.236.748	187.142.507
Herwaardering terreinen en gebouwen		124.982.891	124.982.891
Herwaarderingsreserve eigen-vermogensinstrumenten als FVTOCI		1.864.946	855.848
Herwaardering van toegezegde pensioenregeling		169.345.348	-
Diverse reserves		-168.301.147	-1.044.201
Geaccumuleerde resultaten (verliezen)	8.4	-67.285.278	-2.275.628.872
Totaal eigen vermogen		-2.041.173.799	-4.491.240.106

De saldi van het kapitaal en het reservefonds zijn per 1 januari 2019 bijgesteld met de aanpassing uit hoofde van toepassing van IAS-29 met respectievelijk SRD 2.629.898 en SRD 112.897 betrekking hebbende op de aanpassing over het hyperinflatie jaar 2017.

De geaccumuleerde hermetingsverliezen bestonden niet in 2017 en evenmin de post 'overige reserve'.

De 'overige reserves' -en de componenten hiervan- zijn een uitvloeisel van de toepassing van IFRS met 31 december 2018 (lees: 1 januari 2019) als aanvangsmoment. Daarnaast zijn een aantal van de componenten van de 'overige reserves' voortgekomen uit herrubricering van delen van de passiva onder de post 'eigen vermogen'.

8.1 Kapitaal en reserves conform Bankwet 1956

a) Kapitaal

Het kapitaal van de Bank bedraagt SRD 10.000.000 conform artikel 4 van de Bankwet 1956. Het kapitaal wordt wettelijk naar boven bijgesteld wanneer de waarde van de munteenheid van Suriname daalt. Bijstortingen op het kapitaal worden door de Regering gedaan, al dan niet als deel van de bestemming van de winst van de Bank, totdat de maximale omvang van het kapitaal is bereikt. Deze aanpassing wordt gedaan door het nominale bedrag van het kapitaal zoveel te verhogen als nodig is om de waardevermindering van de Surinaamse munteenheid te compenseren en om de equivalente waarde van het kapitaal in internationaal inwisselbare valuta te behouden.

De opbouw van het kapitaal is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Kapitaal (conform de Bankwet wijziging 2005)	10.000.000	10.000.000
Aanpassingen u.h.v. Art 4 lid 3 Bankwet 1956:		
Aanpassing in 2012 (uit de winst van 2011)	2.000.000	2.000.000
Aanpassing in 2015	2.621.538	2.621.538
Aanpassing in 2016	13.964.307	13.964.307
Aanpassing in 2020	23.172.923	-
	51.758.768	28.585.845

	2020	2019
	SRD	SRD
Aanpassing beginbalans 2019 uit hoofde van IAS-29 (hyper-inflation cyclus 2017-2019)	2.629.898	2.629.898
Kapitaal per 31 december	54.388.666	31.215.743

De kapitaalaanpassing op basis van de Bankwet 1956 voor 2020 bedraagt SRD 23.172.923, gebaseerd op een koersverhouding van US\$1 = SRD 14,019, leidend tot een verhogingsfactor van 1,81 ten opzichte van 2016.

Hoewel de Staat per 18 januari 2022 de kapitaalaanpassingen over 2015 en 2016 -met referte aan art. 4.2 van Bankwet 1956- heeft gestort, is er per eind 2020 de facto sprake van dat voor de jaren 2015, 2016 en 2020 niet is voldaan aan de wettelijk vereiste storting.

b) Reserves conform de Bankwet 1956

De Bankwet kent als reserves een Reservefonds (art. 5) en een Bijzondere Reserve (art. 6).

Reservefonds

Volgens artikel 5 van de Bankwet 1956 beschikt de Bank over een reservefonds, dat is bestemd tot dekking van mogelijke verliezen van de Bank. Dit fonds wordt gevoed door de Staat tot het niveau van het kapitaal is bereikt. Anderzijds vinden jaarlijks uit hoofde van art 7.3 toevoegingen van waardemutaties plaats van beleggingen van het kapitaal.

Het saldo van het reservefonds is per eind 2016 geheel aangewend om het verlies over het boekjaar 2016 deels te compenseren. Er zijn vanwege de verliezen dan wel het gecumuleerde verliessaldo conform art 5.2 geen stortingen in het fonds geweest. De toevoegingen aan het reservefonds sindsdien vloeien voort uit de waardemutaties van beleggingen van het kapitaal 2017-2020.

Het verloop van het wettelijk bepaalde reservefonds is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand per 1 januari	3.035.599	1.054.803
Toevoeging waardemutatie cf art 8 Bankwet 1956	17.874.977	1.980.796
Stand per 31 december voor IAS-29 aanpassing	20.910.576	3.035.599
Aanpassing beginbalans 2019 uit hoofde van IAS-29 (hyper-inflation cyclus 2017-2019)	112.897	112.897
Stand per 31 december na IAS-29 aanpassing	21.023.473	3.148.496

Bijzondere Reserve

Het saldo van de 'Bijzondere Reserve' is nihil, sinds de aanwending ervan per 31 december 2016 om het verlies over 2016 deels te compenseren. Deze onttrekking is geschied met goedkeuring van de Minister van Financiën en Planning. Er zijn nadien geen stortingen verricht in deze reserve.

8.2 Hermetingseffecten per 1 januari 2019

Deze post, groot negatief SRD 2.780.975.273, betreft de gecumuleerde hermetingsverschillen tussen de initiële waarderingen en de waarderingen in het kader van de overgang naar IFRS per 1 januari 2019.

8.3 Overige reserves

Overige reserves betreffen in feite herwaarderingsreserves, die geaccumuleerde winsten (verliezen) uit herwaardering omvatten of herwaardering van posten (activa of passiva) opgenomen als niet-gerealiseerde resultaten volgens IFRS plus de cumulatie van herwaarderingswinsten (verliezen) opgenomen in de winst.

Herwaarderingsreserves omvatten:

- Posten die zijn overgeboekt of later kunnen worden overgeboekt naar de winst- en verliesrekening:
 - Herwaardering van monetair goud bij FVTOCI
- Posten die nooit zullen worden overgeboekt naar de winst- en verliesrekening:
 - Herwaardering van eigen-vermogensinstrumenten aangeduid als FVTOCI
 - Herwaardering van toegezegde-pensioenregelingen
 - Herwaardering van onroerende goederen

Herwaardering van monetair goud

Het verloop van deze herwaardering is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand per 1 januari	217.562.053	138.456.111
Mutatie waarderingverschillen goud in boekjaar via OCI	184.571.474	79.105.942
Stand 31 december	402.133.527	217.562.053

Herwaarderingsreserve vreemde valuta

Het verloop van de herwaardering vreemde valuta is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand per 1 januari	187.142.507	182.237.393
Overboeking ongerealiseerde koersresultaten uit resultaat boekjaar	15.094.241	4.905.114
Stand 31 december	202.236.748	187.142.507

Herwaardering 'terreinen en gebouwen'

Het saldo van deze herwaardering bedraagt SRD 124.982.981 en is ongewijzigd ten opzichte van de beginstand 2019. De laatste herwaardering heeft in 2016 plaatsgevonden. Daar de Bank over haar winsten conform de Bankwet geen inkomstenbelasting betaalt, is er geen rekening gehouden met latente belastingverplichting en is er geen sprake van gerealiseerde herwaardering op basis van de jaarlijkse afschrijvingen over de gebouwen.

Herwaarderingsreserve van eigen-vermogensinstrumenten aangeduid als FVTOCI

In 2020 is net als voorgaand boekjaar na de hermeting sprake van een opwaardering van de strategische aandelen.

Het verloop van deze reserve is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand per 1 januari	855.848	587.700
Toevoeging waardemutatie boekjaar	1.009.098	268.148
Stand per 31 december	1.864.946	855.848

Herwaardering van toegezegde pensioenregelingen

In 2020 is via OCI SRD 169.345.348 toegevoegd aan deze reserve. Voor 2019 waren er geen actuariële calculaties van de aanpassingen van de toegezegde-pensioenregelingen daar de onderhavige voorzieningen per eind 2018 niet actuariel waren berekend.

De herwaardering van de toegezegde pensioenregeling per eind 2020 is voornamelijk als gevolg van aanpassingen van de externe financiële veronderstellingen voor op twee na alle componenten van de voorzieningen, genoemd onder noot 7.

Diverse reserves

Het verloop van deze reserve is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand per 1 januari	1.044.201	1.044.201
Mutatie toegezegde-pensioenrechtenregeling via OCI	-169.345.348	-
Stand per 31 december	-168.301.147	1.044.201

8.4 Geaccumuleerde resultaten (verliezen)

De winst over een boekjaar wordt met in achtneming van de bepalingen in art. 5 van de Bankwet 1956 volledig uitgekeerd, tenzij er sprake is van een specifieke incidentele bestemming van de winst. Deze verplichting tot uitkering voldoet aan de voorwaarden van 'puttable instruments' zoals beschreven in IAS 32 om te classificeren als eigen vermogen.

De jaarrekening 2020 is op 31 oktober 2023 door de RvC vastgesteld.

Het positieve resultaat over 2020 is als volgt bestemd door de RvC:

	2020
	SRD
Nettowinst boekjaar 2020	2.223.437.835
Overboeking ongerealiseerde koersresultaten vreemde valuta	-15.094.241
Toevoeging aan 'geaccumuleerde resultaten (verliezen)	2.208.343.594

Het saldo van het herziene resultaat 2019 van negatief SRD 2.233.004.125 is:

- na aanpassing van de reeds goedgekeurde bestemming van het aanvankelijke positief resultaat 2019 van SRD 37.719.633 en
- na aftrek van de overboeking van de hierin opgenomen ongerealiseerde resultaten vreemde valuta naar de 'herwaarderingsreserve vreemde valuta voor SRD 4.905.114 toegevoegd aan de post 'geaccumuleerde resultaten (verliezen).

Het verloop van de post 'geaccumuleerde resultaten (verliezen) na de resultaatbestemming 2020 is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Stand 1 januari	-2.275.628.872	-
Resultaat boekjaar	2.223.438.835	-2.233.004.125
Aanpassing vanwege reeds bestemde winst 2019	-	-37.719.633
Overboeking ongerealiseerde koersresultaten vreemde valuta	-15.094.241	-4.905.114
Stand 31 december	-67.285.278	-2.275.628.872

Noot |9 Rentebaten en -lasten

De segmentatie van de rentebaten en -lasten naar valuta-soort is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Rentebaten en -lasten in vreemde valuta		
Rentebaten op financiële activa in vreemde valuta	16.265.891	69.073.056
Rentelasten op financiële verplichtingen in vreemde valuta	-85.593.121	-11.524.113
Netto-inkomen in vreemde valuta	-69.327.230	57.548.943
Rentebaten en -lasten in lokale valuta		
Rentebaten op financiële activa in lokale valuta	697.362.051	276.566.518
Rentelasten op financiële verplichtingen in lokale valuta	-8.047.351	-9.537.849
	689.314.700	267.028.669
Netto rentebaten	619.987.470	324.577.612

De samenstelling van de rentebaten en -lasten samengevat per activiteittype is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Rentebaten VV (Ringfenced)		
Deposito's bij buitenlandse instellingen	1.211.913	22.192.523
Rentebaten VV (Non Ringfenced)		
Deposito's bij buitenlandse instellingen (a)	15.053.978	46.880.533
Rente-inkomsten uit binnenlandse activiteiten		
Rente van financiële instellingen	110.438	1.114.608
Rente van de Staat (b)	695.109.169	273.579.006
Overige rentebaten		
Personeelskredieten	2.142.444	1.872.904
Totale rentebaten	713.627.942	345.639.574
Rentelasten van binnenlandse activiteiten		
Vanwege financiële instellingen	85.593.121	11.524.113
Rentelast lening van commerciële banken (VV)	79.210.030	-
Rentelast VV-kasreserve	6.383.091	11.524.113
Overige rentelasten	8.047.351	9.537.849
Rentelast deposito-faciliteit	5.757.450	7.587.726
Overige rentelasten	2.289.901	1.950.123
Totale rentelasten	93.640.472	24.925.277
Netto rente-inkomsten	619.987.470	320.714.297

Noot |10 Provisiebaten en overige baten

Vergoedingen en provisies over de periode:

	2020	2019
	SRD	SRD
Provisiebaten	4.409.985	13.511.355
Totale vergoeding en provisiekosten	4.409.985	13.511.355
Fees, provisies en andere inkomsten:		
Vanwege payment systems	2.348.364	4.338.043
Overige	-	17.460.614
Totaal	2.348.364	21.798.657

Noot | 11 Hermetingen ECL en FVTPL

De waardeveranderingen op financiële instrumenten door toepassing van ECL en FVTPL voor financiële instrumenten is onderstaand samengevat:

	2020	2019
	SRD	SRD
Netto waardeverandering op financiële instrumenten ECL	3.402.733.857	-2.299.162.992
Netto waardeverandering op financiële instrumenten FVTPL	44.352.461	25.845.000
Totaal	3.447.086.318	-2.273.317.992

De verdere detaillering van de gepleegde ECL en FVTPL in 2020 en 2019 is als volgt:

Hermeting financiële instrumenten ECL

	2020			2019			2018
	Terugdraaiing ECL voor- gaande periode SRD	Afwaardering SRD	Saldo mutatie ECL SRD	Terugdraaiing ECL voor- gaande periode SRD	Afwaardering SRD	Saldo mutatie ECL SRD	ECL SRD
Financiële activa							
-ECL Financiële activa in vreemde valuta	-	-84.013.522	-84.013.522	-	-15.770.962	-15.770.962	-124.213
Geldmiddelen en kas- equivalenten	-	- 79.247	- 79.247	-	-55.927	-55.927	-62.433
Deposito's bij corres- pondentbanken	-	22.060	22.060	-	-24.741	-24.741	- 56.754
Beleggingen in obligaties	-	-83.956.335	-83.956.335	-	-15.690.294	-15.690.294	-5.026
ECL Vorderingen op commerciële banken	-	-11.308.522	-11.308.522	37.899.557	-27.427.478	10.472.079	-37.899.557
Vorderingen op commerciële banken	-	-11.308.522	-11.308.522	37.899.557	-27.427.478	10.472.079	-37.899.557
ECL Financiële activa in SRD: GSS IV en III	1.365.083.551	-85.243.913	1.279.839.638	-	-	-	-1.365.083.551
GSS-III (2015)	1.365.083.551	-	1.365.083.551	-	-	-	-1.365.083.551
GSS-IV (2020)	-	-85.243.913	-85.243.913	-	-	-	-
ECL Overige vordering op de staat	3.194.247.510	-965.542.209	2.228.705.301	475.047.240	-2.763.283.304	-2.288.236.064	-1.369.886.427
Voorschotten aan de Staat op grond van art 21	64.880.000	-64.880.000	-	-	-64.880.000	-64.880.000	-
Voorschotten op grond van de uitzonderingswet	-	-65.000.000	-65.000.000	-	-	-	-
Lopende rekening	-	-28.202.642	-28.202.642	475.047.240	-463.874.981	11.172.259	-475.047.240
Overige vorderingen op de Staat	3.129.367.510	-807.459.567	2.321.907.943	-	-2.234.528.323	-2.234.528.323	-894.839.187
ECL Personeelsleningen	-	-600.000	-600.000	-	-5.628.045	-5.628.045	-38.805
Personeelsleningen	-	-600.000	-600.000	-	-5.628.045	-5.628.045	-38.805
ECL Overige vorderingen	-	-9.889.038	-9.889.038	-	-	-	-
Overige vorderingen	-	-9.889.038	-9.889.038	-	-	-	-
	4.559.331.061	-1.156.597.204	3.402.733.857	512.946.797	-2.812.109.789	-2.299.162.992	-2.773.032.553

De terugdraaiing in 2020 van de eerder gepleegde afwaarderingen is vanwege het feit dat de onderhavige vorderingen voor de historische waarden in een nieuwe lening aan de Staat ('Geconsolideerde Staatsschuld IV') zijn opgenomen. (Zie noot 4.3.)

Hermeting financiële instrumenten FVTPL

	2020	2019
	SRD	SRD
Financiële activa in vreemde valuta		
Swap-vordering	-35.566.290	663.101.165
Financiële passiva in SRD		
Swap-verplichting in SRD People's Bank of China	79.918.751	-637.256.165
	44.352.461	25.845.000

Noot | 12 Personeelsbeloningen

De personeelskosten zijn beloningen die enerzijds bestaan uit direct uitkeerbare kortetermijnbeloningen op basis van de arbeidsovereenkomsten en anderzijds uit toekomstige beloningen die rechten betreffen en voortvloeien uit collectieve arbeidsovereenkomsten en beschikkingen voor directie en President.

De opbouw van personeelskosten verdeeld naar korte- en lange-termijnbeloningen is als volgt:

	2020	2019
	SRD	SRD
Short-term employee benefits	133.183.702	121.396.125
Salarissen, gratificatie, vakantiegeld	110.074.189	98.564.330
Overwerk toelagen	11.526.705	11.723.673
Medische kosten	6.497.945	5.819.115
Overige personeelskosten	5.084.863	5.289.007
Post-employment and long-term benefits costs	231.799.794	129.420.514
Pensioenpremie storting	60.985.961	34.832.777
Voorziening 'post employment benefits'	170.813.833	94.587.737
	364.983.496	250.816.639

Voorziening 'post employment benefits'

De defined benefit kosten voor 2020 zijn als volgt opgebouwd:

	2020
	SRD
Administratieve kosten	22.804.536
Interestkosten	14.807.027
Hermetingsverschillen 2020	170.813.833
	208.425.396
Kosten ten laste van het Pensioenfonds	37.611.563
Dotatie voorziening post employment benefits (IAS-19)	170.813.833

Voor 2019 zijn er geen actuariële calculaties beschikbaar over de opbouw van de defined benefit kosten verdeeld naar administratieve kosten en interestkosten en hermetingverschillen, vanwege ontbrekende actuariële berekening van de voorziening per eind 2018. De last voor 2019 groot SRD 94,6 miljoen is weliswaar afgeleid uit de stand 2019 in het actuariële rapport 2019. (Zie noot 7). De last in 2020 en 2019, is uitgezonderd uitbreiding van de pensioenregeling conform de wet van 2014.

Personeelsleden in dienst ultimo december boekjaar

	2020	2019
	SRD	SRD
Man/Vrouw=totaal	208/220=428	216/227=443
CAO/Staf=totaal	192/236=428	202/241=443
Gemiddelde personeelskosten per persoon	SRD 852.765	SRD 566.178

Noot |13 Beheerskosten

De beheerskosten zijn als volgt samengesteld:

	2020	2019
	SRD	SRD
Beheerskosten goud, deviezen en bankbiljetten (13.1)	146.649.446	71.277.985
Overige beheerskosten (13.2)	30.655.029	87.901.793
	177.304.475	159.179.778

Nadere specificering van de beheerskosten

13.1 Beheerskosten goud, deviezen en bankbiljetten

Deze kostenpost als volgt opgebouwd:

	2020	2019
	SRD	SRD
Beheerskosten goud, deviezen en bankbiljetten	146.649.446	71.277.985
Kosten aflossing IMF in SRD	73.882.037	-
Betaalde trading fee	56.598.644	58.314.657
Drukkosten bedrukt ontvangen SRD-bankbiljetten	13.958.610	9.814.291
Kosten correspondentbanken	911.876	814.846
Kosten sorteermachine	849.365	512.863
Servicekosten s.w.i.f.t.	264.533	270.867
Kosten zendingen vreemd bankpapier en waarden	172.250	1.261.138
Overige beheerskosten goud, deviezen en bankbiljetten	9.131	289.323

13.2 Overige beheerskosten

De overige beheerskosten bestaan uit:

	2020	2019
	SRD	SRD
Overige beheerskosten	30.655.029	87.901.793
Afschrijving materiële vaste activa	8.598.940	10.463.963
Overige beheerskosten	22.056.089	77.437.830
Kosten controle jaarrekening en special audits	11.018.508	1.908.684
Kosten adviseurs	-17.093.487	27.808.666
Kosten juridische bijstand	2.018.506	7.871.095
Kosten deelname seminars & courses	301.836	1.248.904
Lokale trainingen en opleidingen	843.800	590.628
Bezoldiging commissarissen	148.222	109.125
Huisvestingskosten		
Huurlasten	1.705.620	1.895.040
Onderhoud gebouwen en terreinen	1.061.102	1.177.649
Kosten nutsvoorzieningen	930.922	942.880
Overige huisvestingskosten	1.166.916	946.201

	2020	2019
	SRD	SRD
Kantoorkosten		
Telecommunicatiekosten	909.410	757.408
Onderhoud meubilair en kantoorapparatuur	769.466	874.780
Abonnementen, dagbladen, periodieken en boeken	631.534	565.504
Overige kantoorbenodigdheden	766.496	669.058
Algemene kosten:		
Kosten informatie, communicatie en technologie	6.894.730	7.672.898
Bijdragen en giften	2.646.525	2.141.838
Representatiekosten	1.351.436	1.859.761
Overige algemene kosten	1.951.645	14.096.857
Onderhoud transportmiddelen en overige transportkosten	771.031	928.732
Resterende beheerskosten	3.261.871	3.372.122

Noot | 14 Informatie over verbonden partijen

De verbonden partijen betreffen:

- de Staat Suriname;
- de Stichting Pensioenfonds CBvS;
- key management
- leden van de Raad van Commissarissen

De Staat Suriname

Toelichtingen met betrekking tot de blootstellingen aan de Overheid van Suriname zijn opgenomen in Toelichting 4.3. Alle uit de vordering op de Staat voortvloeiende rentebaten alsook afwaardering van de vorderingen op de Staat zijn in de resultatenrekening verwerkt, zie noot 9 en 11.

De Stichting Pensioenfonds CBvS

De Bank biedt beheer en administratieve ondersteuning aan het Pensioenfonds. De geleverde diensten in 2020 bedroegen SRD 18.600 (2019: idem) en zijn geheel in rekening gebracht aan het Pensioenfonds. Informatieverschaffing met betrekking tot de pensioenregeling is opgenomen onder 'Toelichting' 7 en 12.

Key management

Het aantal managers op sleutelposities op 31 december 2020 was drie (2019: vier).

De vergoeding aan deze managers op sleutelposities voor geleverde diensten bedroeg SRD 4,2 miljoen in 2020 (2019: SRD 2,2 miljoen) die als volgt is opgebouwd:

	2020	2019
	SRD	SRD
Korte termijn werknemers vergoedingen	2.388.929	1.523.646
'Post employment benefits'	1.843.403	668.736
Totaal	4.232.332	2.192.382

Leden van de RvC

In 2020 is tot aan september 2020 op het gebied van de toezichthouders van de Bank sprake geweest van partiële wisselingen, waarna een geheel nieuwe Raad is aangetreden. Het aantal raadsleden (inclusief de mutaties) in 2020 bedroeg elf (2019: zeven). Het aan de raadsleden betaalde honorarium bedroeg in 2020 SRD 149.222 (2019: SRD 109.125).

Noot | 15 Reële waarde activa en passiva

Financiële instrumenten worden geclassificeerd met behulp van een reëlewaardehiërarchie die het belang weerspiegelt van de inputs die zijn gebruikt bij het bepalen van de waarderingen:

- Niveau 1 Ongecorrigeerde genoteerde prijzen in actieve markten voor identieke activa of passiva, die actuele en regelmatig voorkomende zakelijke markttransacties vertegenwoordigen.
- Niveau 2 Genoteerde prijzen opgenomen in niveau 1, die waarneembaar zijn voor de activa of passiva, ofwel direct (bijv. prijzen voor vergelijkbare instrumenten, prijzen van inactieve markten) of indirect (bijv. rentetarieven, kredietspreads).
- Niveau 3 Niet-waarneembare inputs voor de activa of passiva die niet zijn gebaseerd op waarneembare marktgegevens als gevolg van inactieve markten (bijv. aannames van marktdeelnemers).

Geschatte reële waarden voor financiële instrumenten zijn bepaald teneinde de bedragen te benaderen waarvoor de instrumenten zouden kunnen worden verhandeld in een huidige marktconforme transactie tussen goed geïnformeerde tot een transactie bereid zijnde partijen. De reële-waarde-hiërarchie vereist het gebruik van waarneembare marktinputs waar dergelijke inputs bestaan. Bij het bepalen van de reële waarde wordt een financieel instrument geclassificeerd op het laagste niveau van de hiërarchie waarvoor een significante input is overwogen. Er kunnen overdrachten plaatsvinden tussen niveaus van de reële-waarde-hiërarchie als gevolg van veranderingen in marktactiviteit of de beschikbaarheid van genoteerde marktprijzen of waarneembare inputs. Het beleid van de Bank is om overdrachten van activa en passiva tussen de verschillende niveaus van de reële-waarde-hiërarchie te registreren met behulp van de reële waarden aan het einde van elke verslagperiode.

	Reële waarde in SRD per		Hiërarchie van reële waarde Niveau	Waarderingstechnieken en key inputs
	31-12-2020	31-12-2019		
Financiële activa in vreemde valuta				
Monetair goud	1.244.071.347	598.449.842	1	Markten (London Gold Fix genoteerd) in USD
Beleggingen in aandelen (FVTOCI)	2.637.306	1.628.208	2	Instrumenten- interne methode
Financiële passiva in vreemde valuta				
Goud certificaten	68.080.258	28.799.084	1	Prijzen conform actieve markten (London Gold Fix)

	Reële waarde in SRD per		Hiërarchie van reële waarde Niveau
	31-12-2020 SRD	31-12-2019 SRD	
Financiële activa in vreemde en lokale valuta			
Geldmiddelen en kasequivalenten	2.309.760.596	2.108.404.011	Niveau 1
Swap	2.736.870.875	1.703.039.165	Niveau 3
Buitenlandse obligaties	2.689.950.710	1.404.367.664	Niveau 1
Surinaamse Staatsobligaties in vreemde valuta	121.181.981	100.534.104	Niveau 2
IMF-gerelateerde activa	54.705.451	332.311.270	Niveau 2
Vorderingen op commerciële banken	133.424.000	94.472.423	Niveau 2
Vorderingen op de Staat	11.421.237.556	4.255.220.559	Niveau 3
Overige financiële activa	2.309.760.596	2.108.404.011	Niveau 3
Financiële passiva vreemde en lokale valuta			
Bankbiljetten in omloop	3.861.431.935	2.263.364.545	Niveau 1
Kasreserve verplichtingen commerciële banken	6.328.727.748	5.029.135.913	Niveau 1

	Reële waarde in SRD per		Hiërarchie van reële waarde
	31-12-2020	31-12-2019	Niveau
	SRD	SRD	
Verplichtingen aan commerciële banken	4.917.465.251	2.373.113.105	Niveau 1
Verplichtingen aan de Staat	2.596.679.529	2.166.773.728	Niveau 2
IMF-gerelateerde passiva	2.150.431.210	1.349.258.628	Niveau 2
Certificates of deposits	-	93.000.000	Niveau 2
Overige financiële passiva	3.045.286.311	1.889.767.672	Niveau 3

Noot | 16 Voorzieningen juridische geschillen, voorwaardelijke verplichtingen en niet uit de balans blijvende verplichtingen

a) Voorzieningen juridische geschillen en voorwaardelijke verplichtingen

Vorderingen tegen de Bank kunnen worden ingediend in het kader van de normale gang van zaken, met inbegrip van voorwaardelijke verplichtingen met betrekking tot uitstaande juridische vorderingen tegen de Bank. De rechtszaken waarin het verliesrisico als minder dan waarschijnlijk en meer dan onwaarschijnlijk zijn beschouwd, zijn geclassificeerd als voorwaardelijke verplichtingen en bijgevolg zijn er geen voorzieningen gevormd. Op 31 december 2020 zijn er 23 rechtszaken (31 december 2019: 25).

b) Niet uit de balans blijvende verplichtingen en vorderingen

De Bank heeft sedert 21 mei 2010 een langdurige samenwerking met Giesecke & Devrient voor het drukken van bankbiljetten. Afhankelijk van de stand van de nog te creëren i.c. in omloop te brengen bedrukt ontvangen bankbiljetten en de kringloop van de geldbiljetten worden er orders voor het drukken van bankbiljetten geplaatst voor een periode van één of twee jaar.

In 2020 is een order geplaatst voor twee jaar met een waarde van € 14,2 miljoen, waarop in overeenstemming met het contract 33% is aanbetaald in 2020.

Op 31 december 2020 bedroeg het saldo van de comitering € 9,6 miljoen ofwel SRD 164,5 miljoen (2019: €1,8 miljoen ofwel SRD 14,6 miljoen uit hoofde van in 2018 afgesloten overeenkomsten voor het drukken van bankbiljetten).

Per 31 december is er geen sprake van langlopende vorderingen anders dan de vorderingen die in de jaarrekening zijn verwerkt. (2019: idem.)

Noot | 17 Resultaatbestemming

De winst over een boekjaar wordt met in achtneming van de bepalingen in art. 5 van de Bankwet 1956 volledig uitgekeerd, tenzij er sprake is van een specifieke incidentele bestemming van de winst. Deze verplichting tot uitkering voldoet aan de voorwaarden van 'puttable instruments' zoals beschreven in IAS 32 om te classificeren als eigen vermogen.

Op 31 oktober 2023 heeft de RvC de jaarrekening 2020 vastgesteld en het resultaat 2020 als volgt bestemd:

	2020
	SRD
Winst boekjaar (operationeel resultaat)	2.223.437.835
Af: overboeking naar herwaarderingsreserve vreemde valuta	-15.094.241
In mindering brengen op de post 'gecumuleerde resultaten (verliezen)'	-2.208.343.594

De jaarrekening 2019 is op 25 mei 2022 vastgesteld door de RvC. Het initiële resultaat over 2019, groot SRD 37.719.633, was bestemd ter vermindering van het verliessaldo over de boekjaren 2016 en 2017. Het herziene resultaat 2019 op basis van IFRS van negatief SRD 2.233.004.125 wordt na overboeking van de ongerealiseerde koersresultaten naar de 'herwaarderingsreserve vreemde valuta' separaat aangehouden onder het eigen vermogen onder de post 'gecumuleerde resultaten (verliezen)'. Zulks in afwachting van verdere ontwikkeling ter versterking van het kapitaal van de Bank.

Noot | 18 Gebeurtenissen na balansdatum

Directie van de Bank

Beëindiging dienstbetrekking directeuren

Na overleg met de regering heeft de Bank besloten de dienstbetrekking met de directeuren dr. W. Orie en drs. M. Soekhnandan, MSc. in gemeen overleg te beëindigen per 1 juli 2021.

Benoeming directeuren

Per 1 mei 2021 is de heer drs. R. Adhin benoemd tot directeur van het Directoraat Toezicht Kredietwezen.

Per 15 januari 2022 is de heer drs. H. Dorinnie benoemd tot directeur van het Directoraat Monetaire Zaken en Economische Aangelegenheden.

Wijziging wisselkoersarrangement en aanpassing wisselkoersen

Instelling van minimum- en maximumkoersen per 1 maart 2021

Aangezien de nodige fiscale beleidsmaatregelen ter ondersteuning van de wisselkoersaanpassing uitbleven, waren in de economie nog afwijkende wisselkoersen van toepassing. Na de evaluatie van de valutamarktomstandigheden en ter bevordering van een efficiënte werking van het transactieverkeer op de valutamarkt, heeft de Bank gemeend, met inachtneming van artikel 10 lid f van de Bankwet 1956, een tijdelijke minimum- en maximumverkoopkoers voor de Amerikaanse dollar in te stellen. De Bank stelde per 1 maart 2021 een bandbreedte in voor de verkoopkoers van de Amerikaanse dollar en wel als volgt:

- een minimumverkoopkoers van SRD 14,290 per US-dollar,
- een maximumverkoopkoers van SRD 16,300 per US-dollar.

De ingestelde maximumkoers voor de verkoopkoers van de Amerikaanse dollar was modelmatig vastgesteld en weerspiegelde als zodanig een op een evenwichtig groeipad gebaseerde wisselkoers. De bedoeling was om de afwijkende wisselkoersen, die in de economie van toepassing waren, terug te brengen naar dit evenwichtsniveau.

De aanhoudende afwijkende wisselkoersen in de economie waren voor de Bank wederom aanleiding om de koersontwikkelingen aan een modelmatige evaluatie te onderwerpen. De modeluitkomsten suggereerden een overwaardering van de Surinaamse dollar. Op basis van deze modeluitkomsten stelde de Bank in aanloop naar de overgang op volledig flexibele wisselkoersen de bandbreedte voor de Amerikaanse dollar per 20 mei 2021 als volgt vast:

- een minimumverkoopkoers van SRD 14,290 per US-dollar,
- een maximumverkoopkoers van SRD 21,000 per US-dollar.

Adoptie van een flexibel wisselkoerssysteem per 7 juni 2021

De Bank heeft per 7 juni 2021 ingevolge de Resolutie van 3 juni 2021 No. 6778/21 (S.B. 2021 No. 76) het beheerst zwevend wisselkoerssysteem verlaten en een flexibel wisselkoerssysteem geadopteerd. Aanleiding hiertoe is de overstap van de Bank op de uitvoering van een nieuw monetair

beleidsraamwerk, waarbij niet de wisselkoers doch de basisgeldhoeveelheid als beleidsvariabele voor de beheersing van inflatie van toepassing is.

Het flexibel wisselkoerssysteem impliceert dat de Bank wisselkoersen noteert die door middel van het vraag- en aanbodmechanisme tot stand komen. Dit houdt in dat zij vanaf 7 juni 2021 aan de hand van de transactievolumes en de koersnoteringen der algemene banken en wisselkantoren driemaal per dag de gewogen gemiddelde aan- en verkoopkoersen berekent en publiceert, namelijk omstreeks 10:00u, 12:30u en 15:00u. Hiermede is tevens de per 1 maart 2021 ingestelde bandbreedte voor de US-dollar wisselkoers komen te vervallen.

De slotkoersen van wissels, cheques en overmakingen voor de US-dollar en euro bedroegen op 31 december van de onderstaande boekjaren als volgt:

Boekjaar	2022		2021	
	Aankoop	Verkoop	Aankoop	Verkoop
1 US\$ = SRD	31,700	31,817	20,893	21,296
1 EUR = SRD	31,985	32,900	23,723	24,146

Kapitaalaanpassing 2015-2021

2015-2016

Als gevolg van de depreciatie van de Surinaamse geldeenheid in 2015 en 2016 diende het kapitaal van de Bank aangepast te worden. De storting van de kapitaalaanpassing 2015 en 2016 in totaal SRD 16.585.845 is op 18 januari 2022 geschied door de Minister van Financiën en Planning.

2020-2021

Volgens het gewijzigd wisselkoersarrangement per Resolutie van 15 april 2020 (S.B. 2020 no. 84) dient er eveneens een kapitaalaanpassing plaats te vinden bij elke toekomstige daling van de waarde van de Surinaamse geldeenheid.

Als gevolg van de depreciatie van de Surinaamse geldeenheid in 2020 en 2021 dient het kapitaal van de Bank in overeenstemming met de Bankwet artikel 3 aangepast te worden met respectievelijk SRD 23.172.922 en SRD 27.832.615. De voldoening aan de verplichtingen tot kapitaalstortingen door de Staat dient nog te geschieden.

Reservefonds en Bijzondere Reserves

De saldi van het reservefonds en de bijzondere reserves, in totaal SRD 102.322.729 per eind 2016, zijn op 26 januari 2022 na goedkeuring door respectievelijk de Raad van Commissarissen en de Minister van Financiën en Planning aangewend voor compensatie van het verlies van de Bank over boekjaar 2016. Deze aanwending als deel van de resultaatbestemming 2016 is in de jaarrekening 2016 verwerkt en komt tevens tot uiting in de jaarrekeningen 2017 tot en met 2019 die in de periode februari 2022 – 1 juni 2022 zijn uitgebracht. Er zijn met referte aan art 5.2 van de Bankwet 1956 geen stortingen in het reservefonds verricht door de Staat.

Driejarige regeling onder de Extended Fund Facility (EFF) 2021 van het IMF

Op 22 december 2021 keurde de Board van het IMF het verzoek van de Surinaamse autoriteiten goed voor een lening ter ondersteuning van het economisch plan van Suriname. Het doel van het plan is om de overheidsfinanciën te verbeteren, de overheidsschuld terug te dringen, sociale vangnetprogramma's te promoten, het monetaire en wisselkoersbeleidskader te verbeteren, het

financiële systeem te stabiliseren, de institutionele capaciteiten te versterken, het bestuur te verbeteren en corruptie en het witwassen van geld te bestrijden.

Vooruitlopend op de vaststelling van het IMF-programma hebben de monetaire autoriteiten op 2 juli 2021 een Memorandum of Understanding getekend om de monetaire financiering van overheidstekorten te beëindigen en een Memorandum of Understanding om de uitwisseling van gegevens tussen de Centrale Bank van Suriname en het Ministerie van Financiën en Planning te bevorderen.

Het goedgekeurde IMF-programma heeft een totale waarde van SDR 472,8 miljoen (ongeveer USD 688 miljoen). Op 28 december 2021 is de eerste tranche van deze leningsfaciliteit van SDR 39,4 miljoen (US\$ 55,1 miljoen) betaald aan de Bank en dezelfde dag bijgeschreven op de rekening van het Ministerie van Financiën en Planning. Op 25 maart 2022 is de tweede tranche van SDR 39,4 miljoen (US\$ 54,3 miljoen) betaald aan de Bank, waarvan SDR 14,5 miljoen (US\$ 20,0 miljoen) is bijgeschreven op de rekening van het Ministerie van Financiën en Planning.

Van 9 tot en met 13 mei 2023 heeft een IMF-missie Suriname bezocht ter evaluatie van de 'structurele benchmarks' waaraan voldaan moest worden. De aanbevelingen door deze missie voorgelegd aan de IMF Executive Board hebben geleid tot het uitkeren in de maand juni 2023 van een derde tranche ad SDR 39,4 miljoen (ongeveer US\$ 52,6 miljoen), waarvan SDR 25,6 miljoen (US\$ 34,2 miljoen) is bijgeschreven op de rekening van het Ministerie van Financiën en Planning.

In augustus jl. heeft, vooruitlopend op de derde evaluatiemissie van het IMF in september, een staff-level meeting plaatsgevonden. De Raad van Bestuur van het IMF voltooide op 25 september 2023 de derde evaluatie onder de EFF voor Suriname, die resulteerde in de uitbetaling van de vierde tranche van SDR 39,4 miljoen waarvan net als voorheen SDR 25,6 miljoen bestemd is voor begrotingssteun en het resterend voor betalingsbalanssteun.

Geconsolideerde Staatsschuld IV

Tussen de Staat Suriname en de Bank is een addendum opgemaakt dat de aanpassingen van de hoofdsom en enige condities van de geldovereenkomst, Geconsolideerde Staatsschuld IV, d.d. 28 april 2020, impliceert. Dit addendum betreft, een benedenwaartse aanpassing van de hoofdsom met SRD 111,1 miljoen vanwege hercalculaties van bepaalde componenten, een verlenging van de aflossingsvrije periode en betalingswijze en periodiciteit van rentebetalingen. De Rekenkamer van Suriname heeft dit addendum op 14 september 2023 geregistreerd, waarna het formeel uitvoerbaar is geworden. De overige leningscondities en verstrekte zekerheden zijn ongewijzigd.

Inbeslagneming van zending bankbiljetten van €19,5 miljoen

Op 13 april 2018 heeft de Rechtbank in Nederland beslag gelegd op een partij eurobankbiljetten die de Bank namens drie commerciële banken had verzonden ter waarde van € 19,5 miljoen.

De Bank en de drie commerciële banken (Hakrinbank, Finabank en De Surinaamsche Bank) hebben verzocht om teruggave van de waarde van de zending. Op 24 december 2019 oordeelde de Nederlandse Rechtbank in het voordeel van de inbeslagname van de zending.

Op 6 juli 2021 heeft de Hoge Raad der Nederlanden uitspraak gedaan in het cassatieberoep van het Openbaar Ministerie tegen de uitspraak van 24 december 2019 van de Rechtbank Noord-Holland. Bij dat bevel hief de Rechtbank het beslag op en oordeelde dat het Openbaar Ministerie de gelden aan de Bank moest teruggeven. De Hoge Raad vernietigde dit besluit en verwees de zaak naar het Gerechtshof Amsterdam voor behandeling van de klacht die de Bank en de commerciële banken in juni 2019 hadden ingediend. De rechtbank zal op een later tijdstip een zitting houden.

Klacht tegen gewezen-Governor R. van Trikt/arrestatie van een managementlid van de Bank

Op 28 januari 2020 hebben de regeringscommissaris en de directie van de Bank van toen op verzoek van de toenmalige minister van Financiën, de heer G. Hoefdraad, het Openbaar Ministerie verzocht onderzoek te doen naar mogelijk onrechtmatige handelingen die hebben plaatsgevonden met betrekking tot overeenkomsten die de Bank is aangegaan met Clairfield Benelux NV, Orion Assurance & Advisory Services NV en de heer R. van Trikt.

In de strafzaken tegen de betreffende Governor en een managementlid, die hangende het voornoemd onderzoek door het Openbaar Ministerie in hechtenis waren genomen, is op 31 januari 2022 door de kantonrechter uitspraak gedaan, waartegen de betrokken partijen in hoger beroep zijn gegaan. Deze juridische procedures hebben geen gevolgen voor de Bank zelf.

Introductie van nieuwe financiële instrumenten

Met de overgang naar een flexibel wisselkoerssysteem in juni 2021 en de start van de 'Open Market Operations' via de veilingen van termijndeposito's in juli 2021, heeft de Bank het 'reserve money targeting'-regime marktconform geoperationaliseerd. De veilingen van termijndeposito's worden wekelijks (elke woensdag) gehouden door de afdeling 'Open Marktoperaties' van de Bank.

Naast het termijndeposito-instrument heeft de Bank op 9 mei 2022 de Central Bank Certificates (CBC) als aanvullend instrument geïntroduceerd. De Central Bank Certificates (CBC) worden via een veilingplatform aangeboden aan algemene banken, niet-bancaire financiële instellingen en andere rechtspersonen (ook bekend als deelnemers aan de CBC-veiling).

Terugdraaien koop- en verkoopovereenkomst Centrale Bank van Suriname en Panaso Vastgoed NV d.d. 28 april 2022 inzake ca. 574 ha onroerend goed voor US\$ 20 miljoen in 2019

Bij overeenkomst van 16 augustus 2019 heeft de Centrale Bank van Suriname (de Bank) bij Panaso Vastgoed NV (dochteronderneming van Assuria NV en de Surinaamsche Bank N.V.) ca 574 ha aan onroerend goed gekocht. De koopsom is bij de aankoop niet uitgekeerd, maar als termijndeposito ten name van de Surinaamsche Bank NV (DSB) voor de duur van 1 jaar vastgezet bij de Bank. In de 'Schuldverplichtingenovereenkomst' met DSB dd. 7 mei 2020 inzake terugbetaling van de onjuist aangewende kasreserve en termijndeposito's van de algemene banken door de Bank is reeds voorzien in het al dan niet vaststellen van de vernietiging of nietigheid van de overeenkomst en is het terugdraaien respectievelijk het terugbetalen van de hoofdsom, tezamen met de betaalde aflossingen en rente geclausuleerd. De leiding van de Bank heeft op 5 juli 2021, als gevolg van een eerder genomen besluit in maart 2020, inzake de terugbetaling van de onttrokken kasreserve van de algemene banken en de terugbetaling van de koop van Panaso vastgoed (Blauwmeer), een verzoekschrift aan de rechter gericht inzake een oordeel over de nietigheid van de koop- en verkoopovereenkomst, aangezien het terugdraaien respectievelijk het beëindigen van de koop- en verkoopovereenkomst stagneerde.

Partijen bij deze overeenkomst zijn bij elkaar te rade gegaan en hebben in onderlinge overeenstemming besloten het tussen hen gerezen geschil over de geldigheid en afdwingbaarheid van de koopovereenkomst te beëindigen.

Per 28 april 2022 is tussen Panaso Vastgoed NV, Assuria NV en de Bank in onderlinge overeenstemming besloten om de koopovereenkomst van 16 augustus 2019 te beëindigen. Met ingang van de dag van inwerkingtreding van de 'Beëindigingsovereenkomst' zijn alle rechtsgevolgen tussen Panaso Vastgoed NV en de Bank uit hoofde van de koopovereenkomst beëindigd en de financiële gevolgen teruggedraaid Panaso Vastgoed NV en de Bank hebben elkaar dienovereenkomstig over en weer ontslagen van alle verplichtingen uit hoofde van de koopovereenkomst.

Voorts is overeengekomen dat de koopprijs zal worden (terug)betaald of geretourneerd aan de Bank. In verband met de retour van de koopprijs aan de Bank, heeft DSB zich ten behoeve van de Bank verplicht om al haar rechten en aanspraken uit hoofde van het termijndeposito onherroepelijk prijs te geven en daarvan afstand te doen, en voorts tot retouurbetaling aan de Bank van de aflossingen en rentebetalingen middels verrekening daarvan met haar vordering op de Bank onder de 'Schuldverplichtingenovereenkomst'.

Met DSB is totaal verrekend het bedrag van US\$ 21,9 miljoen, zijnde het saldo van het termijndeposito opgenomen in de 'Schuldverplichtingenovereenkomst' ad US\$ 16,7 miljoen en de reeds betaalde termijnen aan aflossingen en rente totaal US\$ 5,2 miljoen.

Partijen zijn overeengekomen dat op de dag van de inwerkingtreding van de 'Beëindigingsovereenkomst' de Bank de intrekking of beëindiging zal effectueren van de rechtsprocedure; hetgeen conform heeft plaatsgevonden. De effecten van deze overeenkomst zijn in de jaarrekening 2019, d.d. 1 juni 2022, verwerkt.

Herkapitalisatieplan

De resultaten van de Bank over 2021 en 2022 zijn negatief beïnvloed door de waardedaling van de Surinaamse dollar in 2021 en 2022, waardoor een aanpassing van de kapitaalpositie van de Bank noodzakelijk is. Hiertoe worden herkapitalisatieovereenkomsten tussen de Bank, het Ministerie van Financiën en Planning en het IMF besproken. De in het IMF-programma genoemde herkapitalisatie van de Bank en de aanpassing van de Bankwet zijn van belang voor de structurele versterking van het eigen vermogen van de Bank. In januari 2022 is een conceptwijziging van de Bankwet aangeboden aan de minister van Financiën en Planning, deze wet is behandeld in De Nationale Assemblee, waarna per 17 april 2023 via SB 2023 nr 65 de wet 'Bankwet 2022' is afgekondigd.

Hyperinflatie

De jaren 2021 en 2022 zijn aan te merken als jaren die hyperinflatoir van aard zijn. Met referentie aan IAS-29 -Financiële rapportage in economieën met hyperinflatie- zullen de niet-financiële activa passiva en resultatenrekening ter wille van een zinvolle financiële informatieverstrekking worden aangepast voor hyperinflatoire jaren.

De ontwikkeling van de consumenten prijsindex in de jaren 2018-2022 is door het Algemeen Bureau voor de Statistiek (ABS) als volgt gemarkeerd:

Jaar	Totaal index december		Totaal index -gemiddelde	
	CPI	Inflatie (jaareinde)	CPI	Inflatie(12-maands gemiddelde)
2018	137,6	5,4	134,9	6,9
2019	143,4	4,2	140,7	4,4
2020	230,5	60,8	189,7	34,9
2021	370,4	60,7	301,9	59,1
2022	572,5	54,6	460,2	52,4

Vonnis Belgisch Gerechtshof inzake terugvordering van betalingen aan Clairfield door de Bank

In de zaak bekend als de Centrale Bank van Suriname contra Clairfield heeft de Nederlandstalige ondernemingsrechtbank Brussel, in een uitvoerig en gemotiveerd vonnis, op 20 oktober 2022 de nietigheid uitgesproken van alle vijf de overeenkomsten die haar voormalige governor, de heer Robert-Gray van Trikt, in de loop van 2019 had gesloten met Clairfield Belgium NV.

Clairfield had de Centrale Bank van Suriname eerst zelf gedagvaard voor de betaling van een onbetaalde factuur (voor een bedrag van € 320.000) en een schadevergoeding van € 1.200.000

wegens de beweerde onrechtmatige beëindiging van deze overeenkomsten door de Centrale Bank van Suriname. De Centrale Bank van Suriname vorderde de nietigheid van alle met Clairfield gesloten overeenkomsten en de teruggave van het bedrag van € 2.552.932,59 dat onder deze overeenkomsten aan Clairfield is betaald.

Met het vonnis van 20 oktober 2022 is de vordering van Clairfield afgewezen als ongegrond. De vordering van de Centrale Bank van Suriname is wél gegrond verklaard. De nietigheid van de Clairfield-overeenkomsten is (op meerdere gronden) uitgesproken en Clairfield is veroordeeld tot terugbetaling aan de Centrale Bank van Suriname van het bedrag van € 2.552.932,59, te vermeerderen met wettelijke interesten vanaf de datum van dagvaarding.

De Bank heeft inmiddels beslag gelegd op de bankrekeningen van Clairfield in België, daar Clairfield nog niet is overgegaan tot betaling volgens het vonnis, dat uitvoerbaar is bij voorraad.

Nieuwe coupures bankbiljetten

De Bank brengt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2024 coupures van SRD 250 en SRD 500 in omloop. Hiermee verwacht de Bank een efficiëncyslag te maken bij het tellen en verwerken van bankbiljetten en anderzijds het fenomeen van snel leeglopende ATM's -met name op piekmomenten- enigszins te zullen hebben geminimaliseerd.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: De Raad van Commissarissen en directie van de Centrale Bank van Suriname

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Onze oordeelonthouding

Wij hebben de opdracht gekregen de in dit jaarverslag op pagina 70 tot en met 152 opgenomen jaarrekening over het boekjaar eindigend op 31 december 2020 van de Centrale Bank van Suriname (hierna de "Bank") te Paramaribo te controleren.

Wij geven geen oordeel over de getrouwheid van de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening over 2020 van de Bank. Vanwege het belang van de aangelegenheden beschreven in de paragraaf *'De basis voor onze oordeelonthouding'* zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons controleoordeel te kunnen baseren bij de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening als geheel.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de financiële positie per 31 december 2020;
2. totaal resultatenrekening over 2020;
3. totaal overig resultaat over 2020;
4. het verloopoverzicht eigen vermogen over 2020;
5. het kasstroomoverzicht over 2020; en
6. de significante veronderstellingen bij en uitgangspunten van de jaarrekening en nadere grondslagen en uitgangspunten voor het opstellen van de jaarrekening.

De basis voor onze oordeelonthouding

Onzekerheden met betrekking tot de jaarrekening 2020

- *Vorderingen op de Staat Suriname – 'Geconsolideerde Staatsschuld-IV' (GSS-IV)- (toelichting 4.3 in de jaarrekening).*

De GSS-IV ad SRD 8.524.391.330 per ultimo 2020 strekt tot centralisatie en consolidatie van de uitstaande langlopende geldlening van 18 september 2015, de opeisbare kortlopende verplichtingen voortgekomen uit de door de Staat bij de Bank opgenomen voorschotten, de suppletie en achterstallige rentebetalingen gedurende de periode vanaf 18 september 2015 tot en met 24 april 2020, diverse verschuldigde bedragen en geldelijke transacties, overtrekkingen en kortlopende schulden in rekening-courant tot en met 24 april 2020.

Op basis van artikel 8 lid 8 van de 'Wet Uitzonderingstoestand COVID-19' van 9 april 2020 S.B. 2020 no. 83, de 'Wet op de Staatsschuld' (S.B. 2002 no. 27 zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2019 no. 134) en de Bankwet 1956 is de langlopende lening *'Geconsolideerde Staatsschuld IV'* voorbereid.

De *'Geconsolideerde Staatsschuld-IV'* heeft een looptijd van 30 jaar met een betalingsvrije periode van 1 jaar betreffende aflossingen en rente. De Staat heeft voor deze lening de volgende zekerheden verstrekt:

- haar recht op de dividenden van Staatsolie vanaf 28 april 2021;
- haar recht op huidige en toekomstige jaarlijkse winsten van de Bank, zulks ten hoogste tot zodanig bedrag als overeenkomt met de hoofdsom van de lening verhoogd met de gecumuleerde rente over de looptijd van de lening;
- de royalty-opbrengsten van Grassalco N.V., conform de overeenkomst tussen de Staat Suriname en de Bank d.d. 1 november 2019. Blijkens de missive van de Raad van Ministers d.d. 11 oktober 2019 en het besluit van de regering d.d. 3 december 2019, is deze zekerheid geschat op USD 300.000.000. Ter zake deze zekerheidstelling hebben wij niet kunnen vaststellen welke uitgangspunten en veronderstellingen hebben gegolden.

De cessieovereenkomsten met betrekking tot de dividenden van Staatsolie en winsten van de Bank zijn per dagtekening van de controleverklaring niet geformaliseerd. Het addendum op de overeenkomst van geldlening d.d. 28 april 2020 ter zake de 'Geconsolideerde Staatsschuld-IV' is geformaliseerd d.d. 14 juli 2023 en geregistreerd door de Rekenkamer van Suriname d.d. 14 september 2023. Hierin is gevraagd naar verlenging van de aflossingsvrije periode van deze lening van 28 april 2021 naar 28 mei 2025 alsmede verrekening van de te betalen rente door de Staat tot een bedrag van SRD 411.044.661 met de door de Bank ontvangen royalty's van Grassalco in augustus 2021. Tevens is hierin gevraagd naar jaarlijkse verrekening van de rente tot en met 28 april 2025 met door de Bank ontvangen royalty's.

De vordering uit hoofde van de 'Geconsolideerde Staatsschuld-IV' bedraagt per 31 december 2020 SRD 8.440.212.945 (inclusief voorziening voor oninbaarheid) en vormt 39,6% van het balanstotaal van de Bank, namelijk SRD 21.293.373.914. Er bestaat onzekerheid omtrent de waardering van deze vordering op de Staat en de daarmee samenhangende posten in de resultatenrekening. De geschatte voorziening voor oninbaarheid op deze vordering bedraagt SRD 85.243.914.

- *Niet voldoende gedekte overige vorderingen op de Staat Suriname*

Naast de 'Geconsolideerde Staatsschuld-IV' (toelichting 4.3.1.a) zijn er onder toelichting 4 van de Balans ook andere vorderingen op de Staat per ultimo december 2020 opgenomen. De vorderingen op de Staat onder toelichting 4.3.1.c 'Voorschotten uit hoofde van de 'Wet Uitzonderingstoestand Covid 19' in verband met het tegengaan van een ongecontroleerde verspreiding van het SARS-CoV-2 virus in Suriname ad SRD 585.000.000 (inclusief voorziening voor oninbaarheid). Voorschotten op grond van 'artikel 21 van de Bankwet 1956' ad SRD 583.920.000 (inclusief voorziening voor oninbaarheid). De 'Lopende rekeningen van de Staat' onder toelichting 4.3.1.d namelijk de debet standen ofwel overtrekkingen van de werkrekeningen van de Staat en voorgeschoten betalingen 2015 tot en met 2019 in het kader van de technische ondersteuning aan het Ministerie van Financiën ad SRD 1.476.232.868 (inclusief voorziening voor oninbaarheid). De 'Overige vorderingen op de Staat' onder toelichting 4.3.1.e, betreffen vorderingen uit hoofde van:

- a. De te vorderen rente op GSS IV ad SRD 509.046.847, te vorderen rente op overgenomen schatkistpapier ad SRD 32.698.614, te vorderen rente op werkvoorschot ex artikel 21 van de Bankwet 1956 ad SRD 40.144.500 en voorschotten Covid-19 Noodfonds over het boekjaar 2020 ad SRD 21.925.000;
- b. De kapitaalaanpassing voor 2020 ad SRD 23.172.923;

- c. Het cumulatief verlies over de boekjaren 2016 en 2017 na verrekening met winst 2018 en 2019 ad SRD 511.398.394.

De 'Overige vorderingen op de Staat' (toelichting 4.3) bedragen per 31 december 2020 in totaal SRD 2.981.024.611 (inclusief voorziening voor oninbaarheid) en vormen 14,0% van het balanstotaal van de Bank ad SRD 21.293.373.914. Er bestaat onzekerheid omtrent de waardering van deze verantwoorde vorderingen op de Staat en de daarmee samenhangende posten in de resultatenrekening. De geschatte voorziening voor oninbaarheid op deze vorderingen bedraagt SRD 556.957.624.

Als gevolg van de hiervoor genoemde omstandigheden hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventuele correcties nodig zouden zijn met betrekking tot de waardering van de verantwoorde vorderingen op de Staat van in totaal SRD 12.062.373.564. Hetzelfde geldt voor de hiermee samenhangende posten van de resultatenrekening. Op de totale vordering op de Staat is een voorziening voor oninbaarheid gevormd ten bedrage van SRD 642.201.538.

- *Gestort kapitaal van de Bank niet conform artikel 4.1 van de Bankwet*

Het kapitaal van de Bank per 31 december 2020 dient conform artikel 4.1 van de Bankwet als gevolg van de devaluatie van de Surinaamse dollar in de maand september 2020, wettelijk te worden verhoogd met SRD 23.172.923. Het aan te vullen kapitaal over de boekjaren 2015 en 2016 respectievelijk ad SRD 2.621.538 en ad SRD 13.964.307 is per 28 april 2020 verdisconteerd in de nieuwe lening 'Geconsolideerde Staatsschuld-IV' en dus opgenomen als vordering op de Staat. De betreffende aanvulling op het kapitaal wordt met de incorporatie in de 'Geconsolideerde Staatsschuld-IV' niet geacht te zijn bijgestort. Derhalve is met de presentatie van de verhoging van het kapitaal per eind 2015, 2016 en 2020, door middel van de opname van een vordering op de Staat per die data, niet voldaan aan de hiervoor geldende wettelijke eisen conform de Bankwet. Evenmin is voldaan aan de kapitaaleis per ultimo boekjaar 2020 vanwege het feit dat de kapitaal aanvulling als gevolg van de devaluatie van 2015, 2016 en 2020 van totaal SRD 39.758.768 niet is gestort.

Per 18 januari 2022 is de aanvulling van het kapitaal over de boekjaren 2015 en 2016 door de Staat gestort, echter, de facto op 31 december 2020 wordt niet voldaan aan de kapitaal eis conform artikel 4.1 van de Bankwet.

- *Trading fee opbrengsten en trading fee kosten*

In 2019 zijn er trading fees geïmplementeerd. Deze trading fees (ontvangen en/of betaald) worden geheven door de Bank en/of afgedragen bij transacties in vreemde valuta, als compensatie voor de discrepantie van de lokale wisselkoersen ten opzichte van de internationale pariteit en voor specifieke transacties ter compensatie van extra kosten. In totaal is er in 2020 een bedrag van SRD 56.598.644 verantwoord als trading fee kosten onder de 'Beheerskosten'. Over 2020 zijn er geen trading fee opbrengsten geweest. Voor de betreffende trading fee kosten en opbrengsten is er geen beleid geformaliseerd en zijn geen procedures aanwezig op basis waarvan kan worden vastgesteld dat de verantwoorde trading fee betalingen op basis van een juist tarief zijn uitgevoerd. Voorts is er geen sprake van geformaliseerd beleid en procedures op basis waarvan

kan worden gecontroleerd hoe de volledigheid van ontvangen trading fees wordt gewaarborgd. Als gevolg hiervan is er geen zekerheid over de omvang en de juistheid en volledigheid van de ontvangen trading fees en de verantwoorde trading fee kosten.

- *Consultancy kosten boekjaar 2020*

Wij hebben niet kunnen vaststellen dat de betaalde kosten aan consultants van circa SRD 2.270.855 gedurende het boekjaar 2020 rechtmatig zijn. Wij hebben niet kunnen vaststellen dat de tegenprestaties zoals contractueel overeengekomen in 2019, geleverd zijn. De juistheid van de betalingen hebben wij alleen kunnen vaststellen op basis van betaalde facturen.

- *Pensioenregeling niet in compliance met Wet Algemeen Pensioen 2014 (WAP 2014)*

Bij de voorgaande IAS 19 evaluaties van de pensioenregeling werd vooralsnog geen rekening gehouden met de gevolgen van de WAP 2014 (toelichting 12). Er zijn veel onduidelijkheden in de WAP 2014 die tot gevolg hebben dat besluitvorming door werkgever (en werknemers) over de wijze van aanpassing van de pensioenregeling een zeer complexe aangelegenheid is. Een zeer zwaarwichtige onduidelijkheid betreft de indexatie van pensioengrondslagen en pensioenuitkering. Voorts had de Bank geen besluiten genomen met betrekking tot de aanpassing van de pensioenregeling als gevolg van de WAP 2014. In het jaar 2022 heeft de Bank besloten vanaf het jaar 2020 de pensioenregeling aan te passen in overeenstemming met WAP 2014. Per ultimo 2020 is geen zekerheid omtrent de specifieke voorwaarden voor de terugwerking bij de invoering van weduwnaarspensioen. Eveneens is niet duidelijk welke besluiten de Bank zal nemen over de indexatie van pensioenafspraken, zulks mede tegen de achtergrond van de onduidelijkheden van de ter zake in de WAP 2014 opgenomen bevindingen. Als gevolg van het vorenstaande is er geen zekerheid omtrent de hoogte van de pensioenvoorziening per ultimo 2020 en de in 2020 verantwoorde pensioenkosten.

- *Pensioenkosten (inclusief other post-employment benefits) voor gewezen Bankpresidenten en personeel*

De Bank heeft een pensioenregeling voor personeel en gewezen Bankpresidenten (toelichtingen 7 en 12). De pensioenregeling voor personeel is gebaseerd op een eindloonregeling waarbij jaarlijks op basis van actuariële uitgangspunten de hoogte van de pensioenvoorziening voor de Bank en de over het verleden en toekomstige jaren toe te rekenen pensioenkosten worden bepaald. Dit leidt vervolgens tot een aanvullende dotatie aan de voorziening van enig boekjaar, indien blijkt dat de voorziening verhoogd dient te worden. Deze voorziening wordt met ingang van boekjaar 2012 jaarlijks actuariëel gecalculeerd op basis van actuariële uitgangspunten gebruikelijk voor het vormen van pensioenvoorzieningen. Per ultimo 2019 is de aanvulling aan de pensioenvoorziening actuariëel bepaald voor zowel gewezen presidenten van de Bank en voor het personeel. Echter is per ultimo 2018 geen actuariële calculatie uitgevoerd van de betreffende pensioenvoorziening voor personeel en gewezen Bankpresidenten. Over 2018 is een schatting opgenomen ter hoogte van SRD 11.911.279 voor de pensioenkosten. In 2019 en 2020 is een dotatie verricht ten laste van het resultaat ter hoogte van respectievelijk SRD 94.184.708 en SRD 169.345.348 op basis van actuariële calculaties. Per ultimo 2020 is geen zekerheid omtrent de juistheid van de aan 2018, 2019 en 2020 toegerekende pensioenkosten doordat de kosten

verantwoord in 2018 niet actuarieel zijn bepaald waardoor geen zekerheid is omtrent de hoogte van de pensioenvoorziening per ultimo 2018, 2019 en 2020 verantwoorde pensioenkosten.

Overige onzekerheden met mogelijk effect op de jaarrekening 2020

- BDO Assurance N.V. is in 2021 benoemd tot externe onafhankelijke accountant van de Bank voor boekjaren aanvangend vanaf 1 januari 2016. Dit heeft tot gevolg dat het niet mogelijk is gebleken om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen omtrent de effectieve werking van de administratieve organisatie en de maatregelen van interne beheersing gedurende het boekjaar 2020. Dit heeft tot gevolg dat wij niet voldoende kunnen steunen op de interne beheersing. Daarnaast is het niet mogelijk gebleken om door andere (gegevensgerichte) controlewerkzaamheden voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen over de in de jaarrekening opgenomen transacties en de daarmee rechtstreeks samenhangende posten. Hierdoor zijn wij niet in staat geweest op rationele wijze de vereiste zekerheid te verkrijgen over de jaarrekening als geheel.
- Ten aanzien van de gebeurtenissen na de balansdatum die van belang zijn voor het beeld van de jaarrekening zijn er onzekerheden over mogelijke financiële effecten van bepaalde lopende juridische procedures (claims) jegens de Bank en jegens derden per 31 december 2020. Voorts is er onzekerheid omtrent de volledigheid van de gebeurtenissen na balansdatum en eventuele effecten hiervan op de jaarrekening 2020. Als gevolg van de hiervoor genoemde zaken is het onzeker of hiervoor aanvullende lasten en verplichtingen dienen te worden verwerkt in de jaarrekening 2020.

- *Ter vergelijking opgenomen bedragen in de jaarrekening*

De in deze jaarrekening ter vergelijking opgenomen bedragen betreffende de financiële positie per 31 december 2019, de totale resultatenrekening over 2019, het totaal resultaat en het kasstroomoverzicht over 2019, het verloopoverzicht eigen vermogen over 2019, de herziene openingsbalans per 1 januari 2019 op basis van IFRS, de herziene eindbalans per 31 december 2019 op basis van IFRS, de herziene resultatenrekening over 2019 op basis van IFRS en toelichtingen in de jaarrekening zijn ontleend aan de jaarrekening over het voorgaande boekjaar, waarbij een verklaring van oordeelonthouding is verstrekt, gelet op het belang van de volgende niet-opgeloste bevindingen:

- Niet gedekte overige vorderingen op de Staat Suriname. Deze vorderingen betreffen vorderingen op de Staat die na balansdatum zijn ontstaan uit hoofde van de voorgeschoten betalingen 2015 tot en 2017 in het kader van de technische ondersteuning aan het Ministerie van Financiën, de kapitaalaanpassingen voor boekjaren 2015 en 2016 en het cumulatief verlies over de boekjaren 2015 tot en met 2017;
- Gestort kapitaal van de Bank is niet conform artikel 4.1 van de Bankwet bijgestort;
- De fysieke opname van diverse voorraden en inventaris per ultimo boekjaar 2019 is niet bijgewoond door de onafhankelijke externe accountant. Hierdoor is er geen zekerheid omtrent het bestaan van de hierna opgenomen activa per ultimo 2019. Voorraad goud grenailles ter waarde van SRD 17.448.166, voorraad industrie goud ter waarde van SRD 22.948.188, kasgelden ter waarde van SRD 358.292.358, kluisvoorraad bankbiljetten ter

waarde van SRD 1.087.240.000 (off-balance post), voorraden herdenkingsmunten en gemunt goud ter waarde van SRD 23.574.408;

- In totaal is er in 2019 een bedrag van SRD 58.314.657 verantwoord als trading fees kosten onder de 'Beheerskosten', terwijl er een bedrag van SRD 17.413.801 is verantwoord als trading fees opbrengsten onder de 'Overige baten'. Voor de betreffende trading fees kosten en opbrengsten is er geen beleid geformaliseerd en zijn geen procedures aanwezig op basis waarvan kan worden gecontroleerd of de verantwoorde trading fees betalingen op basis van een correct tarief zijn uitgevoerd. Voorts is er geen sprake van geformaliseerd beleid en procedures op basis waarvan kan worden gecontroleerd hoe de volledigheid van ontvangen trading fees wordt gewaarborgd. Als gevolg hiervan is er geen zekerheid over omvang en juistheid van de ontvangen trading fees en de verantwoorde trading fees kosten.
- In 2019 is voor SRD 37.588.455 aan andere beheerskosten verantwoord onder de "Kosten diensten van consultants/ accountants en overige diensten van derden". Hieronder is voor SRD 19.520.010 verantwoord betreffende consultancy die geen verband houden met diensten van de Centrale Bank. In 2019 is met een buitenlands consultancybureau een vijftal contracten aangegaan waarvan vier betrekking hebben op activiteiten die geen verband houden met activiteiten van de Centrale Bank. De Centrale Bank is drager van deze genoemde kosten, echter is geen wettelijke grondslag aanwezig in de Bankwet van 1956 en geen informatie beschikbaar waaruit anderszins goedkeuring van de Staat aanwezig is dat de Bank optreedt als kostendrager. Als gevolg hiervan is het onzeker dat de Centrale Bank als kostendrager kan optreden voor de verantwoorde kosten ter hoogte van SRD 19.520.010;
- Niet kunnen vaststellen of de betaalde kosten aan consultants van circa SRD 8.288.655 gedurende het boekjaar 2019 rechtmatig zijn besteed. De juistheid van de betalingen hebben wij alleen kunnen vaststellen op basis van betaalde facturen. Wij hebben niet kunnen vaststellen of de tegenprestaties zoals contractueel overeengekomen, geleverd zijn.

Aangezien de openingsbalans van invloed is op de resultaatbepaling, hebben wij niet kunnen vaststellen of er eventuele correcties nodig zouden zijn met betrekking tot de verantwoorde resultaten en de openingsbalans van de vordering op de Staat met betrekking tot voorgaand jaar.

Duurzame voortzetting van de activiteiten van de Bank

Wij vestigen aandacht op de continuïteit van de Bank, uiteengezet op pagina's 76 tot en met 79 van de jaarrekening 2020, waarin uiteengezet is het bestaan van onzekerheid van materieel belang op grond waarvan gerede twijfel zou kunnen bestaan over de continuïteitsveronderstelling van de Bank. Onze conclusie is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Hiernaast wijzen wij erop dat de Bank een Sui Generis is waarvan de status en functies worden bepaald volgens de Bankwet 1956 en de herzieningen hierop namelijk de Bankwet 2022 die is afgekondigd d.d. 17 april 2023. Vanwege haar aard en maatschappelijk belang, kan de Bank niet door de leiding worden geliquideerd noch kunnen de activiteiten worden beëindigd.

B. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de leiding en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

De leiding van de Bank is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals toegelicht in de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling in de jaarrekening en overeenkomstig de vereisten opgenomen in de Bankwet (laatstelijk gewijzigd 2005). In dit kader is de leiding van de Bank verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die de leiding noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de leiding van de Bank afwegen of de Bank in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de leiding de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het voornemen bestaat om de Bank te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De leiding van de Bank moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de Bank haar activiteiten, in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle, verricht in overeenstemming met internationale controlestandaarden (International Standards on Auditing) uitgevaardigd door de International Federation of Accountants (IFAC). Vanwege het belang van de aangelegenheden beschreven in de paragraaf 'De basis voor onze oordeelonthouding' zijn wij niet in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen om daarop ons oordeel te kunnen baseren bij de jaarrekening als geheel.

Wij zijn onafhankelijk van de Centrale Bank van Suriname in overeenstemming met de International Code of Ethics for Professional Accountants (inclusief de International Standards of Independence) uitgevaardigd door de International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA Code) en hebben onze andere ethische verantwoordelijkheden vervuld in overeenstemming met de IESBA Code.

Paramaribo, 14 november 2023

BDO Assurance N.V.

w.g. R.D. Ferrier MSc CA RA